

Regeringens proposition

2005/06:77

Genomförande av EG-direktiven om unionsmedborgares rörlighet inom EU och om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning

Prop.
2005/06:77

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 2 februari 2006

Göran Persson

Barbro Holmberg
(Utrikesdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås lagändringar, huvudsakligen i utlänningslagen (2005:716), till följd av direktiv 2004/38/EG om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG, vilket antogs av Europaparlamentet och Europeiska unionens råd den 29 april 2004. Ändringarna innebär bl.a. att systemet med uppehållstillstånd för unionsmedborgare och deras familjemedlemmar avskaffas. Istället införs begreppet uppehållsrätt, en självständig rätt att uppehålla sig i Sverige. Uppehållstillstånd ersätts med ett registreringsförfarande som Migrationsverket skall ansvara för. När en unionsmedborgare vistats här under mer än tre månader skall verket utfärda registreringsbevis. För unionsmedborgares familjemedlemmar utfärdas uppehållskort. Handlingarna utgör bevis för att registrering eller anmälan har skett. Genomförandet av direktivet medför även att personer med uppehållsrätt får ett utökat skydd mot avvisning och utvisning. Samtliga EES-medborgare samt deras familjemedlemmar skall omfattas av de föreslagna bestämmelserna.

I propositionen föreslås även ändringar i utlänningslagen till följd av direktiv 2003/109/EG om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning vilket antogs av Europeiska unionens råd den 25 november 2003. Ändringarna innebär bl.a. att en ny rättsfigur, ställning som varaktigt bosatt tredjelandsmedborgare, införs i utlänningslagen. Enligt huvudre-

geln skall en tredjelandsmedborgare som har permanent uppehållstillstånd och som har vistats oavbrutet i Sverige i fem år beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige. En person som beviljats en sådan ställning skall tillerkännas vissa särskilda rättigheter som liknar de rättigheter som tillkommer unionsmedborgare. Varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare skall beviljas ett EG-uppehållstillstånd som skall gälla i minst fem år. En tredjelandsmedborgare som har beviljats ställning som varaktigt bosatt i en annan medlemsstat och dennes familjemedlemmar skall kunna få uppehållstillstånd i Sverige.

Ändringarna förslås träda i kraft den 30 april 2006.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	9
2	Författningsförslag	10
2.1	Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716).10	
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll	28
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap	30
3	Ärendet och dess beredning.....	31
4	Den svenska utlänningslagstiftningen	33
Del I Genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG.....		35
5	Direktivets innehåll	35
5.1	Inledning	35
5.2	Direktivets uppbyggnad	37
5.3	Direktivets syfte	37
5.4	Definitioner	37
5.5	Förmånstagare m.m.....	38
5.5.1	Unionsmedborgare och deras familjemedlemmar	38
5.5.2	Andra personer med anknytning till unionsmedborgaren.....	38
5.5.3	EES-medborgare och medborgare i Schweiz .39	
5.6	Rätt till utresa och inresa m.m.	40
5.6.1	Rätt till utresa m.m.	40
5.6.2	Rätt till inresa m.m.	40
5.7	Rätt till vistelse i högst tre månader.....	41
5.8	Uppehållsrätt efter tre månaders vistelse	41
5.8.1	Begreppet uppehållsrätt	41
5.8.2	De kategorier som enligt artikel 7 skall ha uppehållsrätt.....	42
5.9	Bibehållen uppehållsrätt i allmänhet.....	45
5.9.1	Vistelser i högst tre månader	45
5.9.2	Vistelser under längre tid än tre månader	46
5.10	Bibehållen uppehållsrätt för familjemedlemmar vid ändrade familjeförhållanden	46
5.10.1	Inledning	46
5.10.2	Den självständigt berättigade personen avlider eller lämnar landet	46
5.10.3	Äktenskapsskillnad	48
5.11	Permanent uppehållsrätt.....	48
5.12	Förtida permanent uppehållsrätt i vissa fall.....	49
5.12.1	Anställda och egenföretagare	49
5.12.2	Anställdas och egenföretagares familjemedlemmar	50
5.13	Intyg om permanent uppehållsrätt	50
5.14	Uppehållskort.....	50

5.15	Permanent uppehållskort.....	51
5.16	Begränsningar av rätten till inresa och uppehåll på grund av hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa	51
5.17	Skydd mot avvísning och utvisning på grund av hänsyn till allmän ordning eller säkerhet.....	52
5.18	Utformning och tillhandahållande av vissa beslut samt tidsfrist för verkställighet av beslut om utvisning	52
5.19	Rättssäkerhetsgarantier	53
5.20	Omprövning av återreseförbud	54
5.21	Omprövning av beslut om utvisning på grund av brott	54
5.22	Registrering av unionsmedborgare	55
5.23	Förfarandet i samband med utfärdandet av registreringsbevis och uppehållskort.....	55
5.24	Likabehandling m.m.	56
5.25	Territoriell räckvidd	57
5.26	Tillhandahållande av information	57
6	Överväganden och förslag	57
6.1	Inledning	57
6.2	Rätt till utresa.....	58
6.2.1	Kontroll av handlingar	58
6.2.2	Utfärdande av pass eller identitetskort	60
6.3	Rätt till inresa.....	61
6.3.1	Kravet på innehav av pass eller identitetskort för EES-medborgare	61
6.3.2	Kravet på ”tillräckliga medel” för EES-medborgare	61
6.3.3	Kravet på innehav av pass för familjemedlemmar från tredje land	63
6.3.4	Kravet på ”tillräckliga medel” för familjemedlemmar från tredje land	64
6.3.5	Visering.....	64
6.3.6	Styrkande av inreserätten.....	65
6.3.7	Skyldigheten att rapportera närvaron i landet.....	67
6.3.8	Inrese- och utresestämplar	68
6.4	Rätt till vistelse i högst tre månader.....	68
6.5	Upphållsrätt	70
6.6	Vistelse- och uppehållsrättens bibehållande m.m.	72
6.6.1	Vistelser i högst tre månader	72
6.6.2	Vistelser under längre tid än tre månader	73
6.7	Permanent uppehållsrätt.....	74
6.8	Begränsningar i rätten till inresa och uppehåll	75
6.8.1	Inledning	75
6.8.2	Beslut om avlägsnande på grund av hänsyn till allmän ordning eller säkerhet.....	76
6.8.3	Beslut om avlägsnande på grund av hänsyn till folkhälsan.....	78
6.8.4	Beslut om avlägsnande på annan grund än hänsynen till allmän ordning och säkerhet	79
6.8.5	Skyldigheten att återta en person som utvisats från en annan medlemsstat.....	80

6.8.6	Återreseförbud i vissa fall.....	81
6.9	Skydd mot avvisning och utvisning på grund av hänsyn till allmän ordning eller säkerhet.....	81
6.9.1	Beaktande av personliga förhållanden.....	81
6.9.2	Stärkt skydd mot utvisning	83
6.9.3	Mycket starkt skydd mot utvisning.....	84
6.10	Utformning och tillhandahållande av vissa beslut samt tidsfrist för verkställighet.....	85
6.10.1	Utformning och tillhandahållande av vissa beslut.....	85
6.10.2	Tidsfristen för verkställighet.....	87
6.11	Rättssäkerhetsgarantier	89
6.11.1	Krav på tillgång till rättslig prövning	89
6.11.2	Inhibitionsbeslut.....	93
6.11.3	Hinder mot återresa i vissa fall	95
6.12	Omprövning av återreseförbud	96
6.13	Omprövning vid verkställighet av utvisning på grund av brott	97
6.14	Registrering av EES-medborgare	99
6.14.1	Inledning	99
6.14.2	Tillåtna skäl för registrering	99
6.14.3	Skäl för registrering	101
6.14.4	Övervägande skäl talar för att registrering bör införas	104
6.14.5	Registreringens utformning och organisation.....	107
6.14.6	Registreringsskyldighet	109
6.14.7	Uppgifter som bör och får behandlas.....	110
6.15	Uppehållskort m.m.....	117
6.15.1	Uppehållskort.....	117
6.15.2	Intyg om permanent uppehållsrätt	118
6.15.3	Permanent uppehållskort	119
6.16	Förfarandet i samband med utfärdande av registreringsbevis och uppehållskort.....	119
6.16.1	Kontrollåtgärder och sanktioner	119
6.16.2	Migrationsverkets skyldighet att tillhandahålla handlingar	121
6.16.3	Avgifter.....	122
6.16.4	Avregistrering	122
6.17	Övriga frågor.....	123
6.17.1	Tillgång till personuppgifterna	123
6.17.2	Sekretess	124
6.17.3	Socialnämnds skyldighet att lämna ut uppgifter.....	125
6.17.4	Likabehandling m.m.	126
6.17.5	Svenskt medborgarskap	127
Del II Genomförandet av rådets direktiv 2003/109/EG om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare		
		129
7	Direktivets innehåll	129
7.1	Inledning	129

7.2	Direktivets uppbyggnad	129
7.3	Direktivets syfte	129
7.4	Definitioner	130
7.5	Räckvidd	130
7.6	Ställning som varaktigt bosatt i en medlemsstat.....	131
7.6.1	Bosättningstid	131
7.6.2	Villkor för att förvärva ställning som varaktigt bosatt.....	131
7.6.3	Allmän ordning och säkerhet.....	131
7.6.4	Ansökan om ställning som varaktigt bosatt..	131
7.6.5	EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta ..	132
7.6.6	Återkallelse eller förlust av ställning som varaktigt bosatt.....	132
7.6.7	Förfarandegarantier.....	133
7.6.8	Likabehandling	133
7.6.9	Skydd mot utvisning	133
7.6.10	Förmånligare nationella bestämmelser	133
7.7	Bosättning i annan medlemsstat.....	133
7.7.1	Villkor för bosättning i annan medlemsstat..	133
7.7.2	Villkor för familjemedlemmar.....	134
7.7.3	Allmän ordning och säkerhet.....	135
7.7.4	Folkhälsa	135
7.7.5	Prövning av ansökan om uppehållstillstånd .	135
7.7.6	Förfarandegarantier.....	136
7.7.7	Garanterad behandling i den andra medlemsstaten.....	136
7.7.8	Återkallande av uppehållstillståndet och återtagandeskyldighet	136
7.7.9	Förvärv av ställning som varaktigt bosatt i den andra medlemsstaten.....	137
7.8	Slutbestämmelser	137
8	Överväganden och förslag.....	137
8.1	Ställning som varaktigt bosatt.....	137
8.2	Villkor för att beviljas ställning som varaktigt bosatt....	138
8.2.1	Personkretsen	138
8.2.2	EG-uppehållstillstånd	139
8.2.3	Vistelsetid	140
8.2.4	Vistelse utanför Sverige.....	141
8.2.5	Försörjningskrav	142
8.2.6	Krav på sjukförsäkring.....	146
8.2.7	Integration.....	147
8.2.8	Allmän ordning och säkerhet.....	147
8.3	Rättigheter i landet som beviljat ställning som varaktigt bosatt	148
8.3.1	Skydd mot utvisning	148
8.3.2	Rätt till inresa och uppehållstillstånd.....	150
8.4	Återkallelse av ställning som varaktigt bosatt	151
8.4.1	Grunder för återkallelse	151
8.4.2	Förenklat förfarande för att återfå ställning som varaktigt bosatt.....	152

8.5	Uppehållstillstånd för tredjelandsmedborgare med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat och dennes familjemedlemmar	153
8.5.1	Villkor för att beviljas uppehållstillstånd	153
8.5.2	Skäl mot att bevilja uppehållstillstånd	155
8.5.3	Folkhälsa	155
8.5.4	Återkallelse av uppehållstillstånd	155
8.5.5	Utvisning från Europeiska unionens medlemsstaters territorier	157
8.5.6	Permanent bosättningsförbud	158
8.6	Förhållandet mellan ställning som varaktigt bosatt och permanent uppehållstillstånd	158
8.7	Likabehandling	159
8.7.1	Tillträde till arbetsmarknaden	159
8.7.2	Utbildning och studiestöd	160
8.7.3	Erkännande av yrkesutbildningsbevis m.m. .	160
8.7.4	Social trygghet, socialt bistånd och socialt skydd	162
8.7.5	Skatteförmåner	162
8.7.6	Tillgång till varor och tjänster	162
8.7.7	Föreningsfrihet	163
8.7.8	Tillträde till medlemsstatens territorium	163
8.7.9	Varaktigt bosatt i annan EU-stat med uppehållstillstånd i Sverige och dennes familjemedlemmar	164
8.7.10	Fakultativa bestämmelser om begränsningar i likabehandlingen	164
8.8	Handläggning av ärenden om ställning som varaktigt bosatt	165
8.8.1	Inlämnande av ansökan	165
8.8.2	Beslutsunderlaget	166
8.8.3	Handläggningstid	166
8.8.4	Överklagande	167
8.8.5	Krav på att beslut skall ha skriftlig form	167
8.8.6	Motivering av beslut	167
8.8.7	Information om innebörden av att ha ställning som varaktigt bosatt	168
8.8.8	Följder av att ett beslut inte fattas inom handläggningsfristen	168
8.8.9	Underrättelse av beslut till annan medlemsstat	169
8.9	Handläggning av ansökan om uppehållstillstånd i Sverige från en tredjelandsmedborgare med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat eller dennes familjemedlemmar	170
8.9.1	Beslutsunderlaget	170
8.9.2	Inlämnande av ansökan	170
8.9.3	Handläggningstid	171
8.9.4	Överklagande	172
8.9.5	Motivering av avslagsbeslut	172

8.9.6	Följder av att ett beslut inte fattas inom handläggningstiden	173
8.9.7	Underrättelse till annan medlemsstat.....	173
8.10	Överklagande	174
8.10.1	Rätt att överklaga.....	174
8.10.2	Rättshjälp	175
8.11	Nationell kontaktpunkt.....	175
Del III Genomförande och ekonomiska konsekvenser samt		
	författningskommentarer	178
9	Genomförande och ekonomiska konsekvenser	178
9.1	Unionsmedborgares rörlighet inom EU	178
9.1.1	Ekonomiska konsekvenser.....	178
9.1.2	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser .	179
9.2	Varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare	180
9.2.1	Ekonomiska konsekvenser.....	180
9.2.2	Ikraftträdande.....	181
10	Författningskommentar	182
10.1	Förslaget till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)	182
10.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll.....	201
10.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap.....	202
Bilaga 1	Rörlighetsdirektivet	203
Bilaga 2	Lagförslag i betänkandet om Unionsmedborgares rörlighet inom EU (SOU 2005:49).....	232
Bilaga 3	Sammanfattning av betänkandet Unionsmedborgares rörlighet inom EU (SOU 2005:49).....	244
Bilaga 4	Remissinstanser – betänkandet om Unionsmedborgares rörlighet inom EU (SOU 2005:49).....	250
Bilaga 5	Direktivet om varaktigt bosatta	251
Bilaga 6	Sammanfattning av delbetänkandet om Familjeåterförening och fri rörlighet för tredjelandsmedborgare (SOU 2005:15).....	271
Bilaga 7	Lagförslag i delbetänkandet om Familjeåterförening och fri rörlighet för tredjelandsmedborgare (SOU 2005:15)	273
Bilaga 8	Remissinstanser – delbetänkandet Familjeåterförening och fri rörlighet för tredjelandsmedborgare (SOU 2005:15)	282
Bilaga 9	Lagrådsremissens om rörlighetsdirektivet lagförslag.....	283
Bilaga 10	Lagrådsremissens om varaktigt bosatta lagförslag.....	298
Bilaga 11	Lagrådets yttrande	307
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 2 februari 2006		
Rättsdatablad.....		

Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2005/06:77

Regeringen föreslår att riksdagen

dels antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i utlänningslagen (2005:716),
2. lag om ändring i lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap,
3. lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll,

dels bemyndigar regeringen att

4. meddela föreskrifter om avgifter för ansökan om ställning som varaktigt bosatt i Sverige enligt de riktlinjer som föreslås (avsnitt 9.2.1).

Regeringen har följande förslag till lagtext.

1.1 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om utlänningslagen

dels att 1 kap. 1 §, 2 kap. 3-4 och 8 §§, 5 kap. 17 och 23 §§, 7 kap. 9 §, 8 kap. 1-3, 12 och 19 §§, 12 kap. 15 och 17 §§, 13 kap. 9 och 10 §§, 14 kap. 3 §, 17 kap. 1 § och 18 kap. 1 § samt rubriken närmast före 13 kap. 10 § skall ha följande lydelse,

dels att det skall införas två nya kapitel, 3 a kap. och 5 a kap., samt tio nya paragrafer, 1 kap. 3 a, 3 b och 3 c §§, 2 kap. 3 a §, 5 kap. 2 a och 16 a §§, 8 kap. 7 a, 17 a och 20 a §§ och 12 kap. 13 a § samt närmast före 1 kap. 3 a, 3 b och 3 c §§, 2 kap. 3 a §, 5 kap. 16 a § och 8 kap. 7 a § nya rubriker av följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2005:716

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §

I denna lag finns föreskrifter om
- lagens innehåll, vissa definitioner och allmänna bestämmelser (1 kap.),

- villkor för att en utlänning skall få resa in i samt vistas och arbeta i Sverige (2 kap.),
- visering (3 kap.),

- flyktingar och skyddsbehövande i övrigt (4 kap.),
- uppehållstillstånd (5 kap.),

- arbetstillstånd (6 kap.),
- återkallelse av tillstånd (7 kap.),

- avvisning och utvisning (8 kap.),

I denna lag finns föreskrifter om
- lagens innehåll, vissa definitioner och allmänna bestämmelser (1 kap.),

- villkor för att en utlänning skall få resa in i samt vistas och arbeta i Sverige (2 kap.),
- visering (3 kap.),

- *uppehållsrätt (3 a kap.),*
- flyktingar och skyddsbehövande i övrigt (4 kap.),
- uppehållstillstånd (5 kap.),
- *tredjelandsmedborgares ställning som varaktigt bosatta i Sverige (5 a kap.),*

- arbetstillstånd (6 kap.),
- återkallelse av tillstånd (7 kap.),

- avvisning och utvisning (8 kap.),

¹ jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG (EUT L 158, 30.4.2004, s. 77, Celex 32004L0038, rättad version i EGT L 197, 28.7.2005, s. 34, Celex 32004L0038R[2]) samt rådets direktiv 2003/109/EG av den 25 november 2003 om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning (EUT L 16, 23.01.2004, s 44, Celex nr 32003L0109).

- kontroll- och tvångsåtgärder (9 kap.),
- förvar och uppsikt avseende utlänningar (10 kap.),
- hur en utlänning som hålls i förvar skal behandlas (11 kap.),
- verkställighet av beslut om avvisning och utvisning (12 kap.),
- handläggningen av ärenden hos förvaltningsmyndigheterna m.m. (13 kap.),
- överklagande av förvaltningsmyndighets beslut (14 kap.),
- nöjdförklaring (15 kap.),
- migrationsdomstolar och Migrationsöverdomstolen (16 kap.),
- skyldighet att lämna uppgifter (17 kap.),
- offentligt biträde (18 kap.),
- kostnadsansvar (19 kap.),
- bestämmelser om straff m.m. (20 kap.),
- tillfälligt skydd (21 kap.),
- tribunalvittnen (22 kap.), och
- särskilda bemyndiganden (23 kap.).

- kontroll- och tvångsåtgärder (9 kap.),
- förvar och uppsikt avseende utlänningar (10 kap.),
- hur en utlänning som hålls i förvar skall behandlas (11 kap.),
- verkställighet av beslut om avvisning och utvisning (12 kap.),
- handläggningen av ärenden hos förvaltningsmyndigheterna, m.m. (13 kap.),
- överklagande av förvaltningsmyndighets beslut (14 kap.),
- nöjdförklaring (15 kap.),
- migrationsdomstolar och Migrationsöverdomstolen (16 kap.),
- skyldighet att lämna uppgifter (17 kap.),
- offentligt biträde (18 kap.),
- kostnadsansvar (19 kap.),
- bestämmelser om straff m.m. (20 kap.),
- tillfälligt skydd (21 kap.),
- tribunalvittnen (22 kap.), och
- särskilda bemyndiganden (23 kap.).

EU-stat

3 a §

Med EU-stat avses i denna lag en stat som är medlem i Europeiska unionen (EU).

EES-stat och EES-medborgare

3 b §

Med EES-stat avses i denna lag en stat som omfattas av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES).

Med EES-medborgare avses en utlänning som är medborgare i en EES-stat.

TredjELandsmedborgare

3 c §

Med tredjELandsmedborgare avses i denna lag en utlänning som inte är medborgare i en EU-stat, i en annan EES-stat eller i Schweiz.

2 kap.

3 §

Visering är ett tillstånd att resa in i och vistas i Sverige under en viss kortare tid. En utlänning som reser in i eller vistas i Sverige skall ha visering, om han eller hon inte har uppehållstillstånd.

Visering är ett tillstånd att resa in i och vistas i Sverige under en viss kortare tid. En utlänning som reser in i eller vistas i Sverige skall ha visering, om han eller hon inte har uppehållstillstånd *eller ett EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta*.

Uppehållsrätt

3 a §

Bestämmelser om uppehållsrätt för EES-medborgare och deras familjemedlemmar finns i 3 a kap.

4 §

Uppehållstillstånd är ett tillstånd att vistas i Sverige under viss tid (tidsbegränsat uppehållstillstånd) eller utan tidsbegränsning (permanent uppehållstillstånd). Den som har uppehållstillstånd får, om villkoret i 1 § är uppfyllt, resa in i Sverige.

Uppehållstillstånd är ett tillstånd att vistas i Sverige under viss tid (tidsbegränsat uppehållstillstånd) eller utan tidsbegränsning (permanent uppehållstillstånd). Den som har uppehållstillstånd *eller ett EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta* får, om villkoret i 1 § är uppfyllt, resa in i Sverige.

8 §

Kraven på pass, visering, uppehållstillstånd och arbetstillstånd enligt 1, 3, 5 och 7 §§ för inresa, vistelse och arbete gäller inte medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge. Kravet på arbetstillstånd gäller inte för en utlänning som har permanent uppehållstillstånd.

Kraven på pass, visering, uppehållstillstånd och arbetstillstånd enligt 1, 3, 5 och 7 §§ för inresa, vistelse och arbete gäller inte medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge. *Kraven på uppehållstillstånd och arbetstillstånd gäller inte för EES-medborgare och deras familjemedlemmar som har uppehållsrätt*. Kravet på arbetstillstånd gäller inte för en utlänning som har permanent uppehållstillstånd.

Undantag från kravet på pass för inresa gäller dock endast för en sådan medborgare som avses i första stycket som reser eller har rest in i Sverige direkt från en Schengenstat.

Allmänna bestämmelser

1 §

Med uppehållsrätt avses en rätt för EES-medborgare och deras familjemedlemmar att vistas i Sverige mer än tre månader utan uppehållstillstånd i enlighet med vad som sägs i detta kapitel.

2 §

Med familjemedlem till EES-medborgare avses i denna lag en utlänning som följer med eller i Sverige ansluter sig till en EES-medborgare och som är

- make eller sambo till EES-medborgaren,

- släkting i rakt nedstigande led till EES-medborgaren eller till hans eller hennes make eller sambo, om släktingen är beroende av någon av dem för sin försörjning eller är under 21 år, eller

- släkting i rakt uppstigande led till EES-medborgaren eller till hans eller hennes make eller sambo, om släktingen är beroende av någon av dem för sin försörjning.

Uppehållsrätt

3 §

En EES-medborgare har uppehållsrätt om han eller hon

1. är arbetstagare eller egen företagare i Sverige,

2. har kommit till Sverige för att söka arbete och har en verklig möjlighet att få en anställning,

3. är inskriven som studerande vid en erkänd utbildningsanstalt i Sverige och enligt en försäkran om detta har tillräckliga tillgångar för sin och sina familjemedlemmars försörjning samt har en heltäckande sjukförsäkring för sig och familjemedlemmarna som gäller i Sverige, eller

4. har tillräckliga tillgångar för

sin och sina familjemedlemmars försörjning och har en heltäckande sjukförsäkring för sig och familjemedlemmarna som gäller i Sverige.

4 §

En familjemedlem till en sådan EES-medborgare som anges i 3 § 1-2 och 4 har uppehållsrätt. När det gäller familjemedlemmar till en sådan EES-medborgare som har uppehållsrätt enligt 3 § 3 skall dock endast EES-medborgarens make eller sambo samt deras barn under 21 år om de är beroende av någon av dem för sin försörjning, ha uppehållsrätt.

5 §

Uppehållsrätten finns så länge villkoren är uppfyllda.

Permanent uppehållsrätt

6 §

En EES-medborgare som har vistats lagligt i Sverige utan avbrott under minst fem år har permanent uppehållsrätt.

7 §

En EES-medborgares familjemedlem som inte själv är EES-medborgare och som har vistats lagligt i Sverige utan avbrott under minst fem år med den person från vilken han eller hon härleder sin uppehållsrätt, har permanent uppehållsrätt.

8 §

Det som sägs i 6 och 7 §§ påverkas inte av tillfälliga vistelser utanför Sverige som inte överstiger sammanlagt sex månader per år eller av en längre vistelse utanför Sverige på grund av obligatorisk militärtjänstgöring. Detsamma gäller vid vistelse utanför Sverige under högst tolv på varandra följande månader på grund av

graviditet och förlossning, allvarlig sjukdom, studier eller yrkesutbildning, utstationering på grund av arbete i ett annat land eller särskilda skäl.

9 §

Den permanenta uppehållsrätten gäller utan villkor och kan endast upphöra om utlänningen har vistats utanför Sverige i mer än två på varandra följande år.

Registreringsskyldighet m.m.

10 §

En EES-medborgare som har uppehållsrätt och som avser att stanna i Sverige under längre tid än tre månader skall registrera sig hos Migrationsverket.

En EES-medborgares familjemedlem som inte själv är EES-medborgare och som har uppehållsrätt skall ansöka om uppehållskort hos Migrationsverket senast tre månader efter det att han eller hon kom till Sverige.

Det som sägs i första och andra styckena gäller inte för medborgare i Danmark, Finland, Island och Norge. Det gäller inte heller för en utlänning som har ett giltigt uppehållstillstånd eller som inom tre månader från ankomsten till Sverige har ansökt om ett sådant tillstånd. Det som sägs i första stycket skall inte heller gälla EES-medborgare som är arbetssökande.

11 §

Om det kan antas att en EES-medborgare eller hans eller hennes familjemedlem är skyldig att registrera sig eller att ansöka om uppehållskort enligt 10 §, får Migrationsverket förelägga honom eller henne att fullgöra denna skyldighet. Migrationsverket får även förelägga EES-medborgaren eller familjemedlemmen att lämna

in sådana uppgifter som är nödvändiga för att registrering och utfärdande av uppehållskort skall kunna ske.

12 §

Ett föreläggande enligt 10 § får förenas med vite.

Fråga om utdömande av vite prövas av migrationsdomstol på ansökan av Migrationsverket.

Vid prövning av en fråga om utdömande av vite får även vitets lämplighet bedömas.

Bemyndiganden

13 §

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från de krav som uppställs i 3 - 6 §§.

14 §

Regeringen får meddela föreskrifter om vilka uppgifter som skall lämnas vid registrering och ansökan om uppehållskort.

5 kap.

2 a §

Permanent uppehållstillstånd skall ges till den som beviljats ställning som varaktigt bosatt i Sverige.

Rätt för tredjELandsmedborgare att på nytt få uppehållstillstånd

16 a §

En tredjELandsmedborgare som har ställning som varaktigt bosatt i Sverige och som på grund av vistelse utanför Sverige förlorat sitt uppehållstillstånd skall ges ett nytt uppehållstillstånd om han eller hon återvänder till Sverige för att bosätta sig här.

17 §

Vid prövningen av en ansökan om uppehållstillstånd enligt detta kapitel skall det, utom i fall som avses i 1, 2, eller 4 §, särskilt beaktas om den sökande gjort sig skyldig till brottslighet eller brottslighet i förening

med annan misskötsamhet. Vid prövning av uppehållstillstånd enligt 3 § första stycket 5 och 6 skall det särskilt beaktas om utlänningen eller utlänningens barn kan antas bli utsatt för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid, om uppehållstillstånd skulle beviljas.

Upphållstillstånd skall inte beviljas en person med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat, eller hans eller hennes anhöriga, om personen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

23 §

Regeringen får meddela föreskrifter om uppehållstillstånd för studier eller besök.

Regeringen får meddela föreskrifter om att en ansökan om uppehållstillstånd får bifallas om det följer av en överenskommelse med främmande stat.

Regeringen får meddela föreskrifter om när uppehållstillstånd får ges till en tredjelandsmedborgare med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat och till anhöriga till en sådan utlänning.

5 a kap. Tredjelandsmedborgares ställning som varaktigt bosatta i Sverige

Förutsättningar för att beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige

1 §

En ansökan från en tredjelandsmedborgare om ställning som varaktigt bosatt i Sverige skall beviljas om sökanden har vistats i Sverige utan avbrott under minst fem år och under denna tid har haft, och vid tiden för ansökan har,

- 1. permanent uppehållstillstånd,*
- 2. ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat och uppehållstillstånd i Sverige, eller*
- 3. uppehållstillstånd i Sverige som anhörig till en person med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat.*

Vid beräkningen av vistelsetiden skall tid under vilken sökanden

haft uppehållstillstånd syftande till bosättning beaktas.

Vid beräkningen av vistelsetiden skall vistelse i Sverige av tillfälliga skäl eller för studier inte beaktas.

Vistelse utanför Sverige under kortare tid än sex månader i följd och inte mer än tio månader sammanlagt under femårsperioden skall inte anses vara avbrott i vistelsen.

2 §

För att beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige skall sökanden fullt ut kunna försörja sig och sin familj med egna medel så att grundläggande behov av uppehälle och bostad är tillgodosedda.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om kravet på försörjningsförmågan.

3 §

En person som utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet får inte beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige.

4 §

Flyktingar och skyddsbehövande i övrigt enligt 4 kap. 1 och 2 §§ skall inte beviljas ställning som varaktigt bosatta i Sverige.

Återkallelse

5 §

Ställning som varaktigt bosatt i Sverige skall återkallas om den som beviljats sådan ställning

1. medvetet har lämnat oriktiga uppgifter eller förtigit omständigheter, som varit av betydelse för att få ställningen,

2. utvisas,

3. utgör ett hot mot allmän ordning,

4. har vistats utanför Europeiska unionens medlemsstaters terri-

torier under tolv månader i följd,

5. har vistats utanför Sveriges territorium under sex år i följd, eller

6. får ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat.

6 §

Den som förlorat sin ställning som varaktigt bosatt i Sverige på grund av vistelse utanför Sveriges respektive Europeiska unionens medlemsstaters territorier skall återfå denna efter ansökan, oavsett kravet på vistelsetid enligt 1 §, om

1. han eller hon har beviljats ett permanent uppehållstillstånd eller ett uppehållstillstånd syftande till bosättning enligt 5 kap.,

2. försörjningskravet i 2 § är uppfyllt, och

3. det inte föreligger hinder enligt 3 §.

Beslutande myndighet

7 §

Beslut i ärenden om ställning som varaktigt bosatt i Sverige meddelas av Migrationsverket.

7 kap.

9 §

Regeringen får meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd får återkallas i andra fall än som anges i detta kapitel för de utlänningar som omfattas av avtalet om Europeiska samarbetsområdet (EES) eller avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer.

Regeringen får meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd får återkallas i andra fall än som anges i detta kapitel för tredjelandsmedborgare med ställning som varaktigt bosatta i en annan EU-stat.

8 kap

Prop. 2005/06:77

1 §

En utlänning får avvisas

1. om han eller hon saknar pass när det krävs pass för inresa eller vistelse i Sverige.

2. om han eller hon saknar visering, uppehållstillstånd eller något annat tillstånd som krävs för inresa, vistelse eller arbete i Sverige,

3. om det vid utlänningens ankomst till Sverige kommer fram att han eller hon tänker besöka något annat nordiskt land men saknar det tillstånd som krävs för inresa där,

4. om han eller hon vid inresan undviker att lämna begärda uppgifter, medvetet lämnar oriktiga uppgifter som är av betydelse för rätten att resa in i Sverige eller medvetet förtiger någon omständighet som är av betydelse för den rätten,

5. om han eller hon inte uppfyller de krav för inresa som föreskrivs i artikel 5 i Schengenkonventionen, eller

6. om han eller hon har avvisats eller utvisats från en stat som ingår i Europeiska unionen eller från Island eller Norge och förhållandena är sådana som avses i 7 kap. 6 § eller beslutet om avvisning eller utvisning har grundats på att utlänningen inte har följt gällande bestämmelser om en utlännings inresa eller vistelse i den staten.

En EES-medborgare får inte avvisas enligt första stycket 1, om han eller hon på annat sätt än genom innehav av pass kan styrka sin identitet. Detsamma skall gälla en EES-medborgares familjemedlem som inte själv är EES-medborgare.

En EES-medborgare och hans eller hennes familjemedlem får inte avvisas enbart på den grunden att han eller hon inte uppfyller vad som sägs i artikel 5.1 c i Schengenkonventionen i fråga om tillräckliga medel för uppehälle.

2 §

En utlänning får avvisas

1. om det kan antas att han eller hon kommer att sakna tillräckliga medel för vistelsen i Sverige eller i något annat nordiskt land som han eller hon tänker besöka eller för hemresan,

2. om det kan antas att han eller hon under vistelsen i Sverige eller i något annat nordiskt land inte kommer att försörja sig på ett ärligt sätt eller kommer att bedriva verksamhet som kräver arbetstillstånd, utan att han eller hon har ett sådant tillstånd,

3. om han eller hon på grund av tidigare frihetsstraff eller någon annan särskild omständighet kan antas komma att begå brott i Sverige eller i något annat nordiskt land,

4. om han eller hon på grund av tidigare verksamhet eller i övrigt kan antas komma att bedriva sabotage, spioneri eller olovlig underrättelseverksamhet i Sverige eller i något annat nordiskt land, eller

5. om det med stöd av lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner har föreskrivits att han eller hon får avvisas.

En utlänning får avvisas även i andra fall när det har begärts av den centrala utlänningsmyndigheten i ett annat nordiskt land och det kan antas att han eller hon annars beger sig till det landet.

Första stycket 1 gäller inte för en EES-medborgare och hans eller hennes familjemedlemmar. Avvisning får dock ske, av andra än arbetstagare, egenföretagare, arbetsökande samt dennes familjemedlemmar, om någon av dem efter inresan i Sverige visar sig utgöra en belastning för biståndssystemet enligt socialtjänstlagen (2001:453).

3 §

En utlänning får inte avvisas, om han eller hon vid ankomsten till Sverige hade eller under en tid därefter har haft uppehållstillstånd som har upphört att gälla.

En utlänning får inte avvisas, om han eller hon vid ankomsten till Sverige hade eller under en tid därefter har haft uppehållstillstånd som har upphört att gälla. *Avvisning får inte heller ske på den grunden att utlänningen saknar uppehållstillstånd, om han eller hon under tid då sådant tillstånd krävs för vistelse i Sverige i stället har haft men inte längre har uppehållsrätt.*

En utlänning som har uppehållsrätt får inte avvisas.

Utvisning av EES-medborgare och deras familjemedlemmar på grund av hänsyn till allmän ordning och säkerhet

7 a §

En utlänning som har uppehållsrätt får utvisas ur Sverige av hänsyn till allmän ordning och säkerhet. Om utlänningen vid tidpunkten för beslutet om utvisning har permanent uppehållsrätt, får han eller hon dock utvisas endast om det finns synnerliga skäl för det.

En EES-medborgare som är barn eller som har vistats i Sverige under de tio närmast föregående åren, får utvisas endast om beslutet är oundgängligen nödvändigt av hänsyn till allmän säkerhet.

12 §

En utlänning får utvisas enligt 8 § endast när det finns synnerliga skäl, om han eller hon hade vistats i Sverige med permanent uppehållstillstånd sedan minst fyra år när åtal väcktes eller om han eller hon då varit bosatt i Sverige sedan minst fem år. Detsamma gäller för en medborgare i ett annat nordiskt land som hade varit bosatt här sedan minst två år när åtalet väcktes.

En utlänning får utvisas enligt 8 § endast när det finns synnerliga skäl, om han eller hon hade vistats i Sverige med permanent uppehållstillstånd sedan minst fyra år när åtal väcktes eller om han eller hon då varit bosatt i Sverige sedan minst fem år. Detsamma gäller för en medborgare i ett annat nordiskt land som hade varit bosatt här sedan minst två år när åtalet väcktes och för en utlänning som har permanent uppehållsrätt i Sverige.

Vad som sägs i 7 a § andra stycket gäller även vid utvisning enligt 8 §.

En utlänning får inte utvisas, om utlänningen kom till Sverige innan han eller hon fyllt 15 år och vistats här sedan minst fem år när åtal väcktes.

17 a §

När en fråga uppkommer om utvisning av en EES-medborgare eller hans eller hennes familjemedlem på grund av hänsyn till allmän ordning och säkerhet, skall hänsyn tas till hans eller hennes anknytning till Sverige i enlighet med vad som sägs i 11 § första

19 §

När Migrationsverket beslutar om avvísning eller utvisning, får beslutet förenas med förbud för utlänningen att under viss tid återvända till Sverige utan att ha tillstånd av Migrationsverket eller, i ett säkerhetsärende, regeringen.

Ett beslut om avvísning eller utvisning som avser en EES-medborgare eller hans eller hennes familjemedlem, får förenas med ett sådant förbud som avses i första stycket endast om beslutet har fattats på grund av hänsyn till allmän ordning och säkerhet.

20 a §

Om en EES-medborgare eller hans eller hennes familjemedlem har meddelats ett förbud att återvända till Sverige enligt 19 § andra stycket, får regeringen helt eller delvis upphäva förbudet om det finns särskilda skäl för att förbudet inte längre skall gälla.

12 kap.

13 a §

Om en EES-medborgare eller hans eller hennes familjemedlem efter inresan i Sverige har överklagat en polismyndighets beslut om avvísning eller Migrationsverkets beslut om avvísning eller utvisning och i samband med överklagandet yrkat inhibition av beslutet, får beslutet inte verkställas innan frågan om inhibition har prövats.

15 §

En polismyndighets beslut om avvísning, Migrationsverkets beslut om avvísning enligt 8 kap. 4 § andra stycket, Migrationsverkets beslut om avvísning med omedelbar verkställighet och en allmän domstols laga kraftvunna dom eller beslut om utvisning på grund av brott skall verkställas snarast möjligt.

I andra fall skall en utlänning som avvisas lämna landet inom två veckor och en utlänning som utvisas lämna landet inom fyra veckor efter det att beslutet vann laga kraft, om inte annat bestämts i beslutet.

Om utlänningen inte lämnar landet inom den föreskrivna tiden eller det måste antas att utlänningen inte har för avsikt att frivilligt lämna landet

inom denna tid, skall beslutet verkställas snarast möjligt av den myndighet som enligt 14 § är ansvarig för verkställigheten.

Prop. 2005/06:77

Verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning av en EES-medborgare eller hans eller hennes familjemedlem som har rest in i Sverige får ske tidigast fyra veckor från den dag EES-medborgaren eller familjemedlemmen fick del av beslutet, om det inte finns synnerliga skäl för att verkställa beslutet.

17 §

Om en annan myndighet än Migrationsverket skall verkställa ett beslut om avvisning eller utvisning och denna myndighet finner att den inte kan verkställa beslutet eller att den behöver ytterligare besked, skall myndigheten underrätta Migrationsverket. Detsamma gäller om utlänningen hos myndigheten åberopar att det finns sådana hinder som avses i 1, 2 eller 3 § mot verkställigheten eller det på annat sätt kommer fram att det kan finnas sådana hinder.

Migrationsverket skall i sådana fall ge anvisningar om verkställigheten eller vidta andra åtgärder.

Om en allmän domstols dom eller beslut om utvisning på grund av brott av en EES-medborgare eller av hans eller hennes familjemedlem skall verkställas mer än två år efter det att avgörandet meddelades, skall polismyndigheten innan beslutet verkställs utreda om de omständigheter som låg till grund för beslutet har ändrats. Om det vid utredningen kommer fram att omständigheterna har ändrats på ett sådant sätt att utvisningsbeslutet inte längre bör gälla, skall ärendet lämnas över till Migrationsverket som med ett eget yttrande skall lämna över ärendet till regeringen för prövning enligt 8 kap. 14 §. Verkställighet får i sådant fall inte ske innan regeringen har avgjort ärendet.

13 kap.

9 §

I ärenden om visering, tidsbegränsat uppehållstillstånd, arbetstillstånd och återkallelse av permanent uppehållstillstånd tilläm-

I ärenden om visering, tidsbegränsat uppehållstillstånd, arbetstillstånd och återkallelse av permanent uppehållstillstånd eller

pas bestämmelserna i 17 § förvaltningslagen (1986:223) om rätt för en part att få del av uppgifter endast när utlänningen är bosatt eller annars vistas i Sverige.

tredjelandsmedborgares ställning som varaktigt bosatt i Sverige tillämpas bestämmelserna i 17 § förvaltningslagen (1986:223) om rätt för en part att få del av uppgifter endast när utlänningen är bosatt eller annars vistas i Sverige.

Motivering av beslut i fråga om uppehållstillstånd samt i fråga om visering eller arbetstillstånd

Motivering av beslut i fråga om uppehållstillstånd, *tredjelandsmedborgares ställning som varaktigt bosatt i Sverige* samt i fråga om visering eller arbetstillstånd

10 §

Ett beslut i fråga om uppehållstillstånd skall alltid innehålla de skäl som ligger till grund för beslutet.

Ett beslut i fråga om uppehållstillstånd *eller om tredjelandsmedborgares ställning som varaktigt bosatt i Sverige* skall alltid innehålla de skäl som ligger till grund för beslutet.

Vid beslut om visering eller arbetstillstånd får skälen som ligger till grund för beslutet utelämnas. En utlänning har dock alltid rätt till motivering av ett beslut i fråga om visering, om beslutet går utlänningen emot och utlänningen omfattas av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller av avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer, utan att vara medborgare i ett EES-land eller i Schweiz.

14 kap.

3 §

Migrationsverkets beslut får överklagas till en migrationsdomstol, om beslutet innebär

- avvisning eller utvisning,
- avslag på en ansökan om uppehållstillstånd, eller
- återkallelse av ett uppehållstillstånd.

Migrationsverkets beslut får överklagas till en migrationsdomstol, om beslutet innebär

- *avslag på en ansökan om visering eller återkallelse av visering för en utlänning som är familjemedlem till en EES-medborgare, utan att själv vara EES-medborgare,*
- avvisning eller utvisning,
- avslag på en ansökan om uppehållstillstånd *eller om tredjelandsmedborgares ställning som varaktigt bosatt i Sverige,* eller
- återkallelse av ett uppehållstillstånd *eller av tredjelandsmedborgares ställning som varaktigt bosatt i Sverige.*

Migrationsverkets beslut om avslag på en ansökan om arbetstillstånd eller beslut om återkallelse av arbetstillstånd får överklagas till en migrationsdomstol, om frågan om tillstånd har behandlats i samband med ett beslut om avvisning eller utvisning.

17 kap

1 §

Socialnämnden skall lämna ut uppgifter angående en utlännings personliga förhållanden, om en polismyndighet, Säkerhetspolisen, Migrationsverket, en migrationsdomstol, Migrationsöverdomstolen eller regeringen begär det och uppgifterna behövs för att avgöra ett ärende om uppehållstillstånd eller för att verkställa ett beslut om avvisning eller utvisning.

Socialnämnden skall lämna ut uppgifter angående en utlännings personliga förhållanden, om en polismyndighet, Säkerhetspolisen, Migrationsverket, en migrationsdomstol, Migrationsöverdomstolen eller regeringen begär det och uppgifterna behövs för att avgöra ett ärende om uppehållstillstånd *eller ett ärende om tredjelandsmedborgares ställning som varaktigt bosatt i Sverige* eller för att verkställa ett beslut om avvisning eller utvisning. *Detsamma gäller när fråga har uppkommit om utlännningen har uppehållsrätt.*

18 kap.

1 §

Offentligt biträde skall förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas, i mål och ärenden om

1. avvisning, dock inte hos polismyndighet om inte utlännningen enligt 10 kap. 1 eller 2 § hållits i förvar sedan mer än tre dagar,

2. utvisning enligt 8 kap. 7 §,

3. verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning enligt denna lag, om beslut om inhibition meddelats,

4. verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning enligt denna lag, dock endast såvitt avser fråga om förvar enligt 10 kap. 1 eller 2 § och utlännningen hållits i förvar sedan mer än tre dagar, och

5. hemsändande enligt 22 kap. 2 §.

Offentligt biträde skall alltid

Offentligt biträde skall förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas, i mål och ärenden om

1. avvisning, dock inte hos polismyndighet om inte utlännningen enligt 10 kap. 1 eller 2 § hållits i förvar sedan mer än tre dagar,

2. utvisning enligt 8 kap. 7 *eller 7 a §§*,

3. verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning enligt denna lag, om beslut om inhibition meddelats,

4. verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning enligt denna lag, dock endast såvitt avser fråga om förvar enligt 10 kap. 1 eller 2 § och utlännningen hållits i förvar sedan mer än tre dagar, och

5. hemsändande enligt 23 kap. 2 §.

Offentligt biträde skall alltid

förordnas för barn som hålls i för-
var enligt 10 kap. 2 §, om barnet
saknar vårdnadshavare här i lan-
det.

förordnas för barn som hålls i för-
var enligt 10 kap. 2 §, om barnet
saknar vårdnadshavare här i lan-
det.

Prop. 2005/06:77

Denna lag träder i kraft den 30 april 2006.

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll

Prop. 2005/06:77

Härigenom föreskrivs¹ att 5 § lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2005:720

Föreslagen lydelse

5 §²

I ärenden enligt denna lag gäller följande föreskrifter i utlänningslagen (2005:716) i tillämpliga delar:

1 kap. 13 § om skyndsam handläggning,

1 kap. 13 § om skyndsam handläggning,

8 kap. 7 a § om utvisning av utlänningar med permanent uppehållsrätt, EES-medborgare som har vistats i Sverige under de tio närmast föregående åren och EES-medborgare som är barn,

8 kap. 17 a § om sådana hänsyn som skall tas till anknytningen till Sverige, om fråga uppkommit om utvisning av en EES-medborgare eller en sådan utlännings familjemedlem,

8 kap. 20 § om tillstånd till kort besök,

8 kap. 20 § om tillstånd till kort besök,

8 kap. 20 a § om upphävande av ett förbud att återvända till Sverige som meddelats en EES-medborgare eller hans eller hennes familjemedlem,

9 kap. 8 § om fotografi och fingeravtryck,

9 kap. 8 § om fotografi och fingeravtryck,

10 kap. 4 § andra stycket, 5 §, 7 § första stycket, 8-17 §§ om förvar och uppsikt,

10 kap. 4 § andra stycket, 5 §, 7 § första stycket, 8-17 §§ om förvar och uppsikt,

12 kap. 1-5 och 21-23 §§ om verkställighet av beslut om utvisning,

12 kap. 1-5 §§, 13 a §, 15 § fjärde stycket och 21-23 §§ om verkställighet av beslut om utvisning,

13 kap. 2-7 §§ om muntlig handläggning i ärenden om förvar eller uppsikt,

13 kap. 2-7 §§ om muntlig handläggning i ärenden om förvar eller uppsikt,

¹ jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG (EUT L 158, 30.4.2004, s. 77, Celex 32004L0038, rättad version i EGT L 197, 28.7.2005, s. 34, Celex 32004L0038R[2])

² Senaste lydelse 2005:720

13 kap. 11 § om tolkersättning,
13 kap. 12 § om rättelse av beslut på grund av oriktig uppgift,
14 kap. 13 § om överklagande,
16 kap. 1 § andra och tredje styckena om Migrationsöverdomstolen,
17 kap. 1 och 2 §§ om skyldighet att lämna uppgifter, samt
19 kap. 1-4 §§ om kostnadsansvar.

13 kap. 11 § om tolkersättning,
13 kap. 12 § om rättelse av beslut på grund av oriktig uppgift,
14 kap. 13 § om överklagande,
16 kap. 1 § andra och tredje styckena om Migrationsöverdomstolen,
17 kap. 1 och 2 §§ om skyldighet att lämna uppgifter, samt
19 kap. 1-4 §§ om kostnadsansvar.

Prop. 2005/06:77

Denna lag träder i kraft den 30 april 2006.

1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap

Prop. 2005/06:77

Härigenom föreskrivs att 20 § lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 §

Vad som föreskrivs i denna lag om krav på permanent uppehållstillstånd gäller inte för den som är medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge.

I fråga om medborgare i övriga länder inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) skall vid tillämpning av denna lag *ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för minst fem år* likställas med ett permanent uppehållstillstånd.

I fråga om medborgare i övriga länder inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) *och sådana familjemedlemmar som avses i 3 a kap. 2 § utlänningslagen (2005:716)* skall vid tillämpningen av denna lag *permanent uppehållsrätt* likställas med ett permanent uppehållstillstånd.

Denna lag träder i kraft den 30 april 2006. För medborgare i länder inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för minst fem år som beviljats före ikraftträdandet gäller 20 § andra stycket i sin äldre lydelse.

Unionsmedborgares rörlighet inom EU

Regeringen beslutade den 14 oktober 2004 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att ta ställning till hur Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG (EUT L 158, 30.4.2004, s 77, Celex nr 32004L0038) skall genomföras i Sverige (dir. 2004:127), *bilaga 1*. Uppdraget omfattade i första hand att se över utlänningslagstiftningen men även regelverken inom andra berörda områden t.ex. socialförsäkringslagstiftningen. Utredningen antog namnet Utredningen om den fria rörligheten för unionsmedborgare (UD 2004:07). Utredningen överlämnade i maj 2005 betänkandet Unionsmedborgares rörlighet inom EU (SOU 2005:49). Utredningens lagförslag finns i *bilaga 2*. En sammanfattning av utredningens betänkande finns i *bilaga 3*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Utrikesdepartementet (UD2005/ 25786/MAP).

Varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare

Europeiska unionens råd antog den 25 november 2003 direktivet 2003/109/EG om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning (EUT L 16, 23.01.2004, s 44, Celex nr 32003L0109) (kallas fortsättningsvis direktivet om varaktigt bosatta). Direktivet innehåller bestämmelser om att tredjelandsmedborgare som stadigvarande bott i en EU-stat i fem år efter ansökan kan beviljas ställning som varaktigt bosatt. Direktivet trädde i kraft den 23 januari 2004 och skall vara genomfört i medlemsstaterna senast den 23 januari 2006. Direktivet bifogas som *bilaga 5*. Regeringen beslutade den 11 december 2003 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att ta ställning till hur rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening (EUT L 251, 3.10.2003, s 12, Celex nr 32003L0086) bör genomföras i svensk rätt. Den 18 mars 2004 beslutade regeringen genom tilläggsdirektiv att utredningen även skulle ta ställning till hur direktivet om varaktigt bosatta skulle genomföras i svensk rätt. Den 9 december 2004 beslutade regeringen att utredningstiden skulle förlängas och att redovisningen av uppdraget skulle delas upp i ett delbetänkande och ett slutbetänkande. I delbetänkandet skulle utredaren lägga fram förslag på de författningsändringar och andra åtgärder som är nödvändiga för att de obligatoriska bestämmelserna i direktiven skall tillgodoses. I slutbetänkandet skulle utredaren behandla frågan hur Anhörigkommitténs betänkande (SOU 2002:13) förhåller sig till bestämmelserna i familjeåterföreningsdirektivet. I slutbetänkandet skulle dessutom förslag till författnings-

ändringar och andra åtgärder som kan behövas med anledning av direktiven för att uppnå en ändamålsenlig och enhetlig lagstiftning redovisas. Utredningen, som antog namnet Utredningen om uppehållstillstånd för familjeåterförening och för varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare (UD 2004:01), avgav i mars 2005 delbetänkandet Familjeåterförening och fri rörlighet för tredjelandsmedborgare (SOU 2005:15). Slutbetänkandet redovisades den 29 november 2005. En sammanfattning av delbetänkandet och delbetänkandets lagförslag avseende direktivet om varaktigt bosatta finns i *bilagorna 6* och *7*. Delbetänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 8*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Utrikesdepartementet (UD2005/15666/MAP).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 9 december 2005 att inhämta Lagrådets yttrande över de förslag som finns i *bilagorna 9* och *10*.

Lagrådet har föreslagit vissa förändringar av lagförslagen samt framhållit att vissa klarlägganden görs. Regeringen har följt Lagrådets förslag. Dessutom har vissa redaktionella ändringar gjorts i lagtexten.

Lagrådets yttrande finns i *bilaga 11*.

3 Den svenska utlänningslagstiftningen

Den svenska utlänningslagstiftningen – en översikt

I utlänningslagen (2005:716) ges regler för utlänningars inresa, utresa, vistelse och arbete i Sverige samt för rätten till asyl här. I lagen anges också under vilka förutsättningar en utlänning kan avvisas eller utvisas ur landet. Lagen, som skall ersätta utlänningslagen (1989:529), antogs av riksdagen den 14 september 2005 och träder i kraft den 31 mars 2006. Ett nytt och centralt inslag i den nya utlänningslagen är att Migrationsverkets beslut i utlännings- och medborgarskapsärenden skall kunna överprövas av särskilt utsedda förvaltningsdomstolar (tre migrationsdomstolar samt Migrationsöverdomstolen). Samtliga författningsändringar som anges i denna proposition och som föreslås ske i utlänningslagen avser således den nya utlänningslagen, här benämnd NUtIL.

Det har i relativt stor utsträckning överlåtits åt regeringen att meddela närmare föreskrifter om bl.a. utlänningars rätt att resa in och vistas i Sverige i såväl 1989 års utlänningslag som i den nya utlänningslagen. Vad gäller 1989 års utlänningslag finns dessa föreskrifter i utlänningsförordningen (1989:547), UtIF. En ny utlänningsförordning till följd av den nya utlänningslagen är under utarbetande men har ännu inte beslutats. I den mån det i denna proposition anges hur vissa rättsförhållanden för närvarande är reglerade i utlänningsförordningen är det således 1989 års utlänningsförordning som avses.

Utöver nu nämnda författningar bör även nämnas lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll vilken kompletterar utlänningslagen i fråga om möjligheterna att i vissa fall avlägsna utlänningar från Sverige. Enligt lagen om särskild utlänningskontroll får en utlänning som inte avvisas eller utvisas enligt utlänningslagen utvisas efter beslut av regeringen, om det behövs av hänsyn till rikets säkerhet eller med hänsyn till vad som är känt om utlänningens tidigare verksamhet och övriga omständigheter kan befaras att han kommer att begå eller medverka till brottslig gärning som innefattar våld, hot eller tvång för politiska syften.

Förändringar i svensk utlänningsrätt till följd av gemenskapsrätten

En grundregel i den svenska utlänningsrätten är att utlänningar som avser att uppehålla sig i Sverige i mer än tre månader, skall ha uppehållstillstånd (2 kap. 5 § NUtIL). Av 2 kap. 4 § NUtIL följer att uppehållstillståndet kan vara antingen tidsbegränsat eller permanent. Huvudregeln om innehav av uppehållstillstånd gäller för utlänningar som inte är nordiska medborgare. Till följd av genomförandet i svensk rätt av direktiv 2004/38/EG om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier (rörlighetsdirektivet) kommer dock EES-medborgare och deras familjemedlemmar att befrias från kravet på uppehållstillstånd. Dessa utlänningar har i sin egenskap av unionsmedborgare eller unionsmedborgares familjemedlem en rätt att vistas i landet utan föregående prövning av någon

myndighet eller med stöd av någon tillståndshandling. Möjlighet kommer dock att finnas att ansöka om uppehållstillstånd enligt nationell rätt om personen i fråga så vill. Det svenska medborgarskapet bör alltså vara utgångspunkten när det gäller att avgöra om en person är utlänning enligt den svenska utlänningslagstiftningen. Trots att EES-medborgare och deras familjemedlemmar erhåller långtgående rättigheter att resa in och uppehålla sig i Sverige, kommer de således alltså betraktas som utlänningar. Med genomförandet av direktivet 2003/109/EG om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning (direktivet om varaktigt bosatta) tillkommer ytterligare en kategori av utlänningar i lagstiftningen. I svensk utlänningslagstiftning kommer det således att finnas ett stort antal olika grupper av utlänningar (EES-medborgare, familjemedlemmar till EES-medborgare, schweiziska medborgare, tredjelandsmedborgare m.fl.) med sinsemellan olika rättigheter att resa in och vistas i Sverige. Denna utveckling är oundviklig med hänsyn till att den till stor del är en följd av gemenskapsrätten. Som en följd av det sagda är det dock av stor vikt att dessa olika grupper av utlänningar, samt deras särskilda rättigheter och skyldigheter, tydligt definieras i den svenska lagstiftningen.

Del I Genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG

4 Direktivets innehåll

4.1 Inledning

Europaparlamentet och Europeiska unionens råd antog den 29 april 2004 direktivet 2004/38/EG om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG (EUT L 158, 30.4.2004, s 77, Celex nr 32004L0038, rättad version i EGT L 197, 28.7.2005, s. 34, Celex 32004L0038R[2]), fortsättningsvis kallat rörlighetsdirektivet. Rörlighetsdirektivet innehåller i huvudsak tvingande miniminormer, dvs. bestämmelser som föreskriver att medlemsstaterna skall se till att nationell lagstiftning har visst innehåll. På ett par punkter innehåller direktivet dock fakultativa regler, dvs. bestämmelser som anger att medlemsstaterna får utfärda eller behålla lagstiftning med viss innebörd. Direktivet skall vara genomfört i nationell rätt senast den 30 april 2006.

Unionsmedborgarskapet medför rätt för varje unionsmedborgare att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier på ungefär samma villkor som landets egna medborgare (se artiklarna 17 och 18 i EG-fördraget). Grundläggande regler om fri rörlighet för arbetstagarer, egna företagare och tjänster finns i EG-fördragets artiklar 39, 43 och 49. Unionsmedborgares rätt till inresa och vistelse i andra medlemsstater har hittills reglerats i ett komplicerat och svåröverskådligt regelverk, bestående av två förordningar och nio direktiv. Dessa rättsakter bygger på flera rättsliga grunder i EG-fördraget och omfattar olika personkategorier. Ett av rörlighetsdirektivets syften är att uppnå större tydlighet genom att i en rättsakt samla merparten av reglerna rörande rätten för unionsmedborgare att resa in, vistas och stanna kvar i en annan medlemsstat. Rörlighetsdirektivet reglerar denna rätt för alla unionsmedborgare, oavsett om de utövar en ekonomisk verksamhet eller inte. Grundprincipen är att unionsmedborgarna skall kunna röra sig fritt mellan medlemsstaterna på ungefär samma sätt som när medlemsstaternas medborgare förflyttar sig och byter bostad eller arbetsplats i de egna länderna. Skyldigheter av administrativ eller rättslig natur skall begränsas till vad som är absolut nödvändigt pga. att personerna i fråga inte är medborgare i den stat de vistas i. Direktivets reglering innebär också att det blir lättare att utnyttja rätten till fri rörlighet. Dessutom regleras förutsättningarna för unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt till vistelse i en annan medlemsstat på ett tydligare sätt. I direktivet beaktas särskilt situationen för unionsmedborgares familjemedlemmar, oavsett nationalitet. Direktivet kodifierar i stor utsträckning EG-domstolens praxis. Vidare införs en

utvidgad definition av begreppet familjemedlem. Syftet är även att underlätta familjeåterförening för unionsmedborgare.

Genom rörlighetsdirektivet upphör artiklarna 10 och 11 i rådets förordning (EEG) nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen (EGT L 257, 19.10.1968, s. 2, Celex 31968R1612, senast ändrad genom förordning [EEG] nr 2434/92, EGT L 245, 26.8.1992, s. 1, Celex 31992R2434) att gälla. Även följande direktiv upphör att gälla:

- Rådets direktiv 64/221/EEG av den 25 februari 1964 om samordningen av särskilda åtgärder som gäller utländska medborgares rörlighet och bosättning och som är berättigade med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa (EGT 56, 4.4.1964, s. 850, Celex 31964L0221).

- Rådets direktiv 68/360/EEG av den 15 oktober 1968 om avskaffande av restriktioner för rörlighet och bosättning inom gemenskapen för medlemsstaternas arbetstagare och deras familjer (EGT L 257, 14.10.1968, s. 13, Celex 31968D0359, senast ändrad genom 2003 års anslutningsakt).

- Rådets direktiv 72/194/EEG av den 18 maj 1972 om utvidgande av tillämpningsområdet för direktivet av den 25 februari 1964 om samordningen av särskilda åtgärder som gäller utländska medborgares rörlighet och bosättning och som är berättigade med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa till att även omfatta arbetstagare som begagnar sig av rätten att stanna kvar inom en medlemsstats territorium efter att ha varit anställda i den staten (EGT L 121, 26.5.1972, s. 32, Celex 31972L0194).

- Rådets direktiv 73/148/EEG av den 21 maj 1973 om avskaffande av restriktioner för rörlighet och bosättning inom gemenskapen för medborgare i medlemsstaterna i fråga om etablering och tillhandahållande av tjänster (EGT L 172, 28.6.1973, s. 14, Celex 31973L0148).

- Rådets direktiv 75/34/EEG av den 17 december 1974 om rätten för medborgare i en medlemsstat att stanna kvar inom en annan medlemsstats territorium efter att där ha drivit egen rörelse (EGT L 14, 20.1.1975, s. 10, Celex 31975L0034).

- Rådets direktiv 75/35/EEG av den 17 december 1974 om utvidgande av tillämpningsområdet för direktiv nr 64/221/EEG om samordningen av särskilda åtgärder som gäller utländska medborgares rörlighet och bosättning och som är berättigade med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa till att även omfatta medborgare i en medlemsstat som begagnar sig av rätten att stanna kvar inom en medlemsstats territorium efter att där ha verkat som egna företagare (EGT L 14, 20.1.1975, s. 14, Celex 31975L0035).

- Rådets direktiv 90/364/EEG av den 28 juni 1990 om rätt till bosättning (EGT L 180, 13.7.1990, s. 26, Celex 31990L0364).

- Rådets direktiv 90/365/EEG av den 28 juni 1990 om rätt till bosättning för anställda och egna företagare som inte längre är yrkesverksamma (EGT L 180, 13.7.1990, s. 28, Celex 31990L0365).

- Rådets direktiv 93/96/EEG av den 29 oktober 1993 om rätt till bosättning för studenter (EGT L 317, 18.12.1993, s. 59, Celex 31996L0093).

Det inledande kapitlet (artikel 1-3) behandlar direktivets syfte, definierar vissa begrepp och anger vilka personer som räknas till direktivets förmånstagare. I kapitel II (artikel 4-5) regleras en förmånstagares rätt till ut- och inresa. Kapitel III (artikel 6-15) behandlar rätten för en förmånstagare att uppehålla sig på en annan medlemsstats territorium och vissa med uppehållsrätten sammanhängande administrativa åtgärder. I kapitel IV (artikel 16-21) behandlas permanent uppehållsrätt och några därtill hörande administrativa åtgärder. I kapitel V (artikel 22-26) finns gemensamma bestämmelser, bl.a. regler om territoriell räckvidd, likabehandling och kontroller. I kapitel VI (artikel 27-33) finns regler om begränsningar i rätten till inresa och uppehåll med hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa. Kapitel VII (artikel 34-42) innehåller direktivets slutbestämmelser. I det kapitlet finns reglering beträffande bl.a. medlemsstaternas informationsskyldighet, upphävande av tidigare rättsakter, införlivande av direktivet, ikraftträdande och direktivets adressater.

4.3 Direktivets syfte

I direktivets första artikel, under rubriken syfte, anges att det i direktivet fastställs villkor för unionsmedborgares och deras familjemedlemmars utövande av rätten att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorium, rätten att permanent uppehålla sig inom medlemsstaternas territorium samt begränsningar i dessa rättigheter av hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa.

4.4 Definitioner

I artikel 2:1 anges att begreppet *unionsmedborgare* omfattar varje person som är medborgare i en medlemsstat. Definitionen överensstämmer med den som återfinns i artikel 17 i EG-fördraget.

Vidare anges i artikel 2:2 vem som skall räknas som *familjemedlem* enligt direktivet. Tidigare har begreppet skiftat i betydelse, beroende på vilken kategori den unionsmedborgare som familjemedlemmen är beroende av har tillhört. I artikel 2.2 införs en enhetlig och utvidgad definition av begreppet familjemedlem. Utöver make och maka omfattar begreppet familjemedlem den partner med vilken en unionsmedborgare har ingått ett registrerat partnerskap, om den mottagande medlemsstatens lagstiftning behandlar registrerade partnerskap som likvärdiga med äktenskap. Av 3 kap. 1 § lagen (2004:1117) om registrerat partnerskap framgår att ett registrerat partnerskap har samma rättsverkningar som ett äktenskap. I andra stycket anges att bestämmelser i lag eller annan författning med anknytning till äktenskap och makar tillämpas på motsvarande sätt på registrerat partnerskap och registrerad partner. Från dessa huvudregler finns några, i lagen närmare angivna, undantag som saknar betydelse för de rättsförhållanden som direktivet reglerar. För svenskt vidkommande skall således registrerad partner till unionsmedborgare räknas som familjemedlem.

Till begreppet familjemedlem hör vidare släktingar i rakt nedstigande led till unionsmedborgare eller dennes make, maka eller registrerade partner, som är under 21 år eller är beroende av dem för sin försörjning. Slutligen omfattas även släktingar i rakt uppstigande led till unionsmedborgare eller dennes make, maka eller registrerade partner som är beroende av dem för sin försörjning. Det bör beträffande sistnämnda kategori familjemedlemmar särskilt anmärkas att det i den svenska språkversionen anges att de skall vara ”underhållsberättigade”. I den engelska språkversionen, som är den ursprungliga, används däremot uttrycket ”dependant”, som rätteligen bör översättas till ”beroende”.

Slutligen definieras i artikel 2.3 begreppet mottagande medlemsstat som den medlemsstat dit unionsmedborgaren reser för att utöva sin rätt att fritt röra sig eller uppehålla sig.

4.5 Förmånstagare m.m.

4.5.1 Unionsmedborgare och deras familjemedlemmar

I artikel 3.1 anges vilka personer som omfattas av rörlighetsdirektivets bestämmelser. Direktivet skall tillämpas på alla unionsmedborgare som reser till eller uppehåller sig i en annan medlemsstat än den de själva är medborgare i. Denna definition undantar således landets egna medborgare.

Direktivet skall vidare enligt artikel 3.1 tillämpas på de familjemedlemmar som följer med eller ansluter sig till unionsmedborgaren. Familjemedlemmars rätt att röra sig fritt och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier regleras inte uttryckligen i EG-fördraget. Denna rätt härleds i stället ur rätten till bevarande av familjens enhet, vilket är en grundläggande rättighet enligt medlemsstaternas gemensamma konstitutionella traditioner. Denna rättighet skyddas i gemenskapsrätten och omnämns i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. I direktivets skäl 5 anges att det är för att säkerställa att varje unionsmedborgare kan utöva sin rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier som även familjemedlemmar skall beviljas denna rätt.

4.5.2 Andra personer med anknytning till unionsmedborgaren

I artikel 3.2 anges att den mottagande medlemsstaten skall underlätta inresa och uppehåll för ytterligare två kategorier personer.

Den första kategorin är alla anhöriga som inte omfattas av direktivets definition av familjemedlem, om de i det land från vilket de har kommit är beroende av eller bor hos den unionsmedborgare som har primär uppehållsrätt eller om det av allvarliga hälsoskäl absolut krävs att unionsmedborgaren personligen tar hand om familjemedlemmen. Regleringen beträffande denna grupp motsvarar delvis vad som redan gäller enligt gemenskapsrätten. De tidigare bestämmelserna om detta, vilka upphävs genom rörlighetsdirektivet, finns i artikel 10.2 i förordningen (EEG) nr 1612/68 om arbetskraftens fria rörlighet och artikel 1.2 i direktivet 73/148 EEG om avskaffande av restriktioner för rörlighet och bosättning

inom gemenskapen för medborgare i medlemsstaterna i fråga om etablering och tillhandahållande av tjänster. Bestämmelserna föreskriver att medlemsstaterna skall underlätta mottagandet av alla andra familjemedlemmar till unionsmedborgaren eller dennes maka/make, när familjemedlemmarna är beroende av medborgaren eller makan/maken eller när de i ursprungslandet ingick i hushållet.

Den andra kategorin avser den partner med vilken unionsmedborgaren har ett varaktigt förhållande. Med sistnämnda definition torde för svensk del i första hand avses sambo, se 1 § sambolagen (2003:376). För rättsordningar som inte behandlar registrerade partnerskap som likvärdiga med äktenskap, ingår även registrerade partner i denna grupp. I artikel 3.2 anges att den mottagande medlemsstaten skall företa en noggrann undersökning av de personliga förhållandena och motivera ett eventuellt beslut att neka dessa personer inresa till eller att uppehålla sig i den medlemsstaten. Av direktivets skäl 6 framgår att syftet med regleringen är att bevara familjens enhet i vidare bemärkelse. Där anges också att situationen för denna grupp bör prövas på grundval av medlemsstatens nationella lagstiftning varvid hänsyn skall tas till deras anknytning till unionsmedborgaren och andra omständigheter, t.ex. deras ekonomiska eller fysiska beroendeförhållande till unionsmedborgaren.

4.5.3 EES-medborgare och medborgare i Schweiz

Rörlighetsdirektivet anger att det är unionsmedborgare och deras familjemedlemmar som är förmånstagare. Den nuvarande särregleringen för unionsmedborgare i den svenska utlänningslagstiftningen, som har sin grund i dessa utlänningsars rätt till fri rörlighet enligt gemenskapsrätten, är till övervägande del även tillämplig på övriga EES-medborgare och medborgare i Schweiz samt deras familjemedlemmar. Bakgrunden till att även de EES-medborgare som inte är unionsmedborgare omfattas av angiven reglering är att den aktuella gemenskapsrättsliga regleringen av fri rörlighet för personer blivit en del av EES-avtalet. Utöver unionsmedborgare gäller regleringen därför även medborgare i Island, Norge och Liechtenstein. Skälet till att även schweiziska medborgare likställs med EES-medborgare enligt nuvarande gemenskapsrätt är ett avtal mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer. För att rörlighetsdirektivet skall omfatta Island, Norge och Liechtenstein samt deras medborgare måste direktivet bli en del av EES-avtalet. Rörlighetsdirektivet måste också bli en del av avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer för att Schweiz och dess medborgare skall omfattas av dess reglering. Diskussioner om att så skall ske pågår. I dagsläget finns dock inget som talar för att avtalet med Schweiz kommer att vara anpassat till rörlighetsdirektivet före den 30 april 2006, då direktivet skall vara genomfört. Mot bakgrund av det nu sagda har i de författningsförslag som läggs fram i denna proposition endast EES-medborgare likställts med unionsmedborgare. Detta innebär att de idag gällande bestämmelserna om uppehållstillstånd för EES-medborgare och schweiziska medborgare samt deras familjemedlemmar, alltjämt kommer att omfatta

medborgare från Schweiz. Medborgare från Schweiz och deras familjemedlemmar kommer följaktligen även fortsättningsvis att behöva ha uppehållstillstånd efter tre månaders vistelse i Sverige.

4.6 Rätt till utresa och inresa m.m.

4.6.1 Rätt till utresa m.m.

I artiklarna 4.1 och 4.2 behandlas utreserätten för både unionsmedborgare och familjemedlemmar som inte själva är unionsmedborgare. Det kan särskilt påpekas att artiklarna avser rätten att lämna en medlemsstat för att resa till en annan medlemsstat. Utresekontroll m.m. av unionsmedborgare och deras familjemedlemmar som skall resa till en stat utanför unionen berörs således inte av dessa bestämmelser. I artikel 4.1 anges att, utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna för kontroll av resehandlingar vid de nationella gränserna, alla unionsmedborgare med giltigt identitetskort eller pass och deras familjemedlemmar, som inte är medborgare i en medlemsstat, och som har giltigt pass, skall ha rätt att lämna en medlemsstats territorium för att resa till en annan medlemsstat.

Nämnda personer får enligt artikel 4.2 inte åläggas skyldighet att inneha utresevisering eller någon annan motsvarande formalitet.

I artikel 4.3 anges att medlemsstaterna i enlighet med sina lagar skall för sina egna medborgares räkning utfärda och förnya ett identitetskort eller pass som anger deras medborgarskap. Enligt artikel 4.4 skall passet vara giltigt åtminstone i alla medlemsstater och i länder som innehavaren måste fara igenom när denne reser mellan medlemsstaterna. Om det i en medlemsstats lag saknas bestämmelser om utfärdande av identitetskort, skall passet gälla i minst fem år från utfärdandet eller förnyelsen.

4.6.2 Rätt till inresa m.m.

I artikel 5.1 första stycket anges att medlemsstaterna, utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna för kontroll av resehandlingar vid de nationella gränserna, skall tillåta unionsmedborgare med ett giltigt identitetskort eller pass, liksom unionsmedborgares familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat med ett giltigt pass, att resa in på deras territorium. Den nuvarande möjligheten enligt svensk rätt för vissa anhöriga till medborgare i EES-stater att resa in med identitetskort istället för pass har sitt ursprung i artikel 3.1 i rådets direktiv 68/360/EEG. Detta direktiv upphävs per den 30 april 2006, när i stället rörlighetsdirektivets föreskrifter träder i kraft. Till skillnad från det upphävda direktivet innefattar dock rörlighetsdirektivet inte något krav på att familjemedlemmar som inte själva är unionsmedborgare vid gränspasserings skall kunna använda identitetskort istället för pass.

Unionsmedborgare får, enligt artikel 5.1 andra stycket, inte åläggas skyldighet att inneha resevisering eller någon motsvarande formalitet. Enligt artikel 5.2 får inresevisering för familjemedlemmar som inte är unionsmedborgare krävas endast i den utsträckning som följer av förordningen (EG) 539/2001. Av artikel 1 i denna förordning följer att medborgare i vissa angivna stater skall ha visering när de passerar medlemssta-

ternas yttre gränser. Vidare följer av artikel 2 i förordningen att medborgare i vissa andra angivna stater skall vara undantagna från krav på visering när det gäller vistelser som sammanlagt inte överstiger tre månader.

4.7 Rätt till vistelse i högst tre månader

Enligt artikel 6.1 skall unionsmedborgare ha rätt att uppehålla sig på en annan medlemsstats territorium i högst tre månader utan några andra villkor eller formaliteter än kravet på att inneha ett giltigt identitetskort eller pass. Denna vistelserätt tillkommer, enligt artikel 6.2, även unionsmedborgares familjemedlemmar som inte själva är unionsmedborgare och som följer med eller ansluter sig till unionsmedborgaren, under förutsättning att de kan visa upp ett giltigt pass.

4.8 Uppehållsrätt efter tre månaders vistelse

4.8.1 Begreppet uppehållsrätt

I det nuvarande svenska systemet med uppehållstillstånd är utgångspunkten att det är tillståndet i sig som är rättighetsbärande. Den utlänning som efter tre månaders vistelse i landet saknar uppehållstillstånd har inte rätt att stanna här, även om han eller hon i och för sig uppfyller kraven för att få ett sådant tillstånd. Beträffande unionsmedborgare m.fl. gäller dock inte detta utan reservationer. EG-domstolen har (t.ex. i målet C-459/99 MRAX) uttalat att ett uppehållstillstånd ”inte anses som en handling som medför rättigheter, utan som en handling för att från medlemsstatens sida fastställa vilken situation en medborgare i en annan medlemsstat befinner sig i mot bakgrund av bestämmelserna i gemenskapsrätten”. I det perspektivet är uppehållstillståndet således mer en bevishandling än en rättighetsbärande handling. En unionsmedborgare som saknar uppehållstillstånd kan trots det ha rätt att vistas i Sverige under längre tid än tre månader. Synen på unionsmedborgarnas uppehållsrätt som något som gäller oavsett förekomsten av ett uppehållstillstånd är grundläggande för rörlighetsdirektivets bestämmelser i denna del. Detta framgår bl.a. av direktivets skäl 11: ”Unionsmedborgarnas grundläggande och personliga rätt att uppehålla sig i en annan medlemsstat följer direkt av fördraget och är inte beroende av att ett uppehållstillstånd utfärdas.” Principen kommer till uttryck genom att rörlighetsdirektivet inte ger utrymme för ett system som kräver uppehållstillstånd av dem som uppfyller de villkor som enligt gemenskapsrätten får ställas för vistelse i en annan medlemsstat. Av rörlighetsdirektivets regler följer istället att dessa personer har en uppehållsrätt, som existerar utan att den först måste fastställas i ett tillståndsförfarande eller genom annan prövning. Visserligen ger direktivet utrymme för att medlemsstaterna får kräva att unionsmedborgare registrerar sig och att medlemsstaten därvid utfärdar bevishandlingar (se t.ex. artikel 8.2), men bevishandlingen är inte rättighetsbärande ens i formellt hänseende. I konsekvens därmed kan inte en unionsmedborgare som uppfyller direktivets villkor för vistelse i ett land tvingas att lämna landet enbart på den grunden att han eller hon inte har ett bevis om registrering. Detsam-

ma gäller för de familjemedlemmar som inte själva är unionsmedborgare och som i enlighet med direktivet skall få ett uppehållskort utfärdat för sig.

4.8.2 De kategorier som enligt artikel 7 skall ha uppehållsrätt

4.8.2.1 Arbetstagare

Rörlighetsdirektivets regler om uppehållsrätt för arbetstagare finns både i artikel 7.1 och 7.3. Den senare bestämmelsen innefattar en utökad definition av begreppet arbetstagare. Enligt den utökade definitionen skall en arbetstagare som av vissa skäl upphör att arbeta anses behålla sin ställning som arbetstagare vid tillämpning av artikel 7.1 a. Ställningen som arbetstagare består under den tid som anledningen till avbrottet i yrkesverksamheten och övriga angivna förutsättningar alltså är för handen. Är det emellertid fråga om ofrivillig arbetslöshet efter en kortare anställningstid – mindre än ett år – måste inte medlemsstaterna tillerkänna den arbetslösa ställning som arbetstagare under längre tid än sex månader. Såvitt gäller de personer som redan efter en kortare tids anställning blivit arbetslösa ger direktivet möjlighet att anse att deras ställning som arbetstagare upphör efter sex månader, trots att de även därefter söker arbete.

4.8.2.2 Egna företagare

Egna företagare skall enligt artikel 7.1 a ha uppehållsrätt i den mottagande medlemsstaten. På samma sätt som för arbetstagare skall en egen företagare enligt artikel 7.3 behålla sin ställning som sådan även när han eller hon blivit överksam, t.ex. på grund av sjukdom. De nuvarande svenska reglerna om uppehållstillstånd för egna företagare bygger på rådets direktiv 73/148/EEG. Detta direktiv upphör att gälla fr.o.m. den 30 april 2006, när i stället rörlighetsdirektivet föreskrifter träder i kraft.

4.8.2.3 Personer som tillhandahåller eller mottar tjänster

I artikel 7 berörs inte personer som tillhandahåller eller mottar tjänster. Liksom i fråga om egna företagare grundas de nuvarande svenska reglerna om uppehållstillstånd för personer som tillhandahåller eller mottar tjänster på rådets direktiv 73/148/EEG. Kategorin ”dem som tillhandahåller tjänster” skiljer sig från kategorierna egna företagare och arbetstagare på det sättet att verksamheten är av mer tillfällig natur och sker utan att personen i fråga är etablerad som företagare eller arbetstagare i den staten. Till skillnad från direktiv 73/148/EEG omnämner rörlighetsdirektivet dock inte kategorin ”dem som tillhandahåller eller mottar tjänster”. Man måste därför ställa sig frågan om avsikten är att även denna kategori skall ha uppehållsrätt fortsättningsvis. Viss ledning i denna fråga finns i de tidigare förslagen till rörlighetsdirektivet och i det ännu inte färdigbehandlade förslaget till tjänstedirektiv. I kommissionens ursprungliga förslag (KOM [2001] 257 slutlig) till rörlighetsdirektivet angavs inte uttryckligen ”dem som tillhandahåller eller mottar tjänster” bland dem som skall ha uppehållsrätt. Enligt förslaget artikel 7.1 a skulle uppehållsrätt

tillkomma den som ”bedriver en ekonomisk verksamhet som anställd eller egenföretagare”. I ett ändrat förslag (KOM [2003] 1999 slutlig), vari hade beaktats vissa ändringsförslag från Europaparlamentet, hade till kategorin i artikel 7.1 a lagts även de ”som är mottagare av tjänster”. Kommissionen anförde därvid att ”av ursprungsförslaget framgick det inte klart vilken bestämmelse som avsåg denna grupp. Genom ändringen undanröjs all tveksamhet och en brist i direktivet åtgärdas”. Rådet antog därefter en gemensam ståndpunkt, (EG) nr 6/2004, inför antagandet av rörlighetsdirektivet. Enligt denna skulle artikel 7.1 a ha den lydelse som kom att bli den gällande, nämligen att uppehållsrätten omfattade bl.a. den ”som är anställd eller egenföretagare i den mottagande medlemsstaten”. Rådet yttrade därvid att genom lydelsen i kommissionens ändrade förslag hade införts ”en direkt hänvisning till mottagare av tillhandahållna tjänster, men rådet anser att mottagare av tillhandahållna tjänster inte kan behandlas på samma sätt som anställda eller egenföretagare”. I kommissionens meddelande till Europaparlamentet avseende den gemensamma ståndpunkten förklarade kommissionen att rådet ansett ”med rätta” att tjänstemottagare inte kunde likställas med anställda eller egenföretagare. Det kan således konstateras att det i rörlighetsdirektivet inte finns några uttryckliga regler i fråga om dem som tillhandahåller eller mottar tjänster.

4.8.2.4 Personer som har tillräckliga tillgångar

I artikel 7.1 b anges att varje unionsmedborgare skall ha rätt att uppehålla sig inom en annan medlemsstats territorium under längre tid än tre månader, om den berörda personen för egen och sina familjemedlemmars räkning har tillräckliga tillgångar för att inte bli en belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem under vistelsen samt har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i den mottagande medlemsstaten. I fråga om de närmare krav som får ställas på personer i denna grupp skiljer sig artikel 7.1 b från det direktiv som tidigare reglerat dessa personers vistelserätt (rådets direktiv 90/364/EEG) endast i mindre detaljer. Det kan anmärkas att rörlighetsdirektivet i denna del uttryckligen anger att det kan krävas att de ”tillräckliga tillgångarna” skall täcka såväl unionsmedborgarens som familjemedlemmarnas uppehälle. I artikel 8.4 finns vidare ett förtydligande om vad som skall anses vara ”tillräckliga tillgångar”, en regel som i allt väsentligt överensstämmer med det tidigare direktivet.

4.8.2.5 Studerande

I artikel 7.1 c anges att varje unionsmedborgare skall ha rätt att uppehålla sig inom en annan medlemsstats territorium under längre tid än tre månader, om den berörda personen är inskriven vid en privat eller statlig institution, som är erkänd eller finansierad av den mottagande medlemsstaten på grundval av dess lagstiftning eller administrativa praxis, med huvudsyfte att bedriva studier eller genomgå en yrkesutbildning. Vidare gäller att personen skall ha en heltäckande sjukförsäkring som gäller i den mottagande medlemsstaten samt avge en försäkran till den behöriga

nationella myndigheten, i form av en förklaring eller på något annat valfritt likvärdigt sätt, om att han eller hon har tillräckliga tillgångar för att kunna försörja sig själv och familjen, så att de inte blir en belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem under vistelseperioden.

Förutom kravet på inskrivning vid en utbildningsanstalt är kraven som ställs på studerande mycket lika de som ställs på den grupp av personer som anges i avsnitt 5.8.2.4. Såvitt gäller kravet på tillräckliga tillgångar bör dock noteras att en person hörande till den senare gruppen måste kunna uppvisa ”bevis på” att han eller hon uppfyller kravet (artikel 8.3), medan det för den studerande räcker med en försäkran.

4.8.2.6 Arbetssökande

Arbetssökande berörs inte i artikel 7 utan närmast i artikel 14, vilken behandlar frågan om bibehållen uppehållsrätt. Av artikel 14.4 b framgår att, utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna i kapitel VI (rörande begränsningar i rätten till inresa och uppehåll av hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa), en utvisningsåtgärd under inga förhållanden får vidtas mot unionsmedborgare eller deras familjemedlemmar om unionsmedborgarna har kommit till den mottagande medlemsstatens territorium för att söka arbete. I detta fall kan unionsmedborgarna och deras familjemedlemmar inte utvisas så länge unionsmedborgarna kan styrka att de fortfarande söker arbete och att de verkligen har möjlighet att få anställning.

Av betydelse för den aktuella frågan om uppehållsrätt är bl.a. EG-domstolens avgörande i målet C-292/89 Antonissen. I detta rättsfall konstaterades att dåvarande artikel 48 i fördraget (nuvarande artikel 39) inte utgjorde en uttömmande uppräkningslista av de rättigheter som gäller inom ramen för den fria rörligheten för arbetstagare. Enligt domstolen innefattar denna frihet även en rättighet för medborgare inom gemenskapen att förflytta sig fritt och att uppehålla sig inom de andra medlemsstaternas territorium i syfte att söka arbete där. I avsaknad av gemenskapsregler som fastställer en tidsfrist för hur länge dessa medborgare kan uppehålla sig i en medlemsstat för att söka arbete kan, enligt domstolen, en nationellt bestämd tidsfrist om sex månader (som i det aktuella fallet) i princip inte anses som otillräcklig. Domstolen uttalade vidare att om den berörda personen efter en sådan tidsfrist visade att han alltjämt söker arbete och att han har en reell möjlighet att bli anställd, kan han inte tvingas att lämna värdlandets territorium.

Rättsfallet har beaktats i rörlighetsdirektivet. Enligt skäl 9 i direktivet bör unionsmedborgare ha rätt att uppehålla sig i den mottagande medlemsstaten i upp till tre månader utan andra villkor eller formaliteter än att de innehar giltigt identitetskort eller pass, med förbehåll för en mer gynnsam behandling som tillämpas på arbetssökande i enlighet med vad som erkänns av domstolens rättspraxis. Arbetssökandes rättigheter har markerats även genom artikel 14.4 b, vilken utgör ett visst hinder mot utvisning av arbetssökande unionsmedborgare och deras familjemedlemmar så länge den arbetssökande kan styrka att han eller hon söker arbete och verkligen har möjlighet att få anställning.

Begreppet familjemedlem definieras i enlighet med artikel 2.2 (se närmare avsnitt 5.4). Av artikel 7.1 d framgår att familjemedlem som ”följer med eller ansluter sig till” en unionsmedborgare som uppfyller kraven i punkterna a, b eller c, skall ha uppehållsrätt. Upphållsrätt för familjemedlemmar regleras även i artikel 7.2. Skillnaden mellan dessa artiklar ligger endast i att den första avser familjemedlemmar som själva är unionsmedborgare medan den andra tar sikte på familjemedlemmar från tredje land. Oavsett medborgarskapet skall dock familjemedlemmar ha samma uppehållsrätt som den enligt artikel 7.1 a-c självständigt berättigade unionsmedborgaren, när familjemedlemmarna följer med eller ansluter sig till denne i den mottagande medlemsstaten. Denna enhetliga regel är dock inte helt utan undantag, eftersom artikel 7.4 tillåter att kretsen av familjemedlemmar inskränks till make, registrerad partner och barn, som är beroende av dem för sin försörjning, när den självständigt berättigade unionsmedborgaren är studerande enligt artikel 7.1 c. För övriga familjemedlemmar skall i detta fall gälla vad som anges i artikel 3.2. I artikel 3.2 anges att medlemsstaterna, i överensstämmelse med nationell lagstiftning, skall underlätta inresa och uppehåll även för vissa andra familjemedlemmar än de som anges i artikel 2.2. Det sagda gäller alla andra familjemedlemmar, oavsett medborgarskap, om de i det land från vilket de har kommit är beroende av eller bor hos den unionsmedborgare som har primär uppehållsrätt eller om det av allvarliga hälsoskäl absolut krävs att unionsmedborgaren personligen tar hand om familjemedlemmen. Vidare gäller det även den partner med vilken unionsmedborgaren har ett varaktigt vederbörligen bestyrkt förhållande. Nu nämnda familjemedlemmar tillerkänns således inte uppehållsrätt enligt direktivet, dock bör medlemsstaten underlätta deras inresa och uppehåll.

Av artikel 14.2 framgår att uppehållsrätten består så länge villkoret är uppfyllt.

4.9 Bibehållen uppehållsrätt i allmänhet

4.9.1 Vistelser i högst tre månader

Som tidigare angivits i avsnitt 5.7 följer av artikel 6 att unionsmedborgare skall ha rätt att uppehålla sig på en annan medlemsstats territorium i högst tre månader utan några andra villkor eller formaliteter än kravet på att inneha ett giltigt identitetskort eller pass, samt att denna uppehållsrätt även tillkommer familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat, som följer med eller ansluter sig till unionsmedborgaren och som innehar ett giltigt pass. Av artikel 14.1 framgår emellertid att uppehållsrätten enligt artikel 6 består så länge de berörda personerna ”inte blir en belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem”. Det nu sagda måste förstås som att de villkor som får ställas för kortvariga vistelser inte är inskränkta till innehav av vissa resehandlingar, utan även får avse att personen i fråga inte belastar biståndssystemet.

Den uppehållsrätt som skall tillkomma unionsmedborgare och deras familjemedlemmar kan inte i förväg begränsas till att gälla endast under viss tid. Upphållsrätten enligt artiklarna 7, 12 eller 13 gäller så länge de närmare angivna villkoren för den är uppfylld. Så länge villkoren är uppfyllda, t.ex. om personen i fråga fortfarande är arbetstagare, krävs ingen ytterligare åtgärd från unionsmedborgarens eller familjemedlemmens sida för att denne skall få vistas i landet. Om en unionsmedborgare inte låter registrera sig enligt artikel 8.1 eller om en familjemedlem från tredje land inte ansöker om uppehållskort enligt artikel 9, kan sådana omständigheter inte föranleda avvisning eller utvisning. Däremot kan personen föreläggas att registrera sig och detta föreläggande kan förenas med vite (se avsnitt 6.16.1).

4.10 Bibehållen uppehållsrätt för familjemedlemmar vid ändrade familjeförhållanden

4.10.1 Inledning

Såvitt gäller familjemedlemmar är huvudprincipen i rörlighetsdirektivet att, så länge dessa personer inte har förvärvat permanent uppehållsrätt är deras uppehållsrätt beroende av anknytningen till en självständigt berättigad unionsmedborgare som också vistas i den mottagande medlemsstaten. Under de fem år som det i normalfallet tar för en familjemedlem att förvärva permanent uppehållsrätt kan naturligtvis dennes personliga förhållanden förändras, även såvitt gäller anknytningen till den självständigt berättigade unionsmedborgaren. I artiklarna 12 och 13 har införts regler avseende sådana situationer, med följderna att inte alla förändringar av de grundläggande förutsättningarna för familjemedlemmarnas uppehållsrätt leder till att de förlorar denna rätt. De situationer som avses är om den självständigt berättigade unionsmedborgaren avlider eller lämnar landet, eller om ett äktenskap eller registrerat partnerskap med en sådan person upphör. Generellt är reglerna för familjemedlemmar som själva är unionsmedborgare något mer förmånliga än motsvarande regler för familjemedlemmar från tredje land.

4.10.2 Den självständigt berättigade personen avlider eller lämnar landet

4.10.2.1 Familjemedlemmar som själva är unionsmedborgare

Artikel 12.1 syftar till att klargöra att familjemedlemmar som själva är unionsmedborgare personligen måste uppfylla ett villkor enligt artikel 7.1 för att bibehålla uppehållsrätten, om den unionsmedborgare vars uppehållsrätt har varit avgörande för deras egen rätt skulle avlida eller lämna landet. När familjemedlemmen har förvärvat permanent uppehållsrätt behöver han eller hon inte längre uppfylla något villkor i artikel 7.1. Artikeln innebär inte någon avvikelse från vad som i övrigt framgår av direktivet, utan utgör endast ett förtydligande av vad som skall gälla i så-

dana fall. Att följderna av artikeln är den nu redovisade framgår av kommissionens motivering (KOM [2001] 257 slutlig).

Prop. 2005/06:77

4.10.2.2 Familjemedlemmar från tredje land

Artikel 12.2 ger inte en familjemedlem från tredje land någon rätt att stanna i den mottagande medlemsstaten om den anhörige unionsmedborgaren flyttar. I detta avseende är reglerna för familjemedlemmar från tredje land mindre förmånliga. Detta återspeglar huvudprincipen att den som inte själv är unionsmedborgare måste, för att ha uppehållsrätt, kunna åberopa en familjerelation till en unionsmedborgare i den mottagande medlemsstaten. Skulle den anhörige unionsmedborgaren i stället avlida har dock en familjemedlem från tredje land möjlighet att behålla uppehållsrätten genom att självständigt uppfylla något av de krav som anges i artikeln. Dessa krav motsvarar till viss del de krav som kan grunda uppehållsrätt för unionsmedborgare och som anges i artikel 7.1. De särskilda kraven i artikel 12.2 avser att familjemedlemmen efter den anhörige unionsmedborgarens död själv är arbetstagare eller egenföretagare *eller* har bl.a. tillräckliga tillgångar för uppehållet *eller* att han eller hon är medlem i en familj ”som redan är bildad i den mottagande medlemsstaten av en person som uppfyller dessa villkor”. En grundläggande förutsättning för att familjemedlemmen på detta sätt skall kunna bibehålla sin uppehållsrätt är att han eller hon har varit bosatt i den mottagande medlemsstaten som familjemedlem i minst ett år före den anhörige unionsmedborgarens död. Bristar det i de ovan angivna förutsättningarna blir följderna att familjemedlemmen från tredje land förlorar sin uppehållsrätt. Är förutsättningarna i stället uppfyllda bibehålls uppehållsrätten så länge förutsättningarna kvarstår. Har förutsättningarna varit uppfyllda fram till dess familjemedlemmen har vistats i den mottagande medlemsstaten i fem år, har denne förvärvat permanent uppehållsrätt (artikel 18) och är därefter inte längre tvungen att uppfylla dessa krav.

4.10.2.3 En särskild regel för barn och vårdnadshavare

Artikel 12.3 avser fallet att en unionsmedborgare avlider eller lämnar den mottagande medlemsstaten och där efterlämnar ett barn som ”är inskriven vid en utbildningsanstalt för att bedriva studier där”. I den speciella situationen skall barnet, samt den förälder som har den faktiska vårdnaden om barnet, ha uppehållsrätt så länge studierna inte har avslutats. Regeln avser att förhindra att barn som anpassat sig till ett utbildningssystem tvingas bryta upp från den mottagande medlemsstaten för att därefter integreras i ett annat utbildningssystem i ett annat land. I kommissionens förslag skulle regeln avse barn som var inskrivna vid en utbildningsinstitution ”på sekundärnivå eller därutöver”, men den slutliga lydelsen innefattar inte denna begränsning. Regeln torde därför kunna bli tillämplig på barn som i Sverige går i grundskolan eller i gymnasiet. Även de som bedriver högre studier kan komma i fråga, men det måste beaktas att med begreppet ”barn” i detta avseende inte rimligen kan avses avkomlingar i vilken ålder som helst. Regeln avser uppenbarligen att underlätta för yngre personer att slutföra en utbildning i den mottagande

medlemsstaten och man kan därför låta regeln omfatta dem som inte fyllt 21 år, vilket också är i konsekvens med definitionen i artikel 2.2 c. Så länge barnet studerar och står under den kvarvarande föräldrarnas vårdnad skall även den föräldern ha uppehållsrätt, oavsett föräldrarnas medborgarskap. Som artikeln är avfattad behöver föräldern för att bibehålla sin uppehållsrätt inte uppfylla några andra krav, t.ex. de i artiklarna 7 eller 12.2.

4.10.3 Äktenskapsskillnad

4.10.3.1 Familjemedlemmar som själva är unionsmedborgare

Artikel 13.1 har väsentligen samma syfte som artikel 12.1, i det att båda artiklarna avser att klargöra att en familjemedlem som själv är unionsmedborgare måste uppfylla kraven i artikel 7.1 för att bibehålla sin uppehållsrätt, om anknytningen till den självständigt berättigade unionsmedborgaren upphör.

4.10.3.2 Familjemedlemmar från tredje land

Enligt rörlighetsdirektivet har en familjemedlem som är medborgare i tredje land, som förlorar anknytningen till unionsmedborgaren pga. äktenskapsskillnad m.m. samt inte ännu har förvärvat permanent uppehållsrätt enligt artikel 16, som huvudregel inte någon bibehållen uppehållsrätt. För en sådan f.d. familjemedlem blir, enligt huvudregeln, följden av äktenskapsskillnad m.m. att han eller hon måste söka och få ett uppehållstillstånd enligt nationell rätt eller lämna landet. Från denna huvudregel ger artikel 13.2 dock relativt omfattande undantag, vilka möjliggör för den f.d. familjemedlemmen att behålla uppehållsrätten. En första förutsättning härför är att omständigheterna kring äktenskapet/partnerskapet eller kring vårdnaden om ett barn är sådana som anges i punkterna a-d. Om någon av dessa grundläggande förutsättningar är uppfyllda har den f.d. familjemedlemmen möjlighet att behålla uppehållsrätten genom att visa att han eller hon uppfyller något av de särskilda krav som anges i artikelns andra stycke. Dessa krav är desamma som anges i artikel 12.2 rörande möjligheten för en familjemedlem från tredje land att behålla uppehållsrätten om den självständigt berättigade unionsmedborgaren avlider eller lämnar landet. Som tidigare nämnts motsvarar dessa krav till viss del de krav som kan grunda uppehållsrätt för unionsmedborgare och som anges i artikel 7.1.

4.11 Permanent uppehållsrätt

Medan artikel 6 avser kortvariga vistelser, under vilka i princip endast krav på innehav av vissa resehandlingar får ställas, avser artiklarna 7, 12 och 13 längre vistelser under vilka mer långtgående krav får ställas på de berörda personerna. Artikel 16 anger den bortre tidsgränsen för de krav som i det avseendet kan ställas på unionsmedborgaren och dennes familjemedlemmar. När en unionsmedborgare, oavsett om denne har haft up-

pehållsrätt såsom självständigt berättigad eller såsom familjemedlem, har vistats lagligt i den mottagande medlemsstaten under en fortlöpande period av fem år skall han eller hon enligt artikel 16.1 ha permanent uppehållsrätt. I huvudsak gäller enligt artikel 16.2 detsamma för familjemedlemmar från tredje land. En mindre skillnad mellan artikel 16.1 (unionsmedborgare) och 16.2 (tredjelandsmedborgare) skall dock uppmärksammas. För familjemedlemmar som själva är unionsmedborgare krävs endast att de har vistats lagligt i den mottagande medlemsstaten under fem år. Sådan vistelse förutsätter att de har varit anslutna som familjemedlem till en person som har haft en självständig uppehållsrätt.

4.12 Förtida permanent uppehållsrätt i vissa fall

4.12.1 Anställda och egenföretagare

Syftet med artiklarna 17.1 och 17.2 är att arbetstagare och egna företagare under vissa förutsättningar skall förvärva permanent uppehållsrätt innan de har vistats i en medlemsstat i fem år, vilket annars krävs enligt huvudregeln i artikel 16. Utan de nu aktuella undantagen skulle huvudregeln få till följd att en arbetstagare som bosätter sig i Sverige med stöd av artikel 7.1 a och som därefter pensioneras, intill dess att han vistats i landet i fem år måste uppfylla någon annan förutsättning för uppehållsrätt enligt artikel 7.1. Genom undantagsreglerna i artikel 17 skall dock arbetstagare och egna företagare, om vissa i artikeln närmare angivna förutsättningar föreligger, ha permanent uppehållsrätt redan från den dag de avslutar sin yrkesverksamhet. I artikel 17.1 a första stycket berörs de anställda eller egenföretagare som har uppnått den ålder som enligt den mottagande medlemsstatens lag krävs för rätt till ålderspension. Bestämmelsen omfattar därtill den som "upphör att vara anställd i samband med förtidspensionering". I artikel 17.1 b andra stycket finns en betydelsefull lättnadsregel avseende uppehållstidens längd, för den som drabbats av permanent arbetsförmåga pga. en arbetsolycka eller yrkessjukdom på ett sätt som berättigar till "en förmån som helt eller delvis utbetalas av en institution i den mottagande medlemsstaten". Lättnadsregeln är i stort densamma som gällt tidigare i förordningen (EEG) nr 1251/70 och i direktivet 75/34/EEG. I de tidigare lydelseerna har dock kravet varit att arbetsolyckan eller yrkessjukdomen skall ha berättigat till pension, inte som nu till en "förmån". Artikel 17.1 c avser det fallet att en arbetstagare eller en egen företagare först uppehåller sig och verkar i den mottagande medlemsstaten under minst tre år och därefter börjar arbeta i en annan medlemsstat, men behåller sin bostad i den första staten. Artikeln skall förstås så att en sådan person skall ha permanent uppehållsrätt i Sverige när den sammanlagda arbetstiden, varav åtminstone de första tre åren i Sverige, uppgår till fem år. Föreskriften i andra stycket innebär att om en sådan situation som avses i artiklarna 17.1 a eller 17.1 b därvid uppstår, skall den yrkesverksamma tidsperioden i den andra medlemsstaten räknas personen till godo.

Enligt artikel 17.3 skall även familjemedlemmar ha förtida permanent uppehållsrätt, om en unionsmedborgare som är arbetstagare eller egenföretagare själv har sådan rätt. Som berörts tidigare ges genom artiklarna 12.1 och 12.2 familjemedlemmar möjlighet att bibehålla den uppehållsrätt de haft genom anknytning till en unionsmedborgare, i fall att denne avlidit innan familjemedlemmen förvärvat permanent uppehållsrätt. För det fallet går artikel 17.4 ännu något längre, eftersom anhöriga till en arbetstagare eller egenföretagare under vissa förutsättningar förvärvar permanent uppehållsrätt omedelbart vid arbetstagarens/egenföretagarens död.

4.13 Intyg om permanent uppehållsrätt

Enligt artikel 19.1 skall medlemsstaterna efter ansökan utfärda ett intyg om permanent uppehållsrätt för unionsmedborgare som uppfyller villkoren för permanent uppehållsrätt. Intyget skall enligt artikel 19.2 utfärdas så snart som möjligt. I samband med ansökan får medlemsstaterna kontrollera uppehållets varaktighet. Artiklarna 16-18 innehåller regler om vilka förutsättningar som gäller för att permanent uppehållsrätt skall anses föreligga. Bl.a. finns regler om hur det stadigvarande uppehållet, som i de flesta fall är en förutsättning för permanent uppehållsrätt, skall beräknas. Enligt artikel 21 gäller då att varje bevismedel som godtas i Sverige får användas för att styrka att det varit fråga om ett stadigvarande uppehåll. Till skillnad från det permanenta uppehållskortet, som behandlas i avsnitt 5.15, anges inte någon giltighetstid för intyget om permanent uppehållsrätt. Av skäl 18 till rörlighetsdirektivet framgår att den permanenta uppehållsrätten för unionsmedborgare, när den en gång erhållits, inte bör omfattas av villkor.

4.14 Upphållskort

Enligt artikel 9.1 skall medlemsstaterna utfärda ett uppehållskort till unionsmedborgares familjemedlemmar som inte själva är unionsmedborgare, om det planerade uppehållet överstiger tre månader. Kortet skall enligt artikel 10.1 kallas ”uppehållskort för en unionsmedborgares familjemedlem”. Någon motsvarande valfrihet för Sverige som gäller i fråga om registrering av unionsmedborgare finns inte. Artikel 9.1 är visserligen inte utformad på så sätt att den uttryckligen ger medlemsstaterna en rätt att ålägga unionsmedborgares familjemedlemmar en skyldighet att ansöka om uppehållskort. Artikel 9.3 tillåter att den som skall ha uppehållskort men som underlåter att ansöka om ett sådant kort, får åläggas sanktioner. Vidare anges i artikel 9.2 att fristen för att ansöka om uppehållskort inte får understiga tre månader räknat från ankomstdagen. Det framgår således indirekt av artiklarna 9.2 och 9.3 att familjemedlemmarna får åläggas att inom viss tid ansöka om uppehållskort. I artikel 10 och 11 behandlas vidare frågor om uppehållskortets giltighet samt förutsättningar för att få uppehållskort. Direktivet innehåller inte några ytterligare

4.15 Permanent uppehållskort

Enligt artikel 20.1 skall medlemsstaterna utfärda ett permanent uppehållskort för familjemedlemmar som inte är unionsmedborgare men som uppfyller villkoren för permanent uppehållsrätt. Kortet skall utfärdas senast sex månader efter det att ansökan lämnades in. Det permanenta uppehållskortet förnyas automatiskt vart tionde år. Enligt artikel 20.2 får den berörda personen åläggas proportionerliga och icke-diskriminerande sanktioner, om denne underlåter att ansöka om permanent uppehållskort.

4.16 Begränsningar av rätten till inresa och uppehåll på grund av hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa

Av artikel 27.1 framgår att medlemsstaterna med hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa får begränsa den fria rörlighet för unionsmedborgare och deras familjemedlemmar, oavsett medborgarskap, som annars följer av direktivet. I artikel 27.2 anges bl.a. att åtgärder som vidtas med hänsyn till allmän ordning och säkerhet skall överensstämma med proportionalitetsprincipen och utslutande vara grundade på vederbörandes personliga beteende. Den berörda personens personliga beteende måste utgöra ett verkligt, faktiskt och tillräckligt allvarligt hot mot ett grundläggande samhällsintresse. Av artikel 27.4 framgår att den medlemsstat som har utfärdat utlänningens pass eller identitetskort, utan formaliteter skall ta emot dess innehavare på sitt territorium om denne av hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa har utvisats från en annan medlemsstat, även om handlingen inte längre är giltig eller innehavarens medborgarskap är ifrågasatt. Det finns således en skyldighet för medlemsstaterna att under vissa förhållanden ta emot en person som har utvisats från en annan medlemsstat. I artikel 28 behandlas vidare det skydd som den enskilde har mot att bli utvisad pga. hänsyn till allmän ordning eller säkerhet. Innebörden av denna artikel behandlas närmare i avsnitt 5.17. Slutligen behandlas i artikel 29 i vilka fall begränsning av den fria rörligheten kan motiveras pga. hänsyn till folkhälsan.

I sammanhanget bör slutligen även nämnas något om s.k. återreseförbud. Enligt svensk rätt kan, om en utlänning avvisas eller utvisas, beslutet förenas med återreseförbud. Sådant förbud att återvända till Sverige under viss tid eller utan tidsbegränsning är enligt 8 kap. 13 § NUtIL obligatorisk när domstol förordnar om utvisning pga. brott. Enligt 8 kap. 19 § NUtIL får Migrationsverket, när verket beslutar om avvisning eller utvisning, förena beslutet med förbud för utlänningen att under viss tid återvända till Sverige utan att ha tillstånd av verket eller, i ett säkerhetsärendet, regeringen. Vid prövning av ett beslut om avvisning eller utvisning får, enligt 8 kap. 21 § andra stycket NUtIL, en migrationsdomstol, Migrationsöverdomstolen eller regeringen besluta om återreseförbud, även om ingen lägre instans har meddelat sådant förbud. Artikel 15.3 i rörlighets-

direktivet föreskriver i detta avseende att den som avlägsnats från en medlemsstat på andra grunder än hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa, inte får förbjudas att återvända. Beslut om återreseförbud är således inte förbjudet enligt rörlighetsdirektivet men får endast meddelas i särskilt angivna fall.

4.17 Skydd mot avvisning och utvisning på grund av hänsyn till allmän ordning eller säkerhet

Av artikel 28.1 framgår att den beslutande myndigheten måste beakta den berörda personens personliga förhållanden innan man av hänsyn till allmän ordning eller säkerhet beslutar att avlägsna denne. Därvid skall sådana faktorer beaktas som längden av personens uppehåll inom den aktuella medlemsstatens territorium, personens ålder, hälsotillstånd, familjesituation, ekonomiska situation, sociala och kulturella integrering i medlemsstaten samt banden till ursprungslandet.

Som tidigare nämnts i avsnitt 5.16 kan, enligt artikel 27.2, utvisning av en unionsmedborgare eller en familjemedlem till denne endast ske om den personens beteende utgör ett ”verkligt, faktiskt och tillräckligt allvarligt hot mot ett grundläggande samhällsintresse”. Av artikel 28.2 följer att utvisning inte får ske av unionsmedborgare eller deras familjemedlemmar, oavsett medborgarskap, som har permanent uppehållsrätt, utom i de fall det föreligger ett ”allvarligt hot mot allmän ordning eller säkerhet”. Artikel 28.2 föreskriver således, jämfört med artikel 27.2, ett förstärkt skydd mot utvisning av de personer som innehar permanent uppehållsrätt.

Artikel 28.3 anger att det för två särskilda kategorier av unionsmedborgare och familjemedlemmar måste föreligga mycket starka skäl – ”tvingande hänsyn till allmän säkerhet” – för att utvisning skall kunna ske. Dessa kategorier är de personer som har uppehållit sig i den mottagande medlemsstaten under de tio föregående åren samt underåriga, om inte utvisning är nödvändig enligt FN:s konvention om barnets rättigheter. Enligt kommissionens förslag till direktivet skulle gälla ett absolut skydd mot utvisning redan om personen i fråga hade permanent uppehållsrätt eller var en underårig familjemedlem. En sådan ordning godtogs inte av rådet, som i den gemensamma ståndpunkten (nr 6/2004) i stället förordade den lydelse som i dessa delar blev den slutliga.

4.18 Utformning och tillhandahållande av vissa beslut samt tidsfrist för verkställighet av beslut om utvisning

Artikel 30 innehåller vissa bestämmelser om delgivning av beslut om utvisning. Begreppet ”delgivning” i artikeln bör härvid inte jämföras med vad som i svensk rätt avses med detta begrepp, vilket är ett särskilt förfarande för tillhandahållande av t.ex. beslut eller domar som följer av delgivningslagen (1970:428). Artikelns ordalydelse ger vid handen att den endast avser beslut om utvisning pga. hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa. Genom hänvisningen i artikel 15.1 skall dock artikel

30 – liksom även artikel 31 – avse alla beslut som begränsar den fria rörligheten, inte endast beslut grundade på hänsynen till allmän ordning, säkerhet eller hälsa. Det sagda innebär att artikel 30 torde avse i princip alla beslut om avvisning eller utvisning, oavsett om beslutet fattas av polismyndighet, Migrationsverket, domstol eller annan myndighet. Vilka beslut som kan anses omfattas av de krav som artikel 30 ställer upp behandlas närmare i avsnitt 6.10.2.

Enligt artikel 30.1 skall varje beslut (som fattas i enlighet med artikel 27.1, se dock ovan) skriftligen delges de berörda på sådant sätt att de kan förstå beslutets innehåll och följder. I kommissionens första förslag till direktivet (KOM [2001] 257 slutlig) angavs att det inte är något krav att beslutet översätts till den berörda personens modersmål, särskilt om det rör sig om ett mindre känt språk, men medlemsstaterna måste vidta de åtgärder som behövs för att se till att den berörde har förstått beslutets innehåll och verkningar. Enligt artikel 30.2 skall de berörda ges exakt och fullständig information om de hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa som ligger till grund för ett beslut som gäller dem, såvida detta inte strider mot statens säkerhetsintressen.

I artikel 30.3 behandlas närmare vilka uppgifter som delgivningen skall innehålla. I delgivningen skall bl.a. anges tidsfristen för den utvisade eller avvisade utlänningsen att lämna den berörda medlemsstatens territorium. Utom i väl bestyrkta brådskande fall, skall tidsfristen för att lämna territoriet vara minst en månad från datum för delgivningen. I kommissionens första förslag till direktivet motiverades tidsfristen – som i förslaget angavs till 14 dagar alternativt en månad beroende på vissa omständigheter – med att fristen skulle ge tillräcklig tid för att upprätta och lämna in ett överklagande av beslutet.

4.19 Rättssäkerhetsgarantier

I artikel 31.1 anges att de berörda personerna skall ha tillgång till domstolsprövning och, i förekommande fall, till prövning av administrativ myndighet, i den mottagande medlemsstaten för att överklaga eller begära omprövning av beslut mot dem av hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa. Som tidigare angetts i avsnitt 5.18 gäller dock vad som sägs i artikel 31, genom hänvisningen i artikel 15.1, i princip *alla* beslut som begränsar den fria rörligheten.

Om ett överklagande eller en begäran om omprövning av ett beslut om utvisning åtföljs av en ansökan om ett interimistiskt beslut om att verkställigheten av utvisningen skall skjutas upp får, enligt artikel 31.2, den faktiska utvisningen från territoriet inte ske förrän det interimistiska beslutet har fattats. Den ansökan som härvid avses är enligt svensk terminologi ett yrkande om inhibition. Med artikelns uttryck ”utvisning” torde vidare avses vissa fall av vad som i svensk rätt betecknas ”avvisning”. I tre fall får enligt artikel 31.2 verkställighet ske utan hinder av att inhibitionsyrkandet inte har prövats, nämligen om beslutet om utvisning (eller avvisning) grundas på ett tidigare rättsligt avgörande, om de berörda personerna tidigare har beviljats rättslig prövning, eller om beslutet om utvisning (eller avvisning) grundas på tvingande hänsyn till allmän säkerhet enligt artikel 28.3.

Av artikel 31.3 framgår att domstolsprövningen skall göra det möjligt att granska beslutets laglighet samt de fakta och omständigheter som ligger till grund för den föreslagna åtgärden. Den skall även garantera att beslutet inte är oproportionerligt, särskilt med hänsyn till kraven i artikel 28.

Om ett beslut om avlägsnande har verkställts innan det har vunnit laga kraft får, enligt artikel 31.4, den utlänning som har överklagat beslutet inte hindras från "att personligen försvara sig vid rättegången". Av artikeln följer uttryckligen att utlänningen inte måste tillåtas att stanna kvar i landet i avvaktan på domstolsprövningen, men hans eller hennes inställelse vid domstolen får inte hindras. Undantag kan göras endast om utlänningens närvaro kan orsaka allvarligt hot mot allmän ordning eller säkerhet eller när överklagandet eller omprövningen gäller återreseförbud.

Formerna för samt omfattningen av den prövning som enligt artikel 31 kan anses krävas av medlemsstaterna behandlas närmare i avsnitt 6.11.

4.20 Omprövning av återreseförbud

Som tidigare nämnts i avsnitt 5.16 framgår av artikel 15.3 i rörlighetsdirektivet att återreseförbud inte får meddelas i andra fall än när fråga är om avvisning eller utvisning pga. hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa. Vad gäller utlänningar som meddelats återreseförbud på någon av dessa grunder följer av artikel 32.1 att dessa personer skall ha möjlighet att få beslutet om återreseförbud omprövat. Nämnda personer skall härvid få lämna in en ansökan om upphävande av återreseförbudet efter en med hänsyn till omständigheterna skälig frist, i vart fall efter tre år fr.o.m. verkställigheten av beslutet, genom att åberopa bevisning som kan styrka att de faktiska omständigheter som låg till grund för beslutet har ändrats. Den berörda medlemsstaten skall fatta beslut om denna ansökan inom sex månader efter det att den lämnades in. Under prövningen av ansökan skall personerna inte ha rätt till inresa på den berörda medlemsstatens territorium.

4.21 Omprövning av beslut om utvisning på grund av brott

Av artikel 33.1 framgår att en medlemsstat får besluta om utvisning som sanktion eller som särskild rättsverkan till ett frihetsberövande endast om kraven i artiklarna 27, 28 och 29 är uppfyllda. Nämnda artiklar har behandlats närmare i avsnitt 5.16. Av artikel 33.2 framgår därtill, att om ett utvisningsbeslut i enlighet med artikel 33.1 verkställs mer än två år efter det att beslutet fattades, skall medlemsstaten kontrollera om den berörda personen fortfarande utgör ett verkligt hot mot den allmänna ordningen eller säkerheten, och bedöma om omständigheterna har ändrats sedan utvisningsbeslutet fattades.

Enligt artikel 8.1 får medlemsstaterna ålägga unionsmedborgare att registrera sig hos behöriga myndigheter vid uppehåll som överstiger tre månader. Det är således upp till medlemsstaterna att avgöra om ett registreringsförfarande skall införas. Av rörlighetsdirektivet framgår inte vilka uppgifter som i sådant fall får registreras. Artikel 8.2 anges visserligen vad registreringsbeviset (se nedan) skall innehålla, men direktivets regler har inte utformats som ett förbud mot registrering av vissa uppgifter. Vad som anges i Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (dataskyddsdirektivet), vilket i svensk rätt har kommit till uttryck framförallt i personuppgiftslagen (1998:204) bör dock beaktas i sammanhanget. I artikel 8 föreskrivs vidare vilka krav som får ställas på unionsmedborgare för att den mottagande medlemsstaten skall utfärda registreringsbevis, samt anger därutöver regler avseende sanktioner och frist för registrering. Rörlighetsdirektivet anger i övrigt inte några andra begränsningar för registreringsförfarandet.

4.23 Förfarandet i samband med utfärdandet av registreringsbevis och uppehållskort

Av artikel 8.2 respektive 9.2 framgår att fristen för registrering respektive ansökan om uppehållskort inte får understiga tre månader räknat från ankomstdagen. Registreringsbeviset för unionsmedborgare skall utfärdas omedelbart, vilket torde innebära att beviset skall utfärdas så snart förutsättningarna för registrering är uppfyllda. Ett intyg om inlämnad ansökan om uppehållskort skall, enligt artikel 10.1, utfärdas omedelbart. Själva uppehållskortet skall utfärdas senast sex månader efter ansökan. Intyget har inte någon annan betydelse än att det utvisar att en anmälan har lämnats in. Intyget underlättar kontrollen av om den enskilde har uppfyllt sin anmälningsskyldighet. Uppehållskortet skall kallas ”uppehållskort för en unionsmedborgares familjemedlem” och skall gälla i fem år från dagen för utfärdandet eller under den beräknade tiden för unionsmedborgarens vistelse, om denna inte överstiger fem år. Artikel 11.2 innehåller vissa regler om hur kortets giltighet skall beräknas vid tillfällig frånvaro. Giltigheten skall inte påverkas av tillfällig frånvaro som inte överstiger sex månader. Längre frånvaro på högst tolv på varandra följande månader av viktiga skäl som t.ex. graviditet eller förlossning, allvarlig sjukdom, studier eller yrkesutbildning eller utstationering pga. arbete i ett annat land skall inte heller påverka uppehållskortets giltighet. Detsamma gäller frånvaro pga. obligatorisk militärtjänstgöring.

Rörlighetsdirektivet tillåter enligt artiklarna 8.2 och 9.3 att den som underlåter att uppfylla registrerings- och anmälningsskyldigheten åläggs effektiva, proportionerliga och icke-diskriminerande sanktioner. I artikel 36 anges dessutom att medlemsstaterna skall fastställa bestämmelser om sanktioner för överträdelser av nationella bestämmelser som antas i enlighet med rörlighetsdirektivet. I sammanhanget kan även nämnas att rörlighetsdirektivet inte innehåller några egentliga regler om avregistrering, men att det i artikel 35 anges att medlemsstaterna under vissa förut-

sättningar får vidta nödvändiga åtgärder för att neka, avbryta eller dra tillbaka en rättighet enligt direktivet. Något hinder mot att registreringsmyndigheten i vissa fall vidtar avregistreringsåtgärder bör därför knappast föreligga.

Enligt artikel 25.2 skall handlingarna utfärdas gratis eller mot betalning som inte överstiger de avgifter som landets egna medborgare betalar för liknande handlingar.

4.24 Likabehandling m.m.

Inom gemenskapsrätten gäller en allmän likabehandlingsprincip. Principen finns exempelvis uttryckt i diskrimineringsförbudet i artikel 12 i EG-fördraget. Den finns även intagen i andra rättsakter och har återkommande behandlats av EG-domstolen. Likabehandlingsprincipen uttrycker bl.a. den grundprincip på vilken rörlighetsdirektivet vilar, nämligen att unionsmedborgarna skall kunna röra sig fritt mellan medlemsstaterna på (ungefär) samma villkor som när medlemsstaternas medborgare förflyttar sig och byter bostad eller arbetsplats i de egna länderna. Artikel 24.1 i rörlighetsdirektivet uttrycker att alla de som enligt direktivet uppehåller sig i landet skall åtnjuta samma behandling som de egna medborgarna inom de områden som omfattas av fördraget. Detta är således en återuppreppning av den sedan tidigare gällande huvudregeln. Det skall dock påpekas att rörlighetsdirektivet delvis omfattar fler personkategorier än vad de tidigare bestämmelserna, som nu upphävs, har gjort. Hittills har kretsen av familjemedlemmar, oavsett nationalitet, som har rätt att röra sig fritt, skiftat beroende på vilken kategori den unionsmedborgare som de är beroende av tillhör. Genom artikel 24 blir det tydligt att alla nu aktuella kategorier inte bara omfattas av rätten till fri rörlighet utan även rätten till likabehandling. Det tydliggörs också att det finns ett direkt samband mellan rätten till likabehandling och rätten till bosättning (jfr mål C-85/96, Martinez Sala). Den allmänna bestämmelsen om likabehandling inskränks på så sätt att artikel 24.2 tillåter vissa undantag beträffande andra än arbetstagare, egna företagare och deras familjemedlemmar. Bestämmelsen anger att den mottagande medlemsstaten inte är skyldig att bevilja socialt bistånd under uppehållets tre första månader. Inte heller föreligger det någon skyldighet att bevilja sådant bistånd för arbetssökande så länge de vistas i landet med stöd av artikel 14.4 b. Artikel 24.2 medger även vissa inskränkningar i rätten till studiebidrag och studielån. Sådana inskränkningar får endast gälla till dess permanent uppehållsrätt erhållits.

Av artikel 23 framgår att unionsmedborgares familjemedlemmar som har uppehållsrätt eller permanent uppehållsrätt skall, oavsett medborgarskap, ha rätt att ta anställning eller inleda verksamhet som egenföretagare. Med uppehållsrätt i detta avseende kan även avses uppehållsrätt enligt artikel 6, dvs. rätt att uppehålla sig i Sverige i högst tre månader utan några andra villkor eller formaliteter än kravet att inneha ett giltigt identitetskort eller pass.

Enligt artikel 22 skall uppehållsrätten och den permanenta uppehållsrätten gälla inom den mottagande medlemsstatens hela territorium. Av artikeln följer att medlemsstaterna får begränsa den territoriella giltigheten endast om sådana begränsningar även gäller medlemsstatens egna medborgare.

4.26 Tillhandahållande av information

Enligt artikel 34 skall medlemsstaterna sprida information om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rättigheter och skyldigheter inom det område som omfattas av rörlighetsdirektivet. Artikeln anger särskilt informationskampanjer via nationella och lokala medier och andra kommunikationsmedel.

5 Överväganden och förslag

5.1 Inledning

Regeringens förslag: Begreppet uppehållsrätt skall införas som en ny grund för EES-medborgares och deras familjemedlemmars rätt att vistas i Sverige.

Bestämmelser om uppehållsrätt och de administrativa förfaranden som är förenade med denna införs i 2005 års utlänningslag (2005:716). Regeringen skall få meddela närmare föreskrifter om detta.

Utredningens förslag: Utredningen gör samma bedömning som regeringen såvitt avser begreppet uppehållsrätt. Utredningen utgår till skillnad från regeringen från 1989 års utlänningslag (1989:529) samt från att även schweiziska medborgare skall omfattas av rörlighetsdirektivets bestämmelser.

Remissinstanserna: *Justitieombudsmannen – JO* – anser att den särreglering beträffande unionsmedborgare och deras familjemedlemmar som rörlighetsdirektivet innebär i förhållande till vad som gäller för övriga utlänningar är så omfattande att den bör regleras i särskild författning. *Göta hovrätt* har anfört att frågan om särreglering för unionsmedborgare bör övervägas ytterligare för att bidra till större tydlighet för enskilda. *Juridiska fakultetsnämnden* har förordat att en särskild lag om rörelsefrihet i Sverige för unionsmedborgare införs eftersom detta skulle underlätta en direktivkonform tolkning. I andra hand har nämnden förordat att bestämmelserna utgör ett särskilt kapitel i utlänningslagen.

Skälen för regeringens förslag: En grundregel i den svenska utlänningsrätten är att utlänningar som avser att uppehålla sig i Sverige i mer än tre månader, skall ha uppehållstillstånd. Denna huvudregel gäller även för utlänningar som är EES-medborgare samt för dessas familjemedlemmar dock inte för nordiska medborgare. Till följd av rörlighetsdirektivets genomförande kommer även övriga EES-medborgare och deras

familjemedlemmar att befrias från kravet på uppehållstillstånd. Dessa utlänningar har i sin egenskap av unionsmedborgare eller unionsmedborgares familjemedlem uppehållsrätt innebärande en rätt att vistas i landet utan föregående prövning av någon myndighet eller med stöd av någon tillståndshandling. Möjlighet kommer dock att finnas att ansöka om uppehållstillstånd enligt nationell rätt om personen i fråga så vill. Kravet på uppehållstillstånd kvarstår även för dessa utlänningar om de inte uppfyller villkoren för att erhålla eller bibehålla uppehållsrätten Rörlighetsdirektivet medför således en stor förändring i den nu gällande regleringen av utlänningars rätt att resa in och vistas i Sverige.

Regeringen anser att uppehållsrätten för EES-medborgare och deras familjemedlemmar bör lagfästas, inte minst med tanke på att den fria rörligheten för personer är en grundläggande rättighet som följer direkt av artikel 39 i EG-fördraget. Det finns med hänsyn till den omfattande reglering som det nya direktivet nödvändiggör flera skäl för att bestämmelserna om uppehållsrätt och därmed sammanhängande bestämmelser som reglerar den fria rörligheten tas in i en särskild lag på sätt bl.a. JO förordat. Detta kräver dock en mer grundlig beredning än den som nu kan ske i detta ärende. Regeringen finner därför inte skäl att, för närvarande föreslå en så betydande ändring, utan finner i likhet med utredningen att bestämmelserna nu kan inordnas i utlänningslagen. Bestämmelserna bör dock så långt det är möjligt inordnas i ett särskilt kapitel om uppehållsrätt för EES-medborgare och deras familjemedlemmar. Det svenska medborgarskapet bör alltså vara utgångspunkten när det gäller att avgöra om en person är utlänning enligt den svenska utlänningslagstiftningen.

De bestämmelser i rörlighetsdirektivet som behandlar villkoren för att erhålla uppehållsrätt är relativt invecklade. Detsamma gäller de nuvarande bestämmelserna om uppehållstillstånd för EES-medborgare, vilka i huvudsak har reglerats i utlänningsförordningen. För att lagtexten inte skall tyngas med alltför mycket detaljbestämmelser bör regeringen i relativt stor utsträckning ges möjlighet att meddela närmare föreskrifter även i fråga om uppehållsrätt.

5.2 Rätt till utresa

5.2.1 Kontroll av handlingar

Regeringens bedömning: Det bör i författning uttryckligen anges att en EES-medborgares identitetskort skall godtas som pass även vid utresa. Det saknas dock anledning att reglera detta i lag, utan det är tillräckligt att regeringen meddelar närmare föreskrifter om detta med stöd av bemyndigandet i 2 kap. 2 § NUtIL.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt 9 kap. 1 § NUtIL skall en utlänning vid utresa visa upp sitt pass för polismyndigheten. Regeringen får dock meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten att visa upp pass. Härvid kan nämnas undantagsregeln i 5 kap. 2 § UtIF för den utlänning som passerar en ”inre gräns”. Undantaget är föranlett av Sveriges

deltagande i Schengensamarbetet. Med "inre gräns" avses Sveriges landgräns mot en annan Schengenstat samt hamnar för reguljära färjeförbindelser och flygplatser där avgående eller ankommande trafik inte kommer direkt från en ort utanför en Schengenstat. Vid passering av en sådan gräns skall som huvudregel ingen passkontroll ske. Följaktligen är det endast vid utresa till ett land utanför Schengenområdet som en utlänning är skyldig att visa pass. Schengenområdet omfattar dock inte samtliga medlemsstater inom EU. Genom deltagandet i Schengensamarbetet har Sverige vidare en skyldighet att kontrollera alla personer som passerar en yttre gräns, dvs. en sådan gräns som inte är en inre gräns. I artikel 6 Schengenkonventionen föreskrivs bl.a. att "alla personer skall åtminstone underkastas en kontroll för fastställande av identiteten genom uppvisande av resedokument". Det krävs dock inte att identiteten fastställs genom kontroll av pass. Utöver de regler som föranletts av Schengensamarbetet finns i 1 kap. 6 § UtIF undantag från skyldigheten att använda pass. Enligt denna bestämmelse skall ett identitetskort, som har utfärdats av en behörig myndighet i ett land som ingår i EES eller i Schweiz för den som är medborgare i det utfärdande landet, gälla som pass vid utlänningens inresa och under den tid som utlänningen har rätt att vistas i Sverige. Detsamma skall gälla för den familjemedlem som är medborgare i en stat utanför EES eller Schweiz och som har ett identitetskort utfärdat av behörig myndighet i den staten. Av bestämmelsen framgår dock inte uttryckligen huruvida identitetskortet skall gälla som pass även vid utresa. Någon skyldighet för utlänning att ha visering för utresa finns inte i svensk rätt.

Som angivits ovan skall passkontroll ske vid utresa över en yttre gräns, dvs. vid utresa till alla stater som inte ingår i Schengenområdet. Passkontroll kan således bli aktuellt vid utresa till vissa medlemsstater i EU. Undantagsregeln i 1 kap. 6 § UtIF – som gör det möjligt att i stället för pass visa identitetskort – har emellertid sådan lydelse att undantaget inte gäller när utlänningen inte längre har rätt att vistas i Sverige. En EES-medborgare vars rätt att vistas i Sverige har upphört och som därför ber sig från landet måste således vid utresan uppvisa pass, en handling som kanske inte ens har medförts vid inresan. Artikel 4 i rörlighetsdirektivet ger inte utrymme för en medlemsstat att inte acceptera ett giltigt identitetskort vid utresa, även om uppehållsrätten i sig har upphört. I denna del uppfyller således inte svensk rätt direktivets krav. De författningsändringar som med anledning härav är nödvändiga behöver dock inte ske i lag utan kan ske genom regeringens närmare föreskrifter i samband med den nya utlänningsförordningen.

Vad avser svenska medborgare så har dessa sedan den 1 oktober 2005 möjlighet, enligt förordningen (2005:661) om nationellt identitetskort, att erhålla ett nationellt identitetskort. Svenska medborgares skyldighet att inneha pass vid utresa ur riket regleras i passlagen (1978:302). Efter införandet av det nationella identitetskortet har behov uppstått av en översyn av skyldigheten för svenska medborgare att inneha pass vid utresa. En sådan översyn pågår inom Regeringskansliet. Regeringen avser att bereda frågan vidare och återkomma i ett annat sammanhang.

Regeringens bedömning: Svensk rätt uppfyller vad som sägs i artikel 4.3 och 4.4 i rörlighetsdirektivet om utfärdande av pass eller identitetskort för de egna medborgarna, varför någon författningsändring inte är nödvändig.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Justitiekanslern (JK)* har anfört att det i 4 § passförordningen finns vissa angivna undantagssituationer när det är tillåtet att utfärda pass med kortare giltighetstid än fem år. I direktivet (artikel 4.3-4) lämnas det däremot inte något utrymme för undantag från femårsregeln. JK har därför svårt att se att undantagen skulle kunna vara tillåtna och förordar att det införs en lag om utfärdande av identitetskort.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt 4 § passlagen (1978:302) har svensk medborgare som huvudregel rätt att erhålla s.k. vanligt pass. Därutöver kan s.k. särskilt pass (t.ex. provisoriskt pass) utfärdas enligt närmare bestämmelser i passförordningen (1979:664). Möjligheterna att avslå svensk medborgares ansökan om vanligt pass är begränsade till fall när det finns vissa formella brister i ansökan, samt när sökanden är eller kommer att bli frihetsberövad eller är föremål för vissa andra tvångsmedel än frihetsberövande (se 6 och 7 §§ passlagen). För den som undergår kriminalvård i anstalt, står under övervakning eller är intagen för vård enligt lagen (1991:1128) om rättspsykiatrisk tvångsvård kan passtillstånd i vissa fall krävas för att en ansökan om pass skall kunna bifallas. Pass kan dessutom återkallas under vissa i passlagen närmare angivna förutsättningar. Giltighetstiden för vanligt pass skall som huvudregel vara fem år. Kortare giltighetstid än fem år kan förekomma, om sökanden kan anses komma att förlora sitt svenska medborgarskap eller om det för passets utfärdande har krävts passtillstånd och det i detta tillstånd föreskrivits en kortare giltighetstid.

Som nämnts i föregående avsnitt finns sedan den 1 oktober 2005 möjlighet även för svenska medborgare att, enligt förordningen (2005:661) om nationellt identitetskort, erhålla ett nationellt identitetskort.

Enligt regeringens bedömning uppfyller Sverige direktivets generella krav att medlemsstaterna i enlighet med sina lagar skall utfärda pass för de egna medborgarna. Visserligen uppställer direktivet kravet att passet skall vara giltigt i minst fem år från utfärdandet, något som det i vissa särskilda undantagsfall finns möjlighet att avvika från enligt svensk rätt. Eftersom direktivets krav på en minsta giltighetstid för pass skall gälla för det fallet att det i den nationella rätten saknas möjlighet att erhålla ett nationellt identitetskort, något som numera är möjligt även enligt svensk rätt, får således svensk rätt anses uppfylla direktivet även i denna del.

5.3.1 Kravet på innehav av pass eller identitetskort för EES-medborgare

Regeringens bedömning: Svensk rätt uppfyller kravet i artikel 5.1 i rörlighetsdirektivet på att EES-medborgare med giltigt identitetskort eller pass skall ha rätt att resa in i landet.

Utredningens bedömning : Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: I 2 kap. 1 § NUtIL anges som huvudregel att utlänningar skall ha pass vid inresa till Sverige. Av 2 kap. 2 § NUtIL följer dock att regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Migrationsverket får meddela föreskrifter om vilka handlingar som får godtas som pass. Regeringen får vidare enligt 2 kap. 9 § NUtIL föreskriva undantag från kravet på pass. Enligt 1 kap. 6 § UtIF godtas identitetskort utfärdat av behörig myndighet som pass för medborgare i en stat som ingår i EES eller i Schweiz. Av 2 kap. 3 och 8 §§ NUtIL framgår att annan utlänning än nordisk medborgare som reser in i eller vistas i Sverige skall ha visering, om utlänningen inte har uppehållstillstånd. Regeringen får dock, enligt 2 kap. 9 § NUtIL, föreskriva andra undantag från kravet på visering. För närvarande finns sådana undantag i 2 kap. 4 § UtIF för många staters medborgare, däribland medborgare i samtliga EES-stater och Schweiz. Undantagen gäller under förutsättning att utlänningen har pass eller, såvitt gäller medborgare i en EES-stat eller i Schweiz, identitetskort. Motsvarande undantag kommer att föreskrivas av regeringen i den nya utlänningsförordningen. Svensk rätt uppfyller således kraven att EES-medborgare med pass eller identitetskort skall ha rätt till inresa, utan krav på visering.

5.3.2 Kravet på ”tillräckliga medel” för EES-medborgare

Regeringens förslag: Möjligheten att avvisa en utlänning med stöd av 8 kap. 1 § 5 NUtIL på den grunden att han eller hon inte uppfyller Schengenkonventionens krav på tillräckliga medel för sin vistelse i landet skall inte kunna tillämpas mot en EES-medborgare. Detsamma skall gälla i fråga om avvisning enligt 8 kap. 2 § 1 NUtIL, enligt vilken det finns möjlighet att avvisa en utlänning som kan antas sakna tillräckliga medel för vistelsen i landet.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Inreserätten har nära samband med rätten att vistas i landet, eftersom inreserätten i sig är utan värde om utlänningen inte dessutom har rätt att vistas i landet, i vart fall under en kortare tid. Enligt artikel 6.1 skall unionsmedborgare ha rätt att under högst tre månader vistas i en annan medlemsstat ”utan några andra villkor eller formaliteter än kravet på att inneha ett giltigt identitetskort eller pass”, vilket krav sammanfaller med kraven för inreserätten enligt artikel

5.1 Direktivet ger dock i andra artiklar möjlighet för medlemsstaterna att neka en person inresa eller att utvisa denne med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa. Enligt artikel 14.1 skall unionsmedborgare ha rätt att vistas i en medlemsstat enligt artikel 6 ”så länge de inte blir en belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem”. Mot den bakgrunden är 8 kap. 2 § första stycket 1 NUtIL av särskilt intresse för dessa personers rätt till inresa. Enligt denna bestämmelse får en utlänning avvisas om det kan antas att han eller hon kommer att sakna tillräckliga medel för sin vistelse i Sverige eller något annat nordiskt land som han eller hon tänker besöka, samt för sin hemresa. Regeln kan tillämpas vid utlänningens ankomst till Sverige men även viss tid därefter. Avvisningsregeln är inte begränsad till att gälla enbart vissa utlänningar. Med den nu gällande lydelsen krävs för ett avvisningsbeslut inte att utlänningen, genom att t.ex. söka socialt bistånd, har visat en faktisk oförmåga att klara sitt eget uppehälle.

8 kap. 1 § 5 NUtIL innehåller genom hänvisningen till Schengenkonventionen en bestämmelse som liknar regeln i 2 §. Avvisning kan ske om utlänningen inte uppfyller de krav för inresa som föreskrivs i artikel 5 i Schengenkonventionen. Nämda artikel anger en rad krav för inresa i Schengenområdet. Enligt artikel 5.1 c i Schengenkonventionen krävs att utlänningen ”i förekommande fall kan uppvisa dokument som bevisar syftet med och villkoren för den avsedda vistelsen samt har tillräckliga medel för sitt uppehälle vad gäller såväl den planerade vistelsens längd som återresan till ursprungslandet eller transitresa till ett tredje land som medger inresa, eller att han är i stånd att på laglig väg anskaffa dessa medel”. I konventionen avses med ”utlänning” varje annan person än unionsmedborgare. Det kan dock påpekas att inte alla unionsstater ingår i Schengenområdet. Bland de stater som är EES-stater men inte unionsstater har Norge och Island anslutit sig till Schengensamarbetet, medan Liechtenstein inte har gjort det. Schweiz har anslutit sig men har ännu inte genomfört bestämmelserna i nationell rätt. Inresekraven i konventionens artikel 5 kan således inte tillämpas på medborgare i Liechtenstein och Schweiz.

En utlänning kan således avvisas enligt 8 kap. 2 § första stycket 1 NUtIL om det kan antas att han eller hon kommer att sakna tillräckliga medel för sin vistelse bl.a. i Sverige samt för sin hemresa. Genom hänvisningen till Schengenkonventionens inresekrav gäller ungefär detsamma för avvisning enligt 8 kap. 1 § 5 NUtIL. Artikel 5 i rörlighetsdirektivet uttrycker dock inte någon möjlighet för medlemsstaterna att neka en unionsmedborgare inresa på den grunden att de saknar tillräckliga medel för sin vistelse. Å andra sidan finns det inte heller något uttryckligt förbud mot en sådan avvisningsmöjlighet. Av betydelse i sammanhanget är emellertid även artikel 14.1, enligt vilken en unionsmedborgare skall ha bibehållen rätt till vistelse i en medlemsstat under tre månader så länge denne inte blir en belastning för det sociala biståndssystemet. I den engelska språkversionen används därvid uttrycket ”unreasonable burden”, vilket ger stöd för att artikeln i denna del avser en belastning av viss betydelse. Vidare får inte, enligt artikel 14.3, en utvisningsåtgärd vara den automatiska följderna av att den berörda personen har anlitat det sociala biståndssystemet. I övervägande (16) i direktivet anges att personer som omfattas av rätten till bosättning inte bör utvisas så länge de inte utgör en

orimlig börda för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem. Vidare anges att den mottagande medlemsstaten bör bedöma om det är fråga om tillfälliga svårigheter och beakta bosättningsens längd, personens personliga omständigheter och storleken på det bidrag som har beviljats, när de bedömer huruvida personen ifråga blivit en orimlig börda för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem.

Som tidigare nämnts är inreseätten och rätten att vistas i landet nära förknippade. Enligt regeringens mening ligger det därför mycket nära till hands att utgå från att varken inreseätten eller rätten till vistelse under tre månader kan begränsas enbart för att unionsmedborgaren i fråga saknar tillräckliga medel för uppehälle och hemresa. Avisningsmöjligheterna enligt både 8 kap. 1 § 5 och 2 § första stycket 1 NUtil är således inte förenlig med direktivets bestämmelser om rätten till inresa. Nämnade bestämmelser i utlänningslagen om avvising på de aktuella grunderna bör därför ändras så att EES-medborgare undantas.

5.3.3 Kravet på innehav av pass för familjemedlemmar från tredje land

Regeringens bedömning: En EES-medborgares familjemedlemmar som inte själva är EES-medborgare bör inte längre kunna använda identitetskort i stället för pass vid inresa i landet. Någon lagändring är dock inte nödvändig utan frågan kan regleras genom närmare föreskrifter från regeringen.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Barnombudsmannen* påpekar att det för vissa familjemedlemmar kan vara svårt eller omöjligt att erhålla pass från ursprungslandets myndigheter. Barnombudsmannen föreslår därför att familjemedlemmar som är medborgare i tredje land ska kunna styrka sin identitet genom att uppvisa ett identitetskort som är utfärdat av ett EES-land eller Schweiz.

Skälen för regeringens bedömning: Artikel 5.1 berör, förutom unionsmedborgare, även familjemedlemmar och deras inreseätt. Som nämnts i avsnitt 6.3.1 är huvudregeln enligt utlänningslagen att utläningar skall ha pass vid inresa i Sverige. Enligt 1 kap. 6 § UtIF skall dock som pass godtas identitetskort inte bara för medborgare i EES-stater eller i Schweiz utan även för vissa anhöriga som inte själva är medborgare i sådan stat. Möjligheten enligt svensk rätt för vissa anhöriga till medborgare i EES-stater och i Schweiz att resa in med ID-kort i stället för pass har sitt ursprung i artikel 3.1 i rådets direktiv 68/360/EEG, vilket upphävs när rörlighetsdirektivet träder i kraft. Rörlighetsdirektivet innehåller dock inte något krav på att familjemedlemmar som inte själva är unionsmedborgare vid gränspassering skall kunna använda identitetskort i stället för pass. För sådana utläningar kommer det således att vara tillåtet att kräva pass enligt huvudregeln i 9 kap. 1 § NUtil. Den nu gällande svenska ordningen, som alltså går längre än vad rörlighetsdirektivet föreskriver i denna del, innebär att familjemedlemmar från tredje land vid den svenska inresekontrollen kan åberopa identitetskort, vars ursprung, valör och giltighet många gånger kan vara svårbedömda. Det kan därför

inte uteslutas att möjligheten att använda identitetskort i stället för pass i någon mån ökar risken för att oriktiga handlingar kan företas vid inresekontrollen. Den osäkerhet som detta kan leda till kan förorsaka olägenheter även för alla dem som företer korrekta identitetskort. Mot bakgrund härav anser regeringen att Sverige bör utnyttja möjligheten att kräva pass av alla andra utlänningar än EES-medborgare och medborgare i Schweiz. Det nu sagda kräver ingen lagändring utan kan regleras genom att den krets av utlänningar som för närvarande anges i 1 kap. 6 § UtIF och vars identitetskort idag godtas som pass, inte längre skall omfatta anhöriga till EES-medborgare, om de anhöriga är medborgare i tredje land.

5.3.4 Kravet på ”tillräckliga medel” för familjemedlemmar från tredje land

Regeringens förslag: En EES-medborgares familjemedlemmar som inte själva är EES-medborgare skall inte få avvisas på den grunden att de saknar eller kan antas sakna tillräckliga medel för vistelsen i landet.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I avsnitt 5.6.2, som avser unionsmedborgares inrese rätt, har redovisats aktuella artiklar och svenska regler. Dessa har samma betydelse för familjemedlemmar som inte själva är unionsmedborgare. På samma sätt som angetts i fråga om unionsmedborgares inrese rätt, är de nuvarande avvisningsmöjligheterna i 8 kap. 1 § första stycket 5 och 2 § första stycket 1 NUtIL inte förenliga med direktivet i fråga om familjemedlemmars inrese rätt. De svenska reglerna måste därför undanta även EES-medborgares familjemedlemmar från avvisning på den grunden att de saknar eller kan antas sakna tillräckliga tillgångar.

5.3.5 Visering

Regeringens bedömning: Utlänningar som har uppehållskort bör vara befriade från kravet att inneha visering. Någon lagändring är dock inte nödvändig utan frågan kan regleras genom närmare föreskrifter från regeringen med stöd av bemyndigandet i 2 kap. 9 § NUtIL.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens. Utredningen anser därtill att Migrationsverkets och utlandsmyndigheternas handlägningsinstruktioner bör kompletteras med en föreskrift om påskyndat förfarande vid visering av anhörig till medborgare i EES-stater och i Schweiz.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt 2 kap. 4 § UtIF är medborgare i bl.a. de stater som ingår i EU undantagna kravet på visering. Enligt artikel 5.2 i rörlighetsdirektivet får inresevisering för familjemedlemmar som inte är unionsmedborgare krävas endast i den utsträckning som följer av förordningen (EG) 539/2001. Av artikel 1 i denna förordning följer att medborgare i vissa angivna stater skall ha visering när de

passerar medlemsstaternas yttre gränser. Av artikel 2 i förordningen följer att medborgare i andra angivna stater skall vara undantagna från krav på visering när det gäller vistelse som sammanlagt inte överstiger tre månader. Samtliga de stater som avses i artikel 2 återfinns i förteckningarna i 2 kap. 4 § UtIF över stater vars medborgare är undantagna från viseringskravet i 2 kap. 3 § NUtIL. Svensk rätt kräver således inte visering utöver vad som följer av förordningen (EG) 539/2001 i detta avseende. En utlänning med uppehållstillstånd är enligt 2 kap. 3 § NUtIL undantagen från viseringskravet. Även om utlänningen är medborgare i en stat som inte omfattas av undantagen i 2 kap. 4 § UtIF faller således viseringskravet bort om uppehållstillstånd har meddelats. Med nuvarande lydelse av 2 kap. 3 § NUtIL och 2 kap. 4 § UtIF kommer kravet på visering dock inte att påverkas genom utlänningens innehav av uppehållskort, vilket ju är ett nytt begrepp som införs genom rörlighetsdirektivet och som för familjemedlemmar kommer att ersätta förfarandet med uppehållstillstånd. Eftersom artikel 5.2 föreskriver att innehav av giltigt uppehållskort skall medföra att en familjemedlem undantas från den viseringsskyldighet som annars hade gällt är det nödvändigt att i svensk rätt befria innehavare av uppehållskort från kravet på visering. Detta behöver dock inte ske i lag utan kan ske genom närmare föreskrifter från regeringen i samband med den nya utlänningsförordningen.

I sammanhanget bör även nämnas att det i artikel 5.2 anges att visering av familjemedlemmar – i den mån sådan visering är nödvändig – skall ske genom ett påskyndat förfarande. Någon författningsändring bedöms dock i detta avseende inte som nödvändig. Det påskyndade förfarandet kan istället, i den mån det bör markeras, närmare regleras i de berörda myndigheternas handläggningsinstruktioner.

5.3.6 Styrkande av inreserätten

Regeringens förslag: Avvisning av en EES-medborgare eller hans eller hennes familjemedlemmar skall inte få ske på den grunden att han eller hon saknar pass, om identiteten kan styrkas på annat sätt.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Barnombudsmannen* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 5.4 skall vid inresekontroll de berörda personerna ges all rimlig möjlighet att få tillgång till begärda handlingar eller ”få bekräftat eller på annat sätt bevisat” att de har rätt till inresa och vistelse. Innan så har skett skall avlägsnande av utlänningen inte ske. Det kan härvid konstateras att artikeln är hänförlig till rätten till inresa. I artikeln används visserligen begreppet ”utvisning”, men det som avses är den situationen att en utlänning hindras från att resa in i landet. Det förfarande som avses i artikeln bör därför vara det som i svensk rätt benämns som avvisning.

I 8 kap. 1 § 1 och 2 NUtIL anges att en utlänning får avvisas om han eller hon saknar t.ex. pass eller visering när sådana handlingar krävs för inresa eller vistelse i landet. Enligt 1 kap. 2 § UtIF skall en utlänning som inte behöver ha pass på begäran av polismyndighet visa att passfrihet föreligger för honom. Vidare skall enligt 5 kap. 6 § tredje stycket UtIF

bl.a. passkontrollanten se till att en utlänning, som inte kan styrka sin rätt till inresa, inte reser in i landet innan polismyndighet har kontrollerat honom. Varken 2005 års utlänningslag eller utlänningsförordningen innehåller dock någon regel liknande den som föreskrivs i artikel 5.4.

Avvisning enligt 8 kap. 1 § 1 och 2 NUtIL grundas på vissa omständigheter av formell karaktär. I rörlighetsdirektivet föreskrivs vilka krav på handlingar som medlemsstaterna får ställa på de personer som vill resa in och vistas i landet. Direktivet lägger inget principiellt hinder mot att en person som inte uppfyller sådana krav hindras från att resa in eller tvingas lämna landet. Av artikel 5.4 följer dock att avvisning inte skall ske av en person som i och för sig saknar de begärda handlingarna men som på annat sätt kan styrka sin rätt till inresa och uppehåll. Denna regel är i överensstämmelse med EG-domstolens uttalanden i målet C-459/99 MRAX. Enligt domstolen kan en medlemsstat ”inte vid gränsen avvisa en medborgare i ett tredje land som är make till en medborgare i en medlemsstat och som försöker resa in i staten utan att inneha något giltigt identitetskort eller pass eller i förekommande fall visering, när denne make kan styrka sin identitet och äktenskapsbandet och när det inte finns någon omständighet utifrån vilken det kan fastslås att denne innebär en fara för allmän ordning, säkerhet eller hälsa...”. Det finns därför skäl att, såvitt gäller de personer som omfattas av direktivets regler, inskränka möjligheten till avvisning enligt 8 kap. 1 § 1 NUtIL. Avvisning skall inte få ske utom i fall när de handlingar som anges i de svenska bestämmelserna saknas och de för inrese- och uppehållsrätten relevanta uppgifterna – identitet och medborgarskap – inte kan styrkas på annat sätt. Såvitt gäller avsaknad av visering, i de fall visering är nödvändig, kan idag en s.k. nödfallvisering utfärdas enligt 2 kap. 10 § UtIF, en möjlighet som bör finnas kvar även i den nya utlänningsförordningen. En sådan brist kan således åtgärdas även när utlänningen har ankommit till Sverige, med följd att avvisning enligt 8 kap. 1 § 2 NUtIL kan undvikas. Det bör således endast vara i förhållande till punkten 1 som avvisningsbestämmelsen behöver inskränkas.

Av artikeln 5.4 följer vidare att den kontrollerande myndigheten skall ge de berörda personerna all rimlig möjlighet att styrka sin rätt till inresa och vistelse. Någon författningsändring bedöms dock i detta avseende inte som nödvändig. Serviceskyldigheten kan istället, i den mån den bör markeras, närmare regleras i polismyndigheternas och Migrationsverkets handlägningsinstruktioner.

Artikel 15.2 föreskriver att utvisning (eller, i detta fall, avvisning) inte får ske endast av det skälet att det pass eller identitetskort som användes för inresan och som grund för utfärdande av registreringsbevis eller uppehållskort, har upphört att gälla. Artikeln motsvaras av artikel 3.3 i rådets direktiv 64/221/EG, som upphävs genom rörlighetsdirektivet. Den svenska bestämmelse som kan tänkas komma i konflikt med artikeln är 8 kap. 1 § 1 NUtIL. Genom den nyss föreslagna kompletteringen, som får till följd att avvisning inte skall ske av EES-medborgare m.fl. som kan styrka sin identitet och sitt medborgarskap på annat sätt än genom giltigt pass/identitetskort, blir även kravet i artikel 15.2 uppfyllt.

Regeringens bedömning: Artikel 5.5, i vilken bl.a. anges att en medlemsstat får begära att berörda utlänningar rapporterar sin närvaro inom dess territorium inom rimlig och icke-diskriminerande tid, föranleder inga författningsändringar.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: I 9 kap. 1 § NUtIL föreskrivs att en utlänning vid in- eller utresa skall visa upp sitt pass m.m. för polismyndigheten, om inte annat följer av föreskrifter som regeringen meddelat. Föreskrifter av detta slag finns idag i 5 kap. 2 § UtIF och avser passering av en i Schengenkonventionens mening ”inre gräns”. Är det i stället fråga om passering av en ”yttre gräns” gäller den nyss angivna huvudregeln i 9 kap. 1 § NUtIL. Denna huvudregel kompletteras idag av ytterligare regler i utlänningsförordningen. Varken svenska medborgare eller utlänningar får, enligt 5 kap. 3 § UtIF, passera en yttre gräns vid annat ställe än ett gränsövergångsställe. Det är dock endast utlänningar som enligt 5 kap. 5 § UtIF inte får resa in i eller ut från landet över en yttre gräns utan att kontrolleras. Svenska medborgares skyldighet att underkasta sig passkontroll framgår i stället av passlagen. Svenska medborgare är enligt 5 § passlagen skyldiga att vid utresa medföra pass, dock inte vid resa till en Schengenstat. Är någon skyldig att medföra pass under en viss resa är han eller hon också skyldig att på begäran visa upp passet för polisman och vissa andra tjänstemän. En svensk medborgare som reser in från ett annat land än en Schengenstat, en stat som har slutit avtal om samarbete enligt Schengenkonventionen eller Schweiz är skyldig att visa upp sitt pass, om inte det svenska medborgarskapet kan styrkas på annat sätt. Således är svenska medborgare skyldiga att underkasta sig i princip samma inresekontroll som utlänningar.

Av 9 kap. 9 § NUtIL följer att en utlänning är skyldig att under vistelsen i Sverige på begäran av en polisman visa upp handlingar som visar att han eller hon har rätt att uppehålla sig här, samt att på kallelse komma till Migrationsverket eller polismyndighet för att lämna uppgifter. Uteblir utlänningen får han eller hon hämtas. Kontrollåtgärder enligt 9 kap. 9 § NUtIL får vidtas endast om det finns grundad anledning att anta att utlänningen saknar rätt att uppehålla sig här i landet eller om det annars finns särskild anledning till kontroll. Utöver det nu nämnda saknar svensk rätt regler om skyldighet för utlänning att anmäla sin närvaro i landet. Först när vistelsen i Sverige varar längre än tre månader måste utlänningen agera pga. kravet på uppehållstillstånd.

En utlännings skyldighet att ge sig till känna vid inresa i Sverige följer således till stor del av reglerna i Schengenkonventionen. Vid inresa över en yttre gräns skall både den svenska medborgaren och utlänningen underkasta sig kontroll och i det avseenden behandlas utlänningar och svenska medborgare i princip lika. Någon generell skyldighet för en utlänning att efter gränspasseringen rapportera sin närvaro förekommer inte och bör heller inte införas. Artikel 5.5 föranleder därför ingen ändring av svensk rätt.

Regeringens bedömning: Anteckning – ”stämpling” – skall inte ske i en EES-medborgares familjemedlems pass, om han eller hon har uppehållskort. Någon lagändring är dock inte nödvändig utan frågan kan regleras genom närmare föreskrifter från regeringen.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: Av 5 kap. 6 § UtlF följer att när en utlänning passerar en yttre gräns – dvs. en gräns mot en stat utanför Schengenområdet – skall polismyndigheten anteckna dagen för in- eller utresan i passet. Sådan anteckning skall dock inte göras för en medborgare i ett land som ingår i EES eller Schweiz. Av artikel 5.3 i rörlighetsdirektivet framgår att sådan anteckning – i direktivet benämnt ”stämpling” – inte heller skall ske när det gäller familjemedlemmar som har uppehållskort. Svensk rätt uppfyller således inte direktivet krav i denna del. Någon lagändring är dock inte nödvändig, utan frågan kan regleras genom närmare föreskrifter av regeringen i samband med den nya utlänningsförordningen, lämpligen genom att de familjemedlemmar som har uppehållskort undantas från anteckning av in- och utresedagar.

5.4 Rätt till vistelse i högst tre månader

Regeringens bedömning: I fråga om EES-medborgare överensstämmer svensk rätt med vad som anges i artikel 6 om rätt till vistelse i högst tre månader. Vad gäller EES-medborgares familjemedlemmar som inte själva är EES-medborgare bör de svenska bestämmelserna ändras på så sätt att den tillståndsfria tiden börjar löpa först från och med inresan i Sverige. Ändringen behöver dock inte ske i lag utan kan göras genom närmare föreskrifter av regeringen.

Utredningens bedömning: Utredningen har bedömt att svensk rätt är i överensstämmelse med direktivet i denna del.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: I artikel 6 i rörlighetsdirektivet behandlas rätten till vistelse i en annan medlemsstat under högst tre månader utan att uppfylla andra villkor än innehav av de handlingar som kan krävas för inresan. Det bör inledningsvis nämnas att denna vistelse rätt i den svenska språkversionen av direktivet kallas ”uppehållsrätt”, men att regeringen härvid har valt att reservera detta begrepp för den rätt att vistas i Sverige som följer av att utlänningen uppfyller de i rörlighetsdirektivet angivna villkoren, främst i artikel 7, för vistelse i mer än tre månader. Dessa villkor kan i vissa fall komma att vara uppfyllda redan under den inledande tremånadersperioden.

Både svensk rätt och rörlighetsdirektivet föreskriver att en utlänning får vistas i landet under högst tre månader utan att uppfylla andra villkor än innehav av de handlingar som kan krävas för inresan. Enligt svensk rätt gäller det sagda oavsett vilket medborgarskap utlänningen har. Medborgarskapet har emellertid betydelse för frågan hur den tillståndsfria

tremånadersperioden skall beräknas. För EES-medborgare och medborgare i Schweiz skall en ny tillståndsfri tremånadersperiod börja löpa varje gång en sådan utlänning reser in i Sverige, även om den tidigare vistelsen utanför Sverige har varit mycket kortvarig. Det nu sagda regleras i utlänningsförordningen och kommer även i framtiden att ha visst berättigande, eftersom det alltså kommer att finnas möjlighet för EES-medborgare att söka uppehållstillstånd i Sverige i enlighet med de allmänna bestämmelserna om uppehållstillstånd i 2005 års utlänningslag. Majoriteten av dessa utlänningar kan dock antas sakna anledning att söka uppehållstillstånd, eftersom de i regel kommer att kunna åberopa den uppehållsrätt som rörlighetsdirektivet tillerkänner dem. För att erhålla uppehållsrätt måste dessa utlänningar emellertid uppfylla vissa villkor. För den utlänning som uppfyller villkoren för vistelse i tre månader – men inte villkoren för en längre vistelse – kan det sätt varpå de tre månaderna skall beräknas ha stor betydelse. Enligt regeringens bedömning saknas anledning att ändra bestämmelserna om hur den tillståndsfria tiden för EES-medborgare skall beräknas. Vad gäller EES-medborgare föranleder vad som anges i artikel 6 om rätt till vistelse i högst tre månader således inga författningsändringar.

Frågan är emellertid hur den tillståndsfria tremånadersperioden skall beräknas för utlänningar som inte är EES-medborgare. För tredjelandsmedborgare finns särskilda beräkningsregler i utlänningsförordningen som är mindre generösa än för EES-medborgare. Tiden börjar löpa redan vid utlänningens inresa i någon Schengenstat och uppgår totalt till högst tre månader under en sexmånadersperiod räknat från första inresedagen. Undantag från denna beräkningsregel kan göras, om utlänningen har bl.a. ett uppehållstillstånd som utfärdats av en Schengenstat och har tillräckliga medel för sin vistelse och återresa. Tiden som utlänningen vistats i den Schengenstaten avräknas då inte från den tillståndsfria tiden i Sverige. Huvudregeln respektive undantagsregeln i UtlF har sin grund i Schengenkonventionen, artikel 20 respektive 21. Rörlighetsdirektivet berör inte frågan om hur tiden skall beräknas. Artikel 6 i rörlighetsdirektivet bygger inte heller – till skillnad från Schengenkonventionen – på förutsättningen att uppehållstillstånd är nödvändigt efter tremånadersperioden. Enligt rörlighetsdirektivet kan uppehållstillstånd inte längre krävas; i stället får krävas att tredjelandsmedborgaren efter tre månader uppfyller villkoren i främst artikel 7 för att ha rätt till fortsatt vistelse i landet. I detta avseende har rörlighetsdirektivet ändrat på en av de förutsättningar som de aktuella artiklarna i Schengenkonventionen bygger på. Det nu sagda hindrar i sig inte att tremånadersperioden enligt artikel 6 beräknas på samma sätt som hittills gällt enligt artikel 20 i Schengenkonventionen och enligt utlänningsförordningen. En fortsatt tillämpning av denna beräkningsregel gentemot familjemedlemmar från tredje land skulle dock få till följd att en sådan familjemedlem, som före ankomsten till Sverige har vistats lång tid i en annan medlemsstat, har förbrukat hela tremånadersperioden enligt artikel 6 redan vid inresan här. Eftersom denna familjemedlem – sedan rörlighetsdirektivet har genomförts – sannolikt inte heller har något uppehållstillstånd utfärdat av en annan medlemsstat, kan familjemedlemmen inte heller åberopa undantagsbestämmelsen i utlänningsförordningen. Denna bestämmelse kan för övrigt tillämpas endast när fråga är om uppehållstillstånd utfärdade i en Scheng-

enstat, således inte i alla EU-stater. Vidare anges i artikel 9.2 i rörlighetsdirektivet att fristen för en familjemedlem från tredje land att ansöka om uppehållskort inte får understiga tre månader från ankomstdagen, vilket rimligen måste förutsätta att denne intill dess har rätt att vistas här enligt artikel 6. Enligt regeringens mening är det osannolikt att avsikten med artikel 6 är att tremånadersperioden skall beräknas på ett sätt för EES-medborgare och på ett annat, mindre förmånligt sätt för familjemedlemmar från tredje land. Liksom i fråga om vissa av de inresekrav som Schengenkonventionen uppställer föreligger det i viss mån en konflikt mellan bestämmelserna i konventionen och de i rörlighetsdirektivet. Regeringen bedömer härvid att, såvitt gäller de nu berörda bestämmelserna, rörlighetsdirektivets bestämmelser, som avser särskilt definierade kategorier av utlänningar, bör ha företräde. Mot bakgrund härav och för att reglerna om rätten att vistas här enligt artikel 6 skall kunna tillämpas på ett ändamålsenligt sätt, bör tremånadersperioden beräknas på samma sätt för alla utlänningar, oavsett medborgarskap, som har rätt att vistas här enligt artikeln. Det nu sagda kräver ingen lagändring utan kan regleras genom närmare föreskrifter av regeringen. Vad som anges i artikel 6 om rätt till vistelse i högst tre månader föranleder, vad gäller tredjelandsmedborgare, inga andra författningsändringar.

5.5 Upphållsrätt

Regeringens förslag: Begreppet uppehållsrätt införs i 2005 års utlänningslag som grund för EES-medborgare och deras familjemedlemmars rätt till vistelse i Sverige. Med uppehållsrätt menas en rätt för en EES-medborgare och hans eller hennes familjemedlemmar att, i enlighet med rörlighetsdirektivet, vistas i Sverige mer än tre månader utan uppehållstillstånd. Upphållsrätten skall omedelbart tillkomma en utlänning som uppfyller villkoren för att erhålla sådan rätt och bibehålls så länge villkoren är uppfyllda. En definition införs av vad som i sammanhanget avses med familjemedlem.

Regeringen skall få meddela närmare föreskrifter om vilka villkor som skall vara uppfyllda för att utlänningen skall få uppehållsrätt.

Bestämmelser härom tas in i ett nytt särskilt kapitel i utlänningslagen.

Utredningens förslag: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I svensk rätt är huvudregeln att utlänningar som vistas i Sverige under mer än tre månader skall ha uppehållstillstånd. Enligt nuvarande regelverk gäller detta oavsett om utlänningen är EES-medborgare, familjemedlem till EES-medborgare, medborgare i Schweiz eller tredjelandsmedborgare. Det är uppehållstillståndet i sig som är rättighetsbärande. Den utlänning som efter tre månaders vistelse i landet saknar uppehållstillstånd har inte rätt att stanna här, även om han eller hon i och för sig uppfyller kraven för att få sådant tillstånd. Inte heller enligt gällande ordning kan det dock inte utan vidare hävdas att en unionsmedborgare utan uppehållstillstånd saknar rätt att vistas i Sverige längre tid än tre månader. Det nu sagda har närmare redogjorts för i avsnitt 5.8.1. Synen på unionsmedborgarnas uppehållsrätt som något

som gäller oavsett förekomsten av ett uppehållstillstånd är grundläggande för rörlighetsdirektivets bestämmelser i denna del.

Enligt regeringens mening bör en ny grund för vistelse i Sverige utan uppehållstillstånd, kallad uppehållsrätt, föras in i 2 kap. NUtIL. Det bör framgå att uppehållsrätten grundar sig direkt på rörlighetsdirektivets regler och att uppehållsrätt omedelbart skall föreligga då en utlänning uppfyller villkoren för att erhålla sådan rätt. Uppehållsrätten bibehålls så länge villkoren är uppfyllda (se artikel 14.4 i rörlighetsdirektivet). Vilka kategorier av utlänningar som skall erhålla uppehållsrätt följer i huvudsak direkt av direktivet och har redogjorts för i avsnitt 5.8.2. Av avsnitt 4.10 följer vidare i vilka fall en EES-medborgares familjemedlemmar, i enlighet med artiklarna 12 och 13 i rörlighetsdirektivet, i vissa fall kan bibehålla sin uppehållsrätt vid ändrade familjeförhållanden. Det nu sagda hindrar dock inte EES-medborgaren och dennes familjemedlemmar från att ansöka om uppehållstillstånd enligt nationell rätt om han eller hon så önskar.

För att inte tynga lagtexten bör regeringen ges möjlighet att meddela närmare föreskrifter om de villkor som skall vara uppfyllda för att uppehållsrätt skall föreligga. Det bör i sammanhanget nämnas att de bestämmelser i utlänningsförordningen som idag reglerar EES-medborgares och deras familjemedlemmars rätt att i vissa fall få, alternativt undantas från, uppehållstillstånd, inte längre kommer att vara nödvändiga. Dessa bestämmelser grundar sig till stor del på direktiv som upphävts genom rörlighetsdirektivet. För schweiziska medborgare kommer dock dessa regler alltså att gälla.

Begreppet familjemedlem definieras i artikel 2.2 i rörlighetsdirektivet och bör på motsvarande sätt definieras i den nu föreslagna bestämmelsen om uppehållsrätt i 2 kap. NUtIL. Med familjemedlem skall i sammanhanget avses en utlänning som följer med eller i Sverige ansluter sig till en EES-medborgare och som är

- make eller sambo till EES-medborgaren,
- släkting i rakt nedstigande led till EES-medborgaren eller hans eller hennes make eller sambo, om släktingen är beroende av dem för sin försörjning eller är under 21 år, eller
- släkting i rakt uppstigande led till EES-medborgaren eller till hans eller hennes make eller sambo, om släktingen är beroende av dem för sin försörjning.

Begreppet make innefattar även registrerad partner, vilket följer av 3 kap. 1 § andra stycket lagen (1994:1117) om registrerat partnerskap. Med make bör i svensk rätt även jämföras sambo, trots att detta inte är ett krav enligt rörlighetsdirektivet. Direktivet ger dock medlemsstaterna möjlighet att ha gynnsammare bestämmelser än vad som följer av direktivet. Dessutom kan det antas att ett utelämnande av sambor i detta avseende skulle kunna medföra ett brott mot den i gemenskapsrätten gällande likabehandlingsprincipen, eftersom en utlänning som är sambo till en svensk medborgare i regel torde kunna få uppehållstillstånd i Sverige med stöd av 5 kap. 3 § första stycket 1 NUtIL. Vad gäller de familjemedlemmar som nämns i artikel 3.2 och som inte skall ha uppehållsrätt men vars inresa och uppehåll skall underlättas av medlemsstaten, är de möjligheter att ge dessa utlänningar uppehållstillstånd med stöd av bl.a. 5

5.6 Vistelse- och uppehållsrättens bibehållande m.m.

5.6.1 Vistelser i högst tre månader

Regeringens förslag: EES-medborgare och deras familjemedlemmar skall kunna avvisas om de under vistelsen här belastar det svenska biståndssystemet enligt socialtjänstlagen (2001:453). Detta skall dock inte gälla arbetstagare, egenföretagare, arbetssökande och deras familjemedlemmar.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Av artikel 6 i rörlighetsdirektivet följer att det för rätten till vistelse i högst tre månader inte får ställas några andra villkor på utlänningen än att han eller hon har pass eller, såvitt gäller enbart EES-medborgare, identitetskort. Avvisning kan därför inte ske på den grunden att tillräckliga medel för vistelsen saknas. Enligt artikel 14.1 skall dock rätten att vistas i Sverige enligt artikel 6 bestå så länge de aktuella utlänningarna ”inte blir en belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem”. Av samma artikel följer att en utvisningsåtgärd ”inte skall vara den automatiska följden av att unionsmedborgaren eller deras familjemedlemmar har anlitat det sociala biståndssystemet i den mottagande medlemsstaten”. Man får heller inte under några förhållanden utvisa en unionsmedborgare eller dennes familjemedlem om han eller hon är anställd eller egenföretagare eller har kommit till den mottagande medlemsstaten för att söka arbete. I sistnämnda fall kan inte unionsmedborgaren eller familjemedlemmen utvisas så länge unionsmedborgarna kan styrka att de fortfarande söker arbete och att de verkligen har möjlighet att få anställning.

Lydelsen av artikel 14.1 ger möjlighet att låta rätten att vistas i landet upphöra om utlänningen i fråga faktiskt belastar biståndssystemet med ovan angivna undantag. Ett konstaterande därav förutsätter rimligen att utlänningen redan har rest in i landet. En bestämmelse med den innebörd som direktivet ger utrymme för saknas för närvarande i svensk rätt. Behovet av den kan diskuteras, eftersom det kan ifrågasättas om utlänningen redan under de tre första månaderna kommer att kunna ligga biståndssystemet till last i sådan omfattning att han eller hon är att anse som en ”belastning”. Dessutom ger artikel 24.2 medlemsstaterna möjlighet att, med avsteg från likabehandlingsprincipen, neka unionsmedborgare m.fl. socialt bistånd under de tre första månadernas vistelse. Frågan om en eventuell begränsning i rätten till sådant bistånd har behandlats i betänkandet SOU 2005:34, Socialtjänsten och den fria rörligheten. Enligt förslaget, som delvis genomför artikel 24.2 i direktivet, ändras 4 kap. 1 a § socialtjänstlagen på så sätt att EES-medborgare och deras familjemedlemmar som uppehåller sig i Sverige, inte har rätt till socialt bistånd under uppehållets första tre månader eller, när det gäller arbetssökande, under den tidsperiod han eller hon söker arbete. Detta gäller dock inte i

en akut nödsituation. Det gäller heller inte för arbetstagare eller egenföretagare, personer som behåller sådan ställning eller deras familjemedlemmar. Även om sådana begränsningar införs i socialtjänstlagen kan ett visst socialt bistånd komma att utges till hjälpsökande utlänningar som omfattas av artikel 6. Enligt regeringens mening vore det i den situationen otillfredsställande om svensk rätt inte innefattade en möjlighet till avvisning, särskilt om det i något fall skulle förekomma ett närmast systematiskt utnyttjande av biståndssystemet. Det bör därför införas en särskild avvisningsregel avseende EES-medborgare och deras familjemedlemmar, om dessa belastar det svenska biståndssystemet enligt socialtjänstlagen. En sådan bestämmelse är inte oförenlig med artikel 14.3, som förbjuder ”automatiska” utvisningar av den som anlitar det sociala biståndssystemet. Begreppet ”belastning” bör härvid förstås så att det för avvisning krävs att utlänningen i fråga har anlitat socialtjänsten i mer än endast obetydlig utsträckning. Av övervägande (16) i direktivet framgår att den mottagande medlemsstaten vid denna bedömning skall ta ställning till om det är fråga om tillfälliga svårigheter och beakta bosättningsens längd, personens personliga omständigheter och storleken på det bidrag som har beviljats.

Med anledning av vad som föreskrivs i artikel 14.4, kan avvisning på nyss angiven grund inte ske av dem som är arbetstagare, egna företagare eller arbetsökande. Dessutom bör artikel 7 anses ha den följden att avvisning på den nu behandlade grunden inte kan ske om utlänningen redan under de tre första månaderna vistelse uppfyller kraven i den artikeln, dvs. kraven för att erhålla uppehållsrätt. Den nya utvisningsbestämmelsen i 2005 års utlänningslag är således inte tillämplig på utlänningar med uppehållsrätt.

5.6.2 Vistelser under längre tid än tre månader

Regeringens förslag: En utlänning skall behålla sin uppehållsrätt så länge villkoren för sådan rätt är uppfyllda.

Avvisning skall inte få ske på den grunden att utlänningen saknar uppehållstillstånd, om han eller hon under tid då sådant tillstånd krävs för vistelse i Sverige i stället har haft men inte längre har uppehållsrätt. I sådant fall skall utlänningen istället utvisas.

Utredningens förslag: Utlänningslagen kompletteras på så sätt att utvisning kan ske även av den medborgare i EES eller dennes familjemedlem som har varit men inte längre är undantagen från kravet på uppehållstillstånd och inte heller har sådant tillstånd.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Upphållsrätten enligt artiklarna 7, 12 eller 13 gäller så länge de närmare angivna villkoren för uppehållsrätten är uppfyllda och kan inte i förväg begränsas till att gälla endast under viss tid. Om villkoren för uppehållsrätt inte längre är uppfyllda blir dock följden att utlänningen inte längre har uppehållsrätt och därmed inte längre är undantagen från kravet på uppehållstillstånd. Detsamma gäller även en utlänning som har förlorat sin permanenta uppehållsrätt. I nu nämnda fall gäller således att utlänningen kan avlägsnas på den grunden

att han eller hon saknar de tillstånd, i detta fall uppehållstillstånd, som krävs för vistelse här i landet. Detta är en konsekvens av att kravet på uppehållstillstånd alltså kommer att vara den grundläggande huvudregeln i svensk utlänningsrätt.

Frågan är då vilken form av avlägsnande, avvisning eller utvisning, som lämpligen bör användas för det fall att uppehållsrätten har upphört samtidigt som uppehållstillstånd saknas. I nu nämnda fall skulle avvisning kunna ske med stöd av 8 kap. 1 § 2 NUtIL. Denna bestämmelse är dock avsedd att användas för utlänningsar som aldrig har haft något uppehållstillstånd och således aldrig har haft rätt att vistas i landet mer än tre månader. I systematiskt hänseende ligger därför utvisning med stöd av 8 kap. 7 § NUtIL närmare, eftersom denna bestämmelse avser avlägsnande av en person som har haft rätt att vistas i landet, men som har förlorat den rätten. Att använda utvisning i stället för avvisning är dessutom lämpligare mot bakgrund av att det kan förekomma att utläningen har vistats i Sverige under lång tid innan uppehållsrätten upphört. Regeringen anser därför att avvisning inte skall få ske på den grunden att utläningen saknar uppehållstillstånd, om han eller hon har haft men inte längre har uppehållsrätt. I sådant fall skall utläningen istället utvisas. Eftersom uppehållstillstånd inte krävs för någon utläning under vistelsen tre första månader, bör dock uppehållsrätt som både erhållits och gått förlorad under denna tid inte ha någon betydelse i sammanhanget. För att utvisning, i stället för avvisning, skall ske måste utläningen således ha haft uppehållsrätt under tid då uppehållstillstånd annars hade krävts för vistelse i Sverige.

5.7 Permanent uppehållsrätt

Regeringens förslag: En EES-medborgare skall ha permanent uppehållsrätt om han eller hon har vistats lagligt i Sverige utan avbrott under minst fem år. Detsamma skall gälla för familjemedlemmar som inte själva är EES-medborgare, om de under samma tidsperiod har vistats lagligt i landet tillsammans med den person från vilken de har härlett sin uppehållsrätt.

Tillfälliga vistelser utanför Sverige som inte överstiger sammanlagt sex månader per år eller en längre vistelse på grund av obligatorisk militärtjänstgöring, skall inte påverka vistelsens kontinuitet. Detsamma skall gälla vid vistelse utanför landet under högst tolv på varandra följande månader på grund av graviditet och förlossning, allvarlig sjukdom, studier eller yrkesutbildning, utstationering på grund av arbete i ett annat land eller särskilda skäl.

När utläningen en gång har fått permanent uppehållsrätt skall han eller hon inte längre behöva uppfylla några villkor för att behålla denna rätt. Permanent uppehållsrätt skall endast kunna gå förlorad vid vistelse utanför landet i mer än två på varandra följande år.

Regeringen skall bemyndigas att meddela föreskrifter om undantag från villkoren för att erhålla permanent uppehållsrätt.

Utredningens förslag: Utredningen har föreslagit att frågan om permanent uppehållsrätt regleras i utlänningsförordningen.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Vilka villkor som skall vara uppfyll- da för att permanent uppehållsrätt skall erhållas framgår av artiklarna 16- 18 i rörlighetsdirektivet. Innehållet i dessa artiklar har närmare redogjorts för i avsnitt 5.11 och 5.12. Det bör dock särskilt betonas att den perma- nenta uppehållsrätten, när denna en gång erhållits, inte skall omfattas av villkor. Detta framgår av skäl 18 i rörlighetsdirektivet. Enligt artikel 16 är de villkor som härvid avses de villkor som anges i kapitel III. I artikel 14.2 i nämnda kapitel anges att unionsmedborgare och deras familjemed- lemmar skall ha uppehållsrätt enligt artiklarna 7, 12 och 13 så länge de uppfyller villkoren i dessa artiklar. Detta gäller således inte om utlän- ningen en gång har fått permanent uppehållsrätt. Eftersom kravet på fem års fortlöpande vistelse i landet är ett centralt inslag i fråga om den per- manenta uppehållsrätten anser regeringen att detta skall framgå i lag. Likaså bör i lag anges i vilka fall vistelse utanför landet skall inverka på erhållande och bibehållande av permanent uppehållsrätt. I artikel 16.3 i rörlighetsdirektivet anges i vilka fall vistelse utanför den mottagande medlemsstaten som inte skall påverka bedömningen av om utlänningen fortlöpande vistas här i landet. Vidare anges i artikel 16.4 att permanent uppehållsrätt, när den väl har förvärvats, skall kunna gå förlorad endast genom bortavaro från den mottagande medlemsstaten i mer än två på varandra följande år. Reglerna i rörlighetsdirektivet om undantag från kraven på minst fem års vistelse i landet för att erhålla permanent uppe- hållsrätt är dock relativt invecklade (se avsnitt 5.12). Eftersom det är an- geläget att själva lagen inte tyngs med alltför mycket detaljbestämmelser bör regeringen ges möjlighet att meddela närmare föreskrifter i detta hänseende.

5.8 Begränsningar i rätten till inresa och uppehåll

5.8.1 Inledning

Vad som behandlas i artiklarna 27-29 i rörlighetsdirektivet är i vilka fall det är möjligt för medlemsstaterna att begränsa rätten till inresa och up- pehåll för unionsmedborgare och deras familjemedlemmar. Sådan be- gränsning av den fria rörligheten får ske av hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa. Det bör betonas att det här är fråga om att begränsa ”rätten” till inresa och uppehåll. Om en familjemedlem från tredje land t.ex. saknar pass och dessutom inte på något annat sätt kan styrka sin identitet, föreligger inte någon rätt till inresa i Sverige (jfr artikel 5). På motsvarande sätt föreligger ingen ”rätt” att uppehålla sig i Sverige, om utlänningen inte uppfyller de villkor som anges i rörlighetsdirektivet (jfr artikel 14). Det som anges i artiklarna 27-29 är således i vilka fall en ut- länning som uppfyller de i rörlighetsdirektivet uppställda villkoren för rätt till inresa och/eller uppehåll i en annan medlemsstat, ändå kan för- vägras inresa eller avlägsnas från denna medlemsstats territorium.

Det bör i sammanhanget konstateras att den svenska språkversionen av rörlighetsdirektivet genomgående använder begreppet ”utvisning” som benämning på åtgärder som på något sätt innebär ett avlägsnande av en person från den mottagande medlemsstaten. I den engelska språkversio-

nen används begreppet ”expulsion”, dock inte i artikel 5.4 där istället uttrycket ”turn back” förekommer. Enligt svensk terminologi är *avvisning* ett avlägsnande som beslutas av en administrativ myndighet och där utlänningsen inte har och inte heller, när avlägsnandefrågan aktualiseras, haft uppehållstillstånd i Sverige efter ankomsten här. *Utvisning* avser avlägsnanden i andra fall, t.ex. som en följd av att utlänningsen dömts för ett brott av viss svårighetsgrad eller då utlänningsen har stannat kvar i Sverige sedan uppehållstillståndet har upphört att gälla. Mot bakgrund av de sammanhang i vilka rörlighetsdirektivet använder begreppet ”utvisning” kan det förutsättas att begreppet inte är begränsat till den svenska inre börden utan även kan avse en del av de svenska avvisningsfallen.

5.8.2 Beslut om avlägsnande på grund av hänsyn till allmän ordning eller säkerhet

Regeringens förslag: En särskild bestämmelse om utvisning av utlänningsen med uppehållsrätt på grund av hänsyn till allmän ordning och säkerhet, utöver nu gällande möjligheter till utvisning på grund av brott eller med stöd av lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll, LSU, skall införas. Några andra författningsändringar bedöms i detta avseende inte nödvändiga.

En utlänningsen som har uppehållsrätt och som kan styrka sin identitet och sitt medborgarskap, samt i förekommande fall att han eller hon är familjemedlem till en EES-medborgare, får inte avvisas. I stället skall avlägsnandet i sådant fall ske genom utvisning.

Utredningens förslag: Utredningen har bedömt att rörlighetsdirektivets bestämmelser om de grundläggande förutsättningarna för avvisning eller utvisning på grund av hänsyn till allmän ordning och säkerhet inte föranleder några författningsändringar.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig i frågan.

Skälen för regeringens förslag: I svensk rätt finns flera bestämmelser om avvisning och utvisning som kan sägas utgå från hänsynen till allmän ordning och säkerhet.

Av 8 kap. 1 § 5 NUtIL framgår att en utlänningsen får avvisas om han eller hon inte uppfyller de krav för inresa som föreskrivs i artikel 5 i Schengenkonventionen. Ett av kraven i artikel 5 i konventionen är att utlänningsen inte är registrerad på s.k. spärlista i Schengens informationssystem. En utlänningsen får registreras på spärlista om det finns beslut om det av en nationell myndighet eller domstol enligt landets lagstiftning och beslutet är grundat på att utlänningsen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet eller på att han har avvisats eller utvisats.

Av 8 kap. 1 § 6 NUtIL framgår vidare att en utlänningsen som under vissa förutsättningar har avvisats eller utvisats från en annan EES-stat även får avvisas från Sverige. För att bestämmelsen skall vara tillämplig skall det utländska beslutet vara grundat på att utlänningsen underlåtit att följa gällande bestämmelser om utlänningsens inresa eller vistelse i den andra staten eller, genom hänvisningen till 7 kap. 6 § NUtIL, på att det bl.a. föreligger ett allvarligt hot mot den allmänna ordningen eller den inre säkerheten. Bestämmelsen är, i den del den hänvisar till 7 kap. 6 § NUtIL, inte

tillämplig på bl.a. EES-medborgare och vissa av dessas familjemedlemmar från tredje land. Begreppet familjemedlem är dock i detta avseende inte lika omfattande som enligt rörlighetsdirektivet. Bestämmelsen bygger på direktivet 2001/40/EG om ömsesidigt erkännande av beslut om avvisning eller utvisning av medborgare i tredje land.

Avvisning kan därtill ske med stöd av 8 kap. 2 § första stycket NUtIL. I detta sammanhang är följande grunder för avvisning av intresse:

- Det kan antas att utlänningen under vistelsen i Sverige eller i något annat nordiskt land inte kommer att försörja sig på ett ärligt sätt (punkt 2).

- Det kan antas att utlänningen pga. tidigare frihetsstraff eller någon annan särskild omständighet kan antas komma att begå brott i Sverige eller något annat land (punkt 3).

- Utlänningen kan pga. tidigare verksamhet eller i övrigt komma att antas bedriva sabotage, spioneri eller olovlig underrättelseverksamhet i Sverige eller i något annat nordiskt land (punkt 4).

- Det har med stöd av lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner föreskrivits att utlänningen får avvisas (punkt 5).

Av 8 kap. 8 § NUtIL följer vidare att en utlänning får utvisas ur Sverige, om han eller hon döms till svårare påföljd än böter och om gärningen är av sådant slag och övriga omständigheter är sådana att det kan antas att han eller hon kommer att göra sig skyldig till fortsatt brottslighet här i landet, eller om brottet med hänsyn till den skada, fara eller kränkning som det har inneburit för enskilda eller allmänna intressen är så allvarligt att han eller hon inte bör få stanna kvar. Fråga här är således om utvisning pga. brott.

Slutligen föreskrivs i 1 § lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll, LSU, att en utlänning får utvisas om det behövs av hänsyn till rikets säkerhet, eller om det med hänsyn till vad som är känt om utlänningens tidigare verksamhet och övriga omständigheter kan befaras att han kommer att begå eller medverka till terroristbrott eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott. En förutsättning för sådan utvisning är att utlänningen inte avvisas eller utvisas med stöd av utlänningslagen.

Även om bestämmelserna om återkallelse av uppehållstillstånd i 7 kap. NUtIL inte kommer att ha någon praktisk betydelse för utläningar med uppehållsrätt, bör något även sägas om dessa bestämmelser. I likhet med de nyss nämnda avvisnings- och utvisningsbestämmelserna omfattar även vissa av återkallelsebestämmelserna fall då en utlänning pga. hänsyn till allmän ordning och säkerhet inte längre bör ha rätt att uppehålla sig här. Själva utvisningen sker dock på den grunden att utlänningen efter återkallelsen saknar tillstånd att vistas i landet. Enligt 7 kap. 3 § NUtIL får uppehållstillstånd återkallas för en utlänning som rest in i landet bl.a. om det pga. tidigare verksamhet eller i övrigt kan antas att utlänningen kommer att bedriva sabotage, spioneri eller olovlig underrättelseverksamhet i Sverige eller i något annat nordiskt land. Enligt 7 kap. 5 § NUtIL får uppehållstillstånd återkallas för en utlänning som har registrerats på den spärrlista som avses i 3 § 2 lagen (2000:344) om Schengens informationssystem, om det finns särskilda skäl för en återkallelse.

Enligt regeringens bedömning är de nu nämnda avvisnings- och utvisningsmöjligheterna i NUtIL och LSU förenliga med artikel 27 i rörlighetsdirektivet. Vid beslut om avvisning med stöd av 8 kap. 2 § första

stycket 2, 3 och 4 NUtIL och beslut om utvisning med stöd 8 kap. 8 § samma lag eller enligt LSU, är det utlänningens eget beteende och inte allmänpreventiva hänsyn som ligger till grund för beslutet. Detta är ett krav enligt artikel 27.2 i rörlighetsdirektivet. Eftersom det i samtliga avvisnings- och utvisningsbestämmelser anges att avvisning eller utvisning "får" ske, bör den beslutande myndigheten eller domstolen alltid ha möjlighet att ta detta i beaktande. Några författningsändringar är i detta avseende inte nödvändiga. Eftersom avvisning inte skall kunna ske av en utlänning med uppehållsrätt bör dock i 8 kap. NUtIL införas en ny utvisningsgrund för dessa personer. En sådan grund för utvisning är dessutom nödvändig mot bakgrund av att utlänningar med uppehållsrätt inte behöver ha uppehållstillstånd för att få vistas i Sverige. Det stärkta skydd mot avvisning och utvisning pga. hänsyn till allmän ordning och säkerhet som enligt rörlighetsdirektivet skall tillkomma vissa kategorier av utlänningar, behandlas närmare i avsnitt 6.9.

I alla fall av avlägsnande av en utlänning som har uppehållsrätt i Sverige bör lämpligen utvisning användas. Eftersom det får krävas att EES-medborgare och deras familjemedlemmar vid inresa i vart fall skall kunna styrka sin identitet och att de omfattas av rätten till fri rörlighet, kan det dock inte föreligga hinder mot att avvisa en sådan utlänning som inte på något sätt kan styrka detta, även om denne faktiskt uppfyller villkoren för att ha uppehållsrätt. Avvisning skall således kunna ske i sådana fall.

5.8.3 Beslut om avlägsnande på grund av hänsyn till folkhälsan

Regeringens bedömning: Vad som anges i artikel 29 i rörlighetsdirektivet om utvisning på grund av hänsyn till folkhälsan föranleder inga författningsändringar.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens bedömning: I svensk rätt saknas i allt väsentligt bestämmelser om utvisning pga. hänsyn till folkhälsa. Enligt utlänningsförordningen finns dock en möjlighet att på grund av hänsynen till bl.a. hälsa vägra att ge uppehållstillstånd till en utlänning som är bosatt men inte medborgare i en EES-stat eller i Schweiz och som under vissa förutsättningar skall arbeta tillfälligt i Sverige. Därutöver finns inga författningsbestämmelser som på grund av hänsynen till folkhälsan kan begränsa en utlännings rätt att vistas i landet. Enligt regeringens bedömning saknas anledning att införa sådana bestämmelser. Vad som anges i artikel 29 föranleder således inga författningsändringar.

Regeringens bedömning: De grunder för avvisning som anges i 8 kap. 1 § 3 och 2 § andra stycket NUtIL saknar praktisk betydelse för EES-medborgare och deras familjemedlemmar. Någon ändring av dessa bestämmelser är inte nödvändiga. Regeringens bemyndigande i 7 kap. 9 § NUtIL att meddela föreskrifter om återkallelse av uppehållstillstånd kommer, i fråga om EES-medborgare och deras familjemedlemmar, att sakna praktisk betydelse. Det saknas dock i nuläget anledning att upphäva bemyndigandet.

Utredningens bedömning: Utredningen har föreslagit att den bestämmelse i utlänningsförordningen, som avser återkallande av uppehållstillstånd och som kommer att sakna tillämpningsområde, bör upphävas.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: I 2005 års utlänningslag finns flera bestämmelser som på något sätt avser avlägsnanden på andra grunder än hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa. I avsnitt 6.3 har behandlats på vilket sätt möjligheterna till avvisning med stöd av 8 kap. 1 och 2 §§ NUtIL bör begränsas. Som tidigare nämnts i avsnitt 5.8.1.2 kan dock utvisning ske med stöd av 8 kap. 7 § NUtIL av en utlänning som har fått sitt uppehållstillstånd återkallat. Återkallelse kan härvid ske med stöd av bestämmelserna i 7 kap. NUtIL. Av 7 kap. 9 § NUtIL följer att regeringen får meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd får återkallas i andra fall än som anges i detta kapitel för de utlänningar som omfattas av EES-avtalet eller avtalet mellan EU och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer. Regeringen har meddelat sådana föreskrifter med stöd av motsvarande bemyndigande i 1989 års utlänningslag. Med stöd av 3 kap. 5 c § UtIF uppehållstillståndet återkallas för utlänningar som grundar sin vistelserätt på gemenskapsrätten och som inte försörjer sig eller annars saknar medel för sitt uppehälle. Dessutom kan återkallelse av uppehållstillstånd beslutas för de familjemedlemmar som anges i 3 kap. 5 b UtIF och som inte längre har anknytning till en EES-medborgare eller en schweizisk medborgare. Nämnade bestämmelser kommer, vad gäller EES-medborgare och deras familjemedlemmar, inte längre att fylla någon funktion, eftersom de inte kommer att vara skyldiga att inneha uppehållstillstånd i Sverige. Motsvarande bestämmelser kommer dock att behövas i fråga om schweiziska medborgare och deras familjemedlemmar. Regeringen bedömer därför att bemyndigandet i 7 kap. 9 § NUtIL bör finnas kvar.

Enligt 8 kap. 1 § 3 NUtIL får en utlänning avvisas om det vid ankomsten till Sverige framkommer att han eller hon tänker besöka något annat nordiskt land men saknar erforderligt tillstånd att resa dit. Bestämmelsen har sin grund i den ännu gällande nordiska passöverenskommelsen. Genom överenskommelsen är varje nordiskt land skyldigt bl.a. att avvisa utlänningar som saknar inresetillstånd till ett annat nordiskt land som utlänningen tänker besöka. Enligt sin ordalydelse är bestämmelsen inte begränsad till att avse endast de utlänningar som kommer till Sverige för omedelbar genomresa till ett annat nordiskt land, utan gäller även gent-

emot sådana utläningar som avser att vistas i Sverige en tid innan de fortsätter till det andra nordiska landet. Även 8 kap. 2 § andra stycket NUtIL har sin grund i den nordiska passöverenskommelsen. Enligt denna bestämmelse kan en utläning avvisas, om det har begärts av den centrala utlänningsmyndigheten i ett annat nordiskt land och det kan antas att utläningen annars beger sig till det landet. Bestämmelsen torde ha liten praktisk betydelse. Någon egentlig materiell grund för avvisning anges inte i bestämmelsen, som således kan bli tillämplig på vilken utläning som helst som enligt en annan nordisk myndighet bör avvisas från Sverige. Enligt regeringens bedömning är det inte påkallat med någon ändring av de nu nämnda bestämmelserna, som dock bör tillämpas med beaktande av rörlighetsdirektivets föreskrifter om tillåtna grunder för avlägsnande. Det är tveksamt om en utläning som enligt gemenskapsrätten har rätt att vistas i Sverige kan avvisas endast på den grunden att han eller hon saknar rätt att vistas i ett annat nordiskt land, som han eller hon tänker besöka. Om utläningens vistelse i Sverige endast avser genomresa till det andra nordiska landet ligger det dock närmast till hands att avvisa honom eller henne. Det bör i sammanhanget nämnas, att om ett annat nordiskt lands centrala utlänningsmyndighet begär att en utläning avvisas ur Sverige, måste denna myndighet iaktta gemenskapsrättens regler om fri rörlighet innan en sådan begäran överhuvudtaget framförs.

5.8.5 Skyldigheten att återta en person som utvisats från en annan medlemsstat

Regeringens bedömning: Vad som i artikel 27.4 i rörlighetsdirektivet anges om skyldigheten för en medlemsstat att ta emot en person, vars pass eller identitetskort har utfärdats av den medlemsstaten, som pga. hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa har utvisats från en annan medlemsstat, föranleder inga författningsändringar.

Utredningens bedömning: I denna del föranleder rörlighetsdirektivet ingen ändring i svensk rätt.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: Den som är svensk medborgare har en ovillkorlig rätt att resa in i Sverige. Såvitt gäller utläningar som har fått s.k. främlingspass innebär artikeln att Sverige inte kan vägra en myndighet i ett annat EES-land att verkställa ett utvisningsbeslut till Sverige. I svensk rätt finns emellertid inte någon författningsbestämmelse som anger att Sverige får vägra att ta emot en utläning med främlingspass utfärdat i Sverige som har utvisats från ett annat land. Enligt regeringens bedömning föranleder således artikel 27.4 inga författningsändringar.

Regeringens förslag: Migrationsverkets möjligheter att förena ett beslut om avvisning eller utvisning med ett förbud för utlänningen att under viss tid återvända till Sverige, skall i fråga om EES-medborgare och deras familjemedlemmar begränsas till sådana beslut om avvisning eller utvisning som grundar sig på hänsynen till allmän ordning eller säkerhet. Detsamma skall gälla beslut om avvisning eller utvisning som prövas av en migrationsdomstol, Migrationsöverdomstolen eller regeringen.

Utredningens förslag: Utredningen har föreslagit att det i utlänningslagen införs en begränsning av Migrationsverkets möjlighet att förena vissa beslut om avlägsnande med förbud för utlänningen att återvända till Sverige. Såvitt gäller regeringens möjlighet att meddela sådana förbud lämnas inget författningsförslag men utredningens bedömning är att frågan bör uppmärksammas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Artikel 15.3 i rörlighetsdirektivet föreskriver att den som avlägsnats från en medlemsstat på andra grunder än hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa, inte får förbjudas att återvända. Enligt regeringens bedömning utgör denna bestämmelse hinder mot en del av de återreseförbud som Migrationsverket kan meddela med stöd av 2005 års utlänningslag. Migrationsverkets möjligheter att meddela sådana förbud i fråga om EES-medborgare och deras familjemedlemmar bör därför begränsas till att avse fall i vilka beslut om avlägsnande grundats på allmän ordning eller säkerhet. Av 8 kap. 21 § andra stycket NUtil framgår att en migrationsdomstol, Migrationsöverdomstolen eller regeringen vid prövning av ett beslut om avvisning eller utvisning får besluta om återreseförbud, även om ingen lägre instans har meddelat ett sådant förbud. Den nyss nämnda inskränkningen av Migrationsverkets möjligheter att meddela återreseförbud bör på motsvarande sätt gälla även i dessa fall.

5.9 Skydd mot avvisning och utvisning på grund av hänsyn till allmän ordning eller säkerhet

5.9.1 Beaktande av personliga förhållanden

Regeringens förslag: Sådana hänsyn som enligt 8 kap. 11 § första stycket NUtil skall tas till utlänningens anknytning till det svenska samhället, skall tas inför alla utvisningsbeslut enligt 2005 års utlänningslag och lagen om särskild utlänningskontroll, om besluten grundar sig på hänsynen till allmän ordning och säkerhet.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen har dock föreslagit att hänsyn skall tas till utlänningens anknytning till det svenska samhället även inför vissa avvisningsbeslut.

Remissinstanserna: *Åklagarmyndigheten i Stockholm* delar utredningens bedömning att 4 kap. 10 § första stycket Util, som gäller utvisning på grund av brott, måste anses uppfylla de krav som artikel 28.1

ställer och det framstår därför som ändamålsenligt att låta innehållet i nämnda bestämmelse i UtIL gälla även säkerhetsärendena. När det gäller LSU föreslås ändringen ske genom en hänvisning i 5 § till den föreslagna 4 kap. 2 a § UtIL. Eftersom 5 § redan nu innehåller hänvisningar till vissa regler i UtIL kan en sådan lösning i och för sig anses smidig. Den föreslagna bestämmelsen innebär emellertid att nya omständigheter måste beaktas vid utvisning avseende de personer som omfattas av direktivet (vilket blir än tydligare när det gäller bestämmelserna om stärkt skydd och mycket starkt skydd mot utvisning). Det bör därför övervägas om inte dessa nya omständigheter, som är av central betydelse vid prövningen av utvisningsfrågan, bör framgå direkt av LSU. Det kan t.ex. ske genom att vad som föreskrivs i den föreslagna 4 kap. 2 a § UtIL i tillämpliga delar förs in i 1 § LSU.

Skälen för regeringens förslag: Innebörden av artikel 28.1 är att den beslutande myndigheten måste beakta den berörda personens personliga förhållanden innan myndigheten av hänsyn till allmän ordning m.m. beslutar att avlägsna denne. När det gäller beslut om avlägsnande enligt svensk rätt finns liknande regler i 8 kap. 11 § första stycket NUtIL. Denna bestämmelse anger särskilt vissa omständigheter som skall beaktas när en domstol överväger att utvisa en utlänning pga. brott. Domstolen skall därvid ta hänsyn till utlänningens anknytning till det svenska samhället och särskilt beakta utlänningens levnadsomständigheter, om utlänningen har barn i Sverige och, om så är fallet, barnets behov av kontakt med utlänningen, hur kontakten har varit och hur den skulle påverkas av att utlänningen utvisas, utlänningens övriga familjeförhållanden samt hur länge utlänningen har vistats i Sverige.

Vad som anges i 8 kap. 11 § första stycket NUtIL måste anses uppfylla de krav som artikel 28.1 ställer. Såvitt gäller utvisning pga. brott saknas således anledning att komplettera bestämmelserna. Hänsynen till allmän ordning eller säkerhet kan dock föranleda andra beslut om avlägsnande. Även utvisning enligt 1 § LSU kan förekomma. För de senare fallen saknas regler om beaktande av utlänningens personliga förhållanden. Artikel 28.1 får dock anses omfatta även sådana beslut om avlägsnande av en utlänning. För att uppfylla artikelns krav även såvitt gäller dessa andra beslut om avlägsnande bör regeln i 8 kap. 11 § första stycket NUtIL omfatta alla sådana beslut. När det gäller utvisning enligt lagen om särskild utlänningskontroll bör en hänvisning till 8 kap. 11 § första stycket NUtIL göras i 5 § nämnda lag, som redan nu innehåller hänvisningar till vissa regler i 2005 års utlänningslag. Hänvisningen bör ha innebörden att de hänsynstaganden som avses i 8 kap. 11 § första stycket NUtIL skall göras även vid handläggning enligt LSU. Varken i fråga om utvisning enligt 2005 års utlänningslag eller utvisning enligt lagen om särskild utlänningskontroll finns anledning att låta regeln avse andra utläningar än medborgare i EES-stater eller deras familjemedlemmar.

Regeringens förslag: En utlänning som har permanent uppehållsrätt skall få utvisas på grund av brott endast när det finns synnerliga skäl. En liknande regel, med innebörden att synnerliga skäl måste föreligga för att utvisning i andra fall av personer med permanent uppehållsrätt på grund av hänsyn till allmän ordning och säkerhet skall kunna ske, skall införas. Detta skall gälla även vid utvisning enligt lagen om särskild utlänningskontroll.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Åklagarmyndigheten i Stockholm* delar utredningens bedömning att kravet på synnerliga skäl i 4 kap. 10 § andra stycket UtL väl motsvarar vad som i artikel 28.2 avses med "ett allvarligt hot mot allmän ordning eller säkerhet". Det bör emellertid övervägas om inte detta krav bör framgå direkt av LSU, förslagsvis i dess 1 §.

Skälen för regeringens förslag: Såvitt gäller utvisning pga. brott anges i 8 kap. 12 § första stycket NUtL att "synnerliga skäl" måste föreligga bl.a. om det gäller en person som, när åtal väcktes, hade permanent uppehållstillstånd i Sverige sedan fyra år tillbaka eller som då hade bott i Sverige i minst fem år.

Av artikel 28.2 följer att utvisning av den som har permanent uppehållsrätt förutsätter att fråga är om ett allvarligt hot mot allmän ordning eller säkerhet. Det kan här påpekas att enligt artikel 27.2 kan utvisning av en unionsmedborgare eller familjemedlem – även de som inte har permanent uppehållsrätt – ske endast om den personens beteende utgör ett "verkligt, faktiskt och tillräckligt allvarligt hot mot ett grundläggande samhällsintresse". Båda artiklarna förutsätter således att det skall vara fråga om ett allvarligt hot i detta avseende, men eftersom artikel 28.2 skall utgöra ett förstärkt skydd mot utvisning krävs att det, i jämförelse med artikel 27.2, måste föreligga starkare skäl för utvisning av den som innehar permanent uppehållsrätt. Liksom artikel 28.1 kan 28.2 i princip anses avse både utvisnings- och avvisningsbeslut. Regeln gäller som nämnts endast dem som har permanent uppehållsrätt. Sådan rätt skall som huvudregel förvärfvas efter fem års vistelse i den mottagande medlemsstaten, men direktivet anger också vissa undantag som innebär att uppehållsrätten kan bli permanent avsevärd tid dessförinnan. Som dessa regler om förtida permanent uppehållsrätt är konstruerade kan i vissa fall en person få permanent uppehållsrätt redan efter en mycket kort vistelse i den mottagande medlemsstaten. Det kan t.ex. gälla en anhörig till en arbetstagare som förvärvar förtida permanent uppehållsrätt enligt artikel 17.1. Enligt artikel 17.3 kan den anhörige i den situationen själv förvärva permanent uppehållsrätt, utan att det kan ställas några krav på att denne skall ha vistats i landet en viss tid. Detta innebär att avvisning i sällsynta fall skulle kunna komma i fråga för en person som har permanent uppehållsrätt. Mot bakgrund av att avvisning inte skall få ske av en utlänning med uppehållsrätt, utgör detta emellertid inget problem.

Enligt regeringens mening uppfyller 8 kap. 12 § första stycket NUtL i princip kravet i artikel 28.2. Den måste dock anpassas så att den uttryckligen omfattar utlänningar som har permanent uppehållsrätt. Detta eftersom permanent uppehållsrätt i vissa fall kan tillkomma en utlänning som

inte har varit bosatt i Sverige i fem år. Fråga är vidare vid vilken tidpunkt utlänningsen skall ha permanent uppehållsrätt för att bestämmelsen skall vara aktuell. I övriga fall enligt 8 kap. 12 § första stycket NUtIL är det förhållandena på dagen för åtals väckande som avgör om synnerliga skäl för utvisning måste föreligga. Som artikel 28.2 lyder ligger det dock närmare till hands att domstolen måste utgå från förhållandena vid tidpunkten för beslutet i utvisningsfrågan, varför istället denna tidpunkt bör gälla.

5.9.3 Mycket starkt skydd mot utvisning

Regeringens förslag: Utvisning på grund av brott skall få ske av en EES-medborgare som har uppehållit sig i Sverige under tio år eller som är barn endast om utvisningen är oundgängligen nödvändig av hänsyn till allmän säkerhet. Detsamma skall gälla även i övriga fall av utvisning enligt 2005 års utlänningslag på grund av hänsyn till allmän ordning och säkerhet, samt för utvisning enligt lagen om särskild utlänningskontroll.

Utredningens förslag: Utredningen har föreslagit att det skall föreligga ”tvingande hänsyn till allmän säkerhet” för att utvisning pga. brott skall få ske av en EES-medborgare som har uppehållit sig i Sverige under tio år eller som är barn.

Remissinstanserna: Åklagarmyndigheten i Stockholm har anfört att direktivet inte ger någon vägledning angående vad som avses med ”tvingande hänsyn till allmän säkerhet”. Utredningen menar att det bör anses innebära att det skall föreligga starkare skäl än vad som uttrycks med ”synnerliga skäl”. Åklagarmyndigheten anser att mycket talar för denna bedömning. ”Tvingande hänsyn till allmän säkerhet” torde, i enlighet med sedvanligt språkbruk, kunna förstås så att utvisning endast får ske om en person bedöms vara så farlig att han eller hon bör utvisas oberoende av hur stark anknytningen är till den mottagande medlemsstaten. Så torde enligt Åklagarmyndigheten regelmässigt vara fallet beträffande personer som gjort sig skyldiga till synnerligen grova brott såsom t.ex. mord, terroristbrott eller viss typer av allmänfarliga brott, högmålsbrott och brott mot rikets säkerhet. Detsamma torde gälla personer som, utan att ha dömts för brott, av olika skäl kan anses utgöra ett särskilt allvarligt hot mot rikets säkerhet. Av artikel 28.3 framgår emellertid att det överlämnas åt medlemsstaterna att själva definiera detta uttryck. Det bör vidare övervägas om inte begreppet ”tvingande hänsyn till allmän säkerhet” bör framgå direkt av lagen om särskild utlänningskontroll, förslagsvis av lagens inledande bestämmelse. *Barnombudsmannen* ifrågasätter om det finns någon situation när det skulle vara till barnets bästa att utvisa barnet för att skilja honom eller henne från olämpliga föräldrar och anser därför att denna del av förslaget bör utgå.

Skälen för regeringens förslag: I artikel 28.3 anges att det för två särskilda kategorier av unionsmedborgare måste föreligga mycket starka skäl – ”tvingande hänsyn till allmän säkerhet” – för att utvisning skall kunna ske. Enligt regeringens mening får uttrycket ”tvingande hänsyn” anses innebära att det skall föreligga starkare skäl för utvisning än vad som i nu gällande rätt uttrycks med begreppet ”synnerliga skäl”. Detta är

i konsekvens med att det nu föreslås att ”synnerliga skäl” för utvisning måste föreligga beträffande dem som har permanent uppehållsrätt och eftersom artikel 28.1 avser ett än starkare skäl än så. I brist på ett adekvat svenskt uttryck i detta avseende bör det i den svenska författningstexten anges att utvisning skall få ske endast om detta är ”oundgängligen nödvändigt” av hänsyn till allmän säkerhet. Det bör särskilt poängteras att utvisning inte får ske med hänsyn till ”allmän ordning” utan endast av hänsyn till ”allmän säkerhet”. De kategorier som skall omfattas av det stärkta skyddet mot utvisning är dels EES-medborgare som har uppehållit sig i landet under de föregående tio åren, dels underåriga, dvs. personer under 18 år. Begreppet underårig motsvarar härvid den definition av begreppet barn som anges i 1 kap. 2 § NUtL. När det gäller barn får dock utvisning ske förutsatt att det kan anses vara till barnets bästa enligt Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter av den 20 november 1989. Enligt artikel 3.1 i nämnda konvention skall, vid alla åtgärder som rör barn, barnets bästa komma i främsta rummet. Artikeln är en portalbestämmelse och avser att vägleda vid tillämpning av konventionens övriga bestämmelser. Enligt artikel 9.1 skall konventionsstaterna säkerställa att barn inte skiljs från sina föräldrar – vilket kan bli följderna av bl.a. utvisning av barnet – utom i de fall när berörda myndigheter har funnit att ett sådant åtskiljande är nödvändigt för barnets bästa. Barnkonventionens bestämmelser bör naturligtvis beaktas i de fall ett avlägsnande av en underårig kan komma i fråga, men såvitt gäller den svenska författningstextens lydelse får det bedömas tillräckligt att återge vad rörlighetsdirektivet föreskriver i denna del.

Såvitt gäller utvisning pga. brott anser regeringen att det av 8 kap. 12 § NUtL bör framgå att utvisningen av en medborgare i en EES-stat som har uppehållit sig i Sverige de föregående tio åren skall få ske endast om detta är oundgängligen nödvändigt. Detsamma bör även gälla annan utvisning av hänsyn till allmän ordning och säkerhet. Motsvarande bestämmelser bör införas i fråga om underårigas stärkta skydd mot utvisning. För LSU-fallen bör en utökad hänvisning till 2005 års utlänningslag göras i 5 § LSU. På samma sätt som angetts i avsnitt 5.9.2 skall den relevanta tidpunkten – vid vilken utlänningslagen skall ha uppehållit sig i landet under de föregående tio åren, alternativt är under 18 år – vara tidpunkten för beslutet i utvisnings- eller avvsningsfrågan.

5.10 Utformning och tillhandahållande av vissa beslut samt tidsfrist för verkställighet

5.10.1 Utformning och tillhandahållande av vissa beslut

Regeringens bedömning: Vad som anges i artikel 30 i rörlighetsdirektivet i fråga om utformning och tillhandahållande av beslut som inskränker den fria rörligheten för EES-medborgare och deras familjemedlemmar, föranleder inga författningsändringar. Detsamma gäller vad som sägs i nämnda artikel om möjligheten att i vissa fall, med hänsyn till statens säkerhetsintressen, underlåta att lämna den berörda personen fullständig information om grunderna för ett sådant beslut.

Utredningens bedömning: Utredningen har föreslagit att bestämmelser om delgivning av beslut om att inte bevilja visering för en EES-medborgares familjemedlem som inte själv är EES-medborgare, samt vid återkallelse av sådan visering, införs. Vidare har föreslagits att bestämmelser införs om delgivning av alla beslut om avlägsnande som rör EES-medborgare och deras familjemedlemmar. Besluten skall skriftligen delges den berörda personen på ett språk som han eller hon förstår. Liknande regler införs i lagen om särskild utlänningskontroll avseende beslut om utvisning enligt den lagen.

Remissinstanserna: *Riksdagens ombudsmän – JO* – har anfört att ordet ”skriftligen” kan utgå eftersom delgivning normalt verkställs enligt bestämmelserna i delgivningslagen (1970:428). Istället bör det framgå att det är beslutet om avvisning eller utvisning som måste vara skriftligt avfattat på ett språk som utläningen förstår. *Göta hovrätt* har angett att direktivets krav på delgivning samt översättning av utvisningsbeslut är svåra att leva upp till genom standardiserade blanketter. Hovrätten utesluter inte att förändringen för domstolarnas räkning kommer att ge upphov till mer än marginella kostnader. *Länsrätten i Skåne län* anser att ett krav på delgivning av beslut kan vara betungande. Länsrätten påtalar att det i betänkandet inte diskuteras om delgivning får ske med stöd av 12 § och 15 § delgivningslagen (1970:428) och att ett klargörande bör ske. Vidare vill länsrätten påpeka att det saknas lagliga förutsättningar för att få bistånd av medlemsstaternas domstolar när det gäller delgivning av förvaltningsrättsliga domar i andra medlemsstater – till skillnad från handlingar och ärenden av civilrättslig natur (jfr Rådets förordning (EG) nr 1348/2000 av den 29 maj 2000 om delgivning i medlemsstaterna av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur) – , vilket försvårar det praktiska genomförandet av lagens krav på obligatorisk delgivning när parten inte befinner sig i Sverige. Vidare anser länsrätten att begreppet ett språk som den berörda personen förstår i fråga om översättning av beslut bör belysas närmare. *Säkerhetspolisen* har pekat på de praktiska svårigheter som kan uppstå när beslut skriftligen måste delges den berörde och det inte kan anses tillräckligt att en auktoriserad tolk muntligen översätter beslutet. Vidare kan svårigheter uppstå i samband med brådskande beslut om utvisning som meddelats enligt LSU.

Skälen för regeringens bedömning: Av artikel 30.1 följer att varje beslut som fattas i enlighet med artikel 27.1 skriftligen delges de berörda på sådant sätt att de kan förstå beslutets innehåll och följder. Som tidigare redogjorts för i avsnitt 5.17 skall dock artikeln omfatta alla beslut som inskränker den fria rörligheten. I artikel 30.2 anges därtill att de berörda skall ges exakt och fullständig information om de hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa som ligger till grund för ett beslut som gäller dem, såvida detta inte strider mot statens säkerhetsintressen. Slutligen anges i artikel 30.3 vilka uppgifter som delgivningen skall innehålla. I delgivningen skall bl.a. anges tidsfristen för den utvisade eller avvisade utläningen att lämna den berörda medlemsstatens territorium.

Av såväl rättegångsbalken som förvaltningslagen och förvaltningsprocesslagen följer att den beslutande domstolen eller myndigheten i domar och beslut skall redogöra för beslutet samt ange de skäl som har bestämt utgången. Domar och beslut skall skriftligen tillhandahållas den enskilde, även i de fall att en domstol har avkunnat dom i samband med en muntlig

förhandling. Generellt gäller dessutom enligt svensk rätt att den beslutsfattande myndigheten skall upplysa part om hur och inom vilken tid överklagande kan ske, om överklagande av avgörandet är möjligt. Vad som i svensk rätt anges om utformningen av beslut och domar motsvarar således de krav som anges i artikel 30 i rörlighetsdirektivet. Det finns i svensk rätt ingen generell skyldighet för domstolar och andra myndigheter att låta översätta sina avgöranden till för ett för den berörde begripligt språk. Någon sådan skyldighet föreskrivs dock inte i artikel 30. I kommissionens förslag till direktivet (KOM [2001] 257 slutlig) angavs dessutom att det inte är något krav att beslutet översätts till den berörda personens modersmål. Det kan också konstateras att det såväl enligt rättegångsbalken som förvaltningsprocesslagen finns en skyldighet för rätten att i samband med muntlig förhandling anlita tolk, om parten inte behärskar det svenska språket. För det fallet att en dom eller ett beslut avkunnas i samband med muntlig förhandling kommer således skälen och domslutet eller beslutet att framgå för den enskilde genom tolkning. En EES-medborgare och hans eller hennes familjemedlem kommer dessutom att ha tillgång till offentligt biträde i alla fall där utvisning kan bli aktuell. I samband därmed kommer den berörde att ha möjlighet att få beslutet närmare förklarat för sig och, vid behov, översatt till ett språk som han eller hon förstår. Regeringen bedömer sammantaget att svensk rätt uppfyller vad som sägs rörande tillhandahållande och utformning av beslut i artikel 30.

Enligt artikel 30.2 finns möjlighet att för part hemlighålla i vart fall vissa delar av skälen till ett beslut om avlägsnande, om så krävs av hänsyn till statens säkerhetsintressen. Enligt regeringens mening får de möjligheter i svensk rätt att i vissa fall sekretessbelägga besluts- eller domskäl anses tillräckliga. Några författningsändringar är således i detta avseende inte nödvändiga.

5.10.2 Tidsfristen för verkställighet

Regeringens förslag: Verkställighet av ett beslut om avlägsnande av EES-medborgare och deras familjemedlemmar som har rest in i Sverige får ske tidigast en månad efter det att personen fått del av beslutet, om inte särskilda omständigheter föranleder en mer skyndsam verkställighet.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Huvudregeln enligt svensk rätt är att verkställighet av ett beslut om avlägsnande får ske först när beslutet har vunnit laga kraft, vilket sker genom att tiden för överklagande – när ett sådant är möjligt – löper ut utan att talan har förts mot beslutet. En s.k. nöjdförklaring kan dock i vissa fall medföra att verkställighet kan ske utan hinder av att avgörandet inte vunnit laga kraft (se 12 kap. 7 § NUtIL). Vanligtvis måste således en viss tid, vars längd beror bl.a. på vilken instans som har fattat beslutet om avlägsnande, löpa innan utläningen kan tvingas lämna landet. Undantag av stor praktisk betydelse finnas dock. Enligt 12 kap. 6 § NUtIL får polismyndighetens beslut om avvisning verkställas även om beslutet har överklagats. Detsamma gäller

sådana beslut av Migrationsverket där verket inte har exklusiv beslutanderätt enligt 8 kap. 4 § andra stycket NUtIL. Av 12 kap. 6 § NUtIL framgår vidare att Migrationsverkets beslut om avvisning enligt 8 kap. 4 § första stycket får verkställas även om beslutet inte har vunnit laga kraft, om verket enligt 8 kap. 6 § har förordnat särskilt om detta. För samtliga dessa fall, liksom vid utvisning pga. brott enligt en allmän domstols lagkraftvunna dom eller beslut, gäller enligt 8 kap. 12 § NUtIL att beslutet skall verkställas snarast möjligt. För övriga fall gäller att en avvisad respektive utvisad utlänning skall lämna landet inom två respektive fyra veckor från det att beslutet vann laga kraft, om inte annat bestämts i beslutet. Enligt 13 § LSU skall, om inhibition inte har meddelats, ett beslut om utvisning enligt den lagen verkställas så snart detta kan ske.

Även om verkställighet kan eller skall ske enligt de ovan berörda bestämmelserna finns det i 12 kap. NUtIL och i lagen om särskild utlänningskontroll särskilda regler avseende hinder mot verkställighet, vilka kan medföra att verkställigheten skjuts på framtiden. Dessa regler saknar dock betydelse i detta sammanhang.

Ordalydelsen i artikel 30, särskilt i förening med hänvisningen i artikel 15.1, kan ge intrycket att bestämmelsen kan gälla även sådana beslut om avvisning som den svenska polismyndigheten fattar i samband med inresekontroller, dvs. beslut som innebär att en utlänning hindras från att resa in i landet. En sådan tolkning är dock inte rimlig. En förutsättning för att utläningen skall få en tidsfrist att lämna landet måste vara att han faktiskt har rest in. Den nu behandlade delen av artikel 30.3 har därför inte betydelse för sådana avvisningar som beslutas vid polismyndighetens inresekontroller. För övriga beslut om avvisning eller utvisning skall emellertid, som huvudregel, gälla en i vart fall månadslång frist innan verkställighet av beslutet kan ske. Tiden skall räknas från den tidpunkt då den enskilde fick del av beslutet. Det bör noteras att den föreslagna bestämmelsen inte ersätter nu gällande bestämmelser om förutsättningar för verkställighet, utan lägger till ytterligare en förutsättning som måste vara uppfylld för att verkställighet skall kunna ske. Verkställighet skall således inte kunna ske enbart på den grunden att en månad förflutit från tidpunkten då den enskilde fick del av beslutet om avlägsnande; övriga förutsättningar enligt 12 kap. NUtIL måste även fortsättningsvis vara för handen.

Förutom huvudregeln om en månadslång frist innan verkställighet kan ske bör den föreslagna bestämmelsen, i enlighet med artikel 30.3, ge utrymme för tidigare verkställighet ”i väl bestyrkta brådskande fall”. Fråga är dock vad som menas med detta uttryck. Om den berörda personen har nöjdförklarat sig – vilket innebär att han eller hon inte längre kan överklaga beslutet om avlägsnande – kan det förefalla onödigt att skjuta på verkställigheten till dess månadsfristen löpt ut, om övriga förutsättningar för verkställighet är uppfyllda. Såsom artikel 30.3 är formulerad krävs dock, för att tidigare lägga verkställigheten, att någon särskild omständighet medför att det brådskar. Någon brådskande kan inte anses föreligga enbart av det skälet att utläningen inte kan överklaga beslutet. Om emellertid utläningen är tagen i förvar i avvaktan på verkställigheten – en långt ifrån ovanlig situation – finns det skäl att verkställa avlägsnandet snarast så att inte utläningen är frihetsberövad längre tid än vad som är nödvändigt. En sådan situation torde kunna vara ett exempel på när verk-

ställigheten kan anses ”brådskande” i artikelns mening. I många av de fall i vilka ytterligare överklaganden inte kan ske – t.ex. när regeringen har beslutat i ett säkerhetsärende – torde undantaget för ”brådskande fall” i praktiken utgöra en huvudregel.

5.11 Rättssäkerhetsgarantier

5.11.1 Krav på tillgång till rättslig prövning

Regeringens förslag: Migrationsverkets beslut om avslag på en ansökan om visering eller återkallelse av visering för en utlänning som är familjemedlem till en EES-medborgare utan att själv vara EES-medborgare, får överklagas till en migrationsdomstol.

Utredningens bedömning: Den instans- och processordning som föreslås i regeringens lagrådsremiss av den 17 mars 2005 uppfyller till stora delar rörlighetsdirektivets krav på rättslig prövning. Det bör införas möjligheter för dem som är anhöriga till EES-medborgare m.fl. att till domstol överklaga beslut att inte utfärda visering samt beslut att återkalla visering. I fråga om verkställighet av beslut om avlägsnande bör införas kompletterande regler, med innebörden att ett yrkande om inhibition i vissa fall utgör hinder mot verkställighet till dess yrkandet prövats.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm* har som sin uppfattning anfört att artikel 31 i direktivet talar för att det bör införas möjligheter för dem som är anhöriga till EES-medborgare m.fl. att till migrationsdomstol överklaga viseringsbeslut som går utlänningen emot. *Kammarrätten* har konstaterat att frågan inte har beaktats i lagstiftningsarbetet med den nya utlänningslagen (prop. 2004/05:170) och att inget förslag till domstolsprövning av viseringsbeslut har lagts fram. Frågan bör därför behandlas i nu aktuellt lagstiftningsarbete. *Kammarrätten* har vidare delat utredningens tveksamhet om direktivets artikel 31 verkligen medger att det i säkerhetsärenden och utvisningsärenden enligt lagen om särskild utlänningskontroll enligt förslaget till ny utlänningslag är regeringen och inte Migrationsöverdomstolen som slutligt prövar ett överklagande samt påtalat att det är viktigt att denna fråga behandlas i det fortsatta lagstiftningsarbetet. *Åklagarmyndigheten i Stockholm* har anfört att det är tveksamt om regeringens förslag till ny Instans- och processordning i utlännings- och medborgarskapsärenden (prop. 2004/05:170) uppfyller kraven i artikel 31. *Åklagarmyndigheten* framhåller att, även om samtliga EU-språk är officiella språk, så är engelska och franska de två språk som huvudsakligen används vid förhandlingsarbetet inom EU. Den engelska och franska lydelsen torde därför ha stor betydelse. *Säkerhetspolisen* vill fästa uppmärksamhet vid att det kan uppstå svårigheter om artikel 31.1 innebär ett krav på ”domstolsprövning” istället för ”rättslig prövning”. Skälet är att *Säkerhetspolisen* kan ha tillgång till underrättelseinformation som andra länder lämnat med förbehåll att uppgifterna inte får användas i domstol. Däremot kan uppgifterna lämnas till Migrationsverket och regeringen.

Den svenska instans- och processordningen i utlänningsärenden enligt den nya utlänningslagen

Genom antagandet av 2005 års utlänningslag kommer formerna för prövning av utlänningsärenden att avsevärt förändras. Utlänningsnämnden kommer att upphöra och dess uppgifter som överprövningsinstans övertas av migrationsdomstolar (vissa länsrätter) och Migrationsöverdomstolen (Kammarrätten i Stockholm). Även i övrigt kommer instans- och processordningen i utlänningsärenden att förändras.

Bestämmelser om avvisning och utvisning finns i 8 kap. NUtIL. Enligt 3 § första stycket samma lag skall Migrationsverket pröva avvisningsfrågor i ungefär samma utsträckning som enligt 1989 års utlänningslag. En ändring är dock att Migrationsverket är behörigt att som första instans pröva även övriga avvisningsfrågor oavsett hur länge utlänningen har vistats i landet. För alla avvisningsfall har införts regeln att beslut om avvisning i första instans inte får fattas senare än tre månader efter det att första ansökan om uppehållstillstånd gjorts efter ankomsten till Sverige. Det kan här påpekas att en konsekvens av att EES-medborgare m.fl. inte längre behöver ha uppehållstillstånd blir att det i praktiken inte kommer att finnas någon tidsgräns för avvisning av sådana utlänningar. Polismyndigheten skall enligt 8 kap. 3 § NUtIL pröva de frågor om avvisning som inte anges särskilt i 3 § första stycket. Som tidigare nämnts är dock även Migrationsverket behörigt att besluta i dessa fall. Polismyndigheten skall få överlämna ärenden om avvisning till Migrationsverket om det är tveksamt om utlänningen skall avvisas. Migrationsverket skall vidare pröva fråga om utvisning av den utlänning som saknar pass eller de tillstånd som krävs för att få uppehålla sig i landet och som inte avvisas av dessa skäl (6 §). Frågor om utvisning pga. brott prövas av allmän domstol (8 §).

Beslut om visering skall enligt 3 kap. 5 § NUtIL meddelas av Migrationsverket. Även Regeringskansliet (Utrikesdepartementet) får meddela sådana beslut. I 6 § finns bestämmelser om bemyndiganden av andra myndigheter att fatta viseringsbeslut. Beslut om återkallelse av visering skall enligt 7 kap. 8 § NUtIL meddelas av den myndighet som har beviljat viseringen eller av Migrationsverket.

Bestämmelser om överklagande av förvaltningsmyndigheternas beslut finns i 14 kap. NUtIL. Polismyndighetens beslut om avvisning skall överklagas till Migrationsverket (2 §). Migrationsverkets beslut om avvisning eller utvisning skall som huvudregel överklagas till en migrationsdomstol (3 §). Migrationsdomstolens beslut kan överklagas till Migrationsöverdomstolen (16 kap. 9 § NUtIL), dock inte beslut i mål om avvisning som i första instans prövats av polismyndighet. Beslut att inte utfärda visering eller att återkalla visering skall inte kunna överklagas.

Särskilda regler om överklagande skall enligt 14 kap. 11-13 §§ NUtIL gälla för säkerhetsärenden. Med säkerhetsärenden skall enligt 1 kap. 9 § NUtIL förstås bl.a. sådana ärenden i vilka Säkerhetspolisen av skäl som rör rikets eller allmän säkerhet förordar att en utlänning skall avvisas eller utvisas. I säkerhetsärendena skall överklagande av Migrationsverkets beslut i ett avvisnings- eller utvisningsärende inte göras till en mi-

grationsdomstol utan till regeringen. Innan regeringen avgör ärendet skall dock Migrationsöverdomstolen hålla förhandling, om det inte är uppenbart onödigt. Enligt prop. 2004/05:170, s. 309 torde förhandling kunna underlåtas i princip endast om utlänningsen inte befinner sig i landet. Domstolen skall sedan med eget yttrande lämna ärendet vidare till regeringen som är andra och sista instans.

Vad slutligen gäller beslut om utvisning enligt LSU skall sådana beslut meddelas av Migrationsverket som första instans. Frågan om utvisning skall tas upp på ansökan av Säkerhetspolisen. Migrationsverkets beslut i fråga om utvisning får överklagas till regeringen. Vid överklagandet skall dock handlingarna i ärendet lämnas över till Migrationsöverdomstolen, som skall hålla förhandling i ärendet. Under handläggningen i domstolen är såväl Migrationsverket som Säkerhetspolisen utlänningsens motpart. Dessa myndigheter skall under förhandlingen redogöra för omständigheterna i ärendet. Utläningen skall höras och ges tillfälle att uttala sig om de omständigheter som åberopas. Domstolen skall därefter med ett eget yttrande lämna handlingarna vidare till regeringen. Domstolen skall därvid yttra sig över samtliga omständigheter av betydelse i ärendet, även i frågor om bevisvärdering. Särskilt skall i yttrandet anges om det finns hinder mot verkställighet av ett utvisningsbeslut. Om domstolen finner att verkställighetshinder föreligger är yttrandet i den delen bindande för regeringen, på sätt att regeringen, om den beslutar om utvisning, skall förordna att beslutet tills vidare inte får verkställas. Regeringen skall i sådant fall ompröva utvisnings- och inhibitionsbeslutet när det finns skäl till det. Om regeringen vid omprövning överväger att häva ett inhibitionsförordnande skall först Migrationsöverdomstolen yttra sig. Om domstolen finner att det alltså föreligger hinder mot verkställighet är detta bindande för regeringen.

Kravet på tillgång till rättslig prövning i artikel 31

Innehållet i artikel 31, som behandlar rätten till domstolsprövning och vissa därmed sammanhängande frågor, har tidigare redogjorts för i avsnitt 5.19. Ordalydelsen i artikel 31 kan i viss mån föranleda olika tolkningar om vilka närmare krav som ställs i artikeln. Främst gäller detta frågan om det krävs att den berörda personen under alla omständigheter skall ha möjlighet att få sin sak prövad av minst en domstol, eller om möjlighet till överprövning vid en förvaltningsmyndighet kan vara tillräcklig. Enligt artikel 31.1 skall de berörda personerna, för att kunna överklaga eller begära omprövning av ett beslut "ha tillgång till domstolsprövning och, i förekommande fall, till prövning av administrativ myndighet. Den motsvarande texten i den engelska språkversionen är "have access to judicial and, where appropriate, administrative redress procedures", medan den franska talar om "ont accès aux voies de recours juridictionnelles et, le cas échéant, administratives" och den tyska "Gegen eine Entscheidung aus Gründen der öffentlichen Ordnung, Sicherheit oder Gesundheit müssen die Betroffenen einen Rechtsbehelf bei einem Gericht und gegebenenfalls bei einer Behörde des Aufnahmemitgliedstaats einlegen können". I artikel 31.3 nämns i den svenska versionen åter "domstolsprövning", medan de engelska, franska och tyska versionerna använder mer allmänt hållna uttryck som "redress procedures", "les pro-

cédures de recours” respektive ”Rechtsbehelfsverfahren”. Det kan konstateras att utifrån de svenska och tyska versionernas ordalydelse ligger det närmast till hands att artikeln ställer krav på domstolsprövning, medan de franska och engelska versionerna däremot synes ge uttryck för ett krav på rättslig prövning. Motivuttalanden avseende artikel 31 finns bl.a. i kommissionens ändrade förslag till direktivet (KOM [2003] 199 slutlig) samt i rådets gemensamma ståndpunkt (nr 6/2004).

Som framgår ovan är tolkningen av artikel 31.1 inte helt klar. Lokutionen ”... och, i förekommande fall, till prövning av administrativ myndighet” skulle kunna avse fall i vilka vissa beslut av förvaltningsmyndighet enligt den nationella instansordningen inte omedelbart kan överklagas till domstol, utan först måste överklagas till annan förvaltningsmyndighet. Ett svenskt exempel på en sådan situation är att polismyndighetens beslut skall överklagas till Migrationsverket, vilken ordning således är förenlig med artikel 31.1.

Som tidigare nämnts avser kravet på överprövning i artikel 31 alla de beslut som begränsar den fria rörligheten för unionsmedborgare och deras familjemedlemmar. Såvitt gäller beslut om avvisning eller utvisning i allmänhet skall den utlänning som blir föremål för ett sådant beslut ha möjlighet att få saken prövad i minst en domstol. Kraven i artiklarna 31.1 och 31.3 i dessa delar är således uppfyllda. När det gäller registrering finner regeringen dock att det saknas rätt enligt direktivet att få överklaga Migrationsverkets beslut att inte registrera en EES-medborgare. Registreringen i sig är inte rättighetsbärande utan utgör endast ett intyg på att vederbörande har uppehållsrätt. Avsaknaden av ett sådant intyg innebär inte att personen i fråga inte har rätt att vistas här. Att Migrationsverket skulle avslå en ansökan om registrering kan bero på att vederbörande exempelvis inte har presterat nödvändigt intyg om exempelvis anställning. Den berörde lider här inte någon rättsförlust utan kan ansöka om registrering på nytt. I samband med att en EES-medborgare skall avvisas eller utvisas för att han eller hon saknar uppehållsrätt träder dock de nationella reglerna in. Om en EES-medborgare inte har uppehållsrätt måste vederbörande ha uppehållstillstånd enligt nationell rätt och skall därmed ha rätt att överklaga ett avlägsnandebeslut till migrationsdomstol. Domstolen måste då även pröva om vederbörande har uppehållsrätt.

Vad gäller beslut om visering saknas i 2005 års utlänningslag möjlighet för utlänningen att överklaga sådana beslut som går honom eller henne emot. Med hänsyn till vad som nyss sagts bör dock en sådan möjlighet införas för utlänningar som enligt rörlighetsdirektivet är familjemedlemmar till en EES-medborgare och som skall ha visering när de reser in i Sverige. Ett sådant överklagande bör kunna ske till Migrationsdomstolen.

Vad gäller säkerhetsärendena enligt 2005 års utlänningslag och alla utvisningsbeslut enligt lagen om särskild utlänningskontroll framgår av 2005 års utlänningslag att prövning skall kunna ske i två instanser. Migrationsverket skall pröva ärendet i första instans och verkets beslut skall i sin tur kunna överklagas till regeringen. Nämnada ordning uppfyller således kravet i artikel 31 på prövning i mer än en instans. Vidare skall ett överklagande av Migrationsverkets beslut i ett säkerhetsärende föranleda att ärendet överlämnas till Migrationsöverdomstolen. Som tidigare beskrivits skall Migrationsöverdomstolen hålla förhandling i ärendet – vad gäller fall enligt lagen om särskild utlänningskontroll alltid och fall enligt

2005 års utlänningslag som stark huvudregel – varefter domstolen skall yttra sig till regeringen, som beslutar i ärendet. Således kommer ett överklagande alltid att leda till att ärendet också handläggs i domstol. I detta sammanhang finns det dock anledning att beakta artikel 31.3, enligt vilken överprövningsförfarandet skall göra det möjligt ”att granska beslutets laglighet samt de fakta och omständigheter som ligger till grund för den föreslagna åtgärden”, vilket i dessa fall är avvisning eller utvisning. Förfarandet skall vidare garantera att beslutet inte är oproportionellt, särskilt med hänsyn till vad som föreskrivs i artikel 28. Enligt 2005 års utlänningslag skall Migrationsöverdomstolen yttra sig över samtliga omständigheter som har betydelse i ärendet. Domstolen skall dock inte ta ställning i sakfrågan. Vidare skall domstolen yttra sig över frågan om hinder mot verkställighet. I denna senare del skall Migrationsöverdomstolens yttrande vara bindande för regeringen, om domstolen finner att verkställighetshinder föreligger. Migrationsöverdomstolens uppgift är dock inte att slutligt avgöra frågan om avlägsnande av utlänningen. Denna uppgift ligger i stället på regeringen som i egenskap av överprövningsmyndighet också har att fullgöra den granskning som anges i artikel 31.3.

Som nyss nämnts är omfattningen av den rätt till överprövning av avlägsnandebeslut som föreskrivs i rörlighetsdirektivet inte helt klar. Frågan är för närvarande föremål för närmare behandling av Asylförfarandeutredningen (Dir. 2005:88). I utredningens uppdrag ingår bl.a. att ta ställning till hur artikel 31 i rörlighetsdirektivet skall genomföras. Utredningens uppdrag skall redovisas den 15 juni 2006. Regeringen kan dock konstatera att alla beslut om avvisning eller utvisning enligt 2005 års utlänningslag eller lagen om särskild utlänningskontroll kommer att vara föremål för prövning i minst två instanser. I samtliga fall kommer överprövningen att innefatta en granskning av beslutet av en domstol. Mot bakgrund av det nu sagda anser regeringen att det för närvarande saknas anledning att i denna del föreslå några ytterligare författningsändringar.

5.11.2 Inhibitionsbeslut

Regeringens förslag: Ett yrkande om inhibition av ett avlägsnandebeslut efter inresa skall, vad gäller EES-medborgare och deras familjemedlemmar, utgöra hinder mot verkställighet till dess inhibitionsyrkandet prövats. Detta skall gälla i samband med den första överprövningen av avlägsnandebeslutet.

Utredningens förslag: I fråga om verkställighet av beslut om avlägsnande bör införas kompletterande regler, med innebörden att ett yrkande om inhibition i vissa fall utgör hinder mot verkställighet till dess yrkandet prövats.

Remissinstanserna: *Rikspolisstyrelsen* framhåller att Polisen även får avvisa en utlänning som har rest in och vistas i landet. En utlänning som omfattas av direktivet men som saknar uppehållsrätt skulle, om han eller hon blev föremål för polismyndighetens beslut om avvisning, enligt nu gällande bestämmelser i 8 kap. 7 § UtIL avvisas utan hinder av att avvisningsbeslutet överklagats. Utredningen har inte visat att det finns behov av att ändra denna bestämmelse.

Skälen för regeringens förslag: Som tidigare nämnts i avsnitt 5.19 följer av artikel 31.2 att ett överklagande av ett beslut om utvisning ”som åtföljs av en ansökan om ett interimistiskt beslut att verkställigheten av utvisningen skall skjutas upp”, enligt svensk terminologi ett yrkande om inhibition, som i vissa situationer skall utgöra ett tillfälligt verkställighetshinder. Som vidare har nämnts torde med artikelns uttryck ”utvisning” avses även många av de fall som enligt svensk rätt benämns ”avvisning”.

En grundläggande förutsättning för att artikeln skall vara aktuell är att verkställighet kan ske utan hinder av att beslutet inte har vunnit laga kraft. Av 12 kap. 6 § NUtIL framgår att polismyndighetens beslut om avvisning skall verkställas även om det har överklagats. Detsamma skall gälla de avvisningsbeslut där Migrationsverket inte har exklusiv beslutanderätt enligt 8 kap. 4 § första stycket NUtIL. Migrationsverket får vidare förordna att verkets avvisningsbeslut enligt 8 kap. 4 § första stycket NUtIL får verkställas även om det inte vunnit laga kraft. Överklagas ett sådant avvisningsbeslut skall Migrationsverket pröva om beslutet skall inhiberas. Migrationsverkets beslut att inte inhibera avvisningsbeslutet kan inte överklagas. När överklagandet når migrationsdomstolen ankommer det dock på domstolen att pröva ett inhibitionsyrkande. Någon regel i 2005 års utlänningslag med innebörden att verkställighet inte får ske innan ett inhibitionsyrkande har prövats finns emellertid inte. En sådan bestämmelse, gällande till förmån för medborgare i EES-stater samt deras familjemedlemmar, bör härvid införas för att rörlighetsdirektivets krav i detta avseende skall kunna uppfyllas.

Vad som anges i artikel 31.2 om möjligheten att begära inhibition av verkställigheten har samband med vad som sägs i artikel 30.3, i vilken föreskrivs bl.a. att verkställighet som huvudregel inte får ske förrän en månad efter beslutet om avlägsnande. Den senare bestämmelsen har tillkommit för att bereda tillfälle för den som skall avlägsnas att upprätta ett överklagande. Som anförts i avsnitt 6.10.2 kan den regeln inte anses omfatta polismyndighetens avvisningsbeslut i samband med inresekontroll, dvs. beslut som innebär att utlänningshindras från att resa in i landet. Samma begränsning bör anses gälla även artikel 31.2. En begäran om inhibition utgör därför ett tillfälligt verkställighetshinder endast om avvisningsbeslutet gäller en utlännings som har rest in i landet.

Artikel 31.2 kan inte anses omfatta ett krav på att inhibitionsprövningen måste ske i domstol, om nästa instans som skall överpröva huvudfrågan är en förvaltningsmyndighet. Om ett polismyndighetens avvisningsbeslut föranleder ett överklagande med inhibitionsyrkande, kan därför detta yrkande prövas av Migrationsverket. Om verket avslår begäran om inhibition bör verkställighet kunna ske. Beslutet att inte inhibera verkställigheten bör inte kunna överklagas särskilt. Om det är Migrationsverket som har beslutat som första instans, skall inhibitionsfrågan prövas av en migrationsdomstol innan verkställighet får ske. Om utlänningsen inte överklagar beslutet utan endast begär omprövning vid samma förvaltningsmyndighet, hindrar inte artikelns lydelse att även inhibitionsfrågan prövas av denna myndighet.

Artikel 31.2 anger tre undantagsfall i vilka verkställighet skall få ske utan hinder av att inhibitionsyrkandet inte har prövats, nämligen om beslutet om utvisning (eller avvisning) grundas på ett tidigare rättsligt av-

görande, om de berörda personerna tidigare har beviljats rättslig prövning, eller om beslutet om utvisning (eller avvisning) grundas på tvingande hänsyn till allmän säkerhet enligt artikel 28.3. Regeringen anser att förbud mot verkställighet skall föreligga under den tid yrkandet om inhibition prövas endast om det är fråga om ett överklagande av ett avlägsnandebeslut som inte tidigare har överprövats.

5.11.3 Hinder mot återresa i vissa fall

Regeringens bedömning: Artikel 31.4 i rörlighetsdirektivet, vilken behandlar rätten för EES-medborgare och deras familjemedlemmar att resa i landet för att kunna delta vid en domstolsförhandling, föranleder inga författningsändringar.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: Som angivits i föregående avsnitt kan vissa beslut om avlägsnande verkställas innan de har vunnit laga kraft. Om ett sådant beslut har verkställts får dock, enligt artikel 31.4, den utlänning som har överklagat beslutet inte hindras från ”att personligen försvara sig vid rättegången”. Utlänningen måste inte tillåtas att stanna kvar i landet i avvaktan på domstolsprövningen, men hans eller hennes inställelse vid domstolen får inte hindras. Denna regel har således aktualitet endast i de fall muntlig förhandling skall hållas i migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen. Ett tänkbart hinder som enligt artikeln inte får föreligga kan, för svenskt vidkommande, vara att utlänningen genom ett annat beslut än det som skall överprövas har meddelats inreseförbud. Ett annat hinder kan vara att det finns annan, från det aktuella målet fristående grund för avvisning av utlänningen om han eller hon återvänder till Sverige. Migrationsverket (och, i fråga om säkerhetsärenden, regeringen) kan dock enligt 8 kap. 20 § NUtIL tillåta den som har återreseförbud att göra ett kort besök i landet, om besöket gäller synnerligen viktiga angelägenheter. Om utlänningen inte har återreseförbud men det vid hans eller hennes återresa uppstår någon fråga om avvisning, bör sådan inte ske om utlänningen har en kallelse till domstol. Sådana frågor, som kan förväntas vara ytterst sällsynta, bör kunna lösas tillämpningsvägen utan att särskilda bestämmelser för det fallet införs. I sammanhanget bör särskilt beaktas vad som sägs i 16 kap. 5 § NUtIL om muntlig förhandling i migrationsdomstol; för att denna bestämmelse skall kunna efterlevas bör EES-medborgare och deras familjemedlemmar i regel medges inresa i Sverige för att kunna delta vid den muntliga förhandlingen. Artikel 31.4 bör därför inte föranleda några kompletterande regler.

Regeringens förslag: Regeringen skall även i annat fall än vid utvisning på grund av brott av en EES-medborgare eller hans eller hennes familjemedlemmar helt eller delvis få upphäva ett i samband med beslutet meddelat återreseförbud, om det finns särskilda skäl för att förbudet inte längre skall gälla.

Utredningens förslag: Utlänningslagen bör kompletteras på sätt att regeringen kan upphäva ett förbud för vissa utlänningar att återvända till Sverige även i andra fall än de som avser utvisning på grund av brott. Genom hänvisning i LSU bör bestämmelsen gälla även utvisningsbeslut enligt den lagen.

Remissinstanserna: *Rikspolisstyrelsen* anser att artikel 32 i direktivet kan tolkas på det sättet att en person som avlägsnats från landet får ansöka om ett upphävande av återreseförbudet först sedan han eller hon lämnat landet. Detta är i så fall en skillnad mot vad som gäller enligt den nu gällande lydelsen av 7 kap. 16 § UtIL beträffande möjligheterna att upphäva domstols förordnande om utvisning på grund av brott. Om den tolkningen av artikeln är riktig anser Rikspolisstyrelsen att det bör framgå av förslaget till nytt stycke i 7 kap. 16 § UtIL att en ansökan om återbrytning inte får göras innan beslutet om avlägsnande har verkställts. *Utlänningsnämnden* har anfört att den föreslagna bestämmelsen på nytt ger regeringen en möjlighet till s.k. återbrytning av administrativa beslut om återreseförbud. Enligt nämndens mening vore det mer lämpligt att en ansökan som avses i direktivets artikel 32 endast prövades av regeringen när återreseförbudet föranletts av utvisning på grund av brott och i övriga fall prövades av den myndighet eller domstol som beslutat om återreseförbudet.

Skälen för regeringens förslag: Varken 2005 års utlänningslag, utlänningsförordningen eller lagen om särskild utlänningskontroll innehåller bestämmelser om ansökan av en utlänning som vill ha ett återreseförbud upphävt. Enligt 8 kap. 14 § NUtIL kan dock regeringen, om det finns särskilda skäl, helt eller delvis upphäva allmän domstols förordnande om utvisning pga. brott. I möjligheten att upphäva avlägsnandebeslutet delvis ligger bl.a. att kunna ändra ett med beslutet förenat återreseförbud till att gälla för kortare tid än vad som anges i beslutet (se prop. 1975/76:18, s.168). I sammanhanget kan även nämnas 14 kap. 13 § NUtIL, i vilken det anges att Migrationsverket, om verket finner att ett beslut som verket har meddelat som första instans är oriktigt pga. nya omständigheter eller av någon annan anledning, skall ändra beslutet, om det inte blir till nackdel för utlänningen. Skyldigheten gäller emellertid inte, om verket har lämnat över handlingarna i ärendet till en migrationsdomstol. Vidare gäller i säkerhetsärenden 27 § förvaltningslagen (1986:223), enligt vilken det finns en skyldighet för en myndighet att ändra ett beslut till den enskildes fördel om beslutet är uppenbart oriktigt.

Som artikel 32 måste förstås skall den som meddelats återreseförbud ha möjlighet att få beslutet upphävt om de omständigheter som låg till grund för återreseförbudet har ändrats. Om de omständigheter som föranledde förbudet har förändrats på ett avgörande och definitivt sätt – t.ex. om utlänningens hälsotillstånd har försämrats på ett sådant sätt att det

inte längre kan anses föreligga någon risk för fortsatt brottslighet – bör ett upphävande kunna komma i fråga. Vad som sägs i 8 kap. 14 § NUtIL uppfyller delvis artikelns krav. Regeringen bör dock ges möjlighet att upphäva ett förbud att återvända till Sverige även i andra fall än vid utvisning pga. brott. En bestämmelse av sådan innebörd bör därför införas. Det bedöms inte nödvändigt att i författningstexten ange att utlänningen kan ansöka om sådan återbrytning eller att regeringen måste besluta i frågan inom sex månader. Mot bakgrund av artikelns lydelse bör inte heller författningstexten ange någon minsta tid som måste förflyta mellan beslutet om avlägsnande och ansökan om återbrytning. Den föreslagna bestämmelsen, som genom en kompletterande hänvisning till lagen om särskild utlänningskontroll omfattar även utvisningsfall enligt den lagen, behöver inte vara tillämplig på andra utlänningar än medborgare i EES-stater och deras familjemedlemmar. Regeringen anser att det är endast denna krets som skall omfattas av bestämmelsen.

5.13 Omprövning vid verkställighet av utvisning på grund av brott

Regeringens förslag: Den polismyndighet som skall verkställa ett förordnande om utvisning på grund av brott ges uppgiften att, om det förflutit mer än två år från dagen för beslutet, utreda om de omständigheter som låg till grund för beslutet har ändrats. Om det framkommer att omständigheterna har ändrats på ett sådant sätt att utvisningsbeslutet inte längre bör gälla, skall ärendet överlämnas till Migrationsverket som med eget yttrande lämnar över ärendet till regeringen. Intill dess regeringen prövat frågan får verkställighet inte ske.

Utredningens förslag: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: *Justitiekanslern* har påtalat att det i betänkandet anges att det inte skall vara fråga om en överprövning av det tidigare domstolsbeslutet i samband med verkställigheten. Endast ”nytillkomna omständigheter av påtaglig betydelse” skall beaktas. Som exempel nämns ”utlänningsens kraftigt försämrade kroppsliga hälsa och den därmed reducerade risken för fortsatt brottslighet”. I direktivet anges det dock att medlemsstaten ”skall kontrollera om den berörda personen fortfarande utgör ett verkligt hot mot den allmänna ordningen eller säkerheten, och bedöma om omständigheterna har ändrats sedan utvisningsbeslutet utfärdades”. Direktivet synes alltså föreskriva en något mer långtgående ”omprövning” än vad betänkandet ger uttryck för. *Rikspolisstyrelsens* bedömning är att det finns en risk för att den föreslagna bestämmelsen i 8 kap. 13 § fjärde stycket UtIL kan bli svår att tillämpa för Polisen, bl.a. när det gäller avgränsningen av vilka omständigheter som ska beaktas vid kontrollen av den utvisades personliga förhållanden. Det bör därför övervägas om det inte kan anges tydligare i lagstiftningen vilka faktorer som är av betydelse vid kontrollen.

Skälen för regeringens förslag: I nu gällande rätt saknas bestämmelser som motsvarar artikel 33.2 i rörlighetsdirektivet. I 12 kap. 17 § NUtIL anges dock, att om en annan myndighet än Migrationsverket skall verkställa ett beslut om avvisning eller utvisning och denna myndighet finner

att den inte kan verkställa beslutet eller att den behöver ytterligare besked, skall myndigheten underrätta Migrationsverket. Detsamma gäller om utlännningen hos myndigheten åberopar att det finns sådana hinder mot verkställigheten som avses i 1, 2 eller 3 § eller det på annat sätt kommer fram att det kan finnas sådana hinder. Migrationsverket skall i sådana fall ge anvisningar om verkställigheten eller vidta andra åtgärder, t.ex. meddela inhibition. Är fråga om verkställighet av utvisning pga. brott skall Migrationsverket, enligt 12 kap. 20 § NUtIL, överlämna ärendet till regeringen för prövning enligt 8 kap. 14 § NUtIL. Av 12 kap. 20 § NUtIL framgår även att Migrationsverket skyndsamt skall lämna över ett ärende till regeringen för prövning enligt 18 §, om fråga är om utvisning eller avvisning i ett säkerhetsärende och det framkommit uppgifter om att verkställigheten inte kan genomföras.

Artikel 33.2 avser för svenskt vidkommande endast utvisning pga. brott. Regeln gäller för det fall att det förflyter mer än två år från beslutet om utvisning till dess beslutet skall verkställas. Detta är inte ovanligt. Med nuvarande regler om villkorlig frigivning kommer artikeln att vara tillämplig på de medborgare i EES-stater samt deras familjemedlemmar som har dömts till fängelse i minst tre år och som efter verkställighet av fängelsestraffet skall utvisas. I dessa fall skall svensk myndighet, utan särskild ansökan därom, kontrollera om personen fortfarande utgör ett verkligt hot mot allmän ordning eller säkerhet. Artikeln måste förstås så – även om det inte framgår uttryckligen – att om sådant hot inte längre föreligger skall utvisningsbeslutet upphävas.

Enligt regeringens mening är de omständigheter som bör beaktas vid den svenska myndighetens kontroll desamma som kan föranleda ett upphävande av ett förbud att återvända på det sätt som avses i artikel 32 (se avsnitt 6.12). Behörigheten att göra sådan återbrytning bör, liksom enligt nu gällande rätt, vara förbehållen regeringen. Regeringen bör dock inte belastas med systematiska kontroller av samtliga fall som omfattas av artikeln. Ett lämpligare tillvägagångssätt är att låta den myndighet som skall verkställa utvisningsbeslutet utföra en första granskning av utlänningsens personliga förhållanden. Denna granskning bör ske i nära tidsmässig anslutning till den planerade verkställigheten. Framkommer det då anledning att anta att det finns skäl att återbryta utvisningsbeslutet skall den verkställande myndigheten överlämna ärendet till regeringen. Regeringen kan därefter pröva frågan i enlighet med 8 kap. 14 § NUtIL och intill dess skall verkställighet inte ske. Skulle den verkställande myndigheten inte finna skäl till återbrytning kan verkställighet av utvisningen ske utan att regeringen underrättas om ärendet. Det bör påpekas att den kontroll som skall göras inte skall vara en överprövning av de skäl för utvisning som anfördes av domstolen. Endast nytillkomna omständigheter av påtaglig betydelse skall beaktas. En sådan omständighet kan t.ex. vara utlänningsens kraftigt försämrade kroppsliga hälsa och den därmed reducerade risken för fortsatt brottslighet. Den tid om två år som skall ha förflutit från dagen för beslutet, för att bestämmelsen skall vara tillämplig, bör räknas från dagen för avgörandet i den instans som sist prövade utvisningsfrågan.

5.14.1 Inledning

I och med att kravet på uppehållstillstånd avskaffas för unionsmedborgare utblir den information som Migrationsverket för närvarande registrerar i samband med tillståndsförfarandet. Eftersom den anmälningsskyldighet som enligt folkbokföringslagen gäller för unionsmedborgare kommer att gälla även fortsättningsvis, kommer viss information att registreras inom det förfarandet. Folkbokföringen behandlar dock inte alla de uppgifter som uppehållstillståndsförfarandet behandlar, t.ex. skälet till utlännings vistelse i landet. Dessutom folkbokförs inte alla de utläningar som får registreras enligt rörlighetsdirektivet. En unionsmedborgare som arbetar här ett halvår och sedan åker hem igen har under den tiden uppehållsrätt enligt rörlighetsdirektivet men skall inte folkbokföras. Enligt artikel 8.1 i rörlighetsdirektivet får dock medlemsstaterna ålägga unionsmedborgare att registrera sig hos behöriga myndigheter vid uppehåll som överstiger tre månader. Ett registreringsförfarande innebär att personuppgifter behandlas på ett sådant sätt att personuppgiftslagstiftningen blir tillämplig. Personuppgifter får samlas in och behandlas bara för vissa godtagbara ändamål. Bestämningen av ändamålen med behandlingen av personuppgifterna är av central betydelse för personuppgiftslagstiftningens regelverk till skydd för den registrerades personliga integritet.

5.14.2 Tillåtna skäl för registrering

Gemenskapsrättsliga regler

Artikel 8 i rörlighetsdirektivet anger vilka krav som får ställas på unionsmedborgare för att den mottagande medlemsstaten skall utfärda registreringsbevis, samt anger därutöver regler avseende sanktioner och frist för registrering. Rörlighetsdirektivet anger inte några andra begränsningar för registreringsförfarandet. Därutöver skall beaktas Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (dataskyddsdirektivet). Dataskyddsdirektivets regler har i svensk rätt kommit till uttryck framförallt i personuppgiftslagen (1998:204), PUL. Personuppgiftslagens regler utgör tillsammans med övrig personuppgiftslagstiftning ramar för behandling av personuppgifter. Bl.a. anges regler om tillåtna ändamål för behandling av personuppgifter.

Andra internationella åtaganden

Förutom dataskyddsdirektivet finns det ett par andra för Sverige bindande internationella åtaganden rörande skydd för personuppgifter som utarbetats inom Europarådet, dels Europarådets dataskyddskonvention, dels artikel 8 i Europakonventionen. Därutöver kan nämnas FN:s riktlinjer om datoriserade register med personuppgifter och OECD:s riktlinjer och rekommendation om skyddet för den personliga integriteten och gräns-

överskridande flöden av personuppgifter. Slutligen kan även nämnas artikel 8 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, som anger att var och en har rätt till skydd för sina personuppgifter.

Svenska regler allmänt

Enligt 2 kap. 3 § andra stycket regeringsformen skall varje medborgare, i den utsträckning som anges i lag, skyddas mot att hans eller hennes personliga integritet kränks genom att uppgifter beträffande honom eller henne registreras med hjälp av automatisk databehandling. Personuppgiftslagen utgör en sådan skyddslagstiftning. Personuppgiftslagen reglerar i princip all helt eller delvis automatiserad behandling av personuppgifter samt manuell behandling av personuppgifter i register, som inte är för fysiska personers privata bruk eller som utförs med stöd av offentlighetsprincipen eller tryck- och yttrandefriheten. Personuppgiftslagen genomgår för närvarande en översyn. Personuppgiftslagsutredningen, som i januari 2004 överlämnade sitt betänkande SOU 2004:6 *Översyn av personuppgiftslagen*, har föreslagit vissa ändringar i personuppgiftslagen. De föreslagna ändringarna saknar dock betydelse i detta sammanhang. Av 2 § PUL framgår att lagen är subsidiär i förhållande till andra författningar. Avvikande bestämmelser finns ofta i s.k. registerförfattningar, t.ex. förordningen (2001:720) om behandling av personuppgifter i verksamhet enligt utlännings- och medborgarskapslagstiftningen (utlänningsdataförordningen). Förordningen omfattar Migrationsverkets, Utlänningsnämndens, Integrationsverkets, Rikspolisstyrelsens och polismyndigheternas samt utlandsmyndigheternas verksamhet. Även ett sådant registreringsförfarande som anges i rörlighetsdirektivet kommer att omfattas av förordningen. Det pågår en översyn av frågan vilka särregler som bör gälla i förhållande till personuppgiftslagen. Målet är att myndighetsregister med ett stort antal registrerade personer och ett särskilt känsligt innehåll skall regleras i lag. Exempelvis synes det vara mindre lämpligt att behandling av personuppgifter i verksamhet enligt utlänningslagstiftningen regleras i en förordning. Utlänningsdatautredningen har därför i betänkandet SOU 2003:40 *Utlänningsdatalag* föreslagit att en sådan behandling regleras i en ny lag, utlänningsdatalagen, som skall ersätta utlänningsdataförordningen. Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande i Regeringskansliet. Regeringen avser att lämna en proposition under år 2006. En parlamentariskt sammansatt kommitté har fått till uppgift att bl.a. överväga om 2 kap. 3 § andra stycket regeringsformen om skyddet för den personliga integriteten bör ändras, och i så fall föreslå en ny grundlagsreglering (Dir. 2004:51). Kommittén skall slutredovisa sitt arbete senast den 30 mars 2007.

Närmare om personuppgiftslagen

Av personuppgiftslagen framgår att personuppgifter får samlas in bara för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och att de personuppgifter som behandlas skall vara adekvata och relevanta i förhållande till ändamålen med behandlingen. Det är rimligt att utgå från att ju större risker för integritetsskyddet behandlingen kan medföra, desto vik-

tigare är det att den registrerade kan göra gällande sina rättigheter. Vidare följer av 9 § PUL att fler personuppgifter inte får behandlas än som är nödvändigt med hänsyn till ändamålen med behandlingen och att personuppgifterna senare inte får användas på ett sätt som är oförenligt med ursprungsändamålet. Även ett utlämnande till annan av personuppgifterna måste vara förenligt med de ursprungliga ändamålen (Öhman/Lindblom, Personuppgiftslagen, en kommentar, andra uppl., s. 98). För att tillåta andra myndigheter direktåtkomst till databasen är det således nödvändigt att beakta vad de skall använda uppgifterna till och jämföra den tänkta användningen med ursprungsändamålet. Enligt 10 § PUL får personuppgifter behandlas endast om samtycke har lämnats eller om behandlingen är nödvändig av vissa angivna orsaker. Bestämmelsen innehåller en uttömmande uppräkningslista av i vilka fall personuppgifter får behandlas (prop. 1997/98:44 s. 122). Regeln motsvarar artikel 7 i dataskyddsdirektivet. Med ”nödvändig” avses förmodligen inte att behandlingen annars skulle vara omöjlig, utan att det sannolikt räcker med att det innebär en påtaglig förenkling för den personuppgiftsansvarige att uppgifterna behandlas på automatiserad väg (jfr SOU 2001:32 s. 94f och prop. 2000/01:33 s.102). Behandling av personuppgifter är tillåten enligt 10 § PUL bl.a. om behandlingen är nödvändig för att den personuppgiftsansvarige eller en tredje man till vilken personuppgifter lämnas ut skall kunna utföra en arbetsuppgift i samband med myndighetsutövning. Begreppet myndighetsutövning har förmodligen en gemenskapsrättslig innebörd, men i förarbetena framfördes synpunkten att man till dess annat framkommer bör kunna utgå från att det som i Sverige faller under begreppet myndighetsutövning faller under begreppet (SOU 1997:39 s. 362). Detta tycks fortfarande ha bäring. Behandling av personuppgifter för att registrera unionsmedborgare enligt rörlighetsdirektivet måste anses utgöra en typisk myndighetsutövning som bör räknas till denna kategori. Utlänningsförordningen medger därutöver handläggning av personuppgifter i verksamhetsregister för vissa ändamål. Det gäller dels handläggning av ärenden i enlighet med vad som föreskrivs i lag eller annan författning, dels fullgörande av underrättelseskyldighet som följer av lag eller annan författning, och dels tillsyn, kontroll, uppföljning och planering av verksamheten samt framställning av statistik.

5.14.3 Skäl för registrering

Kontroll av utlämning under vistelsen i Sverige

Två av utlänningslagstiftningens ändamål är att utöva individuell och generell utlänningskontroll (prop. 1979/80:96 s. 54). Den generella kontrollen syftar till att möjliggöra reglering av tillströmningen av invandrare. Vid den generella kontrollen beaktas t.ex. möjligheterna att ge utlämningar goda arbets- och levnadsförhållanden. 2005 års utlänningslag ger därför möjlighet att reglera tillströmningen genom att avvisa eller utvisa en utlämning, som kommit hit eller vistas här, på den grunden att föreskrivet tillstånd saknas. Registreringens syfte är inte att reglera tillströmningen av unionsmedborgare, dvs. det är inte registreringen som skall avgöra vem som får vistas i Sverige. Detta framgår av att uppehållsrätten

inte är beroende av en eventuell registreringsåtgärd. Följaktligen är generell utlänningskontroll inte ett skäl att införa ett registreringsförfarande.

Den individuella utlänningskontrollen är avsedd att hindra enskilda utlännningar som inte har rätt att vistas i landet. Vid den individuella kontrollen beaktas t.ex. sådana omständigheter som om utlännen saknar tillräckliga medel för sin vistelse i Sverige eller om denne har gjort sig skyldig till brott här. Om utlännen inte har rätt att vistas här kan han eller hon avvisas eller utvisas enligt 2005 års utlänningslag eller utvisas enligt lagen om särskild utlänningskontroll. Individuell utlänningskontroll är ett tänkbart skäl för ett registreringsförfarande. Förfarandet är just det gemenskapsrättsligt godtagbara hjälpmedel för medlemsstaterna som möjliggör en kontroll av unionsmedborgare som vistas i landet. Artikel 5.5 i rörlighetsdirektivet tillåter visserligen att medlemsstaterna ålägger unionsmedborgare en rapporteringsskyldighet, dock är det inte aktuellt att införa ett sådant förfarande i Sverige. All annan kontroll av unionsmedborgare måste med beaktande av likabehandlingsprincipen omfatta även de egna medborgarna. Registreringsförfarandet ger således Sverige en rätt att särbehandla unionsmedborgare på visst sätt. En förutsättning för att förfarandet skall vara ett effektivt hjälpmedel för en sådan kontroll är att rörlighetsdirektivet tillåter att medlemsstaterna utför allmänna kontroller av om registreringskyldigheten har uppfyllts. Registreringen tillför nämligen inte något annat när det gäller syftet att utöva individuell utlänningskontroll än att ge medlemsstaten ett särskilt tillfälle att kontrollera unionsmedborgarens uppehållsrätt. De unionsmedborgare som i något annat sammanhang än registreringsförfarandet visar sig sakna rätt att vistas i landet kan, oberoende av om de registrerat sig, avvisas eller utvisas på sedvanligt sätt. Inom ramen för avvisnings- eller utvisningsförfarandet kan den beslutande myndigheten självständigt undersöka unionsmedborgarens rätt att uppehålla sig i landet. Det är således endast om det i registreringsförfarandet kan avslöjas att unionsmedborgaren saknar rätt att vistas i landet som förfarandet utgör ett hjälpmedel för den individuella utlänningskontrollen. Frågan är därför om förfarandet kan uppfylla ett sådant syfte. Av artikel 14.2 andra stycket framgår att medlemsstaten endast i särskilda fall, när det finns rimliga tvivel på huruvida en unionsmedborgare uppfyller direktivets krav enligt artiklarna 7, 12 och 13, får kontrollera att denne har uppehållsrätt i landet. Medlemsstaten får således inte skönmässigt undersöka om en viss unionsmedborgare har uppehållsrätt. Däremot tycks det vara tillåtet att utföra generella kontroller av om unionsmedborgare har registrerat sig. Det förhållandet att registreringskyldigheten enligt artikel 8 inte ingår i uppräknningen i artikel 14.2 andra stycket talar för denna slutsats. Samtidigt skall beaktas att det enligt artikel 26 inte får införas en skyldighet för unionsmedborgaren att på anmodan uppvisa registreringsbeviset, såvida inte motsvarande krav ställs på att svenska medborgare skall medföra identitetskort. Någon sådan skyldighet för svenska medborgare föreligger inte. Därmed är det inte aktuellt att införa krav på att unionsmedborgare alltid skall medföra registreringsbevis. Frågan är därför om det därav följer att unionsmedborgaren inte heller får tillfrågas om denne registrerat sig. Det förefaller härvid märkligt om det å ena sidan skulle vara tillåtet att införa ett registreringssystem, men det å andra sidan inte skulle finnas några reella möjligheter att upprätthålla systemet. Ändamålsskäl talar därför för att

sådan kontroll är tillåten. Detta innebär att en unionsmedborgare får tillfrågas om han eller hon registrerat sig och att svaret får kontrolleras mot registret, dock får man inte begära att få se registreringsbeviset och inte heller, utan närmare anledning, undersöka om den uppehållsrätt som föranlett registreringen fortfarande gäller. Det finns således förutsättningar för att förfarandet skall kunna uppfylla syftet – den individuella utlänningskontrollen – eftersom det är tillåtet enligt rörlighetsdirektivet att utföra allmänna kontroller av om unionsmedborgare uppfyllt sin registreringsskyldighet. Utöver registreringsförfarandet är möjligheterna till kontroll, som tidigare nämnts, begränsade. Den individuella utlänningskontrollen utgör därför ett starkt skäl för att införa ett registreringsförfarande.

Inhämta information om internationell korttidsmigration

Begreppet ”short term migration” (korttidsmigration) är ett internationellt vedertaget begrepp för sådan migration där uppehållet i det mottagande landet överstiger tre månader men inte ett år. FN har uppmärksammat betydelsen av att korttidsmigration ingår i befolkningsstatistiken (Recommendations on Statistics of International Migration (1998)). Bl.a. anføres, att eftersom denna migration omfattar ett stort antal människor och är politiskt och ekonomiskt viktig, skall rekommendationerna innefatta och möjliggöra redovisning av korttidsmigration. Därav kan anses följa att även Sverige bör skaffa sig information om hur korttidsmigrationen ser ut. Intresset av sådan information begränsas visserligen inte bara till unionsmedborgare, men de utläningar som inte registreras eller ges uppehållskort enligt rörlighetsdirektivet bör finnas registrerade hos Migrationsverket med anledning av kravet på uppehållstillstånd. Det kan emellertid ifrågasättas om det är rimligt att uppfylla detta ändamål med hjälp av ett registreringsförfarande där den registrerades identitet framgår. För att skaffa sig information om migrationsströmmar bör uppgift om medborgarskapet vara värdefullt, men det är knappast nödvändigt att veta identiteten på de migrerande. I den mån det finns andra källor till statistisk information som inte behandlar personuppgifter som avslöjar de enskildas identitet, bör dessa vara att föredra. Enligt Statistiska centralbyrån skulle dock statistiken förlora i kvalitet om ett registreringsförfarande inte införs. Möjligheten att skaffa information om internationell korttidsmigration bör således beaktas som ett skäl för registreringsförfarandet.

Uppfylla gemenskapsrättsliga åtaganden

Sverige är enligt rörlighetsdirektivet skyldigt att utfärda uppehållskort och permanent uppehållskort för unionsmedborgares familjemedlemmar som inte själva är unionsmedborgare samt intyg om permanent uppehållsrätt för unionsmedborgare. Den valfrihet som gäller för registrering av unionsmedborgare finns inte beträffande utfärdandet av dessa handlingar. Det är ett gemenskapsrättsligt åtagande. Utfärdandet av handlingarna förutsätter rimligen att det upprättas ett system för behandling av sådana ärenden. När det gäller uppehållskort bör ett sådant system registrera sökanden och de omständigheter som utvisar att den aktuella per-

sonen har uppehållsrätt. En av förutsättningarna för utfärdande av uppehållskort är att sökanden har en familjemedlem som är unionsmedborgare och som har uppehållsrätt i Sverige. Uppgifter om denna unionsmedborgare måste rimligen registreras. Dessutom måste utfärdaren av uppehållskortet ta ställning till om unionsmedborgaren har uppehållsrätt. En sådan prövning och registrering skulle underlättas om ett registreringsförfarande införs även beträffande unionsmedborgare. Liknande resonemang kan föras när det gäller utfärdande av intyg om permanent uppehållsrätt för unionsmedborgare. Det är visserligen möjligt att utfärda bl.a. uppehållskort även om inte ett registreringsförfarande införs. Ett sådant förfarande skulle dock innebära en påtaglig förenkling, varför det uppfyller kravet på ett godtagbart ändamål enligt 10 § PUL och därmed även kan anföras som ett skäl för att införa ett registreringsförfarande.

Tillgodose samhällets behov av basuppgifter

Folkbokföringens syfte kan något förenklat beskrivas som att den skall tillgodose samhällets behov av basuppgifter. Detta samhällets behov avser basuppgifter beträffande alla som bor i landet, varför det inte är ändamålsenligt att särbehandla unionsmedborgare i förhållande till andra utlänningar eller svenska medborgare om avsikten är att uppnå detta syfte. Det skall dock inte i detta sammanhang tas ställning till om folkbokföringssystemet är adekvat i förhållande till sitt syfte. Eventuella brister bör kunna avhjälpas inom ramen för det systemet, utan att ett registreringsförfarande införs. Regeringen anser därför att samhällets behov av basuppgifter inte utgör ett skäl till att införa ett särskilt registreringsförfarande enligt rörlighetsdirektivet.

5.14.4 Övervägande skäl talar för att registrering bör införas

Regeringens bedömning: Övervägande skäl talar för att ett särskilt registreringsförfarande införs beträffande EES-medborgare.

Registreringens ändamål skall anges i lag. Några lagändringar bedöms dock i nuläget inte nödvändiga.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Ombudsmannen mot etnisk diskriminering -*

DO - anser att kravet på registrering av EU-medborgare väl uppfylls med en folkbokföring av dem som kommer hit för arbete och bosättning. *Integrationsverket avstyrker förslaget att införa en särskild registrering av unionsmedborgare* eftersom det ur verkets synvinkel inte finns något större behov av att ha kontroll över vilka unionsmedborgare som befinner sig i landet, eller skälen till deras vistelse i Sverige. Unionsmedborgare är inte en prioriterad målgrupp för integrationspolitiken och särskilt inte de som är här kortare tid än ett år. Folkbokföringen måste därför anses tillräcklig för unionsmedborgare på samma sätt som idag gäller för nordiska medborgare. *Migrationsverket* konstaterar att ur ett gemenskapsrättsligt perspektiv bör medlemsstaterna ställa upp så få administrativa "hinder" som möjligt för personer som utnyttjar sin fria rörlighet. Det talar för att inte införa någon särskild registrering när kravet på up-

pehållstillstånd försvinner utan enbart förlita sig på den befintliga folkbokföringen. Detta gäller redan idag för medborgare i de nordiska länderna och borde kunna tillämpas även för medborgare i övriga EU/EES-länder. Om man däremot vill bibehålla möjligheterna till kontroll – så långt direktivet nu medger – så bör å andra sidan registrering införas. Registrering kan ha betydelse för bl.a. utlänningskontroll och statistik samt vara till ledning för myndigheternas handläggning av andra typer av ärenden rörande EES-medborgare. För verkets del kan det underlätta handläggningen av ärenden rörande uppehållskort. Det är dock enligt verkets mening inte något självständigt argument för att införa en särskild registrering. Verket ser dock ingen anledning att ta ställning till vilken princip som bör väga tyngst i valet mellan registrering eller icke-registrering. Däremot avstyrker verket utredningens förslag att även arbetssökande ska omfattas av kravet på registrering. Förslaget går enligt verkets mening utöver vad direktivet kräver. Arbetssökande nämns heller inte i artikel 8.3 i direktivet där det finns en uppräknning av de krav som får ställas för att medge registrering. Verket påtalar även att arbetssökande inte enligt nuvarande regler behöver ha uppehållstillstånd ens om deras vistelse är längre än tre månader. Vidare får arbetssökande anses vara en grupp vars vistelse i landet kan vara högst tillfällig och det kommer sannolikt att vara svårt att bedöma om de uppfyller den förutsättning som tagits upp i 3 kap. 5 a § fjärde stycket UtIF, dvs. om de har verklig möjlighet att få anställning. Vidare anser verket att EES-medborgare och deras familjemedlemmar som har uppehållstillstånd, oavsett på vilken grund tillstånden beviljats, ska vara undantagna från kravet på registrering respektive uppehållskort. *Tullverket* delar utredningens uppfattning att den individuella utlänningskontrollen utgör ett starkt skäl för att införa ett registreringsförfarande. *Tullverket* förutsätter att verket i sin brottsbekämpande verksamhet får direkttillgång till registret i likhet med exempelvis Rikspolisstyrelsen och polismyndigheterna. *Säkerhetspolisen*, *Datainspektionen*, *CSN*, *Sveriges Kommuner och Landsting* och *Landsorganisationen (LO)* anser att en registrering bör införas och att de fördelar som anges i betänkandet motiverar denna registrering. *Arbetsmarknadsstyrelsen* har anfört att registreringen så långt som möjligt bör rymmas inom befintliga system. *Svenskt Näringsliv* anser att det inte finns behov av ytterligare registrering vid Migrationsverket eftersom Skatteverket kan utfärda samordningsnummer som är en enhetlig identitetsbeteckning för fysiska personer som inte är eller har varit folkbokförda i Sverige. Registret förs hos Skatteverket och kan användas av både enskilda och statliga verksamheter.

Skälen för regeringens bedömning: Förfarandet med registrering innebär, som tidigare nämnts, en möjlighet att utöva en individuell utlänningskontroll, medför att intresset av att statistiskt kunna bevaka migrationen till landet kan tillgodoses och underlättar den gemenskapsrättsliga skyldigheten att utfärda andra bevishandlingar, t.ex. uppehållskort. Det bör vara en målsättning för registreringsförfarandet att skapa ett rättssäkert och effektivt system som fastslår dels unionsmedborgares identitet och medborgarskap, dels grunden för deras uppehållsrätt. Om något system med registrering inte skulle finnas är risken att olika myndigheter, var för sig, skulle bli tvungna att utan annan vägledning göra svåra avvåganden som myndigheterna saknar egentlig kompetens för. Detta fram-

står som både rättsosäkert, tidskrävande och ineffektivt. Ett registrerings-system med en centralt ansvarig registreringsmyndighet minskar risken för att olika myndigheter gör olika bedömningar. Det kan emellanåt vara svårt att avgöra om en person är unionsmedborgare. Det är även tänkbart att myndigheter har olika uppfattning om på vilken grund en viss unionsmedborgare har uppehållsrätt. Det synes därför mer ändamålsenligt att andra myndigheter har möjlighet att använda registreringen som en utgångspunkt för sin bedömning. Registreringen bör vara en åtgärd som normalt sett underlättar för unionsmedborgaren att komma i åtnjutande av de rättigheter och förmåner som följer av uppehållsrätten. Det är rimligt att utgå från att andra myndigheter i första hand kommer att göra en mer noggrann bedömning beträffande uppehållsrätten och dess följder i de fall sökanden saknar registreringsbevis. Även om varje myndighet har att göra en självständig prövning inom sitt respektive område, utgör registreringsförfarandet ett hjälpmedel för prövningen. Onödiga tvister vid andra myndigheter kan på detta sätt undvikas. Om myndigheter som kommer i kontakt med den enskilde kan få vägledning av registreringen bör förfarandet även medföra en samhällsekonomisk vinst. Eftersom förfarandet i normalfallet endast bör innebära att den ansvariga myndigheten utan någon fördjupad kontroll registrerar de uppgifter som den enskilde tillhandahåller, bör det för övrigt vara möjligt att tillämpa ett förenklat förfarande beträffande uppgiftslämnandet. Det är tänkbart att det i stor utsträckning går att använda elektroniska ansökningar. Migrationsverket utarbetar för närvarande ett sådant system när det gäller vissa ansökningar om uppehållstillstånd. Med ett sådant förenklat förfarande bör inskränkningen av den enskildes fria rörlighet kunna begränsas till ett minimum. Regeringen anser sammanfattningsvis att det finns övervägande skäl som talar för att registrering bör införas.

Enligt personuppgiftslagen är den personuppgiftsansvarig för behandlingen som ensam eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen med och medlen för behandlingen av personuppgifter. Det är således enligt personuppgiftslagen de faktiska omständigheterna i det enskilda fallet som avgör vem som är personuppgiftsansvarig. I lag eller förordning kan emellertid bestämmelser med annan innebörd meddelas. Sådana bestämmelser tar nämligen över regleringen i personuppgiftslagen (se 2 §). En sådan bestämmelse finns redan nu i utlänningsdataförordningen. Ändamålsbestämningens centrala betydelse för integritetsskyddet gör att principiella skäl med styrka talar för att lagstiftaren uttryckligen bestämmer ändamålen med ett registreringsförfarande enligt rörlighetsdirektivet. Behandling av personuppgifter inom nu aktuellt område särregleras i utlänningsdataförordningen. Denna förordning har enligt 2 § PUL företräde framför reglerna i personuppgiftslagen. Målet bör dock vara att myndighetsregister med ett stort antal registrerade och ett särskilt känsligt innehåll regleras i lag. Det förfarande som här är i fråga bör utgöra sådan behandling som lämpligast regleras i lag. Utlänningsdataförordningen anger vissa godtagbara ändamål för behandling av personuppgifter. Bl.a. är det tillåtet att behandla personuppgifter för myndighets handläggning av ärenden i enlighet med vad som föreskrivs i lag eller författning samt för framställning av statistik. Det anges inte uttryckligen att det även är tillåtet att behandla personuppgifter i syfte att utöva kontroll av utlänningar under deras vistelse i Sverige. Något sådant ändamål finns

inte heller angivet i personuppgiftslagen. Utlänningsdatautredningen har i sitt betänkande föreslagit att även den nya utlänningsdatalagen skall ange de fall i vilka behandling av personuppgifter är tillåten. Bl.a. skall personuppgifter få behandlas om det är nödvändigt för handläggning av ärenden, för kontroll av utlänning under vistelsen i Sverige samt för framställning av statistik. Enligt regeringens mening omfattar dessa förslag även de ändamål som gäller för registreringsförfarandet enligt rörlighetsdirektivet. Som tidigare nämnts är utlänningsdatautredningens förslag föremål för beredning i Regeringskansliet med sikte på en proposition under år 2006, varför det i nuläget saknas skäl att föreslå lagändringar med avseende på registrerings ändamål.

5.14.5 Registreringens utformning och organisation

Regeringens förslag: Migrationsverket skall vara ansvarig myndighet för registreringen av EES-medborgare.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens. Utredningen har dock pekat på att ett alternativ är att i utökad omfattning använda det befintliga systemet med samordningsnummer inom folkbokföringen.

Remissinstanserna: *Migrationsverket* motsätter sig inte att ansvaret för att administrera registreringen åläggs verket. *Tullverket*, *Skatteverket*, *Statistiska centralbyrån*, *CSN* och *Sveriges Kommuner och Landsting* anser att Migrationsverket bör vara ansvarig myndighet för registreringsförfarandet.

Skälen för regeringens förslag: Det finns olika alternativ till hur en registrering skall utformas och organiseras. De myndigheter som regeringen bedömer kan komma ifråga som ansvarig myndighet för registreringen är dock Migrationsverket och Skatteverket.

Migrationsverket är central förvaltningsmyndighet för verksamhet inom migrationsområdet. Verket tillämpar de regler som styr invandring till Sverige och beviljande av svenskt medborgarskap. Verket tar emot och behandlar ansökningar om asyl, visum och uppehållstillstånd samt erbjuder de asylsökande bostad under väntetiden. Det är också verkets ansvar att underlätta för den som vill återvända samt att förmå den som inte har erforderligt uppehållstillstånd att lämna landet. Migrationsverket skall, enligt 3 § första stycket 3 förordningen (2004:294) med instruktion för Migrationsverket, föra register och statistik över utlänningar i landet i den utsträckning som det behövs för verksamheten. Migrationsverket har ett väl utvecklat system för automatiserad behandling av personuppgifter i verksamhet enligt utlänningslagstiftningen. Den centrala databasen inom Migrationsverket betecknas centrala utlänningsdatabasen (CUD). CUD utgör verkets utlänningsregister och möjliggör för verket att föra erforderlig statistik. Migrationsverkets behandling av personuppgifter regleras av utlänningsdataförordningen. Enligt förordningen får verket i automatiserat verksamhetsregister behandla personuppgifter för författningsreglerad handläggning av ärenden och för fullgörande av sin författningsreglerade underrättelseskyldighet. Verket får även behandla personuppgifter för bl.a. framställning av statistik. Av utlänningsdataförordningen framgår vilka personuppgifter som får behandlas i registret. Mi-

grationsverket upprätthåller också rättsfallsregister, fingeravtrycksregister och landinformationsregister. Rikspolisstyrelsen, polismyndigheter, Utlänningsnämnden, Integrationsverket och utlandsmyndigheter får enligt utlänningsdataförordningen ha direktåtkomst till Migrationsverkets verksamhetsregister (vad avser begreppet direktåtkomst, se avsnitt 6.17.1). Även Centrala studiestödsnämnden har möjlighet att få tillgång till vissa uppgifter hos Migrationsverket.

Skatteverket ansvarar för folkbokföringsdatabasen. I databasen registreras en mängd olika händelser i människors liv såsom födelse, dödsfall, flyttningar, in- och utvandringar, vigslar, partnerskap, äktenskapskillnad och namnändringar. Folkbokföringen ligger till grund för ett stort antal av våra medborgerliga rättigheter och skyldigheter. Exempelvis måste en person i många sammanhang kunna styrka en uppgift om namn eller civilstånd. Uppgiften om att en enskild är folkbokförd används vid bedömningen av dennes rätt till sociala förmåner och bidrag. Frågan om i vilken kommun beskattning skall ske är beroende av var inom landet personen är folkbokförd. Uppgifterna i folkbokföringsdatabasen vidarebefordras till personregister hos andra myndigheter. Folkbokföringsdatabasen definieras som en samling personuppgifter som med hjälp av automatiserad behandling används gemensamt i verksamheten för de i lagen angivna ändamålen. Folkbokföringsdatabasen är främst avsedd att användas av myndigheter. Regeringen kan dock meddela föreskrifter om att uppgifter får lämnas ut till enskild. I den förvaltningspolitiska propositionen anges att det främsta skälet till att det skall finnas en möjlighet att lämna ut uppgifter till en enskild är att Svenska kyrkan skall kunna använda sig av registret (prop. 1997/98:136, s. 75f). I övriga fall skall prövningen enligt motiven vara restriktiv. Endast sådana fall där behovet är utrett och inte kan tillgodoses inom ramen för SPAR bör överhuvudtaget komma i fråga. Det ovan sagda gäller direktåtkomst. När det gäller rätten att få avskrift av uppgifter i databasen gäller tryckfrihetsförordningen och vanliga sekretessregler.

Det finns olika alternativ som alla innefattar att Skatteverket är personuppgiftsansvarig myndighet. I likhet med vad som anförts i SOU 2005:49 anser regeringen att inget av dessa alternativ i dagsläget är att föredra. Migrationsverket är central utlänningsmyndighet och har redan idag en organisation som utför i princip samma handläggning och prövning som kommer att bli aktuell när rörlighetsdirektivet genomförs. Verket är den myndighet som kanske bättre än någon annan myndighet har den kompetens som är nödvändig för förfarandet. Migrationsverkets databas kan redan idag behandla alla de personuppgifter som aktualiseras i samband med det föreslagna registreringsförfarandet. Alla viktiga skäl till att införa registreringsförfarandet kan tillgodoses genom Migrationsverket. Som anføres i avsnitt 6.15.1 anser regeringen dessutom att Migrationsverket är den myndighet som är bäst lämpad att ansvara för utfärdandet av uppehållskort. Intresset av att begränsa administrativa förfaranden och kostnader talar för att den myndighet som har ansvaret för uppehållskorten även bör ansvara för registreringsförfarandet. Sammantaget anser regeringen att det bör vara Migrationsverket som skall ansvara för registreringsförfarandet.

Regeringens förslag: En utlänning som är medborgare i en EES-stat och som har uppehållsrätt i Sverige skall registrera sig hos Migrationsverket, om han eller hon avser att vistas i landet mer än tre månader. Nordiska medborgare och EES-medborgare som har uppehållstillstånd eller är arbetssökande skall inte omfattas av registreringsskyldigheten.

Regeringen skall bemyndigas att meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter som skall lämnas vid registreringen.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: *Göta hovrätt* har anfört att det bör övervägas om inte registreringsskyldigheten enligt 5 kap. 8 § UtIL – som i sig inte är rättighetsskapande – bör knyta an till direktivtextens ”vid uppehåll i riket som överstiger tre månader”. *Migrationsverket* avstyrker utredningens förslag att kravet på registrering även ska omfatta EES-medborgare och deras familjemedlemmar som har uppehållstillstånd enligt nationella regler. Verket menar att de, i likhet med de EES-medborgare som har gällande uppehållstillstånd enligt nuvarande EES-regler, bör undantas från kravet på registreringen. Att kräva registrering även av dem som har nationella uppehållstillstånd skulle innebära att de på nytt måste vidtaga åtgärder för att legalisera sin vistelse här trots att de redan har uppehållstillstånd. Det framstår som en onödig administrativ påлага för personerna i fråga. Verket avstyrker även förslaget att arbetssökande skall omfattas av kravet på registrering. Enligt verkets mening är en registrering av arbetssökande inte förenligt med rörlighetsdirektivet eller i vart fall inte i enlighet med direktivets anda att öppna för ett sådant registreringskrav.

Skälen för regeringens förslag: Som angivits i avsnitt 6.14.4 bör ett särskilt registreringsförfarande införas. Som vidare angivits i avsnitt 6.14.5 bör Migrationsverket vara ansvarig myndighet för registreringen. För att Migrationsverket skall kunna genomföra denna uppgift måste den enskilde åläggas en skyldighet att registrera sig.

Av artikel 8.2 respektive 9.2 framgår att fristen för registrering respektive ansökan om uppehållskort inte får understiga tre månader räknat från ankomstdagen. Enligt regeringens mening bör det i lag anges att registrering eller ansökan om uppehållskort skall ske senast tre månader efter ankomsten till Sverige. Med hänsyn till att utlänningar i allmänhet har rätt att vistas i Sverige i tre månader utan uppehållstillstånd, är det både lämpligt och praktiskt att dessa tidsfrister överensstämmer. Det kan dock inte anses föreligga något hinder mot att, om utlänningen själv begär det, registrering utförs eller uppehållskort utfärdas redan under vistelsens tre första månader. Inte heller kan det anses föreligga något hinder mot att handlingar utfärdas innan den enskilde rest in i landet.

Nordiska medborgare är idag undantagna kravet på uppehållstillstånd. Att ålägga dem en registreringsskyldighet vore att skärpa kraven på nordiska medborgare i Sverige, vilket inte är önskvärt. Dessa medborgare bör därför undantas från registreringskravet. Utgångspunkten i förslaget är att de som har uppehållsrätt skall registrera sig. Det innebär att även de medborgare i en EES-stat som har uppehållstillstånd enligt 2005 års utlänningslags regler skall registreras, om de uppfyller kraven för uppehållsrätt. Det förefaller härvid onödigt att belasta dessa utlänningar med

det nya förfarandet så länge de har giltigt uppehållstillstånd enligt nationell rätt, varför även dessa bör undantas från registrering.

Arbetssökande behöver enligt nuvarande regler inte ha uppehållstillstånd ens om deras vistelse i landet är längre än tre månader. Dessutom får arbetssökande anses vara en grupp vars vistelse i landet är högst tillfällig, eftersom de i regel kan antas lämna landet om de inte får något arbete. Om personen får ett arbete kommer han eller hon att registreras som arbetsstagare. Om vederbörande i annat fall upphör att vara arbetssökande men ändå väljer att stanna kvar i landet pga. att han eller hon har tillräckliga medel för sin och sina familjemedlemmars försörjning, skall registrering istället att ske på denna grund. Det saknas därför anledning att nu införa ett krav på registrering för arbetssökande.

Vilka uppgifter som utlänningen skall lämna för att kunna registreras bör anges i närmare föreskrifter av regeringen. Rörlighetsdirektivet anger härvid vilka krav som medlemsstaten högst får ställa för att registreringsbevis skall utfärdas. Eftersom utlänningen skall kunna föreläggas vid vite att lämna de uppgifter som krävs för att registrering skall kunna ske (se avsnitt 6.16.1), är det lämpligt att regeringen uttryckligen bemyndigas att meddela föreskrifter om vilka uppgifter som därvid skall lämnas.

5.14.7 Uppgifter som bör och får behandlas

Regeringens bedömning: Det bör framgå av lag vilka uppgifter som får behandlas i registreringsförfarandet. Några lagändringar bedöms dock i nuläget inte nödvändiga.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Migrationsverket* har anfört att frågan om hur omfattande prövning och kontroll som får göras beträffande själva registreringen bör beröras närmare. *Försäkringskassan* tillstyrker förslaget men föreslår att *Migrationsverket* också skall registrera utländskt socialförsäkringsnummer eftersom detta underlättar för den enskilde, *Försäkringskassan* och berörda utländska myndigheter. Att ha dessa uppgifter gör det lättare för *Försäkringskassan* i kontakten med utländska myndigheter när det är fråga om att utreda försäkringstillhörighet och att lämna uppgifter om försäkringsperioder i Sverige till andra medlemsstater i enlighet med bestämmelserna i rådets förordningar (EEG) 1408/71 och 574/74. *Försäkringskassan* betonar även att det är viktigt att grunden för registreringen framgår, dvs. att det framgår om den berörde är anställd, egenföretagare, arbetssökande eller pensionär. Uppgift om socialförsäkringsnummer bör enligt *Försäkringskassan* falla in under begreppet andra identifieringsuppgifter och kan redan i dag registreras av *Migrationsverket* enligt 4 § förordningen (2001:720) om behandling av personuppgifter i verksamhet enligt utlännings- och medborgarskapslagstiftningen, den s.k. utlänningsdataförordningen. Uppgift om den enskilde är anställd, egenföretagare eller arbetssökande bör också kunna registreras med stöd av förordningen. Det kan däremot krävas en förordningsändring för att uppgift om den enskilde är pensionär ska kunna registreras. För att det ska vara möjligt för *Migrationsverket* att registrera uppgift om socialför-

säkringsnummer måste det i förslaget till ny 5 kap. 8 § i UtL läggas till att utlänningen också ska lämna uppgift om utländskt socialförsäkringsnummer vid registreringen. *Statistiska centralbyrån* tillstyrker förslaget och anför att födelseland, vistelsens förväntade varaktighet och anledningen till invandringen bör registreras. SCB anser även att en koppling mellan det nya registret och folkbokföringen måste vara möjlig, t.ex. i form av samordningsnummer. Därigenom skapas möjligheter att följa de individer som går från att vara korttidsinvandrare till att folkbokföras. CSN instämmer i utredningens förslag om vilka uppgifter som bör och får behandlas. *Landsorganisationen (LO)* har anført att ett uttryckligt krav på uppvisande av anställningsbevis respektive handling utvisande att den berörde är egenföretagare bör finnas i UtL.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 8 får varje medlemsstat ålägga unionsmedborgare som vistas i landet att registrera sig, dock framgår inte vilka uppgifter som får registreras. Artikel 8.2 anger visserligen vad registreringsbeviset skall innehålla, men direktivets regler har inte utformats som förbud mot registrering av vissa uppgifter. En möjlig slutsats är därför att rörlighetsdirektivet inte i något avseende utgör hinder mot registrering av personuppgifter. Som anförts i avsnitt 6.14.2 anger dock personuppgiftslagstiftningen snävare ramar. Personuppgifter får behandlas endast för sådana ändamål som är tillåtna enligt personuppgiftslagen. De uppgifter som är tänkta att behandlas måste vara nödvändiga och adekvata i förhållande till ändamålen. Således utgör registreringsförfarandets ändamål utgångspunkten för bedömningen av vilka uppgifter som bör behandlas i förfarandet. De aktuella uppgifterna skall därför vara nödvändiga och adekvata i förhållande till behovet av att utöva individuell utlänningskontroll, att statistiskt kunna bevaka migrationen till landet samt att underlätta den gemenskapsrättsliga skyldigheten att utfärda andra bevishandlingar, t.ex. uppehållskort.

I utlänningsdataförordningen regleras i detalj vilka uppgifter som får behandlas. Det är tveksamt om denna uppräkningslista omfattar alla de uppgifter som är aktuella i rörlighetsdirektivets registreringsförfarande. Vidare är det enligt 13 § PUL förbjudet att behandla känsliga personuppgifter, t.ex. uppgifter som avslöjar ras och etniskt ursprung. Begreppet ”känsliga personuppgifter” överensstämmer med det motsvarande begrepp som används i dataskyddsdirektivet. Förbudet gäller inte bara själva uppgiften om t.ex. etniskt ursprung utan även sådana uppgifter som avslöjar denna uppgift. (jfr SOU 2001:32 s.124). Från förbudet gäller vissa undantag. Uppräkningen av undantag är uttömmande och torde inte omfatta samtliga de för registreringsförfarandet aktuella ändamålen.

I samband med det nu föreslagna registreringsförfarandet kommer ett stort antal olika uppgifter att behandlas. Vilka uppgifter det är fråga om samt i vilka sammanhang dessa kommer att behöva behandlas redogörs för i det följande.

Grundläggande uppgifter

Artikel 8 anger vissa uppgifter och handlingar som aktualiseras i registreringsförfarandet. Registreringsbeviset skall enligt artikel 8.2 innehålla uppgift om den registrerade personens namn, adress och registreringsdatum. Dessa uppgifter måste naturligtvis behandlas. Beviset skall däremot

inte innehålla uppgifter om giltighetstid (KOM [2001] 257 slutlig s.12), varför en sådan uppgift följaktligen inte bör registreras. Syftet med att denna uppgift inte skall registreras får förmodas vara att registreringen inte är ett förfarande som förfogar över uppehållsrättens giltighet och att en uppgift om giltighetstid härvid skulle ge sken av motsatsen. Upphållsrättens varaktighet beror på de omständigheter som utgör grunden för den. Det är enligt rörlighetsdirektivet inte tillåtet att införa krav på återkommande förnyelse av registreringsåtgärden.

Bevishandlingar

Enligt artikel 8.3 får medlemsstaterna kräva att unionsmedborgaren visar upp vissa handlingar för att denne skall få ett registreringsbevis. Det är därför rimligt att dessa handlingar registreras. Alla unionsmedborgare skall visa upp ett giltigt identitetskort eller pass. En uppgift om att den enskilde har pass eller identitetskort kan knappast anses som känslig. Dock finns andra handlingar som bör visas upp i samband med utfärdande av registreringsbevis och vars registrering inte är lika självklar.

De unionsmedborgare som uppehåller sig i Sverige i egenskap av anställda eller egenföretagare skall, för att få utfärdat ett registreringsbevis, uppvisa en bekräftelse från arbetsgivaren om anställning, ett anställningsintyg eller ett bevis på att unionsmedborgaren är egenföretagare. Motsvarande bör gälla för tjänsteutövare som inte är anställda eller egenföretagare i Sverige och som får registreras i detta förfarande. Vid Migrationsverkets nuvarande prövning av om uppehållstillstånd skall beviljas godtas normalt de anställningshandlingar som uppvisas efter en enklare kontroll av att det aktuella företaget faktiskt existerar. I vissa ärenden görs dock fördjupade kontroller av anställningsbeviset och av arbetsgivaren. I den mån det är tillåtet enligt artikel 14.2 att genomföra kontroller beträffande sådana handlingar bör det naturligtvis vara tillåtet att behandla de uppgifter som inhämtas. Enligt nuvarande ordning skall Migrationsverket vid uppehållstillståndsutfärdandet även registrera branschtillhörighet beträffande arbetstagare. Det finns inget som talar för att behovet av att behandla sådana uppgifter minskat. Snarare bör det ligga i intresset av att statistiskt kunna bevaka migrationen till landet att behandla uppgifter om branschtillhörighet. Dessa uppgifter bör framgå av de handlingar som tidigare angivits. Det får dock inte ställas som krav för utfärdandet av registreringsbeviset att unionsmedborgaren tillhandahåller uppgifter om vilken bransch han eller hon är verksam i.

Den unionsmedborgare som vistas i Sverige med stöd av artikel 7.1 b skall visa upp ett bevis på att han eller hon har tillräckliga tillgångar för att inte belasta det sociala biståndssystemet under vistelsen och en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige.

Studerande skall för att få ett registreringsbevis uppvisa ett bevis på en registrering vid en erkänd institution för studier eller yrkesutbildning och ett bevis på att de omfattas av en heltäckande sjukförsäkring. Rimligen skall beviset, även om detta inte uttryckligen anges i rörlighetsdirektivet, också utvisa att sjukförsäkringen gäller i Sverige. Enligt artikel 7.1 c andra stycket är det nämligen en förutsättning för att en studerande skall ha uppehållsrätt under längre tid än tre månader att denne har en sjukförsäkring som gäller här. Därutöver skall en studerande även lämna en försäk-

ran om att han eller hon har tillräckliga tillgångar att försörja sig själv och sin familj, så att de inte blir en belastning för den mottagande medlemsstatens biståndssystem under vistelsen.

Familjemedlemmar som själva är unionsmedborgare, men som inte har uppehållsrätt enligt artikel 7.1 a-c utan enligt d, har rätt att få ett registreringsbevis om denne visar upp en handling som bestyrker familjeanknytning eller ett registrerat partnerskap och ett bevis om registrering för den unionsmedborgaren som de följer med eller ansluter sig till. Om unionsmedborgaren är en släkting i rakt upp- eller nedstigande led skall denne även visa upp en handling som styrker att han eller hon för sin försörjning är beroende av sin uppehållsberättigade släkting eller dennes maka, make eller partner. För familjemedlemmar i rakt nedstigande led som är under 21 år är det tillräckligt att bevisa sin ålder. I artiklarna 12 och 13 behandlas vissa fall när förutsättningarna förändrats för familjemedlemmen. Det handlar om de situationer när äktenskapet eller det registrerade partnerskapet med unionsmedborgaren upphört eller om unionsmedborgaren avlidit eller lämnat landet. Dessa situationer synes endast i undantagsfall innebära några problem vid registreringsstillfället. I normalfallet bör familjemedlemmen ha hunnit registrera sig före en sådan händelse. Om familjemedlemmen ansöker om registrering efter det att förutsättningarna ändrats på något av ovanstående sätt förhåller det sig dock något annorlunda. För att denne själv skall ha uppehållsrätt förutsätts att familjemedlemmen själv tillhör någon av de kategorier som behandlats i avsnitt 5.8.2. Familjemedlemmen måste således visa att han eller hon är arbetstagare, egenföretagare, tjänstetillhandahållare, studerande, arbetsökande eller har tillräckliga tillgångar för vistelsen. Följaktligen måste registreringsmyndigheten kunna begära att denne tillhandahåller handlingar som visar att han eller hon uppfyller dessa krav. Det bör noteras att familjemedlemmen fortfarande måste kunna styrka familjeanknytningen till den unionsmedborgaren som har eller har haft uppehållsrätt i Sverige. Det kan också finnas anledning att kontrollera om förändringen av förhållandena har skett efter det att de flyttade till Sverige.

Arbetsökande tillhör en särskild kategori, som inte uttryckligen medgetts en uppehållsrätt enligt rörlighetsdirektivet, men som ändå måste anses ha en sådan rätt (se avsnitt 5.8.2.6). En följd av att de skall anses ha en uppehållsrätt i Sverige som överstiger de inledande tre månaderna är att de därmed också får åläggas ett registreringskrav. I artikel 8.3 anges inte vilka krav som får ställas för att utfärda bevis om registrering för arbetsökande. Det kan inte anses strida mot rörlighetsdirektivet eller gemenskapsrätten i övrigt att ställa vissa krav på att den arbetsökande presenterar handlingar som visar att han eller hon faktiskt är arbetsökande. Regeringen väljer dock att inte ålägga arbetsökande något registreringskrav av skäl som redovisats ovan under avsnitt 6.14.6.

Enligt artikel 7.3 skall vissa unionsmedborgare anses behålla sin ställning som arbetstagare eller egenföretagare trots att förhållandet upphört. Detta gäller för den som drabbats av sådan arbetsoförmåga som framgår av artikel 7.3 a, för den som drabbas av ofrivillig arbetslöshet enligt artikel 7.3 b-c eller den som inleder en yrkesutbildning i enlighet med artikel 7.3 d. Artikel 8.3 tycks inte medge möjligheten att kräva av en sådan arbetsökande att även visa upp bevis på att denne efter att arbetslösheten inträffat anmält sig till behörig arbetsförmedling. Dessa situationer bör i

normalfallet inte innebära några problem vid registreringstillfället eftersom unionsmedborgaren vanligtvis har hunnit registrera sig innan denne slutat sin anställning eller upphört att vara egenföretagare. Det kan dock förekomma att unionsmedborgaren av någon anledning väntat med att registrera sig eller att anställningen upphört efter kort tid. Om denne vid registreringstillfället åberopar artikel 7.3 kan det uppstå problem. Av skäl 14 till rörlighetsdirektivet framgår att uppräkningslistan av bevishandlingar i artikel 8 är avsedd att vara uttömmande. Det enda krav som får ställas beträffande arbetstagare är pass eller identitetskort samt ett intyg eller liknande som utvisar det tidigare anställningsförhållandet. Det skulle således inte vara möjligt att vid registreringsprövningen kräva att den unionsmedborgare som åberopar artikel 7.3 presenterar ett intyg om att arbetsoförmågan beror på sjukdom eller olycksfall, att arbetslösheten är ofrivillig, att han eller hon anmält sig som arbetssökande vid en behörig arbetsförmedling, eller att unionsmedborgaren inlett en yrkesutbildning som har ett samband med den tidigare sysselsättningen. Detta framstår som särskilt märkligt beträffande den sistnämnda kategorin. Den som inleder en yrkesutbildning enligt artikel 7.3 d har rätt att hävda att han eller hon skall behålla sin ställning som arbetstagare, trots att han eller hon övergått till att vara studerande. Detta kan av flera anledningar vara mer förmånligt för den enskilde. Exempelvis kan fler familjemedlemmar härleda en uppehållsrätt enligt rörlighetsdirektivet om unionsmedborgaren anses som arbetstagare istället för studerande, vilket framgår av artikel 7.4. Nyss nämnda unionsmedborgare skulle således kunna bli betraktade som arbetstagare i rörlighetsdirektivets bemärkelse, vilket i sin tur skulle innebära att han eller hon enligt artikel 8.3 inte får avkrävas annat bevis än anställningsbevis, trots att anställningen upphört. Däremot måste en person som påbörjat samma yrkesutbildning utan att dessförinnan ha arbetat i Sverige uppvisa flera andra handlingar. Det är svårt att finna skäl för en sådan ordning. Även om det inte uttryckligen anges i rörlighetsdirektivet att registreringsmyndigheten får kräva uppvisande av handlingar som styrker sådana förhållanden som framgår av artikel 7.3 talar ändå ändamålsskäl för att även sådana handlingar får avkrävas. I vart fall gäller detta när artikel 14.2 andra stycket kan åberopas. Det bör i sådant fall också vara tillåtet att registrera dessa handlingar. Vad som nu sagts avser den situationen när unionsmedborgaren redan lämnat sin anställning när han ansöker om registreringsbevis. Om denne däremot tillhört kategorin arbetstagare eller egenföretagare vid registreringstillfället och det först senare uppmärksammas att detta förhållande upphört, bör det normalt vara fråga om sådana fall där det framkommit information som medfört att det uppstått rimliga tvivel på huruvida unionsmedborgaren uppfyller kraven i artiklarna 7, 12 och 13, vilket i så fall föranlett en kontroll av uppehållsrätten enligt artikel 14.2. I det fallet är det naturligtvis möjligt att begära in handlingar som styrker att unionsmedborgaren uppfyller kraven enligt artikel 7.3.

Grunden för uppehållsrätten

Eftersom vissa bevishandlingar bör registreras är det naturligt att samtidigt registrera grunden för uppehållsrätten. Med beaktande av behovet av att statistiskt kunna bevaka migrationen till landet får det anses vara av

vikt att behandla dessa uppgifter. Hur de olika kategorierna av utlänningar skall indelas får ankomma på den myndighet som ansvarar för registreringen.

Historiska uppgifter

Det föreligger inte något hinder mot att behandla historiska uppgifter om unionsmedborgaren. Som utgångspunkt är det endast de aktuella uppgifter som medför att denne har uppehållsrätt som är intressanta att behandla. Det finns knappast anledning att undersöka uppgifter som inte längre gäller vid registreringstillfället. Däremot kan det tänkas att det vid en omprövning enligt artikel 14.2 framkommer att unionsmedborgaren visserligen fortfarande har uppehållsrätt men att det numera beror på andra skäl. Det finns i denna situation anledning att registrera uppgifter om dessa förändrade förhållanden. I annat fall finns risken att unionsmedborgarens uppehållsrätt, på grund av att registret innehåller gamla uppgifter, på nytt blir ifrågasatt. Av motsvarande anledning kan det finnas skäl att behålla uppgifter om de gamla förhållandena som föranledde den ursprungliga registreringsåtgärden och att även behandla sådana historiska uppgifter. Det föreligger heller inte något hinder mot att behandla uppgifter om avregistrerade unionsmedborgare. Sådana uppgifter kan vara värdefulla att behandla med hänsyn till såväl behovet av individuell utlänningskontroll som intresset av att statistiskt bevaka migrationen i landet.

Andra uppgifter

Under utarbetandet av rörlighetsdirektivet angavs att systemet med folkbokföringsregister är godtagbart (KOM [2001] 257 slutlig s.12). Även om uttalandet inte avsåg just det svenska systemet bör det ändå ge stöd för att de uppgifter som registreras i vår folkbokföring får registreras. Om inte annat bör detta vara tillåtet eftersom samma uppgifter får registreras beträffande svenska medborgare och registrering av sådana uppgifter därför inte strider mot likabehandlingsprincipen. Uppgifter som ingår i folkbokföringen och som bör vara av värde att registrera i nu aktuellt förfarande är uppgifter om person- eller samordningsnummer, kön, civilstånd, medborgarskap och inflyttning från utlandet. Uppgifter om person- eller samordningsnummer och kön har betydelse för identifieringen av unionsmedborgaren och är värdefulla även för registreringsförfarandet. Medborgarskap och inflyttning från utlandet är uppgifter som direkt har betydelse för bedömningen av uppehållsrätten. I folkbokföringen registreras även födelseort, vilket inte synes lika självklart i det nu aktuella sammanhanget. Civilstånd kan ha betydelse för den som härleder sin uppehållsrätt från artikel 7.1 d, dvs. en unionsmedborgare som har uppehållsrätt p.g.a. att en anhörig har uppehållsrätt enligt artikel 7.1 a-c. Eftersom även den registrerade unionsmedborgarens familjemedlemmar kan ha en egen uppehållsrätt om samhörigheten med unionsmedborgaren är klarlagd, bör man också registrera uppgifter om dessa familjemedlemmar.

Enligt utlänningsdataförordningen får följande personuppgifter behandlas i verksamhet enligt utlänningslagstiftningen: person- eller samordningsnummer, namn, födelsetid, kön, vårdnadshavare, civilstånd och andra identifieringsuppgifter, nuvarande och tidigare medborgarskap, tidigare adress och boende i utlandet, adress och boende i Sverige, uppgifter om resedokument och identifieringshandlingar, uppgifter rörande utlänningsens resa och ankomst till Sverige, språk, religion, politisk åskådning, etnisk tillhörighet och hälsotillstånd. Vidare får även behandlas uppgifter om andra än den registrerade, t.ex. om god man, ombud, biträden, tolk, anhöriga och kontakt- eller referenspersoner. För asylsökande m.fl. får även registreras uppgifter om bl.a. inskrivning vid boendeenhet, utbildning, yrke och anställning. Olika typer av beslut får också registreras.

I uppräkningsen av vilka uppgifter som får registreras ingår de flesta uppgifter som tidigare har redovisats i detta avsnitt. Det framgår dock inte att sådana handlingar som åberopas i tillståndsförfarandet får behandlas. Det är vidare tveksamt om någon bestämmelse i övrigt i utlänningsdataförordningen ger stöd för att registrera alla de uppgifter som är aktuella i rörlighetsdirektivets registreringsförfarande. För att undanröja dessa tvivel skulle uppräkningsen i utlänningsdataförordningen behöva kompletteras med ytterligare uppgifter som får behandlas.

I sammanhanget skall dock beaktas på vilket sätt utlänningsdatautredningen föreslår att den nya utlänningsdatalagen skall utformas. Det är visserligen ur integritetssynpunkt föredelaktigt att det i författning specificeras vilka personuppgifter som får behandlas i verksamheten. Utlänningsdatautredningen har emellertid mot detta anfört att det finns stora tillämpningssvårigheter med en sådan författningsteknisk lösning. En detaljreglering av det slag som nu finns i utlänningsdataförordningen riskerar att försvåra ett rationellt utnyttjande av informationstekniken i verksamheten, inte minst med hänsyn till behovet av flexibilitet vid förändringar i verksamheten. Utlänningsdatautredningen föreslår att den nya utlänningsdatalagen skall reglera vilka uppgifter som får behandlas, men att det inte skall vara fråga om en detaljreglering. I stället föreslås att regeln skall ange att alla personuppgifter som är nödvändiga för det ändamål för vilket behandlingen utförs får behandlas och att känsliga uppgifter skall få behandlas endast om det är oundgängligen nödvändigt. Utlänningsdatautredningen har även föreslagit en allmänt hållen regel beträffande behandling av känsliga personuppgifter. Om utlänningsdatautredningens förslag genomförs kommer det att i lag finnas stöd för att registrera de uppgifter som är aktuella i rörlighetsdirektivets registreringsförfarande. Enligt regeringens mening bör det i författning klart anges att de uppgifter som aktualiseras i samband med registreringsförfarandet får registreras. Detta bör lämpligen ske i lag. Med hänsyn till det förslag till ny utlänningsdatalag som har lagts fram av utlänningsdatautredningen saknas dock anledning att i nuläget föreslå lagändringar i denna del.

5.15.1 Uppehållskort

Regeringens förslag: En utlänning som inte är medborgare i en EES-stat, men som har uppehållsrätt och som avser att vistas i Sverige mer än tre månader, skall ansöka om uppehållskort hos Migrationsverket. Bestämmelser med nu nämnt innehåll skall införas i 3 a kap. NUtil.

Migrationsverket skall ansvara för förfarandet med uppehållskort.

Regeringen skall bemyndigas att meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter som skall lämnas i samband med ansökan om uppehållskort.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: De skäl som talar för att EES-medborgare registreras har samma bärighet för dessas familjemedlemmar från tredje land. Kravet på uppehållstillstånd avskaffas även beträffande dem som tillhör denna kategori, vilket innebär att förfarandet med uppehållskort är den bästa möjligheten till kontroll avseende dessa personer. Därtill måste någon form av behandling av personuppgifter anses vara en förutsättning för att kunna tillhandahålla uppehållskort. Således bör även EES-medborgares familjemedlemmar som inte själva är EES-medborgare registreras.

Migrationsverket är som central utlänningsmyndighet den myndighet som är mest lämpad för att ansvara för utfärdandet av uppehållskort. Verket har redan idag en organisation som utför i princip samma handläggning och prövning som krävs för utfärdande av sådana kort. Vissa ställningstaganden angående frågan om uppehållsrätt för familjemedlemmar som inte själva är EES-medborgare kräver en ingående bedömning av omständigheterna. Migrationsverket är den myndighet som mer än någon annan myndighet har den nödvändiga kompetensen för sådana prövningar som blir aktuella vid utfärdandet av uppehållskort. Intresset av att begränsa administrativa förfaranden och kostnader talar för att den myndighet som har ansvaret för registreringsförfarandet även bör ansvara för uppehållskorten. Regeringen anser således att det bör vara Migrationsverket som skall ansvara för utfärdandet av uppehållskort.

Vad gäller de personuppgifter som bör och får behandlas bör de överväganden som gjorts i denna fråga beträffande EES-medborgare även gälla för familjemedlemmar från tredje land. Således bör grundläggande uppgifter om namn, adress och registreringsdatum behandlas i databasen samt uppgifter om person- eller samordningsnummer, födelseort, medborgarskap och inflyttning från utlandet. Till skillnad från registreringsbevisen för EES-medborgare får uppehållskorten innehålla uppgift om giltighetstid. Detta framgår av artikel 11.1, varför även denna uppgift bör behandlas. Även uppgifter om de handlingar som aktualiseras i samband med ansökan om uppehållskort bör behandlas. Av artikel 10.2 framgår att familjemedlemmar skall visa upp ett giltigt pass. Artikeln anger inte att identitetskort skulle kunna vara ett alternativ till pass, vilket gäller för EES-medborgare enligt artikel 8.5. Vidare anges att en handling som styrker familjeanknytning eller ett registrerat partnerskap skall uppvisas,

vilket exempelvis bör kunna vara ett personbevis eller motsvarande. Det registreringsbevis som tillhör den EES-medborgare som familjemedlemmen följer med eller ansluter till skall uppvisas och bör behandlas. I de fall då familjemedlemmen är ekonomiskt beroende av EES-medborgaren eller dennes maka, make eller registrerade partner skall familjemedlemmen även uppvisa handlingar som styrker beroendeförhållandet. Artikel 10.2 innehåller regler om vilka handlingar bl.a. de personer som omfattas av artikel 3.2 skall uppvisa för att tillerkännas uppehållskort. Detta är motsägelsefullt eftersom dessa personer inte har uppehållsrätt och därför inte omfattas av systemet med uppehållskort. Artikel 10.2 e och f har därför inget tillämpningsområde. Slutligen bör även uppgiften om sökandens status, dvs. att denne tillhör kategorin familjemedlemmar som inte själva är EES-medborgare, behandlas.

Regeringen anser att familjemedlemmar som skall ha uppehållskort bör åläggas en skyldighet att ansöka om uppehållskort hos Migrationsverket. Såsom angivits i avsnitt 6.14.6 skall, i likhet med registreringen av EES-medborgare, en sådan ansökan ske om den berörda utlänningen avser att vistas i Sverige i mer än tre månader. I likhet med vad som föreslagits i fråga om registreringen bör regeringen ges möjlighet att meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter som skall lämnas i samband med ansökan om uppehållskort.

5.15.2 Intyg om permanent uppehållsrätt

Regeringens bedömning: Migrationsverket bör även ansvara för förfarandet i samband med utfärdandet av intyg om permanent uppehållsrätt.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: *Migrationsverket* har ställt frågan om vilken prövning som får göras när en person begär att få ett bevis om permanent uppehållsrätt. Verket har förutsatt att man kan kräva att personen under vistelse här faktiskt uppfyllt kraven för att ha uppehållsrätt, t.ex. som arbetstagare eftersom vistelsen inte kan anses laglig om personen vistats här utan vare sig uppehållsrätt eller uppehållstillstånd. Verket har anfört att det i skäl 17 i direktivets förord används uttrycket ”uppehållit sig lagligt i enlighet med villkoren i detta direktiv”, vilket understryker verkets uppfattning.

Skälen för regeringens bedömning: Någon form av registrering bör vara en förutsättning för att kunna tillhandahålla de berörda utlänningarna intyg om permanent uppehållsrätt. Det registreringsförfarande som behandlats i avsnitt 6.14 utgör den naturliga utgångspunkten. Regeringen anser att ansvaret för utfärdandet av intyget lämpligen bör åläggas Migrationsverket. Verket bör därvid kontrollera uppehållets varaktighet och, om förutsättningarna för permanent uppehållsrätt anses föreligga, utfärda intyget samt i registret föra in de uppgifter som har framkommit i samband med prövningen. De uppgifter som bör komma i fråga att behandla är i första hand den eventuella bevisning för uppehållets varaktighet som sökanden lagt fram samt uppgiften om att ett intyg om permanent uppehållsrätt utfärdats. Det bör även vara tillåtet att behandla eventuella för-

5.15.3 Permanent uppehållskort

Regeringens bedömning: Migrationsverket bör även ansvara för förfarandet i samband med utfärdande av permanent uppehållskort.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning. Utredning har även föreslagit att Migrationsverket bör ansvara för automatisk databehandling av personuppgifter om de sökande.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens bedömning: Någon form av administrativt förfarande bör vara en förutsättning för att kunna tillhandahålla familjemedlemmen det permanenta uppehållskortet. Enligt artikel 20.1 skall det permanenta uppehållskortet förnyas automatiskt vart tionde år. Detta innebär att det är nödvändigt att upprätthålla ett system även beträffande de som har rätt till permanent uppehållskort. Ansvaret för utfärdande av permanent uppehållskort bör lämpligen åläggas Migrationsverket. Även vid Migrationsverkets kontroll av om sökanden uppfyller villkoren för permanent uppehållsrätt gäller att varje bevismedel som godtas i Sverige får användas för att styrka att det varit fråga om ett stadigvarande uppehåll. Vad som sagts i föregående avsnitt om uppgifter som kan bli aktuella att behandla gäller även för detta förfarande. Därutöver bör uppgiften om det permanenta uppehållskortets giltighetstid behandlas.

5.16 Förfarandet i samband med utfärdande av registreringsbevis och uppehållskort

5.16.1 Kontrollåtgärder och sanktioner

Regeringens förslag: Om det kan antas att en utlänning är skyldig att registrera sig eller att ansöka om uppehållskort, får Migrationsverket förelägga honom eller henne att fullgöra denna skyldighet eller att skriftligen lämna de uppgifter som behövs för att registrering eller utfärdande av uppehållskort skall kunna ske. Ett sådant föreläggande skall kunna förenas med vite. Vid prövningen av en fråga om utdömande av vite skall även vitets lämplighet kunna bedömas. Vad som nu sagts skall på motsvarande sätt gälla för familjemedlemmars skyldighet att ansöka om uppehållskort.

Regeringens bedömning: Några sanktioner mot utlänningar som underlåter att ansöka om permanent uppehållskort bör inte införas.

Utredningens förslag: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: *Säkerhetspolisen* menar att Migrationsverkets möjlighet att förelägga vite inte kan anses vara en tillräckligt ingripande åtgärd utan att det även bör införas en straffbestämmelse. Denna bör ha sin utgångspunkt i 43 § folkbokföringslagen (1991:481).

Skälen för regeringens förslag: De förfaranden som behandlats i avsnitt 6.14.6 och 6.15.1 är de enda möjligheter till generell kontroll av unionsmedborgare och deras familjemedlemmar som rörlighetsdirektivet tillåter. Artikel 5.5 talar visserligen om möjligheten att införa en rapporteringsskyldighet inom rimlig tid efter inresan. Det saknas dock skäl att införa ett sådant förfarande, eftersom skyldigheten att registrera sig respektive anmäla sig borde vara tillräckligt. Efter det att de aktuella personerna registrerats i ovan nämnda förfaranden finns möjligheten att enligt artikel 14.2 kontrollera de särskilda fall då det uppstått rimliga tvivel på huruvida en unionsmedborgare eller dennes familjemedlemmar har uppehållsrätt. Denna kontroll får inte genomföras systematiskt. I avsnitt 6.14.3 har närmare beskrivits vilka möjligheter till kontroll som artikel 8 och 14.2 erbjuder. Det som där sägs gäller på motsvarande sätt för unionsmedborgares familjemedlemmar som är skyldiga att ansöka om uppehållskort. Därutöver kan nämnas möjligheten enligt artikel 27.3 att anmoda andra medlemsstater att lämna upplysningar om huruvida den berörda personen tidigare har förekommit i polisens register. Detta får ske vid utfärdande av registreringsbevis eller uppehållskort om det är absolut nödvändigt för att bedöma den berörda personen är en fara för allmän ordning eller säkerhet. Sådana förfrågningar får inte göras rutinmässigt. Den sista generella kontrollmöjligheten som rörlighetsdirektivet erbjuder är det tillfälle när den aktuella personen ansöker om intyg om permanent uppehållsrätt eller permanent uppehållskort. Detta sker som huvudregel efter det att personen har uppehållit sig i landet i fem år. De kontrollmöjligheter som i övrigt står till buds är de nationella förfaranden som tillämpas på alla som uppehåller sig i landet, dvs. inklusive de egna medborgarna.

Vad avser sanktionsmöjligheterna enligt rörlighetsdirektivet så tillåter artiklarna 8.2 och 9.3 att den som underlåter att uppfylla registrerings- och anmälningsskyldigheten åläggs effektiva, proportionerliga och icke-diskriminerande sanktioner. I artikel 36 anges t.o.m. att medlemsstaterna skall fastställa bestämmelser om sanktioner för överträdelse av nationella bestämmelser som antas i enlighet med rörlighetsdirektivet. Enligt regeringens mening bör en rimlig utgångspunkt vara de sanktioner som tillämpas på dem som underlåter att fullgöra sin anmälningsskyldighet enligt folkbokföringslagen. Om det kan antas att en person är skyldig att göra anmälan enligt folkbokföringslagen, får Skatteverket förelägga honom eller henne att antingen göra en sådan anmälan eller skriftligen eller muntligen lämna de uppgifter som behövs för bedömningen av hans folkbokföring. Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

Kontroll- och tvångsåtgärder med avseende på nu aktuella kategorier finns i 9 kap. NUtIL. Av 9 kap. 9 § NUtIL följer att en utlänning är skyldig att visa upp handlingar som visar att han har rätt att uppehålla sig i Sverige samt efter kallelse komma till Migrationsverket eller polismyndigheten och lämna uppgifter om sin vistelse här. Om utlänningen inte gör detta får han eller hon hämtas genom polismyndighetens försorg. Dessa åtgärder får endast vidtas om det finns anledning att anta att utlänningen saknar rätt att uppehålla sig här eller om det annars finns särskild anledning till kontroll. Detta bör kunna anses motsvara vad som finns angivet i artikel 14.2 i rörlighetsdirektivet om att det skall finnas rimliga tvivel på huruvida en enskild har uppehållsrätt. De kontroll- och tvångs-

åtgärder som anges i 9 kap. NUtIL får därför anses vara godtagbara enligt rörlighetsdirektivet. Däremot förhåller det sig annorlunda när det gäller Migrationsverkets möjligheter att vidta åtgärder mot den som kan antas ha uppehållsrätt men som underlåter att registrera sig eller ansöka om uppehållskort. Sådana åtgärder bör motsvara de åtgärder som tillåts enligt folkbokföringslagen. Möjligheten till hämtning finns inte i folkbokföringslagen, vilket bör betyda att en sådan åtgärd inte är godtagbar enligt rörlighetsdirektivet. Istället bör motsvarande möjligheter till vitesföreläggande enligt folkbokföringslagen införas. För att inte hämma effektiviteten i förfarandet bör själva vitesföreläggandet inte kunna överklagas. Avsaknaden av klagorätt bör dock kompenseras genom att vitets lämplighet skall kunna bedömas i samband med prövningen av en ansökan om utdömande av vitet. En sådan prövning bör lämpligen ankomma på migrationsdomstol. Med folkbokföringslagen som utgångspunkt för vad som är proportionerligt och icke-diskriminerande bör det visserligen vara möjligt att införa en regel om att den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet inte fullgör sin registreringskyldighet enligt rörlighetsdirektivet kan dömas till penningböter. Regeringen anser dock att möjligheten till vitesföreläggande är tillräckligt. Migrationsverkets möjligheter att förelägga den enskilde att lämna uppgifter bör framgå av lag. Detsamma bör gälla verkets möjlighet att förelägga vite.

Det kan avslutningsvis nämnas att det enligt artikel 20.2 finns möjlighet att ålägga en familjemedlem från tredje land proportionerliga och icke-diskriminerande sanktioner även för det fallet att denne underlåter att ansöka om permanent uppehållskort. Eftersom utlänningens vistelse i landet i sådana fall får antas vara känd sedan tidigare, anser regeringen att behovet av utlänningskontroll i dessa fall inte är sådant att det finns anledning att införa några bestämmelser som ger Migrationsverket rätt att ålägga utlänningen sanktioner för det fall att han eller hon underlåter att ansöka om permanent uppehållskort.

5.16.2 Migrationsverkets skyldighet att tillhandahålla handlingar

Regeringens bedömning: Det bör i författning anges att Migrationsverket skall utfärda registreringsbevis, intyg om inlämnad ansökan om uppehållskort, uppehållskort samt intyg om permanent uppehållsrätt respektive permanent uppehållskort till de utlänningar som är berättigade till detta, liksom när dessa handlingar senast skall utfärdas och deras giltighetstid. Någon lagändring är dock inte nödvändig utan kan regleras genom närmare föreskrifter från regeringen.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Migrationsverket* anser att även EES-medborgare bör få ett intyg om att de ansökt om att bli registrerade även om det inte krävs enligt direktivet. Migrationsverket ska visserligen handlägga skyndsamt men det är enligt verkets mening inte troligt att alla ärenden kommer att vara kompletta för registrering när de kommer in. I de fall då registreringsbevis inte kan utfärdas direkt i samband med ansökan är det

därför av vikt för den sökande att kunna visa att han eller hon ansökt om registrering.

Skälen för regeringens bedömning: Till följd av bestämmelserna i rörlighetsdirektivet samt nu framlagda författningsförslag i fråga om införande av registrerings- och ansökningsförfaranden bör det ankomma på den myndighet som administrerar dessa förfaranden, Migrationsverket, att utfärda vissa handlingar. Enligt regeringens mening bör några andra handlingar än vad som direkt framgår av direktivet inte utfärdas. För det fallet att en EES-medborgares ansökan om registrering inte innehåller de uppgifter som enligt direktivet får krävas för att registreringsbevis skall utfärdas, torde det inte föreligga några hinder mot att avvakta med utfärdandet. I annat fall skall utfärdandet av registreringsbeviset, vilket inte är avsett att föregås av någon saklig prövning av uppehållsrätten, ske omedelbart. Migrationsverkets skyldighet att tillhandahålla ifrågavarande handlingar, liksom när dessa senast skall utfärdas, bör författningsregleras. Detsamma gäller giltigheten av uppehållskort och permanent uppehållskort. Någon lagändring bedöms dock inte nödvändig, utan regleringen bör lämpligen ske genom närmare föreskrifter av regeringen i samband med den nya utlänningsförordningen.

5.16.3 Avgifter

Regeringens bedömning: De handlingar som anges i rörlighetsdirektivet bör utfärdas utan avgift. Någon författningsändring är inte nödvändig.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 25.2 skall de handlingar som utfärdas i enlighet med rörlighetsdirektivet utfärdas gratis eller mot betalning av ett belopp som inte överstiger de avgifter som landets egna medborgare betalar för liknande handlingar. För svenskt vidkommande är personbeviset den handling som ligger närmast till hands att likställa med de handlingar som anges i rörlighetsdirektivet. Eftersom personbeviset inte är avgiftsbelagt kan således inte heller dessa handlingar vara förenade med en ansökningsavgift. Utfärdande myndighet bör därför tillhandahålla dessa handlingar avgiftsfritt.

5.16.4 Avregistrering

Regeringens bedömning: Det är inte nödvändigt att införa några särskilda bestämmelser om avregistrering.

Utredningens bedömning : Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: Rörlighetsdirektivet innehåller inte några egentliga regler om avregistrering. Artikel 35 anger att medlemsstaterna under vissa förutsättningar får vidta nödvändiga åtgärder för att neka, avbryta eller dra tillbaka en rättighet enligt rörlighetsdirektivet. Något hinder mot att registreringsmyndigheten vidtar avregistreringsåtgärder

gärder bör därför knappast föreligga. Direktivet förbjuder systematiska kontroller av om unionsmedborgaren alltså har uppehållsrätt. Det kan således inte bli fråga om att införa rutiner för att systematiskt uppdatera registret. Endast i de fall då det framkommit en särskild anledning att ifrågasätta en EES-medborgares uppehållsrätt kan det bli fråga om att undersöka om han eller hon fortfarande skall vara registrerad. Framkommer det då att EES-medborgaren inte längre har uppehållsrätt bör han eller hon avregistreras. Det kan dock finnas skäl att låta uppgifterna kvarstå i registret som historiska uppgifter. Regeringen bedömer det således inte som nödvändigt att införa särskilda bestämmelser om att EES-medborgare får avregistreras. En sådan åtgärd får anses följa av registreringsmyndighetens allmänna behörighet att föra register över de utlänningar som har uppehållsrätt i Sverige.

5.17 Övriga frågor

5.17.1 Tillgång till personuppgifterna

Regeringens bedömning: Det är inte nödvändigt att, som en följd av genomförandet av rörlighetsdirektivet, ändra de nuvarande reglerna om vissa myndigheters möjlighet till direktåtkomst till personuppgifter som behandlas automatiserat av Migrationsverket. Det är inte heller nödvändigt att i nuläget utöka kretsen av myndigheter som skall ha sådan direktåtkomst.

Utredningens bedömning: Utredningen har bedömt att det inte är nödvändigt att ändra de nuvarande reglerna för myndigheters möjligheter till direktåtkomst av personuppgifter.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm* har konstaterat att de myndigheter som idag har direktåtkomst till Migrationsverkets verksamhetsregister är Rikspolisstyrelsen, polismyndigheter, Utlänningsnämnden, Integrationsverket, utlandsmyndigheter och i vissa fall Centrala studiestödsnämnden. Det är enligt Kammarrätten viktigt att ändra bestämmelserna i utlänningsdataförordningen så att fr.o.m. den 31 mars 2006 även migrationsdomstolarna har direktåtkomst till registret.

Skälen för regeringens förslag: Någon rättslig definition av begreppet direktåtkomst finns inte. Enligt en vedertagen uppfattning innebär direktåtkomst en möjlighet för myndigheter att på egen hand ta del av och söka efter uppgifter i en informationssamling som behandlas, dock utan att man själv kan bearbeta eller på annat sätt påverka innehållet. Direktåtkomsten måste, i fråga om sådana personuppgifter som behandlas automatiserat av Migrationsverket, vara förenlig med de ändamål för vilka Migrationsverket får behandla personuppgifterna. När det gäller uppgifter som behandlas i rörlighetsdirektivet måste således direktåtkomst av dessa vara förenliga med de ändamål som behandlas i avsnitt 5.14. I utlänningsdataförordningen anges vilka myndigheter som i allmänhet har direktåtkomst till Migrationsverkets verksamhetsregister. Åtkomsten begränsas på så sätt att det anges att åtkomsten begränsas till att avse endast personuppgifter som en tjänsteman oundgängligen behö-

ver för att fullgöra sina arbetsuppgifter enligt sin myndighets verksamhet enligt utlännings- och medborgarskapslagstiftningen.

Enligt regeringens bedömning är några författningsändringar inte nödvändiga med avseende på möjligheterna till direktåtkomst till de uppgifter som specifikt kommer att behandlas av Migrationsverket till följd av rörlighetsdirektivets genomförande. Huruvida ytterligare myndigheter rent allmänt bör ges direktåtkomst till de personuppgifter som behandlas automatiserat av Migrationsverket är en fråga som lämpligen bör behandlas i samband med den nya utlänningsdatalag som föreslås av Utlänningsdatautredningen (SOU 2003:40). Vad särskilt avser migrationsdomstolarnas möjlighet till direktåtkomst är denna fråga för närvarande föremål för beredning inom Regeringskansliet inför den nya instans- och processordning som införs när NUtil träder i kraft den 31 mars 2006.

5.17.2 Sekretess

Regeringens bedömning: Nuvarande bestämmelser i sekretesslagen (1980:100) är tillräckliga för att kunna tillgodose behovet av sekretess för de personuppgifter som kommer att behandlas i samband med de föreslagna registrerings- och ansökningsförfarandena

Utredningens bedömning: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: I 7 kap. 14 § sekretesslagen (1980:100), SekrL, finns bestämmelser om skydd för uppgifter som rör utlänningar. Sekretesskyddet för utlänningar är avsett att förhindra att röjande av uppgift om utlänning leder till skada som hänger samman med hans eller hennes särskilda förhållanden som utlänning. Bl.a. gäller sekretess i verksamhet för kontroll av utlänningar för uppgift om enskilda personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till den enskilde lider men. Med sådan verksamhet avses bl.a. ärenden om uppehållstillstånd, avvísning, utvisning samt andra kontrollåtgärder och löpande tillsyn. Beslut i utlänningsärenden omfattas inte av denna sekretessbestämmelse utom såvitt avser uppgifter i skälen. Enligt regeringens bedömning kommer 7 kap. 14 § SekrL att omfatta även registrerings- och ansökningsförfarandena hos Migrationsverket, varför det således saknas behov av att stärka sekretesskyddet för de uppgifter som förekommer i samband med dessa förfaranden. Det kan i sammanhanget påpekas att det sekretesskydd som härigenom kommer att råda för uppgifterna är starkare än vad som hade varit fallet om motsvarande uppgifter hade behandlats inom ramen för folkbokföringen. Enligt 7 kap. 15 § första stycket SekrL skall sekretess gälla för uppgift om enskilda personliga förhållanden i verksamhet som avser folkbokföringen, om det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider men om uppgiften röjs. Som nyss nämnts skall dock sekretess råda i samband med de ifrågavarande registrerings- och ansökningsförfarandena, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till den enskilde lider men. Efter en lagändring som trädde i kraft den 1 juli 2004 framgår numera av 7 kap. 14 § SekrL att sekretessen även gäller hos myndighet

som lämnar biträde i ett sådant ärende eller sådan verksamhet. Således kommer även utlandsmyndigheternas eventuella befattning med de uppgifter som behandlas i dessa förfaranden att omfattas av denna sekretess.

Även andra sekretessbestämmelser kan komma att aktualiseras i samband med behandlingen av de i sammanhanget aktuella uppgifterna. Enligt 7 kap. 16 § SekrL gäller sekretess bl.a. för personuppgift i personregister som anges i datalagen (1973:289), om det kan antas att ett utlämnande skulle medföra att uppgiften används för automatisk databehandling i strid med datalagen.

Enligt 7 kap. 41 § SekrL gäller viss sekretess i angelägenhet som avser en framställning enligt 3 § lagen (2000:344) om Schengens informationssystem om bl.a. att en person skall nekats tillträde till eller uppehållstillstånd i Schengenstaterna. Vad det här är fråga om är informationsutbyte med anledning av det informationssystem som Schengenstaterna har. Sverige för därför ett register som är anslutet till övriga länders motsvarigheter. Enligt 2 § lagen om Schengens informationssystem är syftet med registret bl.a. att främja samarbete som avser frågor om inresa och uppehållstillstånd. Syftet med registret är inte att främja samarbete avseende frågor om uppehållsrätt. Regeringen finner därför ingen anledning att i nuläget överväga ändring av 7 kap. 41 § SekrL, eftersom den avser andra ärenden än de som aktualiseras av rörlighetsdirektivet. Om syftet med Schengensamarbetets register skulle komma att ändras till att omfatta även samarbete i frågor om uppehållsrätt kommer emellertid en ändring i den nu nämnda sekretessbestämmelsen att bli nödvändig. Slutligen bör sägas något om statistiksekretessen enligt 9 kap. 4 § SekrL. Denna bestämmelse är tillämplig på den statistik som Migrationsverket kontinuerligt för enligt 2 § förordningen (1988:429) med instruktion för Migrationsverket. Bestämmelsen kommer även att bli tillämplig på statistisk hantering av de uppgifter som behandlas med anledning av förfarandena enligt rörlighetsdirektivet. Någon ändring av denna bestämmelse är således inte nödvändig.

5.17.3 Socialnämnds skyldighet att lämna ut uppgifter

Regeringens förslag: En socialnämnd skall på begäran lämna ut uppgifter angående en utlännings personliga förhållanden till en polismyndighet, Säkerhetspolisen, Migrationsverket, en migrationsdomstol, Migrationsöverdomstolen eller regeringen även när fråga uppkommit om utlämningen har uppehållsrätt.

Utredningens förslag: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 17 kap. 1 § NUtL skall en socialnämnd lämna ut uppgifter angående en utlännings personliga förhållanden, om en polismyndighet, Säkerhetspolisen, Migrationsverket, en migrationsdomstol, Migrationsöverdomstolen eller regeringen begär det och uppgifterna behövs för att avgöra ett ärende om uppehållstillstånd eller för verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning. Enligt regeringens mening behöver bestämmelsen kompletteras med motsvarande skyldighet när fråga uppkommit om en utlämning har uppehållsrätt.

Eftersom möjligheterna till rutinmässig kontroll enligt rörlighetsdirektivet är begränsade kan det endast i undantagsfall finnas anledning att begära in uppgifter från en socialnämnd för att utreda om en utlänning har uppehållsrätt. Fråga om utlänningen har uppehållsrätt kan dock uppkomma även i andra fall än vid sådan kontroll, t.ex. när ett ärende om utvisning redan har aktualiserats. Eftersom möjligheten att utvisa en utlänning med uppehållsrätt är begränsade, bör den beslutande myndigheten ha möjlighet att inhämta uppgifter för att närmare kunna bedöma om utlänningen har uppehållsrätt eller ej. I samband med utvisning pga. brott bör det dock i möjligaste mån ankomma på utlänningen själv att bestämma vilka uppgifter som domstolen skall beakta inom ramen för brottmålsprocessen. Regeringen anser därför att socialnämndens uppgiftsskyldighet inte skall utsträckas till att omfatta även allmän domstol.

5.17.4 Likabehandling m.m.

Regeringens förslag: Utlänningar med uppehållsrätt skall vara befriade från kravet på arbetstillstånd. Kravet på likabehandling i artikel 24.1 i rörlighetsdirektivet kräver i övrigt inga författningsändringar.

Utredningens förslag: Utredningen har föreslagit att utlänningsförordningen ändras på så sätt att alla de familjemedlemmar som har rätt att vistas i landet enligt rörlighetsdirektivet undantas från kravet på arbetstillstånd.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Som tidigare har redogjorts för i avsnitt 4.24 framgår av artikel 24.1 i rörlighetsdirektivet att alla de som enligt rörlighetsdirektivet uppehåller sig inom landet skall åtnjuta samma behandling som de egna medborgarna inom de områden som omfattas av fördraget. Av artikel 23 framgår vidare att unionsmedborgares familjemedlemmar som har uppehållsrätt eller permanent uppehållsrätt här skall, oavsett medborgarskap, ha rätt att ta anställning eller inleda verksamhet som egenföretagare. Enligt regeringens bedömning medför det sagda, bl.a. med hänsyn till att arbetstillstånd självfallet inte krävs av svenska medborgare, att utlänningar med uppehållsrätt bör undantas från kravet på arbetstillstånd. Till följd av undantagsbestämmelser i utlänningsförordningen är redan idag en stor del av EES-medborgarna och deras familjemedlemmar undantagna från kravet på arbetstillstånd. Regeringen anser dock att det nu föreslagna undantaget, som i sak medför att kretsen av familjemedlemmar som undantas från kravet från arbetstillstånd utökas, lämpligen bör tas in direkt i 2005 års utlänningslag.

I övrigt bedömer regeringen att kravet på likabehandling i artikel 24.1 inte kräver några författningsändringar i utlänningslagstiftningen. Artikel 24.2 tillåter dock vissa undantag i fråga om likabehandling beträffande andra än arbetstagare, egna företagare och deras familjemedlemmar. Bestämmelsen anger att den mottagande medlemsstaten inte är skyldig att bevilja socialt bistånd under uppehållets tre första månader. Vidare föreligger det inte någon skyldighet att bevilja sådant bistånd för arbetssökande så länge de vistas i landet med stöd av artikel 14.4 b. Artikel 24.2 medger slutligen även vissa inskränkningar i rätten till studiebidrag och

studielån, intill dess permanent uppehållsrätt erhållits. Enligt regeringens bedömning motsvarar uttrycket ”socialt bistånd” av vad som i svensk rätt inordnas under socialtjänstlagstiftningens område. Att det i kommissionens kommentar till direktivförslaget anges att även ”kostnadsfri sjukvård för medellösa” omfattas av begreppet ”socialt bistånd” föranleder ingen annan bedömning. I betänkandet SOU 2005:34, Socialtjänsten och den fria rörligheten, har bl.a. behandlats frågan hur socialtjänstlagstiftningen förhåller sig till artikel 24 i rörlighetsdirektivet. Ändringar i socialtjänstlagen (2001:453) har föreslagits. Vad avser frågan om begränsningar av studerandes rätt till bistånd till uppehälle för studier inklusive yrkesutbildning i form av studiebidrag eller studielån, är denna för närvarande föremål för behandling inom Regeringskansliet. Eftersom bestämmelsen om undantag från kravet på likabehandling i artikel 24.2 är fakultativ och dessutom är föremål för behandling på annat håll, kan det bli aktuellt med författningsändringar beträffande unionsmedborgare vad gäller bl.a. studiestödet.

5.17.5 Svenskt medborgarskap

Regeringens förslag: Den nuvarande bestämmelsen i 20 § andra stycket lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap, enligt vilken ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för minst fem år som beviljats en medborgare i en annan EES-stat än Danmark, Finland, Island eller Norge i medborgarskapshänseende skall likställas med ett permanent uppehållstillstånd, ersätts med en regel om att permanent uppehållsrätt i medborgarskapshänseende skall likställas med permanent uppehållstillstånd.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I artikel 17 i EG-fördraget anges att varje person som är medborgare i en medlemsstat skall vara unionsmedborgare. EG-fördraget reglerar dock inte det nationella medborgarskapet, vilket alltså faller inom medlemsstaternas kompetens.

Enligt 6-9 och 11 §§ lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap, MedbL, är ett krav för att bli svensk medborgare att sökanden har permanent uppehållstillstånd i Sverige. Av de angivna bestämmelserna är det i första hand 11 § MedbL som har betydelse för direktivets förmånstagare. Enligt bestämmelsen kan en utlänning efter ansökan beviljas svenskt medborgarskap om han eller hon har styrkt sin identitet, har fyllt arton år, har permanent uppehållstillstånd i Sverige, har hemvist här i landet – såvitt gäller det stora flertalet nu aktuella utlänningar – sedan fem år samt har haft och kan förväntas komma att ha ett hederligt levnadssätt. Eftersom medborgare i övriga nordiska länder inte behöver ha uppehållstillstånd för att vistas i Sverige undantas dessa utlänningar, enligt 20 § första stycket MedbL, från kravet på permanent uppehållstillstånd. I andra stycket anges att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för minst fem år för medborgare i övriga EES-länder skall likställas med permanent uppehållstillstånd.

Den nuvarande regeln i 20 § andra stycket MedbL är föranledd av EES-medborgares möjlighet att enligt reglerna i 3 kap. 5 a § UtIF bevil-

jas EES-tillstånd för vanligtvis fem år. Reglerna om EES-tillstånd bygger på tidigare direktiv angående den fria rörligheten för personer inom unionen. I förarbetena till bestämmelsen (se prop. 1999/2000:147 s. 53f) angavs att EES-medborgare mot bakgrund av möjligheten att erhålla EES-tillstånd ofta torde sakna skäl att ansöka om permanent uppehållstillstånd i Sverige och i medborgarskapshänseende borde undantas från detta krav.

När rörlighetsdirektivet träder i kraft finns inte längre någon gemenskapsrättslig grund för uppehållstillstånd. Den möjlighet som idag finns att med stöd av 3 kap. UtIF erhålla EES-tillstånd kommer därför att försvinna. Mot den bakgrunden finns det inte längre skäl att beträffande EES-medborgare likställa ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för minst fem år med permanent uppehållstillstånd. Den nuvarande bestämmelsen i 20 § andra stycket MedbL bör därför tas bort.

Efter genomförandet av rörlighetsdirektivet kommer EES-medborgare som uppfyller direktivets krav inte längre att behöva uppehållstillstånd för att vistas i Sverige. I konsekvens härmed bör det, även om kraven för medborgarskap i och för sig inte omfattas av gemenskapsrätten, inte stå i samklang med direktivet att kräva att EES-medborgare innehar uppehållstillstånd för att svenskt medborgarskap skall beviljas. Möjligheten för dessa personer att ansöka om permanent uppehållstillstånd enligt reglerna i NUtIL bör i och för sig finnas kvar. Det stora flertalet av dem kommer emellertid inte att ha någon nytta av ett sådant tillstånd och det kan förväntas att få kommer att utnyttja denna möjlighet. Ett krav på permanent uppehållstillstånd för de EES-medborgare som vill ha svenskt medborgarskap skulle dessutom innebära att de kommer att behandlas strängare än idag, vilket inte ligger i linje med direktivets syfte. Regeringen anser därför att 20 § andra stycket MedbL bör ändras på sådant sätt att EES-medborgarna inte hamnar i en sämre situation när möjligheten att erhålla EES-tillstånd försvinner.

EES-medborgare som lagligt har uppehållit sig i Sverige under en fortlöpande period av fem år skall ha permanent uppehållsrätt här. Som angivits i avsnitt 5.12 finns även möjligheter att i förtid förvärva permanent uppehållsrätt. Den permanenta uppehållsrätten och det femåriga EES-tillståndet, som i medborgarskapshänseende jämföras med ett permanent uppehållstillstånd, avser i allt väsentligt samma grupp personer och utvisar en stark anknytning till Sverige. En permanent uppehållsrätt kan därför mycket väl likställas med ett permanent uppehållstillstånd. Regeringen anser således att det finns skäl att i medborgarskapshänseende likställa permanent uppehållsrätt för EES-medborgare med permanent uppehållstillstånd. Detta skall komma till uttryck i 20 § MedbL.

Del II Genomförandet av rådets direktiv 2003/109/EG om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare

6 Direktivets innehåll

6.1 Inledning

Syftet med direktivet om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare är att tredjelandsmedborgare som har vistats i en medlemsstat under en längre tid skall kunna erhålla en särskild rättslig ställning. Tredjelandsmedborgare som har beviljats denna ställning, varaktigt bosatt, skall tillerkännas vissa särskilda rättigheter som liknar de rättigheter som tillkommer unionsmedborgare. I direktivet fastställs villkoren för en medlemsstats beviljande och återkallande av ställning som varaktigt bosatt samt de rättigheter som är förbundna med denna ställning. Medlemsstaterna skall utfärda ett EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta som skall gälla i minst fem år. Enligt direktivet skall personer med ställning som varaktigt bosatt i en medlemsstat under vissa villkor ha rätt att bosätta sig i en annan medlemsstat. Om varaktigt bosatta utövar sådan rätt till bosättning skall deras anhöriga som ingår i kärnfamiljen också ha rätt att bosätta sig i den andra medlemsstaten under förutsättning att familjen redan var bildad i den första medlemsstaten.

En tredjelandsmedborgare som beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige kallas i propositionen varaktigt bosatt. En tredjelandsmedborgare som beviljats ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat kallas i propositionen varaktigt bosatt i annan EU-stat.

6.2 Direktivets uppbyggnad

Kapitel I (artikel 1-3) behandlar direktivets syfte, definitioner och vilka personer som omfattas av direktivet. Kapitel II behandlar ställning som varaktigt bosatt i en medlemsstat. Kapitel III behandlar bosättning i andra medlemsstater. Kapitel IV innehåller slutbestämmelser om bl.a. nationell kontaktpunkt.

6.3 Direktivets syfte

Direktivets syfte framgår av artikel 1 som anger att direktivet fastställer dels villkoren för en medlemsstats beviljande och återkallande av ställning som varaktigt bosatt på dess territorium, inklusive de rättigheter som är förbundna med denna ställning, dels villkoren för bosättning för varaktigt bosatta i andra medlemsstater.

Artikel 2 definierar följande begrepp.

tredjelandsmedborgare: personer som inte är unionsmedborgare enligt artikel 17.1 i fördraget,

varaktigt bosatt: tredjelandsmedborgare som har ställning som varaktigt bosatt i enlighet med artiklarna 4–7,

första medlemsstat: den medlemsstat som först beviljade tredjelandsmedborgaren ställning som varaktigt bosatt,

andra medlemsstat: andra medlemsstater än den som först beviljade tredjelandsmedborgaren ställning som varaktigt bosatt och där den varaktigt bosatte utövar sin rätt till bosättning,

familjemedlemmar: de tredjelandsmedborgare som vistas i den berörda medlemsstaten i enlighet med rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening,

flykting: tredjelandsmedborgare som beviljats flyktingstatus enligt Genèvekonventionen av den 28 juli 1951 angående flyktingars rättsliga ställning, ändrad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967,

EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta: uppehållstillstånd som utfärdas av den berörda medlemsstaten när en sökande förvärvat ställning som varaktigt bosatt.

6.5 Räckvidd

Enligt artikel 3.1 skall direktivet tillämpas på tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta på en medlemsstats territorium. Enligt artikel 3.2 är direktivet inte tillämpligt på tredjelandsmedborgare som

- a) är bosatta för att ägna sig åt studier eller genomgå yrkesutbildning,
- b) har rätt till bosättning i en medlemsstat på grundval av tillfälligt skydd eller som har ansökt om rätt till bosättning på den grunden och väntar på beslut om sin ställning,
- c) har rätt till bosättning i en medlemsstat på grundval av alternativa skyddsformer, i enlighet med internationella åtaganden, nationell lagstiftning eller praxis i medlemsstaterna eller som har ansökt om rätt till bosättning på den grunden och väntar på ett beslut om sin ställning,
- d) är flyktingar eller har ansökt om flyktingstatus men ännu inte fått slutligt besked,
- e) är bosatta uteslutande av tillfälliga skäl som "au pair" eller säsongarbetare, eller som arbetstagare som utstationerats av en tjänsteleverantör för att tillhandahålla gränsöverskridande tjänster, eller som leverantör av gränsöverskridande tjänster eller i de fall då deras uppehållstillstånd formellt begränsats,
- f) har en rättslig ställning som omfattas av bestämmelserna i 1961 års Wienkonvention om diplomatiska förbindelser, 1963 års Wienkonvention om konsulära förbindelser, 1969 års konvention om särskilda delegationer eller 1975 års Wienkonvention om staters representation i deras förbindelser med internationella organisationer av universell karaktär. Enligt artikel 3.3. skall direktivet inte påverka tillämpningen av förmånligare bestämmelser i bilaterala och multilaterala avtal.

6.6.1 Bosättnings tid

Artikel 4 innehåller bestämmelser om bosättnings tid för den som vill få ställning som varaktigt bosatt. En medlemsstat skall bevilja ställning som varaktigt bosatt till en tredjelandsmedborgare som varit lagligen och oavbrutet bosatt inom dess territorium i fem år omedelbart före inlämnandet av ansökan. Perioder då tredjelandsmedborgaren har varit bosatt i medlemsstaten av uteslutande tillfälliga skäl skall inte räknas vid beräkningen av bosättnings tiden. Tid under vilken en tredjelandsmedborgare vistats i en medlemsstat för studieändamål eller yrkesutbildning får endast räknas till hälften. Detta framgår av artikel 4.2.

Enligt artikel 4.3 skall perioder av frånvaro från medlemsstatens territorium inte utgöra något avbrott i bosättnings tiden förutsatt att de är kortare än sex månader i följd och inte överstiger tio månader totalt under femårsperioden. Om det finns särskilda och exceptionella orsaker av tillfällig karaktär får medlemsstaterna godta att en längre period av frånvaro inte skall utgöra något avbrott i bosättnings tiden. I sådant fall skall perioden av frånvaro inte beaktas vid beräkningen av bosättnings tiden.

Medlemsstaterna får vid beräkningen av den totala bosättnings tiden även beakta perioder av frånvaro med anledning av utstationering på grund av arbete, inklusive tillhandahållande av gränsöverskridande tjänster.

6.6.2 Villkor för att förvärva ställning som varaktigt bosatt

Enligt artikel 5 skall medlemsstaterna kräva att tredjelandsmedborgaren styrker att han eller hon för egen räkning och för de familjemedlemmar gentemot vilka han eller hon har försörjningsansvar förfogar över stabila och regelbundna försörjningsmedel samt en sjukförsäkring. Vidare får medlemsstaterna kräva att tredjelandsmedborgare följer villkoren för integration i enlighet med nationell lagstiftning.

6.6.3 Allmän ordning och säkerhet

Enligt artikel 6 får medlemsstaterna vägra att bevilja ställning som varaktigt bosatt av skäl som rör allmän ordning eller säkerhet. Inför ett sådant beslut skall medlemsstaten beakta allvaret i eller typen av brott mot allmän ordning eller säkerhet, eller den fara som den berörda personen utgör, och samtidigt ta vederbörlig hänsyn till bosättnings tiden och befintliga band med bosättningslandet. Ett avslagsbeslut med hänsyn till allmän ordning och säkerhet får inte grundas på ekonomiska överväganden.

6.6.4 Ansökan om ställning som varaktigt bosatt

Artikel 7 innehåller regler om handläggning av ansökan om ställning som varaktigt bosatt. Ansökan, som lämnas in i den medlemsstat i vilken han eller hon är bosatt, skall åtföljas av dokumentation i enlighet med nationell lagstiftning som styrker att han eller hon uppfyller villkoren i artikel 4 (bosättningskravet) och 5 (försörjningskravet m.m.). I före-

kommande fall skall giltig resehandling eller en bestyrkt kopia av denna bifogas. Dokumentation får även inbegripa att lämplig bostad finns. Sökanden skall underrättas om ett beslut med anledning av en ansökan om ställning som varaktigt bosatt så snart som möjligt och under alla omständigheter senast sex månader från det att ansökan lämnades in. Om prövningen av ansökan är av komplicerad natur får tidsfristen i undantagsfall förlängas. Den berörda personen skall dessutom underrättas om sina rättigheter och skyldigheter enligt direktivet.

Följderna av att ett beslut inte har fattats när tidsfristen löper ut skall regleras av den berörda medlemsstatens nationella lagstiftning.

6.6.5 EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta

Enligt artikel 8 skall ställning som varaktigt bosatt i huvudsak vara permanent. Medlemsstaterna skall till en varaktigt bosatt utfärda ett EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta. Tillståndet skall gälla i minst fem år. Det skall, i förekommande fall på ansökan, förnyas automatiskt när det löper ut.

6.6.6 Återkallelse eller förlust av ställning som varaktigt bosatt

I artikel 9 anges att varaktigt bosatta inte längre skall ha rätt att behålla sin ställning om det har upptäckts att ställningen som varaktigt bosatt har förvärvats genom bedrägeri, om ett utvisningsbeslut har fattats eller om tredjelandsmedborgaren varit borta från unionens territorium under en period om tolv månader i följd. Inte heller får den varaktigt bosatta behålla sin ställning om han eller hon beviljas ställning som varaktigt bosatt i en annan medlemsstat eller om han eller hon varit borta från det land i vilket han eller hon har sin ställning som varaktigt bosatt under sex år i följd. Vidare anges att medlemsstaterna får föreskriva att en varaktigt bosatt inte längre skall ha rätt att behålla sin ställning om han eller hon utgör ett hot mot allmän ordning. När det gäller frånvaro får medlemsstaterna enligt artikel 9.2 föreskriva att frånvaro som överstiger tolv månader i följd eller som motiveras av särskilda eller exceptionella orsaker inte skall medföra förlust av ställning som varaktigt bosatt. Även när det gäller frånvaro från den medlemsstat som beviljade ställningen som varaktigt bosatt tillåter direktivet avvikelser och den berörda medlemsstaten får fastställa att den varaktigt bosatta personen av särskilda skäl får behålla sin ställning i den medlemsstaten vid frånvaro under en period som överstiger sex år (artikel 9.4 andra och tredje styckena).

Enligt artikel 9.5 får medlemsstaterna vid vissa fall av förlust av ställning som varaktigt bosatt föreskriva ett förenklat förfarande för att utläningen skall återfå denna ställning.

Återkallelse eller förlust av ställning som varaktigt bosatt får aldrig grunda sig på att ett EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta har löpt ut. Om återkallelsen eller förlusten av ställning som varaktigt bosatt inte leder till återsändande skall medlemsstaten tillåta den berörda personen att stanna på dess territorium om han eller hon uppfyller villkoren enligt den nationella lagstiftningen och inte utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet.

6.6.7 Förfarandegarantier

Enligt artikel 10 skall beslut om avslag på en ansökan om ställning som varaktigt bosatt eller om återkallelse av sådan ställning vara motiverade. Beslutet skall innehålla besvärshänvisning. Vid beslut om avslag eller återkallelse skall den berörda personen ha rätt att ansöka om rättslig prövning i den berörda medlemsstaten.

6.6.8 Likabehandling

Enligt artikel 11 skall varaktigt bosatta, med vissa begränsningar, åtnjuta den behandling som en medlemsstats egna medborgare får i fråga om tillträde till arbetsmarknaden, utbildning och yrkesutbildning, erkännande av yrkesutbildningsbevis, social trygghet, skatteförmåner, tillgång till varor, tjänster och bostäder, föreningsfrihet samt fritt tillträde till hela den berörda medlemsstatens territorium.

6.6.9 Skydd mot utvisning

Enligt artikel 12 får medlemsstaterna utvisa en varaktigt bosatt tredjelandsmedborgare endast om han eller hon utgör ett reellt och tillräckligt allvarligt hot mot allmän ordning eller säkerhet. Ett sådant beslut får inte grundas på ekonomiska överväganden. Innan beslut om utvisning av en varaktigt bosatt fattas skall medlemsstaterna beakta hur länge bosättningen i medlemsstaten har varat, den berörda personens ålder, följderna för vederbörande och dennes familjemedlemmar samt eventuella band med bosättningslandet. Ett utvisningsbeslut skall kunna överklagas och rätts hjälp kunna erhållas.

6.6.10 Förmånligare nationella bestämmelser

Enligt artikel 13 får medlemsstaterna utfärda uppehållstillstånd som gäller permanent eller tills vidare på förmånligare villkor än de som anges i direktivet. Sådana uppehållstillstånd skall inte ge rätt till bosättning i andra medlemsstater.

6.7 Bosättning i annan medlemsstat

6.7.1 Villkor för bosättning i annan medlemsstat

Enligt artikel 14.1 skall en person med ställning som varaktigt bosatt i en medlemsstat ha rätt att bosätta sig i andra medlemsstater under längre tid än tre månader för att bedriva ekonomisk verksamhet som anställd eller egenföretagare, för att studera eller följa en yrkesutbildning eller för andra syften.

Det finns dock enligt direktivet (artikel 14.3-4) möjlighet att begränsa mottagandet av varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare av arbetsmarknadspolitiska skäl. När det rör sig om ekonomisk verksamhet som anställd eller egenföretagare får medlemsstaterna granska situationen på

sina respektive arbetsmarknader och tillämpa sina nationella förfaranden när det gäller kraven för att tillträda en ledig plats respektive bedriva sådan verksamhet. Av arbetsmarknadspolitiska skäl får medlemsstaterna ge företräde åt unionsmedborgare, tredjelandsmedborgare om detta föreskrivs i gemenskapslagstiftningen, samt till tredjelandsmedborgare som är lagligt bosatta och som får arbetslöshetsunderstöd i den berörda staten. Medlemsstaterna får också begränsa det totala antalet personer som skall ha rätt till bosättning, under förutsättning att sådana begränsningar redan fastställts för tredjelandsmedborgarnas tillträde i den befintliga lagstiftningen vid tidpunkten för antagandet av direktivet.

Enligt artikel 14.5 gäller bestämmelserna om uppehållstillstånd för personer med ställning som varaktigt bosatta i en annan medlemsstat inte bosättning i egenskap av anställda som utstationeras av en tjänstleverantör inom ramen för tillhandahållande av tjänster över gränserna eller i egenskap av leverantör av tjänster över gränserna. Medlemsländerna får i enlighet med nationell lagstiftning besluta på vilka villkor varaktigt bosatta som önskar flytta till en andra medlemsstat och vara ekonomiskt verksamma som säsongsanställda, får vistas i medlemsstaten. Gränsarbetare får också omfattas av särskilda bestämmelser i den nationella lagstiftningen.

Enligt artikel 15.1 skall så snart som möjligt och senast tre månader efter inresan i den andra medlemsstaten, den varaktigt bosatta lämna in en ansökan om uppehållstillstånd.

Enligt artikel 15.2 får en medlemsstat, som villkor för att bevilja uppehållstillstånd för en tredjelandsmedborgare med ställning som varaktigt bosatt i en annan medlemsstat, kräva att tredjelandsmedborgaren visar upp bevis på stabila och regelbundna försörjningsmedel som är tillräckliga för att han eller hon skall kunna försörja sig själv och sina familjemedlemmar utan hjälp från systemet för socialt bistånd. Vidare får villkor uppställas om att det finns en sjukförsäkring avseende alla risker i det andra landet som medborgarna där normalt omfattas av.

Enligt artikel 15.3 får medlemsstaterna kräva att tredjelandsmedborgare som krav för uppehållstillstånd följer villkoren för integration i enlighet med nationell lagstiftning.

Av artikel 15.4 följer att en ansökan om uppehållstillstånd från en varaktigt bosatt i en annan EU-stat skall åtföljas av dokumentation som visar att villkoren för bosättning och uppehållstillstånd som varaktigt bosatt är uppfyllda. Ansökan skall även åtföljas av giltig resehandling i original eller bestyrkt kopia. Dokumentation får också omfatta förekomsten av lämplig bostad.

6.7.2 Villkor för familjemedlemmar

Om en person med ställning som varaktigt bosatt utövar sin rätt till bosättning i en andra medlemsstat skall anhöriga som ingår i kärnfamiljen också ha rätt att bosätta sig i den andra medlemsstaten under förutsättning att familjen redan var bildad i den första medlemsstaten (artikel 16.1). Övriga familjemedlemmar, i en familj som redan var bildad i den första medlemsstaten, får tillåtas att bosätta sig i den andra medlemsstaten (artikel 16.2).

När familjemedlemmar till den varaktigt bosatte i en familj som var etablerad redan i den första medlemsstaten ansöker om uppehållstillstånd anges i artikel 16.4 att den andra medlemsstaten får anmoda familjemedlemmen att visa upp EG-uppehållstillståndet för varaktigt bosatt eller annat uppehållstillstånd, resehandling i original eller bestyrkt kopia, bevis om att han eller hon har varit bosatt i den första medlemsstaten i egenskap av familjemedlem till en varaktigt bosatt samt bevis om försörjningsförmåga eller sjukförsäkring.

6.7.3 Allmän ordning och säkerhet

Enligt artikel 17.1 får medlemsstaterna vägra ansökningar om uppehållstillstånd från varaktigt bosatta eller deras familjemedlemmar om personen utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet. När beslutet fattas skall medlemsstaterna beakta hur grovt brottet är eller vilken typ av brott mot allmän ordning och allmän säkerhet som har begåtts av den varaktigt bosatta personen, eller personens familjemedlem eller familjemedlemmar eller den fara som personen utgör. Ett avslagsbeslut får inte grundas på ekonomiska överväganden.

6.7.4 Folkhälsa

Enligt artikel 18 får medlemsstaterna vägra ansökningar om uppehållstillstånd från varaktigt bosatta eller deras familjemedlemmar om personen utgör ett hot mot folkhälsan.

6.7.5 Prövning av ansökan om uppehållstillstånd

Enligt artikel 19 skall en ansökan om uppehållstillstånd för bosättning i en annan medlemsstat handläggas inom fyra månader efter inlämnandet. Fristen får förlängas dels om ansökan inte åtföljs av sådan dokumentation som anges i artiklarna 15 och 16, dels – i undantagsfall – om behandlingen av ansökan är komplicerad. Fristen får förlängas med högst tre månader. Sökanden skall underrättas vid en eventuell förlängning. För familjemedlemmar till den varaktigt bosatta gäller, om familjen redan var bildad i den första medlemsstaten, enligt artikel 16.3 samma villkor.

Om villkoren i artiklarna 14-16 är uppfyllda, skall den andra medlemsstaten, om inget annat föreskrivs i bestämmelserna om allmän ordning, säkerhet och hälsa, utfärda ett förnybart uppehållstillstånd åt den varaktigt bosatte. Detta uppehållstillstånd skall förnyas när det går ut. Den andra medlemsstaten skall underrätta den första medlemsstaten om sitt beslut.

Den andra medlemsstaten skall för den varaktigt bosattes familjemedlemmar utfärda uppehållstillstånd som kan förnyas med samma giltighetstid som det som utfärdades till den varaktigt bosatte.

6.7.6 Förfarandegarantier

Enligt artikel 20 skall ett beslut om avslag på en ansökan om uppehållstillstånd vara motiverat. Beslutet skall innehålla besvärshänvisning. Följderna av att ett beslut inte har fattats vid utgången av den tidsfrist som anges i artikel 19.1 skall regleras i den berörda medlemsstatens nationella lagstiftning.

Om ansökan om uppehållstillstånd avslås eller om uppehållstillståndet återkallas eller inte förnyas, skall den berörda personen ha rätt att ansöka om rättslig prövning.

6.7.7 Garanterad behandling i den andra medlemsstaten

Enligt artikel 21 i direktivet om varaktigt bosatta skall en varaktigt bosatt med uppehållstillstånd i Sverige åtnjuta samma behandling som en person med ställning som varaktigt bosatt i Sverige. Enligt artikel 21.3 skall familjemedlemmar till en varaktigt bosatt i annan EU-stat med uppehållstillstånd i Sverige åtnjuta de rättigheter som anges i artikel 14 i familjeåterföreningsdirektivet.

Enligt artikel 21.2 får medlemsstaterna fastslå att varaktigt bosatta skall ha begränsad tillgång till andra anställningar än de anställningar som de har beviljats uppehållstillstånd för enligt villkoren i nationell lagstiftning för en period som inte överstiger tolv månader. Vidare får medlemsstaterna i enlighet med nationell lagstiftning bestämma på vilka villkor varaktigt bosatta skall få tillträde till verksamhet som anställda eller egenföretagare.

6.7.8 Återkallande av uppehållstillståndet och återtagandeskyldighet

Om en person med ställning som varaktigt bosatt i en medlemsstat har bosatt sig i en andra medlemsstat och den medlemsstaten vägrar att förnya eller återkallar den varaktigt bosattas uppehållstillstånd av hänsyn till allmän ordning och säkerhet, om villkoren för bosättningen inte längre uppfylls eller om tredjelandetsmedborgaren inte är lagligen bosatt i landet och därmed ålägger honom eller henne att lämna landet, skall den första medlemsstaten omedelbart och utan formaliteter återta den varaktigt bosatte och dennes familjemedlemmar. Den andra medlemsstaten skall underrätta den första medlemsstaten om sitt beslut (artikel 22.1-2).

Om en tredjelandetsmedborgare med ställning som varaktigt bosatt i en medlemsstat har fått uppehållstillstånd i en andra medlemsstat och där utgör ett allvarligt hot mot allmän ordning eller säkerhet får den andra medlemsstaten utvisa honom eller henne från unionens territorium. Den andra medlemsstaten skall samråda med den första medlemsstaten när ett sådant beslut fattas (artikel 22.3).

6.7.9 Förvärv av ställning som varaktigt bosatt i den andra medlemsstaten

Prop. 2005/06:77

Enligt artikel 23 skall en person som har ställning som varaktigt bosatt i en EU-stat och deras anhöriga kunna få ställning som varaktigt bosatt i en annan medlemsstat när de har vistats där i fem år. Den andra medlemsstaten skall underrätta den första medlemsstaten om sitt beslut. Bestämmelserna i artiklarna 7, 8 och 10 skall tillämpas vid sådan prövning.

6.8 Slutbestämmelser

Slutbestämmelserna i artiklarna 24 – 28 innehåller bl.a. regler om Europeiska kommissionens rapporteringsskyldighet till Europaparlamentet, upprättandet av kontaktpunkter i medlemsstaterna och ikraftträdande.

7 Överväganden och förslag

7.1 Ställning som varaktigt bosatt

Regeringens förslag: En ny rättsfigur, ställning som varaktigt bosatt tredjelandsmedborgare, införs i svensk rätt.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Begreppet ”varaktigt bosatt tredjelandsmedborgare” finns inte i svensk lagstiftning. Enligt direktivet om varaktigt bosatta skall tredjelandsmedborgare som har vistats lagligen i en medlemsstat under en viss tid och som har uppehållstillstånd för en längre tid kunna erhålla en särskild rättslig ställning som skall tillförsäkra dem en uppsättning enhetliga rättigheter som ligger nära unionsmedborgarnas rättigheter. Med varaktigt bosatt tredjelandsmedborgare avses således en tredjelandsmedborgare som har erhållit denna rättsliga ställning. Syftet med att bevilja tredjelandsmedborgare ställning som varaktigt bosatt är bl.a. att underlätta dessa personers fria rörlighet inom unionen. En tredjelandsmedborgare som har ställning som varaktigt bosatt i en EU stat har, under vissa förutsättningar, rätt att bosätta sig i en annan medlemsstat. För att genomföra direktivet om varaktigt bosatta i svensk rätt krävs att bestämmelser om denna nya rättsliga ställning införs i utlänningslagen.

7.2.1 Personkretsen

Regeringens förslag: Tredjelandsmedborgare som har permanent uppehållstillstånd i Sverige eller ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat och uppehållstillstånd i Sverige, skall kunna få ställning som varaktigt bosatt i Sverige. Detsamma skall gälla tredjelandsmedborgare som har uppehållstillstånd i Sverige såsom anhörig till en person med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat.

Flyktingar och skyddsbehövande i övrigt skall inte omfattas av den nya bestämmelsen.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Svensk Flyktinghjälp (SWERA)* och *Sveriges advokatsamfund* anser att flyktingar och skyddsbehövande i övrigt måste kunna ges ställning som varaktigt bosatta. *Sveriges Advokatsamfund* påpekar att kvalifikationstiden för att erhålla ställning som varaktigt bosatt är angiven till fem år. De personer som önskar begagna sig av rättigheterna i det aktuella direktivet och som är flyktingar eller skyddsbehövande i övrigt kommer att vilja avsäga sig denna ställning. Det kan vara betänkligt med tanke på att dessa personer har ett särskilt skydd mot bland annat utvisning till följd av sin ställning och att detta skydd i så fall inte kan göras gällande. *Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO)* ifrågasätter den föreslagna skrivningen av särställningen ”stadigvarande bosatt” och förespråkar en likställdhet med EU-medborgarnas rörlighet.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 3 i direktivet om varaktigt bosatta skall direktivet omfatta tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta i en medlemsstat. Bestämmelserna skall dock inte tillämpas på de tredjelandsmedborgare vilkas vistelse inte är av varaktig natur. Från personkretsen som kan få ställning som varaktigt bosatt undantas därför vissa tredjelandsmedborgare som anges i artikel 3, se avsnitt 7.5.

Enligt regeringens förslag skall endast tredjelandsmedborgare med permanent uppehållstillstånd eller tredjelandsmedborgare som redan har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat eller är anhöriga till en sådan person ha möjlighet att erhålla ställning som varaktigt bosatt i Sverige. Med undantag för flyktingar och skyddsbehövande i övrigt förekommer det inte att utlänningar i de kategorier som anges i artikel 3 punkterna a-f i direktivet får permanent uppehållstillstånd i Sverige. Eftersom flyktingar och skyddsbehövande i övrigt i regel beviljas permanent uppehållstillstånd måste den nya bestämmelsen, för att stå i överensstämmelse med direktivets bestämmelser, uttryckligen undanta dessa kategorier från rätten att erhålla ställning som varaktigt bosatt. *SWERA* och *Sveriges Advokatsamfund* anser att flyktingar och skyddsbehövande i övrigt skall kunna erhålla ställning som varaktigt bosatt. Som framgår ovan är detta emellertid inte förenligt med bestämmelserna i direktivet om varaktigt bosatta. Regeringen vill här även erinra om att flyktingar och skyddsbehövande i övrigt efter fyra respektive fem år kan få svenskt medborgarskap.

Enligt direktivet om varaktigt bosatta skall tredjelandsmedborgare som har fått ställning som varaktigt bosatt i en EU-stat och som sedan flyttar

till en annan medlemsstat kunna få ställning som varaktigt bosatt i den staten (artikel 23.1). En tredjelandsmedborgare med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat som vill ha uppehållstillstånd i Sverige skall kunna erhålla ett tidsbegränsat uppehållstillstånd i fem år. Det uppehållstillstånd de beviljas är således inte permanent. Dessa personer måste därför anges särskilt i den nya bestämmelsen i utlänningslagen. Bestämmelser om uppehållstillstånd för dessa personer kommer att föreskrivas på förordningsnivå.

En tredje kategori som enligt direktivet skall ha möjlighet att få ställning som varaktigt bosatt är anhöriga till personer som har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat. Dessa skall inte heller erhålla permanent uppehållstillstånd i Sverige utan ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på fem år. Även dessa personer måste således anges särskilt i den nya bestämmelsen i utlänningslagen. Bestämmelser om uppehållstillstånd för dessa personer kommer att föreskrivas på förordningsnivå.

7.2.2 EG-uppehållstillstånd

Regeringens bedömning: Ett EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare bör utfärdas för den som beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige.

Den som har ett EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta skall tillåtas resa in i Sverige trots avsaknad av visering eller uppehållstillstånd. Bestämmelser med denna innebörd bör införas på förordningsnivå.

Utredningens förslag: Enligt utredningens förslag skall regler om EG-uppehållstillstånd införas i utlänningslagen.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 8.2 i direktivet om varaktigt bosatta skall medlemsstaterna till en varaktigt bosatt utfärda ett EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta som skall gälla i minst fem år. Det skall, i förekommande fall på ansökan, förnyas automatiskt när det löper ut. Den som har ett EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta skall enligt direktivet tillåtas resa in i Sverige trots avsaknad av visering eller annat uppehållstillstånd.

Enligt artikel 9.6 i direktivet får återkallelse eller förlust av ställning som varaktigt bosatt aldrig grunda sig på att ett EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta löpt ut.

Bestämmelser med denna innebörd bör, i enlighet med vad *Lagrådet* anfört, införas på förordningsnivå.

Regeringens förslag: För att beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige skall tredjelandsmedborgaren ha vistats i Sverige utan avbrott under minst fem år vid ansökningstillfället. Han eller hon skall under denna tid ha haft permanent uppehållstillstånd, tidsbegränsat uppehållstillstånd syftande till bosättning, ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat och uppehållstillstånd i Sverige eller uppehållstillstånd i Sverige såsom anhörig till en person med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat. Vid beräkningen av vistelsetiden skall vistelse i Sverige av tillfälliga skäl eller för studier inte beaktas.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: En medlemsstat skall enligt artikel 4.1 i direktivet om varaktigt bosatta bevilja ställning som varaktigt bosatt till tredjelandsmedborgare som varit lagligen och oavbrutet bosatta inom dess territorium i fem år omedelbart före inlämnandet av ansökan härom. Perioder då tredjelandsmedborgaren har varit bosatt i medlemsstaten av uteslutande tillfälliga skäl skall inte räknas vid beräkningen av bosättningstiden (artikel 4.2).

Personer som vistas i Sverige av tillfälliga skäl erhåller tidsbegränsade uppehållstillstånd. För att åstadkomma att perioder då en tredjelandsmedborgare vistats i Sverige av tillfälliga skäl inte skall kunna beaktas vid beräkningen av vistelsetiden föreslås därför att det som villkor för att erhålla ställning som varaktigt bosatt i Sverige skall gälla att sökanden under fem år haft antingen permanent uppehållstillstånd eller annat uppehållstillstånd syftande till bosättning. Med annat uppehållstillstånd syftande till bosättning avses tidsbegränsat uppehållstillstånd för personer som utgör s.k. snabba anknytningar (uppskjuten invandringsprövning). Personer som under sin första tid i Sverige haft sådant tidsbegränsat uppehållstillstånd skall, om de senare får permanent uppehållstillstånd, kunna tillgodoräkna sig hela vistelsen i Sverige.

Enligt artikel 23 i direktivet om varaktigt bosatta skall en person som har ställning som varaktigt bosatt i en EU-stat och deras anhöriga kunna få ställning som varaktigt bosatt i en annan medlemsstat när de har vistats där i fem år. En tredjelandsmedborgare med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat som vill ha uppehållstillstånd i Sverige skall kunna erhålla ett tidsbegränsat uppehållstillstånd i fem år. Detta är inte ett permanent uppehållstillstånd eller ett uppehållstillstånd syftande till bosättning varför ett undantag från kravet på permanent uppehållstillstånd eller tidsbegränsat uppehållstillstånd syftande till bosättning måste gälla för dessa personer. Detsamma gäller anhöriga till tredjelandsmedborgare med ställning som varaktigt bosatta i en annan EU-stat eftersom dessa inte heller kommer att erhålla permanent uppehållstillstånd eller uppehållstillstånd syftande till bosättning i Sverige, utan istället tidsbegränsat uppehållstillstånd i fem år. Inte heller för personer med ställning som varaktigt bosatt i en EU-stat eller deras anhöriga som efter flytt till en annan medlemsstat vill erhålla ställning som varaktigt bosatt i den staten skall perioder då de har varit bosatta i den andra staten av uteslutande tillfälliga skäl räknas med vid beräkningen av bosättningstiden i

den staten. En sådan bestämmelse måste därför införas i utlänningslagen. Tid under vilken en tredjelandsmedborgare vistats i en medlemsstat för studieändamål eller yrkesutbildning får endast räknas med till hälften enligt artikel 4.2 i direktivet. För att erhålla så enhetliga regler som möjligt anser regeringen att sådan tid skall likställas med tid under vilken en tredjelandsmedborgare vistats i Sverige av uteslutande tillfälliga skäl och därför inte tas med alls i beräkningen av vistelsetiden.

7.2.4 Vistelse utanför Sverige

Regeringens förslag: Vistelse utanför Sverige under kortare tid än sex månader i följd och inte mer än tio månader sammanlagt under femårsperioden skall inte betraktas som avbrott i vistelsetiden.

Regeringens bedömning: Några andra undantag från kravet på fem års vistelsetid bör inte finnas.

Utredningens förslag och bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Enligt artikel 4.3 i direktivet om varaktigt bosatta skall perioder av frånvaro från medlemsstatens territorium inte utgöra något avbrott i bosättningstiden förutsatt att de är kortare än sex månader i följd och inte överstiger mer än tio månader totalt under femårsperioden. Den tid som utlänningen har varit utomlands får också beaktas vid beräkningen av bosättningstiden. Det är med andra ord möjligt att få ställning som varaktigt bosatt efter fem år även om viss kortare tid spenderats utomlands. För att uppnå förenlighet med direktivet skall en bestämmelse med denna innebörd införas.

Enligt artikel 4.3 andra stycket i direktivet får medlemsstaterna, om det finns särskilda och exceptionella orsaker av tillfällig karaktär, godta att en längre period av frånvaro inte skall utgöra något avbrott i bosättningstiden. I sådant fall skall perioden av frånvaro inte beaktas vid beräkningen av bosättningstiden.

Efter en längre tids vistelse utanför Sverige har personens uppehållstillstånd i Sverige i regel återkallats. Vid återkomsten får prövas om personen på nytt skall beviljas uppehållstillstånd i Sverige. En längre tids vistelse utanför Sverige har vidare betydelse vid prövningen av en ansökan om medborgarskap. Ett villkor för att förvärva svenskt medborgarskap är, enligt 11 § lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap, att utlänningen har hemvist i Sverige sedan fem år (fyra år för statslösa och flyktingar och två år för nordbor). Att införa en ny ordning som innebär att beslutande myndighet i vissa situationer skall avgöra om längre tids vistelse utanför Sverige föranletts av särskilda och exceptionella orsaker av tillfällig karaktär skulle innebära ytterligare en typ av prövning av frånvaros betydelse. Begreppet ”särskilda och exceptionella orsaker av tillfällig karaktär” kan föranleda tillämpningsproblem. Ordningen framstår vidare som alltför resurskrävande i förhållande till det intresse som skall värnas. Den tredjelandsmedborgare som drabbas av att en undantagsregel inte finns är en person som återkommit till Sverige efter en längre tids vistelse utanför Sverige och uppfyllt kraven för att åter få up-

pehållstillstånd i Sverige men inte, på grund av sin vistelse utanför Sverige, uppfyller villkoren för att få ställning som varaktigt bosatt. Denna person kan fortsätta att vara bosatt i Sverige på grundval av sitt uppehållstillstånd. I vissa fall kommer han eller hon dessutom att vara kvalificerad för svenskt medborgarskap. Regeringen finner på grund av det anförda inte anledning att införa någon undantagsregel från huvudregeln om fem års oavbruten bosättningsperiod i landet för att få ställning som varaktigt bosatt.

Med den nu antagna utgångspunkten finns det inte heller anledning att vid beräkningen av den totala bosättningsperioden göra särskilt undantag för perioder av vistelse utanför Sverige med anledning av utstationering på grund av arbete, inklusive tillhandahållande av gränsöverskridande tjänster (artikel 4.3 tredje stycket i direktivet).

7.2.5 Försörjningskrav

Regeringens förslag: För att få ställning som varaktigt bosatt i Sverige skall tredjelandsmedborgaren fullt ut kunna försörja sig och sin familj med egna medel så att grundläggande behov av uppehälle och bostad är tillgodosedda.

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela ytterligare föreskrifter om kravet på försörjningsförmågan.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Socialstyrelsen* instämmer i bedömningen att det är lämpligare att knyta försörjningskravet till förbehållsbeloppet än till riksnormen för försörjningsstöd. *Socialstyrelsen* instämmer även i bedömningen att försörjningskravet skall kunna anses vara uppfyllt även om visst bostadsbidrag utgår. *Utlänningsnämnden* anser att principerna för fastställande av nivån på försörjningskravet skall anges i förordningen. *Migrationsverket* reser frågan om det finns andra myndigheter som är mer lämpliga för att avgöra nivåer på försörjningskravet.

Bakgrund: I direktivet om varaktigt bosatta finns bestämmelser om försörjningskrav i artiklarna 5, 15 och 16. Artikel 5 tar sikte på när en tredjelandsmedborgare som bor i en medlemsstat önskar få ställning som varaktigt bosatt där. Artiklarna 15 och 16 gäller när en person med ställning som varaktigt bosatt i en EU-stat önskar flytta till en annan medlemsstat, i förekommande fall med sin familj.

Enligt artikel 5.1 i direktivet om varaktigt bosatta skall en medlemsstat för att bevilja en tredjelandsmedborgare ställning som varaktigt bosatt kräva att tredjelandsmedborgaren styrker att han eller hon för egen räkning och för de familjemedlemmar gentemot vilka han eller hon har försörjningsansvar förfogar över stabila och regelbundna försörjningsmedel. Försörjningsförmågan skall ha en sådan omfattning att sökanden eller familjemedlemmarna inte behöver ta i anspråk systemet för socialt bistånd i det land där ansökan görs. Medlemsstaterna skall bedöma försörjningsmedlen med hänsyn till vilken typ av medel det rör sig om och inkomsternas regelbundenhet. Nivån för minimilöner och minimipensioner för tiden innan ansökan om ställning som varaktigt bosatt lämnades in

skall ha betydelse. Den sökande skall också förfoga över en sjukförsäkring avseende alla risker som de egna medborgarna i den berörda medlemsstaten normalt omfattas av.

Skälen för regeringens förslag: I fall som avses i artikel 5, dvs. när en tredjelandsmedborgare ansöker om att få ställning som varaktigt bosatt i Sverige och inte redan har tillerkänts den ställningen i en annan medlemsstat, är det obligatoriskt att införa ett försörjningskrav. Kravet riktas i första hand mot sökanden själv. Om sökanden har ett försörjningsansvar för familjemedlemmar innebär försörjningskravet att försörjningsförmågan även skall omfatta familjemedlemmar som finns här i landet. Med utgångspunkt i svenska förhållanden anser regeringen att det vid bedömningen av om försörjningskravet är uppfyllt i det enskilda fallet, hänsyn skall tas till den ekonomiska förmågan hos såväl sökanden som familjemedlemmarna. I den mån t.ex. en make eller sambo själv har ekonomisk förmåga innebär detta att kravet på den som ansöker om att få ställning som varaktigt bosatt minskar i motsvarande mån.

När det gäller försörjningskravets utformning bör syftet med att få ställning som varaktigt bosatt beaktas. Syftet med att bevilja tredjelandsmedborgare ställning som varaktigt bosatt är bl.a. att underlätta dessa personers fria rörlighet inom unionen. En tredjelandsmedborgare som har ställning som varaktigt bosatt i en EU-stat har under vissa förutsättningar rätt att bosätta sig i en annan medlemsstat. Den andra medlemsstaten får som villkor för att bevilja uppehållstillstånd kräva att tredjelandsmedborgaren kan försörja sig. Om inte försörjningskravet får en sådan utformning att ställningen som varaktigt bosatt i Sverige står i någorlunda överensstämmelse med vad som gäller i övriga EU-stater riskeras att tredjelandsmedborgare med ställning som varaktigt bosatt i Sverige inte får någon möjlighet till fri rörlighet.

Omfattningen av försörjningskravet

Oavsett på vilket sätt tredjelandsmedborgaren avser att försörja sig och, i förekommande fall, sin familj, måste garantier finnas för att försörjningsförmågan har en viss lägsta nivå. För att uppfylla artikel 5 i direktivet om varaktigt bosatta måste kravet på nivån av försörjningsförmågan bestämmas så att sökanden och i förekommande fall hans eller hennes familjemedlemmar inte behöver ta i anspråk landets "system för socialt bistånd". Det svenska samhället är uppbyggt enligt principerna om en generell välfärd och detta påverkar vilka förmåner man bör ta hänsyn till när man beräknar försörjningsförmågan i det enskilda fallet. Många av de ekonomiska förmåner som samhället tillhandahåller utges generellt till en viss kategori individer utan behovsprövning i de enskilda fallen. Dessa förmåner kommer alltså att utgå oberoende av att det införs ett försörjningskrav. Vid bedömningen av vad "systemet för socialt bistånd" innebär för svenska förhållanden måste därför hänsyn tas till hur det svenska välfärdssystemet är konstruerat.

Välfärdssystemet bygger på allmän hälso- och sjukvård och social omsorg, socialförsäkringar som ger ekonomisk trygghet vid sjukdom, handikapp, ålderdom och till barnfamiljer samt ett grundläggande kompletterande skydd enligt socialtjänstlagen (2001:453), SoL.

Varje landsting skall erbjuda en god hälso- och sjukvård åt personer som är bosatta i landstinget. I viss utsträckning föreligger skyldighet att tillhandahålla vård även för dem som inte är bosatta i ett landsting (3 och 4 §§ hälso- och sjukvårdslagen [1982:763], HSL). Den svenska socialförsäkringen är en allmän och obligatorisk försäkring. Den omfattar alla som är bosatta eller arbetar i Sverige. I socialförsäkringslagen (1999:799), SofL, skiljer man mellan bosättningsbaserade förmåner och arbetsbaserade förmåner (1 kap. 1 § andra stycket SofL). De bosättningsbaserade förmånerna avser garantibelopp och bidrag. Dit hör förmåner såsom föräldrapenning på lägstanivå och grundnivå, barnbidrag, bostadsbidrag, bostadstillägg till pensionärer, underhållsstöd och äldreförsörjningsstöd. De arbetsbaserade förmånerna syftar till att kompensera inkomstförlust. Till dessa hör t.ex. sjukpenning, havandeskapspenning, föräldrapenning över lägstanivå, inkomstrelaterad sjukersättning och aktivitetsersättning, inkomstgrundad ålderspension och arbetsskadeförsäkring.

För att få rätt till sociala förmåner krävs enligt de flesta författningar som finns på området att man är bosatt i Sverige. Kriterierna för att någon skall anses vara bosatt här i landet varierar mellan olika författningar. Gemensamt är dock att ledning för tolkningen av bosättningsbegreppet hämtas från reglerna i folkbokföringslagen (1991:481). Begreppet bosättning i hälso- och sjukvårdslagen har samma innebörd som i folkbokföringslagen. Bosättningsbegreppet i socialförsäkringslagen skiljer sig något från bosättningskravet i folkbokföringslagen. Den som kommer till Sverige och kan antas komma att vistas här under längre tid än ett år skall enligt 2 kap. 1 § andra stycket SofL, om inte synnerliga skäl talar emot det, anses vara bosatt här i socialförsäkringshänseende och omfattas då av de bosättningsbaserade socialförsäkringsförmånerna. Den som arbetar i Sverige, oberoende av bosättning, omfattas av de arbetsbaserade socialförsäkringsförmånerna. En person som omfattas av svensk lagstiftning enligt reglerna i EG-förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom Europeiska unionen är försäkrad för samtliga förmåner som omfattas av EG-förordningen. Detta gäller oavsett om det rör sig om bosättnings- eller arbetsbaserade förmåner enligt SofL. Enligt EG-förordningen (EG) nr 859/2003 är den nyss nämnda förordningen tillämplig också på tredjelandsmedborgare under vissa förutsättningar.

Många av de ekonomiska förmåner som samhället tillhandahåller utges generellt till en viss kategori individer utan prövning i de enskilda fallen. Emellertid finns det ekonomiska förmåner från samhället där den enskildes ekonomiska förmåga har betydelse. Till dessa hör äldreförsörjningsstödet enligt lagen om äldreförsörjningsstöd och försörjningsstödet enligt socialtjänstlagen. Äldreförsörjningsstödet är en inkomstprövad socialförsäkringsförmån för dem som inte har kvalificerat sig för en pen-

sion som räcker att leva av eller inte har någon alls. Bistånd enligt socialtjänstlagen är samhällets yttersta skyddsnet och utbetalas först efter att alla andra utvägar är uttömda. Det är ett individuellt behovsprövat stöd där hushållets gemensamma inkomster och utgifter ligger till grund för bedömningen av om bistånd skall utgå. I lagen finns inga krav på bosättning eller uppehållstillstånd. Enligt 2 kap. 2 § SoL har kommunen det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver. Det innebär att kommunen har det yttersta ansvaret för alla som vistas inom kommunens gränser, oavsett skälet till vistelsen. Däremot kan vistelsens art ha betydelse för det bistånd som ges.

Också rätten till bostadsbidrag enligt lagen (1993:737) om bostadsbidrag och enligt lagen (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl. är beroende av sökandens ekonomiska förhållanden. Bostadsbidraget har dock i dag såväl bostadspolitiska som familjepolitiska syften. Bidragets uppgift är att ge ekonomiskt svaga hushåll möjligheter att hålla sig med goda och tillräckligt rymliga bostäder. Även systemet för bostadstillägg till pensionärer syftar till att tillgodose behovet av en tillfredsställande bostad. Bostadstillägget för pensionärer är ett individinriktat bostadsstöd av grundskyddskaraktär som utgör en del av det allmänna pensionssystemet. Bostadsbidraget, däremot, är ett hushållsinriktat bostadsstöd av högkostnadsskyddskaraktär (se proposition 2000/01:140, Reformerade regler för bostadstillägg till pensionärer m.fl., s. 30 f.).

Förmåner av betydelse vid bedömningen av försörjningsförmågan

Eftersom det är ett krav på att man skall ha bott i Sverige i fem år för att få ställning som varaktigt bosatt i Sverige kommer de som beviljas ställning som varaktigt bosatta här att uppfylla bosättningskravet i hälso- och sjukvårdslagen och socialförsäkringslagen. De är därför i vart fall berättigade till bl.a. den skattefinansierade hälso- och sjukvården, föräldrapenning på lägsta eller grundnivå och barnbidrag. Gemensamt för de nyss nämnda förmånerna är att ett försörjningskrav inte skulle påverka möjligheterna att ta dem i anspråk, eftersom rätten till dessa är oberoende av den enskildes ekonomiska förmåga. Om en tredjelandsmedborgare sålunda tar i anspråk en sådan förmån skall denne inte anses ligga systemet för socialt bistånd till last. För svenska förhållanden bör det avgörande för om en person skall anses ta i anspråk socialt bistånd i direktivets mening vara om vederbörandes ekonomiska situation är sådan att han eller hon behöver ta i anspråk ekonomiskt bistånd som är behovsprövat. Primärt blir det därför fråga om att bedöma riskerna för att försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen eller lagen om äldreförsörjningsstöd kommer att behöva tas i anspråk. Även bostadsbidrag och bostadstillägg för pensionärer beviljas efter en prövning av den enskildes ekonomiska förmåga.

Nivån på försörjningsförmågan

Vid bedömningen av på vilken nivå försörjningsförmågan ligger i det enskilda fallet är utgångspunkten att inkomster eller andra ekonomiska

tillgångar som tredjelandsmedborgaren har räcker till det dagliga livsuppehållet. När det gäller sökandens förmåga att bekosta det egna boendet bör, med hänsyn till vad som ovan sagts om syftet med bostadsbidrag, en viss avvägning göras där hänsyn tas till om sökanden helt eller nästan helt saknar egen ekonomisk förmåga att bidra till bostadskostnaden. Detta kan givetvis vara ett tecken på att sökanden har för låga inkomster för att försörjningskravet skall anses uppfyllt. Den omständigheten att bostadsbidrag utgår skall alltså inte ensamt vara en faktor som medför att försörjningskravet inte anses uppfyllt.

När det gäller att avgöra hur höga inkomster en tredjelandsmedborgare skall ha för att han eller hon skall anses ha en tryggad försörjning bör hänsyn tas till att tredjelandsmedborgaren skall kunna försörja sig och, i förekommande fall, den familj som finns i Sverige mera varaktigt och inte endast tillfälligt. Riksnormen för försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen tar sikte på försörjningsbehov av tillfällig art. Regeringen anser därför att denna inte enbart bör vara normerande för försörjningsförmågan. Hänsyn måste även tas till sådana kostnader som inte ingår i riksnormen såsom hushållsel och försäkringar. Dessutom tillkommer kostnad för bostad. Den inkomstnivå som skall anses tillräcklig bör därför snarare anknyta till förbehållsbeloppen vid utmätning i lön enligt 7 kap. 5 § utskökningsbalken. Om sökanden är över 65 år kan normerna enligt 4 § lagen om äldreförsörjningsstöd vara lämpliga utgångspunkter.

Föreskrifter om försörjningskrav

Regeringen anser inte att det är lämpligt att i lag införa en detaljerad reglering av försörjningskravet. Istället bör regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas att utforma de närmare villkoren för nivån på försörjningskravet. Migrationsverket har framfört att det kan finnas andra myndigheter som kan vara bättre lämpade än verket att föreskriva sådana villkor. Regeringen anser dock att det är den myndighet som skall besluta om ställningen, dvs. Migrationsverket, som också bör meddela föreskrifterna om försörjningskravet.

7.2.6 Krav på sjukförsäkring

Regeringens bedömning: Det finns inte något behov av att införa krav på att en tredjelandsmedborgare som ansöker om att få ställning som varaktigt bosatt i Sverige skall ha en sjukförsäkring.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringen.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: En tredjelandsmedborgare som är att anse som bosatt här i landet omfattas av rätten till den skattefinansierade hälso- och sjukvården enligt 3 § HSL. Bosättningskravet kommer alltid att vara uppfyllt för de tredjelandsmedborgare som ansöker om att få ställning som varaktigt bosatt i Sverige. Regeringen anser därför att det inte föreligger något behov av att införa krav på att en tredjelandsmedborgare som ansöker om att få ställning som varaktigt bosatt i Sverige skall ha en sjukförsäkring.

Regeringens bedömning: Något krav på att tredjelandsmedborgaren, för att få ställning som varaktigt bosatt, följer villkor för integration bör inte införas.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 5.2 i direktivet om varaktigt bosatta får medlemsstaterna kräva att tredjelandsmedborgare följer villkoren för integration i enlighet med nationell lagstiftning. Någon sådan lagstiftning finns inte i Sverige. Enligt regeringens bedömning bör heller inte något sådant krav införas.

7.2.8 Allmän ordning och säkerhet

Regeringens förslag: För att få ställning som varaktigt bosatt i Sverige får tredjelandsmedborgaren inte utgöra ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 6 i direktivet om varaktigt bosatta får medlemsstaterna vägra att bevilja ställning som varaktigt bosatt av skäl som rör allmän ordning och säkerhet. När medlemsstaten fattar beslutet i fråga skall den beakta allvaret i eller typen av brott mot allmän ordning eller säkerhet, eller den fara som den berörda personen utgör, och samtidigt ta vederbörlig hänsyn till bosättningstiden och befintliga band med bosättningslandet.

Med hänsyn till den speciella ställning som ställning som varaktigt bosatt innebär och de rättigheter som denna ställning medför anser regeringen att det är rimligt att sådan ställning inte skall kunna fås om en person utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet. En sådan möjlighet bör därför införas i anslutning till de nya bestämmelserna om denna nya ställning. Inför ett sådant avslagsbeslut skall en avvägning ske mellan det hot personen utgör och personens bosättning i och anknytning till Sverige.

Om en ansökan om ställning som varaktigt bosatt avslås på grund av att sökanden utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet kan det vara fråga om en tredjelandsmedborgare som varit bosatt i Sverige under minst fem år. Även om det torde bli ovanligt bör i princip den situationen kunna uppkomma att personen anses utgöra ett sådant hot mot allmän ordning och säkerhet att han eller hon inte skall förvärva ställning som varaktigt bosatt men personen ändå på grund av sitt uppehållstillstånd får bo kvar. Enligt 7 kap. 3 § NutIL kan ett uppehållstillstånd visserligen återkallas om det kan antas att utlänningen kommer att bedriva sabotage, spioneri m.m. Återkallelse enligt den bestämmelsen får dock inte ske om utlänningen varit bosatt här i tre år eller mer. Det torde vidare kunna vara så att utlänningen dömts för ett brott som gör att ställning som varaktigt

bosatt inte skall beviljas men som ändå av olika skäl inte har lett till utvisning enligt 8 kap. 8 § NUtIL.

Prop. 2005/06:77

7.3 Rättigheter i landet som beviljat ställning som varaktigt bosatt

7.3.1 Skydd mot utvisning

Regeringens bedömning: Möjligheterna att utvisa en utlänning enligt svensk lag överensstämmer med de krav som uppställs i direktivet om varaktigt bosatta. Någon ytterligare reglering är inte nödvändig.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över bedömningen.

Bakgrund: En person som har ställning som varaktigt bosatt skall åtnjuta ett särskilt skydd mot utvisning. I artikel 12.1-2 i direktivet föreskrivs att medlemsstaterna får fatta beslut om utvisning av en person med ställning som varaktigt bosatt endast om han eller hon utgör ett reellt och tillräckligt allvarligt hot mot allmän ordning eller säkerhet. Ett utvisningsbeslut får inte grundas på ekonomiska överväganden. I artikel 12.3 anges att medlemsstaterna, innan beslut om utvisning av en varaktigt bosatt fattas, skall beakta hur länge bosättningen varat, den berörda personens ålder, följderna för vederbörande och dennes familjemedlemmar samt banden med bosättningslandet eller avsaknaden av band med ursprungslandet.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt 8 kap. 7 § NUtIL får en utlänning utvisas ur Sverige om han eller hon uppehåller sig här men saknar pass eller de tillstånd som krävs för att få uppehålla sig i landet. Enligt 8 kap. 8 § NUtIL får en utlänning utvisas om han eller hon döms för ett brott som kan leda till fängelse eller om en domstol undanröjer en villkorlig dom eller skyddstillsyn som utlänningen har dömts till (första stycket). Utlänningen får dock utvisas endast om han döms till svårare påföljd än böter och det på grund av gärningens beskaffenhet och övriga omständigheter kan antas att han eller hon kommer att göra sig skyldig till fortsatt brottslighet i Sverige (andra stycket 1) eller om brottet med hänsyn till den skada, fara eller kränkning som det har inneburit för enskilda eller allmänna intressen är så allvarligt att han eller hon inte bör få stanna kvar (andra stycket 2). Beslutet fattas av domstol.

I 8 kap. 12 § första stycket NUtIL anges att en utlänning som hade vistats i Sverige med permanent uppehållstillstånd sedan minst fyra år när åtal väcktes eller som då var bosatt i Sverige sedan minst fem år endast får utvisas om det finns synnerliga skäl. Möjligheterna att utvisa en person med ställning som varaktigt bosatt från Sverige är således redan med nu gällande lagstiftning begränsade eftersom en sådan person måste ha bott här i minst fem år.

Enligt direktivet får en person med ställning som varaktigt bosatt utvisas endast om han eller hon utgör ett reellt och tillräckligt allvarligt hot mot allmän ordning eller säkerhet. Att utvisa någon som begått brott när det kan antas att han eller hon kommer att göra sig skyldig till fortsatt brottslighet måste anses stå i överensstämmelse med direktivet. Om en

utlänning har begått ett brott som, med hänsyn till den skada, fara eller kränkning som det har inneburit för enskilda eller allmänna intressen, är så allvarligt att han eller hon inte bör få stanna kvar kan han eller hon utvisas även utan att det föreligger någon risk för fortsatt brottslighet. Fråga är om en person kan anses utgöra ett reellt och tillräckligt allvarligt hot mot allmän ordning eller säkerhet utan att det föreligger någon risk för fortsatt brottslighet. För att en tredjelandsmedborgare med ställning som varaktigt bosatt skall kunna utvisas utan att det föreligger risk för fortsatt brottslighet skall det således dels vara fråga om allvarlig brottslighet, dels föreligga synnerliga skäl. Av förarbetena framgår att sådan allvarlig brottslighet som kan leda till utvisning utan risk för fortsatt brottslighet är allvarliga vålds- och sexualbrott, narkotikabrott och annan svårare brottslighet. Som en allmän riktlinje anges i förarbetena till bestämmelsen att brottet bör ha ett straffvärde om fängelse minst ett år (prop. 1993/94:159 s. 13). Synnerliga skäl kan enligt förarbetena vara att brottsligheten är särskilt allvarlig. Som exempel på sådan allvarlig brottslighet kan nämnas brott mot person, såsom mord och dråp samt svåra integritetskränkningar, organiserad brottslighet, där gärningsmannen systematiskt med olika metoder skaffar sig själv en ekonomisk vinning på enskildas eller på samhällets bekostnad och brott som medför stora skadeeffekter, t.ex. grovt narkotikabrott och grov varusmuggling av narkotika. När det gäller bedömningen av risk för fortsatt brottslighet sägs i förarbetena att det i normalfallet krävs att det genom registerutdrag eller på annat sätt framgår att utlänningen vid minst ett tidigare tillfälle antingen har dömts för brott eller godkänt strafföreläggande eller fått åtalsunderlåtelse för att det skall kunna antas att han eller hon kan komma att göra sig skyldig till fortsatt brottslighet. Domstolen får alltså inte fritt spekulera om utlänningens brottslighet. Den särskilda regleringen av situationer när risk för fortsatt brottslighet inte krävs synes höra ihop med uttalandet att domstolen inte fritt får spekulera om utlänningens allmänna brottsbenägenhet. Tanken är således att det vid vissa allvarligare typer av brott inte skall behöva slås fast att det finns risk för fortsatt brottslighet. Inte heller detta kan anses strida mot direktivets bestämmelser.

I 8 kap. 11 § första stycket anges att en domstol som överväger om en utlänning bör utvisas skall ta hänsyn till utlänningens anknytning till det svenska samhället. Därvid skall domstolen särskilt beakta utlänningens levnadsomständigheter och familjeförhållanden samt hur länge utlänningen har vistats i Sverige. Genom denna bestämmelse tillgodoses kravet i artikel 12.3 i direktivet.

I lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll finns det bestämmelser om utvisning av hänsyn till rikets säkerhet och på grund av befarad brottslighet enligt lagen (2003:148) om straff för terroristbrott. Bestämmelserna kan inte anses strida mot direktivet.

Sammanfattningsvis är regeringens bedömning således att den svenska regleringen ger ett skydd mot utvisning som motsvarar det som skall gälla enligt direktivet. Någon ytterligare reglering för att tillgodose direktivets krav på skydd mot utvisning av varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare är därför inte nödvändig.

Regeringens förslag: En person med ställning som varaktigt bosatt i Sverige, som på grund av vistelse utanför Sverige förlorat sitt uppehållstillstånd, skall ha rätt att resa in i Sverige och att återfå ett uppehållstillstånd om han eller hon återvänder till Sverige.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Bakgrund: Om en person med ställning som varaktigt bosatt i en medlemsstat har bosatt sig i en annan medlemsstat och den medlemsstaten vägrar att förnya eller återkallar den varaktigt bosattas uppehållstillstånd och ålägger honom eller henne att lämna landet skall den första medlemsstaten omedelbart och utan formaliteter återta den varaktigt bosatte och dennes familjemedlemmar (artikel 22.2). Den andra medlemsstaten skall underrätta den första medlemsstaten om sitt beslut (samma artikel).

Skälen för regeringens förslag: En tredjelandsmedborgare som har fått ställning som varaktigt bosatt i Sverige och som därefter fått uppehållstillstånd i en annan EU-stat skall ha rätt att återvända till Sverige om han eller hon blir utvisad från det landet eller får sitt uppehållstillstånd där återkallat. Enligt gällande bestämmelser skall ett permanent uppehållstillstånd återkallas om utlänningens bosättning i Sverige upphör (7 kap. 7 § första stycket NUtil). Om en person med ställning som varaktigt bosatt i Sverige lämnar landet för att, med sina rättigheter som varaktigt bosatt och som innehavare av ett EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta, uppehålla sig i annan medlemsstat skall således hans eller hennes permanenta uppehållstillstånd återkallas. Ställningen som varaktigt bosatt i Sverige skall däremot i princip vara permanent (artikel 8.1). Återkallelse kan endast ske om ställningen förvärvats genom bedrägeri, om ett utvisningsbeslut har fattats eller vid frånvaro från Europeiska unionens medlemsstaters territorier i mer än ett år i följd. EG-uppehållstillståndet skall gälla i minst fem år och det skall förnyas automatiskt, eventuellt efter ansökan. Återkallelse eller förlust av ställning som varaktigt bosatt får aldrig grunda sig på att EG-uppehållstillståndet för den varaktigt bosatta har löpt ut (artiklarna 8 och 9.6).

Personer med beviljad ställning som varaktigt bosatt i Sverige har på grund av denna ställning rätt att vistas i Sverige. Eftersom en person med ställning som varaktigt bosatt i Sverige kan ha förlorat sitt uppehållstillstånd här måste en person med sådan ställning därför ges rätt att resa in i Sverige även utan uppehållstillstånd. En person med ställning som varaktigt bosatt i Sverige som har förlorat sitt uppehållstillstånd här skall också ha rätt att återfå sitt uppehållstillstånd om han eller hon återvänder hit.

7.4.1 Grunder för återkallelse

Regeringens förslag: Ställning som varaktigt bosatt skall återkallas om utlänningsen

1. medvetet har lämnat oriktiga uppgifter eller medvetet har förtigit omständigheter, som varit av betydelse för att få ställningen,
2. utvisats,
3. utgör ett hot mot allmän ordning,
4. vistats utanför Europeiska unionens medlemsstaters territorier under tolv månader i följd,
5. vistats utanför Sveriges territorium under sex år i följd eller,
6. får ställning som varaktigt bosatt i en annan medlemsstat.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I artikel 9 i direktivet om varaktigt bosatta anges att varaktigt bosatta inte längre skall ha rätt att behålla sin ställning om det har upptäckts att ställningen som varaktigt bosatt har förvärvats genom bedrägeri, om ett utvisningsbeslut har fattats eller om tredjelandsmedborgaren varit borta från unionens medlemsstaters territorium under en period om tolv månader i följd. Inte heller får den varaktigt bosatta behålla sin ställning om han eller hon beviljas ställning som varaktigt bosatt i en annan medlemsstat eller om han eller hon varit borta från det land i vilket han eller hon har sin ställning som varaktigt bosatt under sex år i följd. Vidare anges att medlemsstaterna får föreskriva att en varaktigt bosatt inte längre skall ha rätt att behålla sin ställning om han eller hon utgör ett hot mot allmän ordning.

När det gäller bedrägeri, utvisning, vistelse utanför Sverige respektive Europeiska unionen och beviljandet av ställning i en ny medlemsstat är det obligatoriskt att återkalla tredjelandsmedborgarens ställning som varaktigt bosatt. För att uppfylla direktivets krav måste således en bestämmelse med den innebörden införas. När det gäller vistelse utanför Europeiska unionens medlemsstaters territorium får medlemsstaterna enligt artikel 9.2 föreskriva att sådan vistelse som överstiger tolv månader i följd eller som motiveras av särskilda eller exceptionella orsaker inte skall medföra förlust av ställning som varaktigt bosatt. Även när det gäller vistelse utanför den medlemsstat som beviljade ställningen som varaktigt bosatt tillåter direktivet avvikelser och den berörda medlemsstaten får fastställa att den varaktigt bosatta personen av särskilda skäl får behålla sin ställning i den medlemsstaten vid vistelse utanför medlemsstaten under en period som överstiger sex år (artikel 9.4 andra och tredje styckena). Att införa en bestämmelse som innebär att beslutande myndighet i vissa situationer skall avgöra om längre tids vistelse utanför medlemsstaten föranletts av särskilda eller exceptionella orsaker eller att det föreligger särskilda skäl för att få behålla ställningen som varaktigt bosatt skulle innebära ytterligare en typ av prövning av frånvaros betydelse. Begreppen "särskilda eller exceptionella orsaker" och "särskilda skäl" kan föranleda tillämpningsproblem. Ordningen framstår vidare som alltför resurskrävande i förhållande till det intresse som skall värnas. Den

som förlorar sin ställning på grund av vistelse utanför Sverige respektive Europeiska unionen kan dessutom enligt regeringens förslag återfå denna genom ett förenklat förfarande om han eller hon återvänder till Sverige (se avsnitt 8.4.2). Regeringen finner på grund av det anförda inte anledning att införa någon undantagsregel från reglerna om förlust av ställningen som varaktigt bosatt på grund av vistelse utanför Sverige respektive Europeiska unionen.

När det gäller hot mot allmän ordning innebär direktivet inget krav på att införa en sådan återkallelsegrund. Ett huvudsakligt skäl för att införa en sådan återkallelsegrund är lojaliteten med övriga EU-stater. Det finns emellertid även ett annat skäl. Den nya rättsfiguren varaktigt bosatt tredjelandsmedborgare innebär att tredjelandsmedborgaren får en förmånligare ställning än andra tredjelandsmedborgare. Det är rimligt att denna förmånligare ställning görs beroende av tredjelandsmedborgarensandel inte enbart för att erhållas utan också för att bibehållas. Regeringen anser därför att en sådan återkallelsegrund skall införas.

7.4.2 Förenklat förfarande för att återfå ställning som varaktigt bosatt

Regeringens förslag: En person som förlorat sin ställning på grund av vistelse utanför Sveriges respektive Europeiska unionens medlemsstaters territorier skall genom ett förenklat förfarande kunna återfå sin ställning utan att bo ytterligare fem år i Sverige under förutsättning att han eller hon uppfyller villkoren för att få uppehållstillstånd syftande till bosättning i Sverige och kan försörja sig.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 9.5 i direktivet skall medlemsstaterna införa ett förenklat förfarande för att återfå ställning som varaktigt bosatt i de fall då ställningen förlorats på grund av vistelse utanför Sveriges respektive Europeiska unionens medlemsstaters territorier. Detta förfarande skall enligt direktivet särskilt tillämpas på personer som har varit bosatta i en annan medlemsstat på grund av studier. Villkoren och förfarandet för att återfå ställning som varaktigt bosatt skall fastställas i den nationella lagstiftningen.

Om ställningen som varaktigt bosatt gått förlorad på grund av vistelse utanför Sveriges respektive Europeiska unionens medlemsstaters territorier har personen i fråga i allmänhet även förlorat sitt uppehållstillstånd i Sverige. Det är inte rimligt att en person återfår sin ställning som varaktigt bosatt utan att förutsättningar föreligger för att på nytt få uppehållstillstånd i Sverige. Om förutsättningar däremot föreligger för att bevilja en tidigare varaktigt bosatt ett nytt uppehållstillstånd som inte är endast tillfälligt, kan det vara lämpligt att bevilja honom eller henne ställning som varaktigt bosatt igen genom ett förenklat förfarande. Regeringen anser att en person som tidigare har haft ställning som varaktigt bosatt i Sverige och som återvänder till Sverige skall kunna beviljas ställningen på nytt utan att ha bott i landet i ytterligare fem år. Detta särskilt med tanke på att ställningen går förlorad även vid en vistelse utanför Sveriges

respektive Europeiska unionens medlemsstaters territorier på ett år om personen under denna tid befinner sig i tredje land. Eftersom situationen för utlänningen kan ha förändrats väsentligt under vistelsen utanför Sveriges respektive Europeiska unionens medlemsstaters territorier saknas skäl att frånga kravet på att personen skall kunna försörja sig för att återfå sin ställning.

7.5 Uppehållstillstånd för tredjelandsmedborgare med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat och dennes familjemedlemmar

7.5.1 Villkor för att beviljas uppehållstillstånd

Regeringens förslag: Regeringen skall få meddela föreskrifter om att en person med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat och, i förekommande fall, hans eller hennes familjemedlemmar, skall få uppehållstillstånd i Sverige.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Bakgrund: Ett huvudsyfte med direktivet om varaktigt bosatta är att tredjelandsmedborgare som är etablerade i en medlemsstat skall kunna röra sig över de inre gränserna på ett enklare sätt än vad som tidigare varit möjligt. Enligt punkten 2 i ingressen till direktivet bör den rättsliga ställningen tillnärmas den som medlemsstaternas medborgare åtnjuter.

Enligt artikel 14.1 i direktivet om varaktigt bosatta skall en person med ställning som varaktigt bosatt i en medlemsstat ha rätt att bosätta sig i andra medlemsstater under längre tid än tre månader för att bedriva ekonomisk verksamhet som anställd eller egenföretagare, för att studera eller följa en yrkesutbildning eller för andra syften.

Det finns dock enligt direktivet (artikel 14.3-4) möjlighet att begränsa mottagandet av varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare av arbetsmarknadspolitiska skäl. När det rör sig om ekonomisk verksamhet som anställd eller egenföretagare får medlemsstaterna granska situationen på sina respektive arbetsmarknader och tillämpa sina nationella förfaranden när det gäller kraven för att tillträda en ledig plats respektive bedriva sådan verksamhet. Av arbetsmarknadspolitiska skäl får medlemsstaterna ge företräde åt unionsmedborgare, tredjelandsmedborgare om detta föreskrivs i gemenskapslagstiftningen, samt till tredjelandsmedborgare som är lagligt bosatta och som får arbetslöshetsunderstöd i den berörda staten. Medlemsstaterna får också begränsa det totala antalet personer som skall ha rätt till bosättning, under förutsättning att sådana begränsningar redan fastställts för tredjelandsmedborgarnas tillträde i den befintliga lagstiftningen vid tidpunkten för antagandet av direktivet.

Enligt artikel 14.5 i direktivet gäller bestämmelserna om uppehållstillstånd för personer med ställning som varaktigt bosatta i en annan medlemsstat inte bosättning i egenskap av anställda som utstationeras av en tjänsteleverantör inom ramen för tillhandahållande av tjänster över gränserna eller i egenskap av leverantör av tjänster över gränserna. Medlemsländerna får, enligt samma artikel, i enlighet med nationell lagstiftning

besluta på vilka villkor varaktigt bosatta som önskar flytta till en andra medlemsstat och vara ekonomiskt verksamma som säsonganställda, får vistas i medlemsstaten. Gränsarbetare får också omfattas av särskilda bestämmelser i den nationella lagstiftningen.

Om en person med ställning som varaktigt bosatt utövar sin rätt till bosättning i en andra medlemsstat skall anhöriga som ingår i kärnfamiljen också ha rätt att bosätta sig i den andra medlemsstaten under förutsättning att familjen redan var bildad i den första medlemsstaten (artikel 16.1). Övriga familjemedlemmar, i en familj som redan var bildad i den första medlemsstaten, får tillåtas att bosätta sig i den andra medlemsstaten (artikel 16.2).

Enligt artikel 15.2 i direktivet får en medlemsstat, som villkor för att bevilja uppehållstillstånd för en tredjelandsmedborgare med ställning som varaktigt bosatt i en annan medlemsstat, kräva att tredjelandsmedborgaren visar upp bevis på stabila och regelbundna försörjningsmedel som är tillräckliga för att han eller hon skall kunna försörja sig själv och sina familjemedlemmar utan hjälp från systemet för socialt bistånd. Vidare får villkor uppställas om att det finns en sjukförsäkring avseende alla risker i det andra landet som medborgarna där normalt omfattas av.

Enligt artikel 15.3 får medlemsstaterna kräva att tredjelandsmedborgare som krav för uppehållstillstånd följer villkoren för integration i enlighet med nationell lagstiftning.

Enligt artikel 16.4 c i direktivet får ett försörjningskrav även ställas på familjemedlemmar till en person med ställning som varaktigt bosatt i en annan medlemsstat. Familjemedlemmarna får också anmodas att visa upp bevis om en sjukförsäkring som omfattar alla risker i den andra medlemsstaten.

Skälen för regeringens förslag: Som tidigare anförts är ett huvudsyfte med direktivet om varaktigt bosatta att ge tredjelandsmedborgare som är etablerade i unionen möjlighet att utöva fri rörlighet inom unionen på ett sätt liknande vad som gäller för unionsmedborgare. Mot den bakgrunden och med tanke på att bestämmelserna om uppehållstillstånd såväl av praktiska som andra skäl bör vara så få och likartade som möjligt, bör personer med ställning som varaktigt bosatt i en annan medlemsstat kunna få uppehållstillstånd i Sverige enligt de villkor som hittills gällt för unionsmedborgare. Bestämmelser om uppehållstillstånd för dessa personer skall tas in på förordningsnivå. Anhöriga till en person med ställning som varaktigt bosatt i en annan medlemsstat bör beviljas uppehållstillstånd på samma villkor som hittills gällt för unionsmedborgares anhöriga. Bestämmelser om uppehållstillstånd för dessa personer skall tas in på förordningsnivå. Det krävs ett bemyndigande i utlänningslagen för att regeringen skall kunna ändra föreskrifterna i utlänningsförordningen så att dessa omfattar även denna kategori utlänningar.

Direktivet om varaktigt bosatta innehåller inga bestämmelser avseende anhöriga till en person som fått ställning som varaktigt bosatt så länge personen fortsätter att vara bosatt i den stat som han eller hon har fått ställningen i. Även i dessa fall blir utlänningslagens bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning tillämpliga.

De fakultativa bestämmelserna i artiklarna 14.3-6, 15.2-3 och 16.4 c föranleder inte några författningsändringar.

7.5.2 Skäl mot att bevilja uppehållstillstånd

Prop. 2005/06:77

Regeringens förslag: Upphållstillstånd skall inte beviljas en person med ställning som varaktigt bosatt i annan EU-stat, eller dennes familjemedlem, om personen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

Utredningens förslag: Utredningen har inte lämnat något förslag.

Remissinstanserna: Har inte yttrat sig i denna fråga.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 17.1 får medlemsstaterna vägra ansökningar om uppehållstillstånd från varaktigt bosatta eller deras familjemedlemmar om personen utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet. När beslutet fattas skall medlemsstaterna beakta hur grovt brottet är eller vilken typ av brott mot allmän ordning och allmän säkerhet som har begåtts av den varaktigt bosatta personen, eller personens familjemedlem eller familjemedlemmar eller den fara som personen utgör.

Denna kategori tredjelandsmedborgare bör inte behandlas mer förmånligt än EES-medborgare när det gäller att beviljas uppehållstillstånd. Regeringen anser därför att en bestämmelse bör införas som gör det möjligt att vägra en person med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat eller dennes familjemedlem uppehållstillstånd om personen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

7.5.3 Folkhälsa

Regeringens bedömning: En bestämmelse om att ställning som varaktigt bosatt får vägras av hänsyn till folkhälsan bör inte införas.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte yttrat sig över bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 18 får medlemsstaterna vägra ansökningar om uppehållstillstånd från varaktigt bosatta eller deras familjemedlemmar om personen utgör ett hot mot folkhälsan. Någon svensk reglering, förutom ett undantagsfall som rör arbetstagare och som tagits in i utlänningsförordningen, som innebär hinder mot inresa och vistelse enbart med hänsyn till allmän hälsa förekommer inte. Det finns inte skäl att nu göra en förändring.

7.5.4 Återkallelse av uppehållstillstånd

Regeringens förslag: Regeringen skall få meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd för varaktigt bosatta i en annan EU-stat skall kunna återkallas enligt samma grunder som gäller för återkallelse av uppehållstillstånd för EES-medborgare.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Juridiska Fakulteten vid Stockholms Universitet* påpekar att de som berörs av förslaget har kommit till Sverige som anhö-

riga till en anknytningsperson i Sverige och att effekten kan bli att den anhörige sänds tillbaka till det EU-land där han eller hon har ett ”tillstånd för varaktig bosättning” och därigenom påtvingas en skilsmässa, alternativt en framtvingad utflyttning av en hel familj till annat EU-land. Fakulteten ifrågasätter om detta är en rimlig konsekvens av en förordning och om inte bestämmelsen i stället hör hemma i lag. De berörda kan visserligen undgå flytt om de ansöker om medborgarskap men det finns inga garantier att en sådan ansökan beviljas.

Bakgrund: En person med ställning som varaktigt bosatt i en EU-stat skall enligt direktivets huvudregel ha rätt att bosätta sig i en annan medlemsstat (artikel 14). Om förutsättningarna för det är uppfyllda skall en sådan tredjelandsmedborgare få ett förnybart uppehållstillstånd (artikel 19.2). Den andra medlemsstaten får vägra att förnya eller återkalla sådant uppehållstillstånd samt, i enlighet med förfarandena i den nationella lagstiftningen, inklusive förfaranden för utvisning, ålägga varaktigt bosatta och familjemedlemmar att lämna landets territorium av hänsyn till allmän ordning och säkerhet, om villkoren för bosättningen (enligt artiklarna 14, 15 och 16) inte längre uppfylls eller när tredjelandsmedborgaren inte är lagligen bosatt i landet.

Enligt 7 kap. 1 § NUtIL kan ett uppehållstillstånd återkallas för en utlänning som medvetet har lämnat oriktiga uppgifter eller medvetet har förtigit omständigheter som varit av betydelse för att få tillståndet. Enligt 7 kap. 3 § UtIL får ett uppehållstillstånd återkallas om utlänningen utan arbetstillstånd bedriver verksamhet som kräver ett sådant tillstånd, eller det på grund av tidigare verksamhet eller i övrigt kan antas att utlänningen kommer att bedriva sabotage, spioneri eller olovlig underrättelseverksamhet i Sverige eller i något annat nordiskt land. Återkallelse enligt denna bestämmelse får dock ske endast om frågan har väckts innan utlänningen varit bosatt här i tre år med uppehållstillstånd. Upppehållstillstånd får vidare återkallas om utlänningen registrerats på spärrlistan i Schengens informationssystem, SIS (7 kap. 5 § NUtIL). En 7 kap. 6 § NutIL får uppehållstillstånd återkallas om ett beslut om avvisning eller utvisning av utlänningen har meddelats i en stat tillhörande den Europeiska unionen eller i Norge eller Island. En förutsättning är att beslutet är grundat på att det föreligger ett allvarligt hot mot den allmänna ordningen eller den inre säkerheten och på att utlänningen i den beslutande staten har dömts för ett brott för vilket är föreskrivet fängelse i minst ett år, eller att utlänningen är skäligen misstänkt för att ha begått ett grovt brott eller att det finns starka skäl som tyder på att han avser att begå ett sådant brott. Om tredjelandsmedborgarens bosättning i Sverige upphör skall ett permanent uppehållstillstånd återkallas 7 kap. 7 § första stycket NUtIL.

När det gäller en utlänning som grundar sin rätt till vistelse i Sverige på EES-avtalet får uppehållstillstånd återkallas om utlänningen inte försörjer sig eller annars saknar egna medel för sitt uppehälle här (3 kap. 5 c § UtIF). Detta gäller utöver vad som föreskrivs i utlänningslagen. Upppehållstillstånd för sådan utlännings anhöriga får återkallas om anknytningen till EES-medborgaren bryts och den anhörige inte har rätt att stanna i Sverige på någon annan grund (3 kap. 5 c § UtIF).

En utlänning med ställning som varaktigt bosatt i annan EU-stat kan på samma sätt som övriga tredjelandsmedborgare och unionsmedborgare

utvisas på grund av brott i enlighet med förutsättningarna i 8 kap. 8 § NUtIL. Prop. 2005/06:77

I lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll finns det bestämmelser om utvisning av hänsyn till rikets säkerhet och på grund av befarad brottslighet enligt lagen (2003:148) om straff för terroristbrott.

Skälen för regeringens förslag: Vid en jämförelse med utlänningslagens bestämmelser om återkallelse av uppehållstillstånd synes direktivet medge större möjligheter att återkalla ett uppehållstillstånd för en tredjelandsmedborgare som har ställning som varaktigt bosatt i annat land. En grund för återkallelse är att villkoren för att erhålla uppehållstillstånd, så som de anges i artiklarna 14, 15 och 16, inte längre är uppfyllda. Villkoren för att erhålla uppehållstillstånd för en tredjelandsmedborgare med ställning som varaktigt bosatt i en annan medlemsstat har redovisats i avsnitt 8.5.1. Där föreslås att tredjelandsmedborgare med ställning som varaktigt bosatta i en annan EU-stat skall behandlas på samma sätt som hittills gällt för EES-medborgare avseende villkor för uppehållstillstånd. Det framstår därför som konsekvent att jämföra varaktigt bosatta i en annan EU-stat med EES-medborgare även när det gäller återkallelse av uppehållstillstånd. Det krävs ett bemyndigande i utlänningslagen för att regeringen skall kunna ändra föreskrifterna i utlänningsförordningen så att dessa omfattar även denna kategori utlänningar.

7.5.5 Utvisning från Europeiska unionens medlemsstaters territorier

<p>Regeringens bedömning: En bestämmelse om att en person med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat skall kunna utvisas från Europeiska unionens medlemsstaters territorier bör inte införas.</p>
--

Utredningens förslag: Överensstämmer inte med regeringens förslag. Enligt utredningens förslag skall en bestämmelse införas i utlänningslagen om att en person med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat får utvisas från Europeiska unionens medlemsstaters territorier.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens bedömning: Om en tredjelandsmedborgare med ställning som varaktigt bosatt i en medlemsstat har fått uppehållstillstånd i en annan medlemsstat och där utgör ett allvarligt hot mot allmän ordning eller säkerhet får den andra medlemsstaten utvisa honom eller henne från Europeiska unionens medlemsstaters territorier (artikel 22.3). Enligt nuvarande svenska bestämmelser finns ingen möjlighet att utvisa en tredjelandsmedborgare från Europeiska unionens medlemsstaters territorier.

Eftersom direktivets bestämmelse om utvisning från Europeiska unionens medlemsstaters territorier är fakultativ behöver Sverige inte införa en sådan bestämmelse. Mot bakgrund av att samarbetet inom Schengen innebär att en utvisning från Sverige i praktiken utgör ett förbud att resa in i Schengenområdet finns det enligt regeringens bedömning för närvarande inte anledning att införa bestämmelser om utvisning från Europeiska unionens medlemsstaters territorier.

Regeringens bedömning: Direktivets artikel om bosättningsförbud föranleder ingen författningsändring.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens bedömning: I de fall då utvisning skett på grund av att villkoren för uppehållstillstånd inte längre föreligger eller på grund av att tredjelandsmedborgaren inte lagligen är bosatt i landet får utvisningsbeslutet inte kombineras med permanent bosättningsförbud (artikel 22.4). Härav följer att om utvisningen sker av hänsyn till allmän ordning och säkerhet får beslutet förenas med ett permanent bosättningsförbud.

Enligt 8 kap. 13 och 19 §§ NUtIL får ett beslut om avvisning eller utvisning förenas med ett förbud för utlänningen att under viss tid återvända till Sverige utan tillstånd av Migrationsverket. En dom eller ett beslut om utvisning på grund av brott skall innehålla förbud för utlänningen att återvända till Sverige under viss tid eller utan tidsbegränsning. Någon förändring av konstruktionen i svensk rätt är således inte nödvändig.

7.6 Förhållandet mellan ställning som varaktigt bosatt och permanent uppehållstillstånd

Regeringens förslag: En tredjelandsmedborgare som beviljas ställning som varaktigt bosatt utan att ha ett permanent uppehållstillstånd skall beviljas ett sådant.

Regeringens bedömning: Permanent uppehållstillstånd och ställning som varaktigt bosatt bör ses som två olika former av tillstånd.

Utredningens förslag och bedömning: Överensstämmer i båda fallen med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: En person som är kvalificerad för ställning som varaktigt bosatt tredjelandsmedborgare i Sverige har i allmänhet redan ett permanent uppehållstillstånd. Är det fråga om en person som har ställning som varaktigt bosatt i en annan medlemsstat och som uppehållit sig i Sverige med ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på fem år är det lämpligt att i samband med att personen får ställning som varaktigt bosatt i Sverige också bevilja denne permanent uppehållstillstånd. Detsamma gäller anhängig som fått ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på fem år. En särskild fråga i detta sammanhang är förhållandet mellan permanent uppehållstillstånd och den nya ställningen som varaktigt bosatt tredjelandsmedborgare. Ställningen som varaktigt bosatt och permanent uppehållstillstånd bör ses som två olika tillstånd som kommer att existera parallellt. En ordning som innebär att permanent uppehållstillstånd skulle upphävas om en utlänning skulle få ställning som varaktigt bosatt tredjelandsmedborgare är inte rimlig. Frågan om de två parallella systemen får betydelse i de fall då det permanenta uppehållstillståndet skulle återkallas på grund av frånvaro men frånvaron

inte utgör grund för återkallande av ställningen som varaktigt bosatt. Omvänt har frågan också betydelse i de fall då ställningen som varaktigt bosatt går förlorad av skäl som inte utgör grund för återkallande av ett permanent uppehållstillstånd. Vid längre frånvaro kan ett permanent uppehållstillstånd förloras men det bör enkelt kunna återfås om utlänningen återvänder inom den tidsfrist som gäller för att behålla sin ställning som varaktigt bosatt. Om ställningen som varaktigt bosatt skulle förloras återgår personen till att vara bosatt i Sverige med enbart sitt permanenta uppehållstillstånd. Detta gäller givetvis under förutsättning att de skäl som utgör grund för återkallelse av ställningen som varaktigt bosatt inte också utgör skäl för återkallande av det permanenta uppehållstillståndet.

Enligt artikel 13 i direktivet om varaktigt bosatta får medlemsstaterna utfärda uppehållstillstånd som gäller permanent eller tills vidare på förmånligare villkor än de som anges i detta direktiv. Sådana uppehållstillstånd skall inte ge rätt till bosättning i andra medlemsstater. Artikel 13 föranleder inte några författningsändringar.

Av artikel 9.7. följer att om återkallandet eller förlusten av ställning som varaktigt bosatt inte leder till återsändande skall medlemsstaten tillåta den berörda personen att stanna på dess territorium om han eller hon uppfyller villkoren enligt den nationella lagstiftningen och/eller inte utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet. Eftersom den varaktigt bosatta hela tiden har kvar sitt permanenta uppehållstillstånd föranleder artikel 9.7 inte några författningsändringar.

7.7 Likabehandling

7.7.1 Tillträde till arbetsmarknaden

Regeringens bedömning: Personer med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat och deras familjemedlemmar bör kunna undantas från kravet på att ha arbetstillstånd.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig överbedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 11.1.a skall varaktigt bosatta åtnjuta den behandling som en medlemsstats egna medborgare får (likabehandling) i fråga om tillträde till arbetsmarknaden och verksamhet som egenföretagare, under förutsättning att dessa verksamheter inte medför någon offentlig myndighetsutövning. Likabehandling skall även omfatta anställnings- och arbetsvillkor inklusive uppsägnings- och lönevillkor.

När det gäller tillträde till arbetsmarknaden, dvs. frågan om arbetstillstånd, gör regeringen följande bedömning. Eftersom personer med ställning som varaktigt bosatta i Sverige har permanent uppehållstillstånd är de enligt 2 kap. 8 § NUTL undantagna från kravet på arbetstillstånd. Därmed är kravet på likabehandling avseende tillträde till arbetsmarknaden uppfyllt för dessa personer och någon författningsändring är inte nödvändig. När det gäller personer med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat skall, enligt regeringens förslag, en regel införas i utlänningsförordningen som undantar dessa personer från kravet på arbets-

tillstånd. Bemyndigande för regeringen att meddela ett sådant undantag finns i 2 kap 9 § NutL. Undantaget skall även avse deras familjemedlemmar. De kommer därmed att behandlas på samma sätt som EES-medborgare. Kravet på likabehandling av varaktigt bosatta i fråga om verksamhet som egenföretagare samt anställnings- och arbetsvillkor är enligt regeringens bedömning uppfyllt genom nuvarande lagstiftning och någon författningsändring är inte nödvändig i den delen.

7.7.2 Utbildning och studiestöd

Regeringens bedömning: Det krävs inte någon författningsändring för att direktivets bestämmelser om likabehandling vad gäller tillgång till utbildning och yrkesutbildning skall vara uppfyllda. För att uppfylla direktivets bestämmelser om likabehandling vad gäller rätt till studiestöd bör vissa författningsändringar göras.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte yttrat sig i denna fråga.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 11.1.b skall varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare åtnjuta likabehandling i fråga om utbildning och yrkesutbildning, inklusive möjligheterna att få bidrag och stipendier för studier i enlighet med nationell lagstiftning.

Varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare åtnjuter samma tillgång till utbildning och yrkesutbildning som svenska medborgare och någon författningsändring är därför enligt regeringens bedömning inte nödvändig. I studiestödslagstiftningen görs det emellertid skillnad mellan svenska och utländska medborgare. Det kan därför bli aktuellt med författningsändringar beträffande varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare vad gäller studiestödet. Frågan om likabehandling vad gäller studiestöd bereds för närvarande i Regeringskansliet.

7.7.3 Erkännande av yrkesutbildningsbevis m.m.

Regeringens bedömning: Det krävs inte någon författningsändring för att direktivets bestämmelser om likabehandling i fråga om erkännande av yrkesutbildningsbevis m.m. skall vara uppfyllda.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 11.1.c skall varaktigt bosatta åtnjuta likabehandling i fråga om erkännande av yrkesutbildningsbevis, utbildningsbevis för teoretiska utbildningar och andra kvalifikationer i enlighet med relevanta nationella förfaranden.

I Sverige är ett drygt trettiotal yrken reglerade i den meningen att det krävs ett visst utbildningsbevis eller examensbevis för att få tillträde till yrket eller få rätt att benämna sig med en viss yrkestitel. De lagar och förordningar som reglerar dessa yrken innefattar också regler om hur personer med utbildning från tredje land skall bedömas. De flesta yrken som är reglerade i Sverige finns inom hälso- och sjukvården. I lagen

(1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område finns behörighets- och legitimationsregler. I lagen ges regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer bemyndigande att meddela föreskrifter om att den som utomlands genomgått utbildning skall få legitimation, rätt att använda skyddad yrkestitel eller särskilt förordnande att utöva yrke (3 kap. 12 §). I förordning (1998:1513) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens områden finns bestämmelser dels om utbildning som omfattas av EES-avtalet, dels om nordisk eller annan utländsk utbildning. Av bestämmelserna följer att apotekare, barnmorskor, läkare sjuksköterskor och tandläkare som har sin utbildning från ett annat EES-land än Sverige skall på ansökan få legitimation för sitt yrke här i landet om de har ett sådant utbildnings- examens- eller annat behörighetsbevis som anges i EES-avtalet. Detsamma gäller den som har utbildning som arbetsterapeut, audionom, biomedicinsk analytiker, dietist, kiropraktor, logoped, optiker, ortopedingenjör, psykolog, psykoterapeut, receptarie, röntgensjuksköterska, sjukgymnast, sjukhusfysiker eller tandhygienist.

Den som genomgått annan utbildning utomlands skall på ansökan få kompetensbevis för ett yrke inom hälso- och sjukvården, tandvården eller detaljhandeln med läkemedel för vilket det finns bestämmelser om legitimation, skyddad yrkestitel eller behörighet här i landet om den sökande 1. har genomgått den kompletterande utbildning och fullgjort den praktiska tjänstgöringen som behövs för att kunskaperna och färdigheterna skall motsvara de svenska kraven, 2. har för yrket nödvändiga kunskaper i svenska författningar, och 3. har för yrket nödvändiga kunskaper i svenska, danska eller norska språket. Ansökan om kompetensbevis görs hos Socialstyrelsen, som i varje enskilt fall prövar om den sökande uppfyller förutsättningarna för kompetensbevis.

Även revisorslagen (2001:883) innehåller bestämmelser om vilka krav som uppställs för revisorsexamen (godkännande av revisor) och högre revisorsexamen (auktorisering av revisor). Kravet på revisorsexamen respektive högre revisorsexamen skall anses uppfyllt också av den som innehar ett sådant utländskt examensbevis som krävs för att få utföra lagstadgad revision i någon stat inom EES eller i Schweiz respektive innehar ett sådant utländskt examensbevis som krävs för att utan behörighetsbegränsning få utföra lagstadgad revision i någon stat inom samma område och hos Revisorsnämnden har genomgått ett särskilt lämplighetsprov.

Mot ovanstående bakgrund anser regeringen att det inte krävs några författningsändringar för att direktivets krav på likabehandling i fråga om erkännande av yrkesutbildningsbevis m.m. skall vara uppfyllda.

Regeringens bedömning: För att uppfylla direktivets bestämmelser om likabehandling vad gäller social trygghet bereds för närvarande i Regeringskansliet frågan om eventuellt behov av ändring i 9 kap. 7 § lagen (1962:381) om allmän försäkring vad avser en undantagsregel för beräkning av försäkringstid för rätt till sjuk- och aktivitetsersättning för dem vars försäkringsfall inträffat innan det år de fyllde 18 år. I övrigt krävs det inte några författningsändringar för att direktivets bestämmelser om likabehandling vad gäller social trygghet, socialt bistånd och socialt skydd skall vara uppfyllda.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig i denna fråga.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 11.1 d i direktivet om varaktigt bosatta skall varaktigt bosatta åtnjuta likabehandling i fråga om social trygghet, socialt bistånd och socialt skydd såsom dessa definieras i nationell lagstiftning.

I svensk lagstiftning på ovanstående områden görs i princip ingen skillnad på grund av medborgarskap. På ett område görs det emellertid skillnad mellan svenska och utländska medborgare i socialförsäkringslagstiftningen. Det gäller en undantagsregel för beräkning av försäkringstid för rätt till sjuk- och aktivitetsersättning för dem vars försäkringsfall inträffat innan det år de fyllde 18 år (9 kap. 7 § AFL). Denna fråga bereds för närvarande i Regeringskansliet. Även frågan om studiestöd bereds som redan nämnts (se avsnitt 8.7.2) inom Regeringskansliet.

7.7.5 Skatteförmåner

Regeringens bedömning: Det krävs inte någon författningsändring för att direktivets bestämmelser om likabehandling i fråga om skatteförmåner skall vara uppfyllda.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 11.1 e i direktivet om varaktigt bosatta skall varaktigt bosatta åtnjuta likabehandling i fråga om skatteförmåner. Varaktigt bosatta åtnjuter samma skatteförmåner som svenska medborgare och någon författningsändring är därför enligt regeringens bedömning inte nödvändig.

7.7.6 Tillgång till varor och tjänster

Regeringens bedömning: Det krävs inte någon författningsändring för att direktivets bestämmelser om likabehandling i fråga om tillgång till varor och tjänster skall vara uppfyllda.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 11.1 f i direktivet om varaktigt bosatta skall varaktigt bosatta åtnjuta likabehandling i fråga om tillgång och leveranser till varor och tjänster samt förfaranden för att erhålla bostad. Varaktigt bosatta åtnjuter samma tillgång till varor, tjänster och bostäder som svenska medborgare och någon författningsändring är därför enligt regeringens bedömning inte nödvändig.

7.7.7 Föreningsfrihet

Regeringens bedömning: Det krävs inte någon författningsändring för att direktivets bestämmelser om likabehandling i fråga om föreningsfrihet skall vara uppfyllda.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 11.1.g skall varaktigt bosatta åtnjuta likabehandling ifråga om föreningsfrihet och frihet att tillhöra en arbetstagar- eller arbetsgivarorganisation eller någon annan organisation vars medlemmar utövar ett visst yrke. Likabehandling skall även gälla i fråga om förmåner som sådana organisationer tillhandahåller. Nationella bestämmelser om allmän ordning och säkerhet skall dock inte åsidosättas. Av 2 kap. 22 § andra stycket regeringsformen följer att utlänning här i riket är likställd med svensk medborgare i fråga om föreningsfrihet om inte annat följer av särskilda föreskrifter i lag. Några föreskrifter som begränsar utlänningars möjligheter till föreningsfrihet eller frihet att tillhöra en arbetstagar- eller arbetsgivarorganisation finns inte. Någon författningsändring för att uppfylla direktivets bestämmelse är därmed enligt regeringens bedömning inte nödvändig.

7.7.8 Tillträde till medlemsstatens territorium

Regeringens bedömning: Det krävs inte någon författningsändring för att direktivets bestämmelse om likabehandling i fråga om fritt tillträde till medlemsstaternas territorium skall vara uppfyllda.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 11.1.h skall varaktigt bosatta åtnjuta likabehandling i fråga om fritt tillträde till hela den berörda medlemsstatens territorium inom de gränser som fastställs i nationell lagstiftning av säkerhetsskäl. Bestämmelsen föranleder enligt regeringens bedömning inte någon författningsändring.

7.7.9 Varaktigt bosatt i annan EU-stat med uppehållstillstånd i Sverige och dennes familjemedlemmar

Prop. 2005/06:77

Regeringens bedömning: Det krävs inte någon författningsändring utom såvitt avser undantag från kravet på arbetstillstånd för att direktivets bestämmelse om likabehandling för en person med ställning som varaktigt bosatt i annan EU-stat med uppehållstillstånd i Sverige och dennes familjemedlemmar skall vara uppfylld.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 21 i direktivet om varaktigt bosatta skall en varaktigt bosatt i annan EU-stat med uppehållstillstånd i Sverige åtnjuta samma likabehandling som en person med ställning som varaktigt bosatt i Sverige. Enligt artikel 21.3 skall familjemedlemmar till en varaktigt bosatt i annan EU-stat med uppehållstillstånd i Sverige åtnjuta de rättigheter som anges i artikel 14 i rådets direktiv 2003/86/EG om rätt till familjeåterförening. Enligt regeringens bedömning krävs det inte några författningsändringar utöver vad som nämns under avsnitt 8.7.1 för att uppfylla nämnda krav.

7.7.10 Fakultativa bestämmelser om begränsningar i likabehandlingen

Regeringens bedömning: De fakultativa bestämmelserna om begränsningar i likabehandlingen i artikel 11 och artikel 21 i direktivet om varaktigt bosatta föranleder inte några författningsändringar.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Regeringens bedömning: Enligt artikel 11.2. får de berörda medlemsstaterna, när det gäller bestämmelserna i artikel 11.1 d, e, f och g, begränsa likabehandlingen till att gälla fall där den registrerade eller stadigvarande hemvisten för den varaktigt bosatta personen eller familjemedlemmar för vilka han söker bidrag befinner sig inom den berörda medlemsstatens territorium. Enligt artikel 11.3 får medlemsstaterna begränsa likabehandling i förhållande till egna medborgare i vissa fall. Medlemsstaterna får upprätthålla begränsat tillträde till anställning och verksamhet som egenföretagare i fall då denna verksamhet i enlighet med nationell eller gemenskapsrättslig lagstiftning är förbehållen egna medborgare eller unionsmedborgare. Vidare får medlemsstaterna enligt artikeln begära bevis på lämpliga språkkunskaper för tillträde till utbildning och yrkesutbildning. Tillträde till universitet får underkastas uppfyllande av särskilda utbildningskrav. Enligt artikel 11.4 får medlemsstaterna begränsa likabehandlingen i fråga om socialt bistånd och social trygghet till grundläggande förmåner. Enligt artikel 11.5 får medlemsstaterna besluta att bevilja kompletterande förmåner på de områden som avses i artikel 11.1.a-h. Medlemsstaterna får även besluta att bevilja likabehandling på områden som inte omfattas av 11.1 a-h.

Enligt artikel 21.2 får medlemsstaterna fastslå att de personer som avses i artikel 14.2 a skall ha begränsad tillgång till andra anställningar än de anställningar som de har beviljats uppehållstillstånd för enligt villkoren i nationell lagstiftning för en period som inte överstiger tolv månader. Vidare får medlemsstaterna i enlighet med nationell lagstiftning bestämma på vilka villkor de personer som avses i artikel 14.2 b och 14.2. c får tillträde till verksamhet som anställda eller egenföretagare.

De fakultativa bestämmelserna i artiklarna 11.2-5 och artikel 21.2. föranleder inte några författningsändringar. Fakultativa bestämmelser som är att hänföra till artikel 11.1.b om utbildning och studiestöd bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

7.8 Handläggning av ärenden om ställning som varaktigt bosatt

Bestämmelserna i direktivet om varaktigt bosatta som rör handläggningen av ärenden om ställning som varaktigt bosatt skall gälla både när en tredjelandsmedborgare ansöker i en första medlemsstat och när en tredjelandsmedborgare som redan har sådan ställning i en medlemsstat ansöker om att få ställning som varaktigt bosatt i en andra medlemsstat (artikel 23.2). I det följande behandlas därför genomförandet av de aktuella artiklarna (7.1, 7.2 och 10.1) gemensamt.

7.8.1 Inlämnande av ansökan

Regeringens bedömning: Det krävs inte några författningsändringar för att tillgodose direktivets bestämmelser om inlämnande av ansökan om ställning som varaktigt bosatt.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: Artikel 7.1 i direktivet om varaktigt bosatta anger att tredjelandsmedborgare skall lämna in ansökan om att beviljas ställning som varaktigt bosatt i det land han eller hon är bosatt.

En ansökan om uppehållstillstånd skall enligt 5 kap. 18 § NUtIL som huvudregel göras från utlandet. En ansökan enligt artikel 7 i direktivet om varaktigt bosatta skall emellertid inte utmynna i ett beslut om uppehållstillstånd i den mening som normalt avses i utlänningslagen. Sökanden får vid gynnande beslut i stället en särskild rättslig ställning. För att kunna beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige skall tredjelandsmedborgaren ha varit bosatt här i fem år vid ansökningstillfället. Det framstår därför som en självklarhet att ansökan skall göras i Sverige. Någon bestämmelse som anger var en ansökan om att få ställning som varaktigt bosatt skall göras behövs därför inte.

Regeringens bedömning: Det krävs inte några författningsändringar för att tillgodose direktivets bestämmelser om beslutsunderlaget i ärenden om ställning som varaktigt bosatt.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 7.1 i direktivet om varaktigt bosatta skall ansökan åtföljas av dokumentation i enlighet med nationell lagstiftning som styrker att sökanden uppfyller villkoren i artiklarna 4 (bosättningskravet) och 5 (försörjningskravet m.m.). I förekommande fall skall giltig resehandling i original eller kopia bifogas. Dokumentationen får också inbegripa att lämplig bostad finns.

Migrationsverket och utlandsmyndigheterna har, i enlighet med officiälprincipen, en utredningsplikt som innebär att ett ärende skall utredas som dess beskaffenhet kräver. Det ankommer även på sökanden att medverka i utredningen. Detta innebär att behövlig dokumentation får inhämtas som visar att förutsättningarna för att beviljas ställning som varaktigt bosatt är för handen. Bl.a. kan utdrag ur register som visar hur länge utlänningen bott i landet inhämtas. För att styrka att försörjningskravet i artikel 5 är uppfyllt kan anställningsbevis, bankkontoutdrag och liknande begäras in. Sammanfattningsvis gör regeringen den bedömningen att utredningsplikten enligt nuvarande lagstiftning uppfyller direktivets krav vad gäller beslutsunderlaget. Någon författningsändring är därför inte påkallad.

7.8.3 Handläggningstid

Regeringens bedömning: Ett beslut med anledning av en ansökan om att få ställning som varaktigt bosatt i Sverige skall meddelas sökanden senast inom sex månader från det att ansökan lämnades in. Beslutet får meddelas senare om det finns särskilda skäl. Bestämmelser med denna innebörd bör införas på förordningsnivå.

Utredningens förslag: Enligt utredningens förslag skall regler om handläggningsfrister införas i utlänningslagen.

Remissinstanserna: *Rädda Barnen* anser att synnerliga skäl i stället för särskilda skall föreligga för att tidsfristen skall få förlängas.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 7.2 i direktivet om varaktigt bosatta skall sökanden underrättas om ett beslut i anledning av en ansökan om att få ställning som varaktigt bosatt så snart som möjligt och under alla omständigheter senast sex månader från det att ansökan lämnades in. Beslutsunderrättelse skall ske enligt förfarandet i nationell lagstiftning. Om prövningen av ansökan är av komplicerad natur får sexmånadersfristen i undantagsfall förlängas.

För att uppfylla direktivets krav på beslutsunderrättelse skall en ny bestämmelse som anger att en sökande skall underrättas om ett beslut i anledning av en ansökan om ställning som varaktigt bosatt inom sex månader från det att ansökan lämnades in införas i utlänningsförordningen.

Enligt regeringens bedömning skall tiden kunna förlängas om det föreligger särskilda skäl. En förlängning av fristen skall t.ex. kunna medges om sökanden inte i tid ger in erforderligt beslutsunderlag, om beslutande myndighet trots förelägganden inte får in begärt underlag eller om sökanden på annat sätt inte medverkar i handläggningen av ärendet. En annan situation som kan innebära en förlängning av tidsfristen är att det rör sig om en komplicerad utredning där t.ex. frågor som rör allmän ordning eller säkerhet aktualiseras.

7.8.4 Överklagande

Regeringens bedömning: Det krävs inte några författningsändringar för att tillgodose direktivets bestämmelser om överklagande av beslut om avslag på ansökan om ställning som varaktigt bosatt.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 10.1 i direktivet om varaktigt bosatta skall det av underrättelsen om beslut om avslag på en ansökan om ställning som varaktigt bosatt framgå vilka möjligheter den berörda personen har att överklaga och inom vilken tid överklagande kan ske. Detta överensstämmer med vad som gäller enligt 21 § andra stycket förvaltningslagen. Någon författningsändring är därför inte påkallad.

7.8.5 Krav på att beslut skall ha skriftlig form

Regeringens bedömning: Det krävs inte några författningsändringar för att direktivets bestämmelse om skriftlig beslutsunderrättelse skall vara uppfylld.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 7.2 i direktivet om varaktigt bosatta skall underrättelser om beslut i ärenden om ställning som varaktigt bosatt vara skriftliga. I detta lagstiftningsärende (avsnitt 8.8.6) föreslås att ett beslut om ställning som varaktigt bosatt skall innehålla de skäl som ligger till grund för beslutet. Regeringen anser mot bakgrund av att denna bestämmelse införs att det framgår att beslut om ställning som varaktigt bosatt i Sverige skall vara skriftliga. Direktivets krav på skriftlig beslutsunderrättelse måste därför anses uppfyllda.

7.8.6 Motivering av beslut

Regeringens förslag: Ett beslut i fråga om ställning som varaktigt bosatt i Sverige skall alltid innehålla de skäl som ligger till grund för beslutet.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 10.1 i direktivet om varaktigt bosatta skall beslut som innebär att en ansökan om att få ställning som varaktigt bosatt avslås eller återkallande av sådan ställning vara vederbörligen motiverade. En bestämmelse med denna innebörd skall därför införas i utlänningslagen.

7.8.7 Information om innebörden av att ha ställning som varaktigt bosatt

Regeringens bedömning: I samband med att beslut meddelas den sökande i ett ärende om att få ställning som varaktigt bosatt skall den sökande upplysas om innebörden av att ha ställning som varaktigt bosatt. Bestämmelser om detta kan införas på förordningsnivå.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 7.2 i direktivet om varaktigt bosatta skall sökanden i samband med beslutsunderrättelsen underrättas om sina rättigheter och skyldigheter enligt direktivet. En bestämmelse som anger att det av beslutsunderrättelsen i ärenden om att få ställning som varaktigt bosatt skall framgå innebörden av att ha en sådan ställning skall därför införas i utlänningsförordningen.

7.8.8 Följder av att ett beslut inte fattas inom handläggningsfristen

Regeringens bedömning: Det krävs inte några författningsändringar för att tillgodose direktivets bestämmelse om följder vid överskridande av handläggningsfristen.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: I artikel 7.2 i direktivet om varaktigt bosatta anges att medlemsstaterna i nationell rätt skall reglera följderna av att sexmånadersfristen inte iakttagits.

JO utövar tillsyn över tillämpningen i offentlig verksamhet av lagar och andra författningar (12 kap. 6 § regeringsformen). JO har tillsyn över att de som utövar offentlig verksamhet efterlever lagar och andra författningar samt i övrigt fullgör sina åligganden (1 § lagen 1986:765 med instruktion för Riksdagens ombudsmän, JO-instruktionen). Under JO:s tillsyn står bl.a. statliga och kommunala myndigheter samt tjänstemän och andra befattningshavare vid dessa myndigheter och andra som innehar tjänst eller uppdrag som innebär myndighetsutövning. Med myndighetsutövning avses utövande av befogenhet att för enskilda bestämma om förmån, rättighet, skyldighet, disciplinpåföljd, avskedande eller annat jämförbart förhållande. JO utövar således tillsyn över Migrationsverkets

verksamhet. Tillsynen bedrivs dels genom prövning av klagomål från allmänheten, dels genom inspektioner och andra undersökningar som ombudsmännen finner påkallade (5 § JO-instruktionen). JO:s granskning kan t.ex. utmytna i ett kritiskt uttalande mot beslutande myndighet eller tjänsteman eller i en anmälan om disciplinärt förfarande mot en enskild tjänsteman. Åtal kan också väckas mot en befattningshavare för tjänstefel. Staten kan därutöver åläggas skadeståndsansvar för felaktig myndighetsutövning enligt skadeståndslagen (1972:207).

JK utövar tillsyn över att de som utövar offentlig verksamhet efterlever lagar och andra författningar samt i övrigt fullgör sina åtaganden (1 § lagen 1975:1339 om Justitiekanslerns tillsyn). Under JK:s tillsyn står statliga myndigheter, kommunala myndigheter och andra myndigheter som inte är statliga. Även tjänstemän och andra befattningshavare vid myndigheter samt andra som innehar tjänst eller uppdrag som innebär myndighetsutövning omfattas av JK:s tillsyn. Som ett led i sin tillsynsverksamhet genomför JK inspektioner vid myndigheter.

En jämförelse med förhållandena på andra områden inom statsförvaltningen som rör myndighetsutövning mot enskild visar att det finns bestämmelser om iakttagande av handläggningsfrister främst när det gäller olika former av frihetsberövande. I brottmål med häktad skall t.ex. dom meddelas inom en vecka (30 kap. 7 § rättegångsbalken) och inom socialtjänsten skall ärenden som rör skydd för barn handläggas skyndsamt och utredningen vara klar senast inom fyra månader (11 kap. 2 § andra stycket socialtjänstlagen [2001:453]). Skulle dessa frister inte iakttas kan de sanktioner inträda som redovisats ovan.

Mot denna bakgrund anser regeringen att det inte är nödvändigt att införa någon ny författningsreglerad sanktionsmöjlighet för fall då sexmånadersfristen inte iakttas. JO:s och JK:s kontrollfunktioner får anses uppfylla direktivets krav i denna del.

7.8.9 Underrättelse av beslut till annan medlemsstat

Regeringens bedömning: Migrationsverket bör underrätta den första medlemsstaten om beslut om beviljande av ställning som varaktigt bosatt. En bestämmelse med denna innebörd kan införas på förordningsnivå.

Utredningens förslag: Enligt utredningens förslag skall regler om underrättelser till annan medlemsstat om beslut om ställning som varaktigt bosatt införas i utlänningslagen.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens bedömning: Artikel 23.1 i direktivet om varaktigt bosatta rör situationer då en person med ställning som varaktigt bosatt i en medlemsstat förvärvar sådan ställning i en andra medlemsstat. Den andra medlemsstaten skall då underrätta den första medlemsstaten om sitt beslut. En bestämmelse med denna innebörd bör, i enlighet med vad *Lagrådet* anfört, införas på förordningsnivå.

7.9 Handläggning av ansökan om uppehållstillstånd i Sverige från en tredjelandsmedborgare med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat eller dennes familjemedlemmar

7.9.1 Beslutsunderlaget

Regeringens bedömning: Det krävs inte några författningsändringar för att tillgodose direktivets bestämmelser om beslutsunderlaget.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: Av artikel 15.4 följer att en ansökan om uppehållstillstånd från en varaktigt bosatt i en annan EU-stat skall åtföljas av dokumentation som visar att villkoren för bosättning och uppehållstillstånd som varaktigt bosatt är uppfyllda. Ansökan skall även åtföljas av giltig resehandling i original eller bestyrkt kopia. Dokumentationen får också omfatta förekomsten av lämplig bostad. När familjemedlemmar till den varaktigt bosatte i en familj som var etablerad redan i den första medlemsstaten ansöker om uppehållstillstånd anges i artikel 16.4 att den andra medlemsstaten får anmoda familjemedlemmen att visa upp EG-uppehållstillståndet för varaktigt bosatt eller annat uppehållstillstånd, resehandling i original eller bestyrkt kopia, bevis om att han eller hon har varit bosatt i den första medlemsstaten i egenskap av familjemedlem till en varaktigt bosatt och bevis om försörjningsförmåga eller sjukförsäkring.

Migrationsverket och utlandsmyndigheterna har, i enlighet med officiälprincipen, en utredningsplikt som innebär att ett ärende skall utredas som dess beskaffenhet kräver. Det ankommer även på sökanden att medverka i utredningen. Av utredningsplikten följer att beslutsmyndigheten, i ärenden som rör bosättning för varaktigt bosatta, kan infordra pass- och andra identitetshandlingar för styrkande av identitet och anställning, bankkontoutdrag och liknande som bevis för försörjningsförmåga om anställning inte finns, samt beslutet om att den andra medlemsstaten beviljat ställning som varaktigt bosatt. Sammantaget gör regeringen den bedömningen att utredningsplikten enligt nuvarande lagstiftning uppfyller direktivets krav vad gäller beslutsunderlaget. Någon författningsändring är därför inte påkallad.

7.9.2 Inlämnande av ansökan

Regeringens bedömning: Varaktigt bosatta som önskar bosätta sig i Sverige bör ansöka om uppehållstillstånd enligt samma regler som hittills gällt för EES-medborgare. Ändringar till följd av direktivet bör ske på förordningsnivå.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över i denna fråga.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 15.1 i direktivet om varaktigt bosatta skall en varaktigt bosatt som önskar bosätta sig i en

annan medlemsstat senast tre månader efter inresan i den andra staten ansöka om uppehållstillstånd där. Om inresa ännu inte skett får den andra medlemsstaten godta att en ansökan lämnas in där medan den varaktigt bosatte fortfarande är bosatt i den första medlemsstaten. För familjemedlemmar till den varaktigt bosatta gäller, om familjen redan var bildad i den första medlemsstaten, enligt artikel 16.3 i direktivet samma villkor som för den varaktigt bosatta.

En person med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat, och i förekommande fall hans eller hennes familjemedlemmar, skall enligt regeringens förslag få uppehållstillstånd i Sverige på samma villkor som hittills gällt för EES-medborgare. Det är därför naturligt att även tillämpa samma bestämmelser om ansökningsförfarandet för EES-medborgare och personer med ställning som varaktigt bosatta i en annan EU-stat. EES-medborgare, och i förekommande fall deras familjemedlemmar, har enligt 3 kap. 7 a § UtIF rätt att ansöka om uppehållstillstånd efter inresan till Sverige. Detsamma skall således gälla även för varaktigt bosatta i en annan EU-stat som ansöker om uppehållstillstånd här och för deras familjemedlemmar om familjen redan var bildad i den första medlemsstaten. Artikel 15.1 ger också utrymme för att ansökan görs före inresa. Detta överensstämmer med vad som gäller enligt 5 kap. 18 § NUtIL.

7.9.3 Handläggningstid

Regeringens bedömning: I ett ärende där en tredjelandsmedborgare med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat ansökt om att få uppehållstillstånd i Sverige skall sökanden underrättas om det beslut varigenom ärendet avgörs senast inom fyra månader från det att ansökan lämnades in. Tiden får förlängas med högst tre månader om det föreligger särskilda skäl. Sökanden skall i ett sådant fall få upplysning om att tiden kommer att förlängas. Detsamma skall gälla familjemedlemmar till en sådan person under förutsättning att familjen redan var bildad i den första medlemsstaten. Dessa bestämmelser bör införas på förordningsnivå.

Utredningens förslag: Enligt utredningens förslag skall regler om handläggningsfrister införas i utlänningslagen.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 19 i direktivet om varaktigt bosatta skall en ansökan om uppehållstillstånd för bosättning i en annan medlemsstat handläggas inom fyra månader efter inlämnandet. Fristen får förlängas dels om ansökan inte åtföljs av sådan dokumentation som räknas upp i artiklarna 15 och 16, dels – i undantagsfall – om behandlingen av ansökan är komplicerad. Fristen får förlängas med högst tre månader. Sökanden skall underrättas vid en eventuell förlängning. För familjemedlemmar till den varaktigt bosatta gäller, om familjen redan var bildad i den första medlemsstaten, enligt artikel 16.3 i direktivet samma villkor.

När det gäller handläggningstiden och möjligheterna till förlängning av denna i ärenden om uppehållstillstånd för en varaktigt bosatt i en annan EU-stat hänvisas i tillämpliga delar till det resonemang som förts ovan under avsnitt 8.8.3 beträffande handläggningstiden i ärenden om ställ-

ning som varaktigt bosatt. I ett ärende där en tredjelandsmedborgare med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat ansökt om att få uppehållstillstånd i Sverige skall sökanden underrättas om det beslut varigenom ärendet avgörs senast inom fyra månader från det att ansökan lämnades in. Tiden får förlängas med högst tre månader om det föreligger särskilda skäl. Sökanden skall i ett sådant fall få upplysning om att tiden kommer att förlängas. Detsamma skall gälla för familjemedlemmar till en sådan person under förutsättning att familjen redan var bildad i den första medlemsstaten. För att uppnå förenlighet med direktivet skall enligt regeringens förslag nya bestämmelser införas i utlänningsförordningen.

7.9.4 Överklagande

Regeringens bedömning: Det krävs inte några författningsändringar för att tillgodose direktivets bestämmelser om överklagande av beslut om avslag på ansökan om uppehållstillstånd.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 20.1 i direktivet om varaktigt bosatta skall det av underrättelsen om beslut om avslag på en ansökan om uppehållstillstånd framgå hur och inom vilken tid man kan överklaga. Detta överensstämmer med vad som gäller enligt 21 § andra stycket förvaltningslagen. Någon författningsändring är därför inte påkallad i denna del.

7.9.5 Motivering av avslagsbeslut

Regeringens bedömning: Det krävs inte några författningsändringar för att tillgodose direktivets bestämmelser om att beslut om avslag på en ansökan om uppehållstillstånd skall vara motiverade.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: I artikel 20.1 i direktivet om varaktigt bosatta finns bestämmelser om att ett avslagsbeslut på en ansökan om uppehållstillstånd för bosättning i en annan medlemsstat skall vara vederbörligen motiverat. Enligt 13 kap.10 § NUtIL skall beslut i ärenden om uppehållstillstånd alltid innehålla de skäl som ligger till grund för beslutet. Denna bestämmelse är tillämplig även för beslut som rör uppehållstillstånd för en person med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat. Någon författningsändring är därför inte påkallad.

7.9.6 Följder av att ett beslut inte fattas inom handläggningstiden

Prop. 2005/06:77

Regeringens bedömning: Det krävs inte några författningsändringar för att tillgodose direktivets bestämmelser om följder vid överskridande av handläggningsfristen.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: I artikel 20.1 i direktivet om varaktigt bosatta anges att följderna av att ett beslut inte fattats inom handläggningstiden skall regleras i nationell lagstiftning. När det gäller följderna av att beslutande myndighet inte iakttagit fyramånadersfristen hänvisas till de överväganden och slutsatser som regeringen gjort under avsnitt. 8.8.8. Enligt regeringens bedömning är någon författningsändring inte påkallad.

7.9.7 Underrättelse till annan medlemsstat

Regeringens bedömning: Migrationsverket bör underrätta den EU-stat som beviljat tredjelandsmedborgaren ställning som varaktigt bosatt om beslut om uppehållstillstånd i Sverige för en sådan person.

Underrättelse bör även ske av beslut om att en medlemsstat som beviljat uppehållstillstånd till en person med ställning som varaktigt bosatt i en annan medlemsstat inte förnyar uppehållstillståndet eller återkallar detsamma och ålägger den varaktigt bosatte och dennes familjemedlemmar att lämna landet. Bestämmelser med denna innebörd kan införas på förordningsnivå.

Utredningens bedömning: Utredningen har inte redovisat någon bedömning.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 19.2 i direktivet om varaktigt bosatta skall underrättelse ske av beslut om att en person med ställning som varaktigt bosatt i en EU-stat beviljas uppehållstillstånd i en annan EU-stat. Enligt artikel 22.2 skall underrättelse ske av beslut om att en medlemsstat som beviljat uppehållstillstånd till en person med ställning som varaktigt bosatt i en annan medlemsstat inte förnyar uppehållstillståndet eller återkallar detsamma och ålägger den varaktigt bosatte och dennes familjemedlemmar att lämna landet. Bestämmelser om att sådana underrättelser skall ske kan, enligt vad *Lagrådet* anfört, införas på förordningsnivå.

7.10.1 Rätt att överklaga

Regeringens förslag: Migrationsverkets beslut skall kunna överklagas till en migrationsdomstol om beslutet innebär avslag på en ansökan om ställning som varaktigt bosatt eller återkallelse av ställning som varaktigt bosatt. Migrationsdomstolens dom kan överklagas till Migrationsöverdomstolen.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 10.2 i direktivet om varaktigt bosatta skall sökanden ha rätt att ansöka om rättslig prövning i den berörda medlemsstaten om en ansökan om ställning som varaktigt bosatt avslås. Detsamma gäller om ställningen återkallas eller förloras eller uppehållstillståndet inte förnyas. Enligt artikel 12.4 skall en varaktigt bosatt även kunna överklaga ett beslut om utvisning. Enligt artikel 20.2, skall en tredjelandsmedborgare som har ställning som varaktigt bosatt i en medlemsstat vars ansökan om uppehållstillstånd i en annan medlemsstat avslås ha rätt att ansöka om rättslig prövning. Detsamma skall gälla om uppehållstillståndet återkallas eller inte förnyas.

Enligt 14 kap. 3 § NUtIL kan Migrationsverkets beslut överklagas till en migrationsdomstol om beslutet innebär avvisning, utvisning, avslag på en ansökan om uppehållstillstånd eller återkallelse av ett uppehållstillstånd. Migrationsdomstolens beslut kan överklagas till Migrationsöverdomstolen (16 kap. 9 § NUtIL), dock inte beslut i mål om avvisning som i första instans prövats av polismyndigheten.

Särskilda regler skall enligt 14 kap. 11-13 §§ NUtIL gälla för säkerhetsärenden: Med säkerhetsärenden skall enligt 1 kap. 9 § NUtIL förstås sådana ärenden där Säkerhetspolisen av skäl som rör rikets säkerhet eller som annars har betydelse för allmän säkerhet förordar att en utlänning skall avvisas eller utvisas, att en ansökan om uppehållstillstånd skall avslås eller att ett uppehållstillstånd skall återkallas. Beslut i säkerhetsärenden får istället för till migrationsdomstol överklagas till regeringen enligt 14 kap. 11 § NUtIL. Innan regeringen avgör ärendet skall dock Migrationsöverdomstolen hålla förhandling, om det inte är uppenbart onödigt. Enligt motiven torde förhandling kunna underlåtas endast om utlänningen inte befinner sig i landet. Domstolen skall sedan med eget yttrande – ”över samtliga omständigheter av betydelse i ärendet” - lämna ärendet vidare till regeringen, som är andra och sista instans.

Enligt den nya lydelsen av lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll skall beslut om utvisning enligt den lagen meddelas av Migrationsverket som första instans. Migrationsverkets beslut om utvisning får överklagas till regeringen (ny lydelse av 2 a § lagen om särskild utlänningskontroll i enlighet med proposition 2004/05:170). Vid överklagande skall dock handlingarna i ärendet lämnas över till Migrationsöverdomstolen, som skall hålla förhandling i ärendet. Domstolen skall därefter med ett eget yttrande lämna handlingarna vidare till regeringen.

En tingsrätts beslut om utvisning på grund av brott kan överklagas till hovrätt (49 kap. 1 § rättegångsbalken). Hovrättens beslut kan överklagas till Högsta domstolen enligt 54 kap. 1 § rättegångsbalken.

För att uppfylla direktivets krav i artikel 10.2. om möjlighet till rättslig prövning vid beslut om ställning som varaktigt bosatt skall det införas en ny bestämmelse i utlänningslagen enligt vilken Migrationsverkets beslut om avslag på en ansökan om ställning som varaktigt bosatt eller återkallelse av ställning som varaktigt bosatt får överklagas till en migrationsdomstol. I övrigt uppfyller den svenska lagstiftningen direktivets krav om rättslig prövning. Några ytterligare författningsändringar i anledning av artiklarna 10.2, 12.4 och 20.2 är därför inte påkallade.

7.10.2 Rättshjälp

Regeringens bedömning: Det krävs inte några författningsändringar för att tillgodose direktivets bestämmelser om rätt till rättshjälp.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte särskilt yttrat sig över bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 12.5 skall en person med ställning som varaktigt bosatt till skydd för utvisning ha rätt till rättshjälp i enlighet med vad som gäller för de egna medborgarna i den medlemsstat den varaktigt bosatte bor. Detta krav uppfylls genom bestämmelserna i 21 kap. rättegångsbalken om rätten till offentlig försvarare eller ersättning av allmänna medel för inställelse. Dessa rättigheter är i svensk rätt oberoende av medborgarskap. I fråga om utvisning i administrativ ordning gäller samma regler som för övriga utlänningar. Någon författningsändring är därför inte påkallad.

7.11 Nationell kontaktpunkt

Regeringens bedömning: Migrationsverket bör utses till nationell kontaktpunkt. En bestämmelse med denna innebörd bör införas på förordningsnivå.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: CSN instämmer i förslaget att Migrationsverket skall utses till nationell kontaktpunkt. Inför prövningen av utländska medborgares rätt till svenskt studiestöd inhämtar CSN uppgifter om tillstånd och klassning från Migrationsverket. CSN förutsätter att uppgiftsskyldigheten även kommer att omfatta denna nya typ av klassning. *Migrationsverket* motsätter sig inte förslaget att Migrationsverket utses till nationell kontaktpunkt. Verket påpekar dock att ordningen med beviljande av uppehållstillstånd för EES-medborgare och deras familjemedlemmar kommer att ersättas av en ordning med registrering och uppehållskort. Om inte Migrationsverket blir ansvarig myndighet för denna nya ordning är det inte självklart att Migrationsverket utses till nationell kontaktpunkt i ärenden om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare. *Ambassaden i London* har inga invändningar mot att Migrationsverket utses till

nationell kontaktpunkt och ser det som angeläget att information från en medlemsstat till en annan om beviljande av uppehållstillstånd faktiskt kommer att lämnas.

Bakgrund: Enligt artikel 25 direktivet om varaktigt bosatta skall medlemsstaterna upprätta kontaktpunkter med ansvar för att ta emot och överföra den information som anges i artiklarna 19.2, 22.2 och 23.1. Det gäller information om att en person med ställning som varaktigt bosatt i ett land beviljas uppehållstillstånd i ett annat medlemsland (artikel 19.2), om att en medlemsstat som beviljat uppehållstillstånd till en person med ställning som varaktigt bosatt i en annan medlemsstat inte förnyar uppehållstillståndet eller återkallar detsamma och ålägger den varaktigt bosatte och dennes familjemedlemmar att lämna landet (artikel 22.2) eller om att en medlemsstat beviljar en person som redan har ställning som varaktigt bosatt i en annan medlemsstat sådan ställning (artikel 23).

Skälen för regeringens bedömning: Enligt förordning (2004:294) med instruktion för Migrationsverket är verket central förvaltningsmyndighet för verksamhet inom migrationsområdet. Migrationsverket skall bl.a. föra register och statistik över utlännningar i landet i den utsträckning det behövs för verksamheten, vara ansvarig myndighet gentemot Europeiska gemenskapernas kommission i frågor som rör den europeiska flyktingfonden och vara kontaktmyndighet i frågor som rör Eurodac.

Det är Migrationsverket som fattar beslut om uppehållstillstånd och om beviljande och återtagande av ställning som varaktigt bosatt. När en person för första gången blir aktuell hos Migrationsverket genom en ansökan av något slag läggs en personakt, dossier, upp. Dossiern följer sedan individen i skilda slag av ärenden som kan aktualiseras. Dossiern är ”levande” till dess utlänningen i fråga beviljas svenskt medborgarskap eller avlider. I Migrationsverkets verksamhetsstödjande system, Centrala Utlänningsdatabasen, är drygt en miljon utlännningar registrerade.

Eftersom det är Migrationsverket som fattar beslut om uppehållstillstånd och om ställning som varaktigt bosatt är det naturligt att det också är Migrationsverket som i förekommande fall underrättar den andra medlemsstaten när någon med ställning som varaktigt bosatt i ett annat land kommer till Sverige och får uppehållstillstånd här eller om en sådan person beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige.

När någon med ställning som varaktigt bosatt i Sverige flyttar och får uppehållstillstånd i ett annat land skall det landet underrätta svensk myndighet. Om ställning som varaktigt bosatt så småningom beviljas i det andra landet skall underrättelse också ske. Underrättelserna har närmast till syfte att ge Sverige möjlighet att notera frånvaron och i förekommande fall återkalla ställningen som varaktigt bosatt här. Ett beslut om att återkalla ställningen som varaktigt bosatt skall fattas av Migrationsverket. Det är därför lämpligt att det är Migrationsverket som får ta emot informationen från det andra landet.

Den stat som ålägger en varaktigt bosatt att lämna statens territorium skall underrätta den stat vari personen har ställning som varaktigt bosatt. Den senare staten har då en skyldighet att återta den varaktigt bosatte. I det fall det är fråga om en person med ställning som varaktigt bosatt i ett annat land är det Migrationsverket eller – om det är fråga om utvisning på grund av brott – allmän domstol som fattar det beslut varom det andra

landet skall informeras. En allmän domstol som har meddelat en dom eller ett beslut om utvisning skall enligt 6 kap. 9 § UtIF skicka en kopia av domen eller beslutet till Migrationsverket. Migrationsverket innehar därför information om alla åtgärder som vidtas för att ålägga någon att lämna landet. Det är också Migrationsverket som verkställer vissa beslut om avvisning och utvisning (12 kap. 14 § NUtIL). Det är därför lämpligt att det är Migrationsverket som skall informera det land som skall återta den varaktigt bosatte.

När det är fråga om en person med ställning som varaktigt bosatt i Sverige som återsänds från ett annat land skall Sverige omedelbart och utan formaliteter återta den varaktigt bosatte. Upprättad kontaktpunkt skall ta emot information från det andra landet om att personen återsänds. I enlighet med vad som anförts ovan har Migrationsverket först mottagit information om att den varaktigt bosatte fått uppehållstillstånd i det andra landet. När personen i detta skede återvänder är det följdriktigt att Migrationsverket mottar information härom och i förekommande fall åter ger personen ett uppehållstillstånd i Sverige.

Regeringen finner mot denna bakgrund att Migrationsverket skall utses till nationell kontaktpunkt. En bestämmelse med denna innebörd bör införas på förordningsnivå

Del III Genomförande och ekonomiska konsekvenser samt författningskommentarer

8 Genomförande och ekonomiska konsekvenser

8.1 Unionsmedborgares rörlighet inom EU

8.1.1 Ekonomiska konsekvenser

Regeringens bedömning: Förslaget medför inga ökning av de statliga utgifterna.

Utredningens (SOU 2005:49) bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Migrationsverket* har anfört att kostnaderna för att ta fram och producera nya dokument, beroende på art och utformning, i vart fall initialt kan vara mycket höga. Landsorganisationen (*LO*) efterlyser en konsekvensbedömning och menar att man även bör väga in eventuell påverkan av t.ex. pensionssystemen och kostnad för finansiering av vård och omsorg.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt uppgift från *Migrationsverket* har under perioden den 1 maj 2004 – 30 april 2005 knappt 25 000 EES-medborgare och anhöriga till dem sökt uppehållstillstånd enligt 5 kap. 5 a och 5 b §§ UtIF (EU/EES-tillstånd). Det är en rimlig utgångspunkt att motsvarande antal kommer att söka bevishandlingar enligt rörlighetsdirektivet. Förslaget att ersätta kravet på uppehållstillstånd för EES-medborgare och deras familjemedlemmar och istället införa regler om uppehållsrätt bör i sig inte medföra några merkostnader. Vad gäller det föreslagna registreringsförfarandet kommer det inte att vara helt olik det förfarande som idag gäller för utfärdande av uppehållstillstånd. Det samma gäller ansökningsförfarandet för uppehållskort. Den prövning som blir aktuell enligt förslaget bör i normalfallet inte bli mer omfattande än prövningen beträffande uppehållstillstånd. Regeringen bedömer således att kostnaden för att upprätthålla de föreslagna förfarandena i vart fall inte bör överstiga kostnaden för det nuvarande förfarandet.

Inte heller övergången till de nya förfarandena bör innebära några större merkostnader eftersom det hos *Migrationsverket* redan finns kompetens och organisation som kan hantera förfarandena. Det kan visserligen uppstå en viss extra engångskostnad med att ta fram de nya handlingar som skall utfärdas. Å andra sidan kan det finnas anledning att ändå överväga behovet att ta fram nya handlingar eftersom de nuvarande korten för EES-medborgare har vissa brister, bl.a. på grund av att det är ett plastkort utan foto och andra säkringar som t.ex. biometriska uppgifter. Kortets utformning medför att det i praktiken är svårt att använda det vid resa inom men framförallt utanför unionen. Vid utformandet av de nya handlingarna kan sådana problem beaktas. Det bör därför, enligt regeringens bedömning, inte medföra några direkta merkostnader. Det skall dock

påpekas att en genomtänkt utformning av handlingarna är viktig, framförallt vad gäller uppehållskorten eftersom dessa fyller ett verkligt behov av att kunna bevisa uppehållsrätten samt underlätta resandet inom unionen för familjemedlemmar som inte är EES-medborgare.

Den omprövning av utvisningsbeslut som skall göras enligt artikel 33.2 innebär ett nytt förfarande för svensk rätt. Det förslag till lösning som har lagts fram bör dock inte innebära annat än försumbara merkostnader, eftersom det är fråga om att vidareutveckla möjligheten till en prövning som har funnits sedan tidigare. Det kan antas att antalet omprövningsärenden hos regeringen inte kommer att öka nämnvärt med det föreslagna förfarandet, eftersom alla de individer som tidigare velat få sitt beslut omprövat har haft den möjligheten. Regeringen bedömer således att den omprövningsmöjlighet som följer av artikel 32 inte kommer att förorsaka några beaktansvärda merkostnader.

Direktivet är till stora delar en kodifiering av nu gällande regelverk i fråga om EES-medborgares och deras familjemedlemmars rätt till fri rörlighet mellan medlemsstaterna, varför regeringen gör bedömningen att någon påverkan på t.ex. pensionssystemen och kostnaderna för finansiering av vård och omsorg inte kommer att aktualiseras.

Enligt artikel 34 i rörlighetsdirektivet skall medlemsstaterna sprida information om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rättigheter och skyldigheter inom det område som omfattas av direktivet. Regeringen bedömer att Migrationsverket och Kommerskollegium har nödvändig och adekvat kompetens för att ta ansvaret för sådan informations-spridning och att dessa myndigheter således bör sprida informationen.

Sammanfattningsvis anser regeringen att en eventuell kostnadsökning till följd av förslagen ryms inom budgetramen. Det finns därför inte behov av ökat anslag till Migrationsverket.

8.1.2 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Föreslagna lagändringar skall träda i kraft den 30 april 2006.

För EES-medborgare som vid ikraftträdandet har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för minst fem år, skall 20 § andra stycket lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap, MedbL, gälla i sin äldre lydelse. I medborgarskapshänseende skall ett sådant tidsbegränsat uppehållstillstånd alltså jämt likställas med ett permanent uppehållstillstånd

Utredningens (SOU 2005:49) förslag: Utredningen har föreslagit att det bör införas en övergångsregel som anger att de som har giltigt uppehållstillstånd som har beviljats med stöd av 3 kap. 5 a och 5 b §§ UtIF före den 30 april 2006 inte skall omfattas av kravet på registrering respektive anmälningsskyldigheten för uppehållskort. 3 kap. c § UtIF bör enligt utredningen kunna tillämpas på uppehållstillstånd som har beviljats enligt 5 a och b §§ i äldre lydelse.

Remissinstanserna: *Migrationsverket* avstyrker utredningens förslag att kravet på registrering respektive uppehållskort även ska omfatta EES-medborgare och deras familjemedlemmar som har uppehållstillstånd enligt nationella regler. Verket menar att de, i likhet med de EES-

medborgare som har gällande uppehållstillstånd enligt nuvarande EES-regler, bör undantas från kravet på registreringen. Att kräva registrering respektive uppehållskort även av dem som har nationella uppehållstillstånd skulle innebära att de på nytt måste vidtaga åtgärder för att legalisera sin vistelse här trots att de redan har uppehållstillstånd. Det framstår som en onödig administrativ påлага för personerna i ifråga. *Utlänningsnämnden* är av samma uppfattning som Migrationsverket och påtalar att en sådan persons vistelse i Sverige redan är känd och registrerad hos Migrationsverket.

Skälen för regeringens förslag: Av artikel 40 framgår att medlemsstaterna skall sätta ikraft de bestämmelser som är nödvändiga för att följa direktivet senast den 30 april 2006. De nu framlagda författningsförslagen skall därför träda i kraft detta datum.

Övergångsregler bedöms nödvändiga vad gäller de föreslagna ändringarna i lagen om svenskt medborgarskap. De EES-tillstånd som beviljas före den 30 april 2006 kommer att gälla även efter genomförandet av rörlighetsdirektivet. Med hänsyn till förslaget att ta bort den nuvarande bestämmelsen i 20 § andra stycket MedbL kommer innehavare av sådant tillstånd inte därefter ha möjlighet att likställa detta tillstånd med ett permanent uppehållstillstånd såvida inte övergångsbestämmelser införs. Det kan anmärkas att det för den övervägande delen av de berörda personerna, som ett ytterligare krav för svenskt medborgarskap, gäller att de har haft hemvist i Sverige sedan fem år. En innehavare av ett EES-tillstånd som uppfyller detta krav kommer efter genomförandet av rörlighetsdirektivet att ha permanent uppehållsrätt i Sverige. För denna personkategori föreligger därför inte något behov av övergångsbestämmelser. Från det femåriga hemvistkravet görs dock ett flertal undantag, bl.a. beträffande sådan person som är gift eller sambo med en svensk medborgare. Dessa personer kan komma att missgynnas av att bestämmelsen i 20 § andra stycket MedbL tas bort. För att motverka detta behöver en övergångsbestämmelse införas. Regeln skall utformas så att det där anges att i fråga om medborgare i andra EES-stater än de nordiska länderna, som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för minst fem år beviljat före ikraftträdandet, gäller 20 § andra stycket MedbL i dess äldre lydelse.

Några andra övergångsbestämmelser än de nu nämnda bedöms inte nödvändiga

8.2 Varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare

8.2.1 Ekonomiska konsekvenser

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att meddela föreskrifter om avgifter för ansökan om ställning som varaktigt bosatt i Sverige. Avgifterna skall redovisas mot inkomsttitel.

Utredningens (SOU 2005:15) förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Migrationsverket* och *Domstolsverket* har påpekat att uppskattningarna av antalet ärenden är osäkra.

Skälen för regeringens förslag: Antalet ansökningar om att få ställning som varaktigt bosatt förutses inte bli högt. För den tredjelandsmedborgare som inte önskar att utnyttja den fria rörligheten innebär ställningen som varaktigt bosatt inget särskilt utöver de rättigheter som tredjelandsmedborgare ändå har på grund av sitt permanenta uppehållstillstånd i Sverige. Flertalet av de personer som kan beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige kommer även att uppfylla kraven för svenskt medborgarskap och därigenom få rätt till fri rörlighet inom Europeiska unionen som unionsmedborgare. Dessutom uppställs som villkor för att få ställning som varaktigt bosatt i Sverige att den sökande skall kunna försörja sig och sina familjemedlemmar, vilket inte är ett krav för medborgarskap.

Den ökande invandringen till följd av direktivet, dvs. tredjelandsmedborgare från andra medlemsstater, kan uppskattas till ca 500 personer per år. Dessa personer kommer i stor utsträckning att vara yrkesverksamma och kommer därför sannolikt att innebära ett offentligfinansiellt överskott. Migrationsverket och Domstolsverket har påpekat att uppskattningarna av antalet ärenden är osäkra.

Sammanfattningsvis görs bedömningen att ökningen av antalet invandrare kommer att vara mycket liten till följd av förslagen i propositionen. Hanteringen av ärenden om ställning som varaktigt bosatt i Sverige förväntas inte leda till mer än marginella kostnadsökningar för Migrationsverket. En minskning av antalet ärenden om medborgarskap förväntas bli följden av att det införs en möjlighet att beviljas ställning som varaktigt bosatt. Sammantaget bedöms inte ärendeinströmningen öka mer än marginellt. Regeringen bedömer att en eventuell kostnadsökning till följd av förslagen ryms inom budgetramen. Det finns därför inte behov av ökat anslag till Migrationsverket.

Regeringen anser mot bakgrund av att avgifter tas ut bl.a. för handläggningen av ansökan om uppehållstillstånd och medborgarskap att det är rimligt att även ta ut en avgift för prövningen av ansökan om ställning som varaktigt bosatt. Avgifterna skall redovisas mot inkomsttitel.

8.2.2 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Föreslagna lagändringar skall träda i kraft den 30 april 2006.

Skälen för regeringens förslag: I övergångsbestämmelserna i förslaget till ny utlänningslag anges att nuvarande utlänningslag upphör att gälla då den nya lagen träder ikraft. Detta innebär att de nya bestämmelserna, utom i vissa särskilt angivna undantagsfall, blir tillämpliga från och med den 31 mars 2006. Regeringen anser att det är lämpligt att de föreslagna lagändringarna träder i kraft samtidigt med de lagändringar som föreslås med anledning av rörlighetsdirektivet. Lagändringarna skall därför träda i kraft den 30 april 2006.

9 Författningskommentar

9.1 Förslaget till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

1 kap.

1 §

Ändringen är föranledd av att ytterligare två kapitel, 3 a kap. respektive 5 a kap., införs i lagen.

3 a §

Paragrafen är *ny* och definierar begreppet EU-stat.

3 b §

Paragrafen är *ny*.

I paragrafen definieras begreppen EES-stat och EES-medborgare. Som EES-stater räknas de stater som omfattas av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Detta avtal omfattar de medlemsstater som ingår i den Europeiska unionen (EU), vilka är bundna av avtalet i egenskap av medlemmar i EU, samt Liechtenstein, Norge och Island. Med EES-medborgare avses en utlänning som är medborgare i någon av de nu nämnda staterna. Det bör påpekas att en medborgare i en EU-stat är unionsmedborgare enligt artikel 17 i EG-fördraget, men eftersom det i 2005 års utlänningslag inte finns några bestämmelser som enbart rör unionsmedborgare saknas behov av att i lagen definiera detta begrepp.

3 c §

Paragrafen är *ny* och definierar begreppet tredjelandsmedborgare och är utformad mot bakgrund av att alla EU-stater också är EES-stater.

2 kap.

3 §

Ett tillägg har gjorts i paragrafen med den innebörden att personer som har ett EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta är undantagna från kravet på visering vid inresa och vistelse i Sverige.

3 a §

Paragrafen är *ny*. Den innebär endast en upplysning om att bestämmelser om den nya rättsfiguren uppehållsrätt finns i 3 a kap. där bl.a. det nya rättsbegreppet definieras. Genom införandet av begreppet uppehållsrätt införs således en ny grund för utlänningars vistelse i Sverige.

4 §

Ett tillägg har gjorts i paragrafen med den innebörden att den som har ett EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta får resa in i Sverige. Detta under förutsättning att personen ifråga uppfyller villkoren i 1 §, dvs. innehar ett pass.

8 §

Genom ändringen i *första stycket* föreskrivs att utlänningar med uppehållsrätt är befriade från kravet på uppehållstillstånd och arbetstillstånd. Vad gäller arbetstillstånd regleras möjligheterna att kräva sådant tillstånd inte uttryckligen i rörlighetsdirektivet. I fråga om likabehandling anges dock i artikel 24.1, att om inte annat följer av sådana specifika bestämmelser som uttryckligen anges i fördraget och sekundärlagstiftningen, skall alla unionsmedborgare som enligt direktivet uppehåller sig i den mottagande medlemsstaten åtnjuta samma behandling som den medlemsstatens egna medborgare inom de områden som omfattas av fördraget. Även familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat, men som har uppehållsrätt eller permanent uppehållsrätt, skall åtnjuta denna rättighet. Eftersom det i svensk rätt inte finns krav på att svenska medborgare skall ha arbetstillstånd, kan detta heller inte krävas av utlänningar med uppehållsrätt.

3 a kap.

Hela kapitlet är *nytt* och innehåller bestämmelser om uppehållsrätt för EES-medborgare och deras familjemedlemmar.

1 §

Av paragrafen följer att uppehållsrätt innebär en rätt för EES-medborgare och deras familjemedlemmar att, i enlighet med vad som anges i detta kapitel, få vistas i Sverige mer än tre månader utan uppehållstillstånd. Villkoren för att få uppehållsrätt framgår direkt av bestämmelserna i kapitlet eller av föreskrifter som regeringen meddelat med stöd av i kapitlet intagna bemyndiganden. Om villkoren för att få uppehållsrätt är uppfyllda har ifrågavarande utlänningar rätt att vistas i Sverige i mer än tre månader utan uppehållstillstånd. Enligt artikel 5.2 i rörlighetsdirektivet får dock familjemedlemmar som inte själva är EES-medborgare i vissa fall åläggas skyldighet att ha visering.

2 §

I paragrafen anges vad som i sammanhanget skall avses med begreppet "familjemedlem" till en EES-medborgare. Definitionen överensstämmer i huvudsak med vad som anges i artikel 2.2 i rörlighetsdirektivet. Begreppet make innefattar även registrerad partner, vilket följer av 3 kap. 1 § andra stycket lagen (1994:1117) om registrerat partnerskap. Med make och registrerad partner skall även jämställas sambo, trots att detta inte är ett krav enligt rörlighetsdirektivet. Anledningen till att sambo har medtagits som familjemedlem har närmare redogjorts för i avsnitt 6.5.

3 §

I *första stycket* anges i vilka fall en EES-medborgare skall ha uppehållsrätt i Sverige. Vad som däri anges följer i huvudsak vad som anges i artikel 7.1 i rörlighetsdirektivet. Arbetstagarbegreppet har vid flera tillfällen tolkats av EG-domstolen, som slagit fast att begreppet vad avser fri rörlighet har en gemenskapsrättslig innebörd och att det inte får ges en nationell tolkning. De kriterier som EG-domstolen fastställt är bindande för alla medlemsstater. Avgörande för att någon skall betraktas som arbetstagare är att det arbete som utförs är en faktisk och genuin ekonomisk

aktivitet (t.ex. mål 53/81 D.M. Levin mot Secrétaire d'État à la justice, REG 1982 s. 1035 p. 17). Ett anställningsförhållande i EG-rättslig mening utmärks normalt av de förutsättningar som domstolen ställt upp i domen Lawrie-Blum: ”att en person, under en viss tid, mot ersättning utför arbete av ekonomiskt värde åt någon annan under dennes ledning” (mål 66/85, Deborah Lawrie-Blum mot Land Baden-Württemberg, REG 1986 s. 2121 p. 17).

Det avgörande är inte om det rör sig om ett lågavlönat deltidsarbete. Det är inte heller nödvändigt att arbetstagaren kan försörja sig på sin inkomst. Det avgörande är att det utförda arbetet inte framstår som så ringa att det i praktiken är av helt marginell betydelse (t.ex. mål C-257/89, V.J.M. Raulin mot Minister van Onderwijs en Wetenschappen, REG 1992 s. I-1027 p. 14). Något direkt krav på att lönen skall utges i form av pengar finns inte. Även den som får lön i form av kost och logi kan betraktas som arbetstagare och har rätt till de förmåner som gäller för dem som är arbetstagare (t.ex. mål 196/87, Udo Steymann mot Staatssecretaris van Justitie, REG 1988 s. 6159 p. 12).

Ett exempel på EG-domstolens tolkning av arbetstagarbegreppet framgår av rättsfallet Kempf mot Staatssecretaris van Justitie (mål 139/85, R.H. Kempf mot Staatssecretaris van Justitie, REG 1986 s. 1741). Kempf var en tysk musiklärare som arbetade deltid, tolv timmar i veckan, i Nederländerna. Hans inkomst som musiklärare var så låg att han uppbar socialbidrag för att nå upp till existensminimum. Med hänvisning till att Kempf uppenbarligen inte förmådde försörja sig på sitt arbete och därför inte kunde anses som arbetstagare, nekades han uppehållstillstånd i Nederländerna. EG-domstolen uttalade att det var irrelevant ifall en person lagligen erhöll medel från annat håll än arbete (t.ex. genom bidrag), så länge det arbete som personen faktiskt utförde kunde anses vara en faktisk och genuin ekonomisk aktivitet. Eftersom Kempfs musiklektioner bedömdes vara av mer än helt marginell och underordnad betydelse utmynnade EG-domstolens förhandsavgörande i att Kempf var att betrakta som arbetstagare.

I rättsfallet Rinner-Kuhn (mål 171/88 Rinner-Kuhn, REG 1989 s. 2743) har domstolen slagit fast att den som arbetar tio timmar i veckan omfattas av arbetstagarbegreppet. Domstolen har i avgörandet Kitz (mål C-2/89, Bestuur van de Sociale Verzekeringsbank mot M. G. J. Kits van Heijningen, REG 1990 s. I-01755) uttalat att en person som arbetar två timmar per dag två gånger i veckan omfattas av arbetstagarbegreppet i den mening som avses i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av system för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen (EGT nr L 149, 5.7.1971 s. 2, Celex 31971R1408).

En medborgare i ett EES-land skall på samma villkor som en svensk medborgare kunna starta och driva verksamhet som egen företagare. Om verksamheten kräver någon form av auktorisation eller legitimation för här i landet redan bosatta, får samma villkor ställas på EES-medborgaren. Att uppehållsrätt som egen företagare föreligger kan t.ex. visas genom företeende av en F-skattsedel eller registreringsbevis från länsstyrelsen eller Patent- och registreringsverket. I vissa fall kan det dock förekomma behov av ytterligare dokumentation.

Som en särskild kategori av EES-medborgare som skall ha uppehållsrätt har även medtagits de som kommit till Sverige för att söka arbete och har verklig möjlighet att få en anställning. Att arbetssökande skall ha uppehållsrätt framgår inte uttryckligen av artikel 7. En arbetssökande unionsmedborgare har dock rätt att uppehålla sig i mottagarlandet – inte bara i tre månader – utan så länge det kan styrkas att han eller hon fortfarande söker arbete och det finns en verklig möjlighet till anställning. Man kan utgå från att EG-domstolen vid en framtida tillämning av denna regel kommer att utgå från Antonissen-fallet, (mål C-292/89, REG 1991, s.I-745) där domstolen ansåg att sex månader var en tillräcklig tidsfrist för en arbetssökande att vidta nödvändiga åtgärder för att bli anställd och att en arbetssökande efter denna tidsfrists utgång kunde utvisas. Enligt avgörandet kunde utvisning dock inte ske om den arbetssökande även efter sex månader kunde visa att han fortfarande söker arbete och att han har en reell möjlighet att bli anställd (jfr även lydelsen av artikel 14.4.b i rörlighetsdirektivet. Det har därför särskilt angivits att även arbetssökande skall ha uppehållsrätt.

Studerande har uppehållsrätt om de är inskrivna och avser att studera vid en erkänd utbildningsanstalt, försäkrar att de har tillräckliga medel för sin försörjning och har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige. Med erkänd utbildningsanstalt avses alla gymnasielinjer samt alla högskole- och universitetsstudier som har statligt eller kommunalt bidrag. Grundskolestudier omfattas dock inte.

Vad gäller EES-medborgare som tillhandahåller eller mottar tjänster omnämns inte dessa i rörlighetsdirektivet. Det typiska exemplet på en som tillhandahåller tjänster är en person som arbetar som konsult här i landet utan att för den skull etablera sig som egen företagare här. Under begreppet tjänstemottagare faller t.ex. personer som mottar medicinsk eller annan behandling här i landet. En annan grupp som skulle kunna betraktas som tjänstemottagare är turister. Enligt praxis bör dock normalt nationella regler tillämpas för EES-medborgare som efter tre månader vill stanna ytterligare en tid för enbart besök, till exempel släkt- eller turistbesök. Gemensamt för de båda kategoriernas vistelse här i landet är dess tillfälliga eller tidsbegränsade karaktär. Om dessa personer vistas i Sverige i mer än tre månader skall dock även de, i likhet med andra EES-medborgare som inte kan hänföras till någon av de kategorier som anges i punkterna 1-3, ha uppehållsrätt om de uppfyller vad som anges i punkten 4, dvs. har tillräckliga tillgångar för sin och sina familjemedlemmars försörjning samt har en heltäckande sjukförsäkring för sig och sina familjemedlemmar som gäller i Sverige. *Lagrådet* har bl.a. anfört att skillnaden i de krav som uppställs beträffande försörjningsförmågan för att uppehållsrätt skall föreligga respektive för att ställning som varaktigt bosatt skall beviljas bör belysas i författningskommentaren. Denna fråga behandlas närmare i kommentaren till 5 a kap. 2 §.

4 §

Av paragrafen följer att familjemedlemmar till en EES-medborgare som uppfyller villkoren för att ha uppehållsrätt i Sverige i motsvarande mån skall ha uppehållsrätt här i landet. Familjemedlemmarnas uppehållsrätt härleds således direkt från EES-medborgaren. I regel skall samtliga de familjemedlemmar som anges i 2 § ha uppehållsrätt. Vad avser familje-

medlemmar till en sådan EES-medborgare som har uppehållsrätt enligt 3 § första stycket 3, dvs. studerande, skall dock endast EES-medborgarens make eller sambo samt deras barn (såväl gemensamma som till endera av parten) under 21 år som är beroende av någon av dem för sin försörjning, ha uppehållsrätt. Detta framgår av artikel 7.2 och 7.4 i rörlighetsdirektivet.

5 §

Av paragrafen följer att uppehållsrätten skall finnas kvar så länge villkoren för uppehållsrätt är uppfyllda. Detta framgår av artikel 14.2 i rörlighetsdirektivet. Det finns självfallet inget som hindrar att EES-medborgaren under vistelsen i Sverige har uppehållsrätt på olika grunder, t.ex. genom att han eller hon efter en tid som studerande istället övergår till att bli arbetstagare.

6 §

I paragrafen anges när en EES-medborgare har permanent uppehållsrätt i Sverige. Sådan rätt skall föreligga när EES-medborgaren har vistats lagligt i landet utan avbrott under minst fem år. Det nu sagda framgår av artikel 16.1 i rörlighetsdirektivet.

7 §

I paragrafen anges när en EES-medborgares familjemedlem som inte själv är EES-medborgare skall ha permanent uppehållsrätt i Sverige. I likhet med vad som gäller för EES-medborgare skall sådan rätt föreligga efter att familjemedlemmen har vistats lagligt i landet utan avbrott under minst fem år. Familjemedlemmen skall under denna tid ha vistats tillsammans med den person från vilken han eller hon har härlett sin uppehållsrätt. Det nu sagda framgår av artikel 16.2 i rörlighetsdirektivet.

8 §

Av paragrafen, som i huvudsak återger vad som anges i artikel 16.3 i rörlighetsdirektivet, följer att en utlänning i vissa fall kan tillåtas att vistas utanför Sverige under en längre period, utan att kontinuiteten av vistelsen i landet skall påverkas. Sådana vistelser utanför Sverige skall således inte medföra att vistelsen i landet har upphört och att en ny femårsperiod skall påbörjas när utlänningen återvänder till landet. Vad som nu sagts skall gälla vid vistelser utanför Sverige som inte överstiger sammanlagt sex månader per år eller av en längre vistelse utanför landet på grund av obligatorisk militärtjänstgöring. Detsamma skall gälla vid vistelse utanför Sverige under högst tolv på varandra följande månader på grund av graviditet och förlossning, allvarlig sjukdom, studier eller yrkesutbildning, utstationering på grund av arbete i ett annat land eller särskilda skäl. Särskilda skäl bör kunna föreligga om vistelsen utanför landet beror på omständigheter som utlänningen själv inte kunnat råda över.

9 §

Av paragrafen framgår att den permanenta uppehållsrätten, när sådan rätt en gång har erhållits, inte får villkoras. Av artikel 14.2 i rörlighetsdirektivet framgår att den som har fått uppehållsrätt enligt artikel 7, 12 eller 13 skall bibehålla denna rätt så länge han eller hon uppfyller villkoren i des-

sa artiklar. Några sådana villkor behöver således inte längre vara uppfyllda när permanent uppehållsrätt en gång har erhållits. Detta följer av artikel 16.1. En utlänning som har permanent uppehållsrätt behöver således inte uppfylla de villkor för uppehållsrätt som anges i 3 och 4 §§. En utlänning kan endast förlora sin permanenta uppehållsrätt i Sverige vid vistelse utanför landet i mer än två på varandra följande år, vilket framgår av artikel 16.4 i rörlighetsdirektivet. *Lagrådet* har anfört att det vore önskvärt att alla avbrott i en kvalificerande vistelse kunde behandlas på samma sätt, oberoende av i vilket sammanhang som kravet på viss vistelsetid uppställts. Om detta inte bedöms vara möjligt bör enligt *Lagrådets* mening klargöras vad som i olika fall avses gälla då tillfälliga avbrott görs i en angiven vistelsetid. När det gäller kvalificeringstiderna för att erhålla ställning som varaktigt bosatt respektive permanent uppehållsrätt anges i respektive direktiv, liksom i den föreslagna lagtexten, i vilka fall vistelse utanför den mottagande medlemsstaten skall påverka erhållandet av dessa rättigheter. En motsvarande reglering saknas dock när det gäller den tidsperiod som en person får vistas utanför den mottagande medlemsstatens territorium innan nämnda rättigheter, när de en gång har erhållits, kan gå förlorade. Frågan är om den aktuella personen efter det att han eller hon lämnat landet och en sådan tidsperiod har påbörjats kan återvända till Sverige under t.ex. några få dagar och därigenom erhålla en ny tidsfrist. Svaret på denna fråga torde vara nekande. Såväl ställningen som varaktigt bosatt som den permanenta uppehållsrätten medför en *rätt* för den enskilde att vistas varaktigt inom en annan medlemsstats territorium. Självfallet kan dock den enskilde välja att inte utnyttja den erhållna rättigheten genom att avbryta vistelsen och t.ex. bosätta sig i ett annat land. I båda de aktuella direktiven anges emellertid en längsta tidsperiod inom vilken den enskilde måste utnyttja rättigheten för att denna inte skall gå förlorad (jfr EG-domstolens dom i mål C-257/00 Givane m.fl. och generaladvokatens yttrande i samma mål). När en sådan tidsfrist väl börjat löpa kan den således endast avbrytas genom att den enskilde återvänder till Sverige med avsikt att utnyttja sin rätt att varaktigt vistas här i landet. Frågan om vid vilken tidpunkt tidsfristen kan anses ha börjat löpa samt, i förekommande fall, har avbrutits måste bedömas mot bakgrund av förhållandena i varje enskilt fall.

10 §

I paragrafen anges vilka administrativa formaliteter som i vissa fall kan krävas av en utlänning som har uppehållsrätt, i förekommande fall registrering eller ansökan om uppehållskort. Gemensamt för registreringen och ansökan om uppehållskort är att de i sig saknar betydelse för utlänningens uppehållsrätt. Av artikel 25.1 följer att innehav av sådana dokument som skall utfärdas med anledning av nu nämnda åtgärder inte får utgöra villkor för att utöva en rättighet. Kravet på registrering och ansökan om uppehållskort är istället i hög grad motiverat av möjligheten till individuell och generell utlänningskontroll.

I *första stycket* anges att en EES-medborgare som har uppehållsrätt och som avser att vistas i landet mer än tre månader skall registrera sig hos Migrationsverket. Att medlemsstaterna har möjlighet att införa krav på registrering, samt när sådan registrering tidigast får ske, följer av artikel 8 i rörlighetsdirektivet.

Av *andra stycket* följer att en annan utlänning som har uppehållsrätt, dvs. utlänning som är familjemedlem till en EES-medborgare utan att själv vara EES-medborgare, och som avser att vistas i landet mer än tre månader skall ansöka om uppehållskort. Det nu sagda följer av vad som anges i artikel 9 i rörlighetsdirektivet.

Av *tredje stycket* framgår att kravet på registrering eller ansökan om uppehållskort inte gäller medborgare i Danmark, Finland, Island och Norge samt för de utlänningar som har giltigt uppehållstillstånd eller som inom tre månader från ankomsten till Sverige har ansökt om sådant tillstånd. Medborgare i de övriga nordiska länderna skall undantas, eftersom dessa sedan tidigare har rätt att vistas i Sverige utan några särskilda formaliteter. För övriga utlänningar som har eller inom tre månader från ankomsten till Sverige har ansökt om uppehållstillstånd skulle registrering eller ansökan om uppehållskort innebära en, i vart fall med hänsyn till den individuella och generella utlänningskontrollen, onödig formalitet. Vidare skall kravet på registrering inte gälla EES-medborgare som är arbetssökande, eftersom dessa får antas vistas i Sverige i denna egenskap endast under en kortare tid.

11 §

I paragrafen anges att Migrationsverket får förelägga en utlänning som enligt 10 § är skyldig att registrera sig eller att ansöka om uppehållskort att fullgöra denna skyldighet. Migrationsverket får även förelägga utlänningen att lämna sådana uppgifter som är nödvändiga för att registrering eller utfärdande av uppehållskort skall kunna ske.

12 §

I paragrafen regleras frågor rörande vitesföreläggande i anslutning till registreringskyldigheten och skyldigheten att ansöka om uppehållskort.

Av *första stycket* framgår att ett föreläggande enligt 11 § får förenas med vite. I ärenden som rör utdömande av vite skall, såvida annat inte är föreskrivet, bestämmelserna i lagen (1985:206) om viten tillämpas.

I *andra stycket* anges att fråga om utdömande av vite prövas av migrationsdomstol på ansökan av Migrationsverket.

När en domstol skall ta ställning till om ett förelagt vite skall dömas ut skall i regel inte frågan om lämpligheten av vitesföreläggandet prövas utan endast dess laglighet. En prövning av vitesföreläggandets lämplighet kan, om inte annat sägs, i stället ske genom att myndighetens beslut om vitesföreläggandet överklagas. Det har dock inte bedömts finnas anledning att i 14 kap. NUtIL, i vilket uttömmande anges vilka beslut enligt denna lag som får överklagas, införa en möjlighet att överklaga själva vitesföreläggandet. För att kompensera detta anges i *tredje stycket* att även vitets lämplighet får bedömas vid prövningen av en fråga om utdömande av vite. Prövningen av vitesföreläggandet skall således inte vara begränsad till en kontroll av föreläggandets laglighet i sak och form utan skall även omfatta dess lämplighet. Domstolen bör i detta sammanhang ha möjlighet att kontrollera att det i föreläggandet endast har begärts in sådana uppgifter som är nödvändiga för att registrering eller utfärdande av uppehållskort skall kunna ske.

13 §

Av paragrafen framgår att regeringen får meddela föreskrifter om undantag från de krav som anges i 3 - 6 §§. Samtliga de ändringar som kan aktualiseras är för den enskilde gynnande bestämmelser. I artikel 7.3 i rörlighetsdirektivet finns bestämmelser om att arbetstagare och egna företagare i vissa fall skall få behålla sin ställning som arbetstagare och egna företagare, och således även sin uppehållsrätt, även om de inte längre är yrkesverksamma. Vidare finns i artikel 12 och 13 bestämmelser om bibehållen uppehållsrätt för familjemedlemmar i samband med att den person från vilken de härlett sin uppehållsrätt avlider eller lämnar landet, eller t.ex. vid skilsmässa. Vidare finns undantag för personer som inte längre arbetar i den mottagande medlemsstaten och deras familjemedlemmar i artikel 17. De nu nämnda bestämmelserna är relativt invecklade. Eftersom det är angeläget att lagen inte tyngs med alltför mycket detaljbestämmelser bör regeringen ges möjlighet att meddela närmare föreskrifter härom.

14 §

Av paragrafen följer att regeringen får meddela föreskrifter om registrering och uppehållskort. Det är lämpligt att det i förordning närmare anges vilka uppgifter som utlänningen skall lämna vid registrering eller ansökan om uppehållskort, liksom vilka handlingar som skall utfärdas av Migrationsverket i samband med att registrering eller ansökan om uppehållskort har skett. Bestämmelser om detta finns i rörlighetsdirektivet, artiklarna 8 - 11.

5 kap.**2 a §**

Paragrafen är *ny*.

Tredjelandsmedborgare med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat och anhöriga till en sådan person har inte permanent uppehållstillstånd i Sverige när de beviljas ställning som varaktigt bosatta i Sverige, utan ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på fem år. I samband med att personen beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige måste de därför ges ett permanent uppehållstillstånd. Migrationsverket skall således i sådana fall, även utan särskild ansökan, bevilja personen ett permanent uppehållstillstånd.

16 a §

Paragrafen är *ny* och föranledd av det förhållandet att en person med ställning som varaktigt bosatt i Sverige, så länge det inte finns förutsättningar för att återkalla ställningen, alltid skall ha rätt att uppehålla sig här. Vid vistelse utanför Sverige kan dock det nationella uppehållstillståndet gå förlorat och vid återkomsten är det då följdriktigt att åter bevilja ett sådant uppehållstillstånd.

17 §

I paragrafen införs ett *nytt andra stycke* som anger att uppehållstillstånd inte får beviljas för en person med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat, eller dennes anhöriga, om personen utgör ett hot mot allmän

ordning och säkerhet. Bestämmelsen bygger på artikel 17 i direktivet om varaktigt bosatta och behandlas i avsnitt 8.5.2. Frågor om allmän ordning och säkerhet behandlas i avsnitt 8.2.8 samt, vad avser begreppets närmare innebörd enligt EG-rätten, i kommentaren till 8 kap. 7 a §.

23 §

Sista stycket i paragrafen är *nytt*. I stycket ges regeringen möjlighet att göra de föreslagna tilläggen i utlänningsförordningen avseende uppehållstillstånd för personer med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat och deras anhöriga. Regeringen skall på förordningsnivå föreskriva att sådana uppehållstillstånd skall gälla i fem år samt de övriga kriterier som enligt vad som framgår av direktivet om varaktigt bosatta skall gälla för dessa uppehållstillstånd.

5 a kap.

Hela kapitlet är *nytt* och innehåller bestämmelser om tredjelandsmedborgares ställning som varaktigt bosatt i Sverige.

1 §

I paragrafen anges vilka tredjelandsmedborgare som kan beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige. Paragrafen återspeglar bestämmelserna i artiklarna 3, 4 och 23 i direktivet om varaktigt bosatta och behandlas i avsnitt 8.2.

I *första stycket* anges att en ansökan om att beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige endast kan beviljas för den som vid ansökningstillfället har permanent uppehållstillstånd i Sverige. Tredjelandsmedborgare som har ställning som varaktigt bosatta i en annan EU-stat skall dock, efter att ha vistats i Sverige i minst fem år, också ha möjlighet att få ställning som varaktigt bosatt i Sverige. Likaså skall anhöriga till varaktigt bosatta kunna få ställning som varaktigt bosatt trots att de inte har permanent uppehållstillstånd utan tidsbegränsat uppehållstillstånd på fem år. Ett ytterligare krav är att sökanden måste ha vistats i landet utan avbrott under minst fem år.

I *andra stycket* anges att vid beräkningen av vistelsetiden får sökanden tillgodoräkna sig tid under vilken denne haft ett uppehållstillstånd syftande till bosättning. Med uppehållstillstånd syftande till bosättning avses ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som ges vid uppskjuten invandringsprövning för s.k. snabba anknytningar (5 kap. 3 § första stycket 5 och 6). När en sådan person sedan får ett permanent uppehållstillstånd kan han eller hon vid ansökan om ställning som varaktigt bosatt alltså tillgodoräkna sig hela sin vistelse i Sverige.

I *tredje stycket* anges att vid beräkningen av vistelsetiden skall inte perioder då utlänningen vistats i Sverige för studier eller av uteslutande tillfälliga skäl beaktas. Med uteslutande tillfälliga skäl avses t.ex. vistelser i Sverige pga. semester, besök, säsongsarbete eller arbete som au pair.

I *fjärde stycket* anges att vissa kortare vistelser utanför Sverige inte skall anses vara avbrott i vistelsen.

2 §

Försörjningsförmågan för tredjelandsmedborgare som önskar få ställning som varaktigt bosatt behandlas i avsnitt 8.2.5. Bestämmelsen bygger på artikel 5.1 i direktivet om varaktigt bosatta.

Av *första stycket* framgår att personen som ansöker om ställning som varaktigt bosatt fullt ut skall kunna försörja sig och sin familj med egna medel så att grundläggande behov av uppehälle och bostad är tillgodosedda. Detta måste anses innebära att sökanden skall ha arbetsinkomster som inte är sporadiska eller härrör från tillfälliga korttidsanställningar eller erhålla ett överskott från eget företagande av mera varaktig karaktär. Även säker avkastning av förmögenhetstillgångar bör kunna utgöra en inkomstkälla. Detsamma måste anses gälla en regelbunden pension. En tredjelandsmedborgare som har en tillsvidareanställning på heltid med en inkomst av viss minsta storlek bör kunna anses uppfylla försörjningskravet. Om lönen är låg bör hänsyn tas till om en framtida löneökning framstår som sannolik. När det gäller tidsbegränsade anställningar måste viss försiktighet iakttas. Det bör dock inte vara uteslutet att en sådan anställningsform godtas. Någorlunda säkra garantier måste i sådana fall emellertid ges för att anställningsförhållandet kommer att förnyas, t.ex. vid återkommande projektanställningar. I enlighet med vad *Lagrådet* har framfört vill regeringen framhålla att ställningen som varaktigt bosatt skall beviljas om sökanden uppfyller villkoren. Efter beviljandet av ställning som varaktigt bosatt kan ställningen inte återkallas eller på annat sätt gå förlorad därför att kravet på försörjningsförmåga inte längre är uppfyllt. Prövningen skiljer sig därmed från prövningen om uppehållsrätt för en EES-medborgare eftersom uppehållsrätt föreligger så länge villkoren är uppfyllda. Medan prövningen beträffande en EES-medborgare avser att utvärdera om medborgaren vid det aktuella tillfället har tillräckliga tillgångar måste prövningen beträffande tredjelandsmedborgaren även innebära en prövning av den långsiktiga försörjningsförmågan.

I *andra stycket* ges regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigande att meddela föreskrifter om kravet på försörjningsförmågan.

3 §

Bestämmelsen bygger på artikel 6 i direktivet om varaktigt bosatta och behandlas i avsnitt 8.2.8.

I paragrafen föreskrivs att ställning som varaktigt bosatt inte får beviljas någon som utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet. Begreppet ”allmän ordning och säkerhet” är ett gemenskapsrättsligt begrepp och skall följaktligen ges den innebörd som följer av gemenskapsrätten (se kommentaren till 8 kap. 7 a §).

4 §

Bestämmelsen bygger på artikel 3 i direktivet om varaktigt bosatta och behandlas i avsnitt 8.2.1.

Eftersom flyktingar och andra skyddsbehövande i allmänhet får permanent uppehållstillstånd, men inte skall kunna få ställning som varaktigt bosatta enligt direktivet, undantas dessa uttryckligen i bestämmelsen för att överensstämmelse med direktivet skall nås.

5 §

Paragrafen reglerar villkoren för återkallelse av ställning som varaktigt bosatt. Den bygger på artikel 9 i direktivet om varaktigt bosatta. Frågor kring återkallelse behandlas i avsnitt 8.4.1. *Lagrådet* har bl.a. anfört att det bör klargöras vad som i olika fall avses gälla då tillfälliga avbrott görs i en angiven vistelseperiod. Denna fråga behandlas närmare i kommentaren till 3 a kap. 9 §.

6 §

Bestämmelsen bygger på artikel 9.5 i direktivet om varaktigt bosatta och behandlas i avsnitt 8.4.2.

I paragrafen föreskrivs att den som förlorat sin ställning som varaktigt bosatt i Sverige på grund av vistelse utanför Sveriges respektive Europeiska unionens medlemsstaters territorier kan återfå den genom ett förenklat förfarande.

Personen skall återfå sin ställning som varaktigt bosatt i Sverige trots att han eller hon inte vistats här i fem år vid ansökningstillfället. Dessutom krävs att personen beviljats ett uppehållstillstånd syftande till bosättning eller ett permanent uppehållstillstånd i Sverige, att han eller hon uppfyller försörjningskravet i 2 § och att han eller hon inte utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet enligt 3 §. Med uppehållstillstånd syftande till bosättning avses ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som ges vid uppskjuten invandringsprövning för s.k. snabba anknytningar (5 kap. 3 § första stycket 5 och 6).

7 §

I paragrafen anges att det är Migrationsverket som fattar beslut i ärenden om ställning som varaktigt bosatt i Sverige.

7 kap.**9 §**

I paragrafen införs ett *nytt andra stycke* med innebörden att regeringen får meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd får återkallas även för tredjelandsmedborgare med ställning som varaktigt bosatta i en annan EU-stat.

8 kap.**1 §**

Av *andra stycket*, som är nytt, följer att en EES-medborgare inte får avvisas på den grunden att han eller hon saknar pass när detta krävs för inresa eller vistelse i Sverige. Det åligger EES-medborgaren att styrka sin identitet och sitt medborgarskap om det råder tveksamhet om det rätta förhållandet. Vad som nu sagts skall i motsvarande mån gälla familjemedlemmar som inte själva är EES-medborgare. Dessa familjemedlemmar skall självfallet även vid behov kunna styrka att de är familjemedlemmar till EES-medborgaren. Det bör i sammanhanget noteras att en utlänning som är medborgare i en Schengenstat och som kommer till Sverige direkt från en sådan stat, inte behöver ha pass vid inresa eller vistelse i landet. Vidare bör noteras att ett identitetskort som har utfärdats

av en behörig myndighet i en EES-stat eller i Schweiz för den som är medborgare i det utfärdande landet skall gälla som pass vid utlänningens ankomst till Sverige och under den tid som utlänningen har rätt att vistas här. Detta framgår av bestämmelser i utlänningsförordningen. Även om EES-medborgaren inte är nordisk medborgare och inget av de nyss nämnda fallen är aktuella, skall avvisning inte kunna ske om pass saknas. Av artikel 5.4 i rörlighetsdirektivet framgår att den berörda personen, om denne saknar de resehandlingar som krävs, skall ges all rimlig möjlighet att få eller få tillgång till de nödvändiga handlingarna inom rimlig tid eller få bekräftat eller på annat sätt bevisat att han eller hon omfattas av rätten att fritt röra sig och uppehålla sig i en annan medlemsstat. Mot bakgrund av vad som sägs i artikeln bör personen fritt kunna utnyttja alla de möjligheter som står till buds för att kunna styrka sin identitet samt sin ställning som berättigad till fri rörlighet i egenskap av EES-medborgare.

Av *tredje stycket*, som också är nytt, framgår att avvisning inte får ske av en EES-medborgares familjemedlem enbart på den grunden att han eller hon inte uppfyller det krav för inresa som anges i artikel 5.1 c i Schengenkonventionen. Av punkten c följer att det för att inresa och vistelse som inte överstiger tre månader får krävas att utlänningen i förekommande fall kan uppvisa dokument som bevisar syftet med och villkoren för den avsedda vistelsen samt att han eller hon har tillräckliga medel för sitt uppehälle vad gäller såväl den planerade vistelsens längd som återresan till ursprungslandet eller transitresa till ett tredje land som medger inresa, eller att han är i stånd att på laglig väg anskaffa dessa medel. Som även anges i kommentaren till ändringen i 8 kap. 2 § torde det dock stå klart att rörlighetsdirektivet inte ger utrymme för att, som ett villkor för inresa, kräva att en person som omfattas av rätten till fri rörlighet visar att han eller hon har tillräckliga medel för sin försörjning under vistelsen.

2 §

Av *tredje stycket*, som är nytt, följer att EES-medborgare och deras familjemedlemmar inte får avvisas med stöd av första stycket punkten 1, dvs. på den grunden att det kan antas att de kommer att sakna tillräckliga medel för vistelsen i Sverige eller i något annat nordiskt land som de tänker besöka eller för hemresan. De krav som enligt rörlighetsdirektivet kan ställas på sådana utlänningar för rätt till inresa (artikel 5) samt vistelse på en annan medlemsstats territorium i högst tre månader (artikel 6), ger inte utrymme för avvisning på sådan grund. Om utlänningen efter inresan visar sig utgöra en belastning för det svenska biståndssystemet enligt socialtjänstlagen (2001:453), får dock avvisning ske. Det nu anförda följer av artikel 14.1 i rörlighetsdirektivet. Av artikel 14.3 följer dock även att ett beslut om avvisning eller utvisning inte skall vara en automatisk följd av att det sociala biståndssystemet har anlitats. Med uttrycket ”belastning” skall således avses mer än enbart ett enstaka anlitande av det sociala biståndssystemet. Av rörlighetsdirektivets skäl 16 framgår att utvisning inte bör ske så länge personen inte utgör en ”orimlig börda” för det sociala biståndssystemet och att det vid bedömningen härav bl.a. bör tas hänsyn till personens personliga omständigheter, bidragets storlek samt om det är fråga om tillfälliga svårigheter. Att en person redan under de första tre månadernas vistelse i Sverige blir en ”orimlig börda” för det

sociala biståndssystemet kan mot denna bakgrund antas vara ovanligt förekommande, varför avvisning på denna grund torde behöva ske endast undantagsvis.

Det skall i sammanhanget poängteras att det av 8 kap. 3 § andra stycket följer att avvisning på nyss nämnda grund inte får ske om utlänningen har uppehållsrätt. En utlänning kan redan under de tre första månadernas vistelse i Sverige komma att uppfylla förutsättningarna för att få uppehållsrätt enligt artiklarna 7, 12 och 13 i rörlighetsdirektivet. I sådant fall består uppehållsrätten så länge villkoren i dessa artiklar är uppfyllda. Anställda, egenföretagare och, under vissa förutsättningar, arbetsökande får, enligt artikel 14.4, under inga omständigheter avvisas eller utvisas på annan grund än hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa. För uppehållsrätt enligt artikel 7.1 b ställs emellertid krav på att utlänningen och dennes familjemedlemmar, förutom att ha en heltäckande sjukförsäkring som gäller i den mottagande medlemsstaten, skall ha tillräckliga tillgångar för att inte bli en belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem. Innebörden av begreppet ”belastning” är densamma som enligt artikel 14.1. En person som under de tre första månaderna och även därefter utgör en belastning för det sociala biståndssystemet kan således inte anses ha uppehållsrätt med stöd av artikel 7.1 b och kan i sådant fall, om rätt till vistelse i Sverige på annan grund saknas, avvisas med stöd av 8 kap. 1 § 2.

3 §

Ändringen i *första stycket* syftar till att klargöra från vilken tidpunkt det inte längre är möjligt att avvisa en utlänning som tidigare har haft uppehållsrätt men numera saknar både uppehållstillstånd och uppehållsrätt. Eftersom grund för uppehållsrätt enligt artikel 7 i rörlighetsdirektivet kan uppkomma redan under de tre första månaderna av utlänningens vistelse i Sverige, kan det förekomma fall då uppehållsrätt såväl erhållits som gått förlorad under denna tidsperiod. Eftersom det som regel inte föreligger krav på uppehållstillstånd för några utlänningar under de tre första månadernas vistelse i Sverige, saknar sådan uppehållsrätt som först erhållits och sedan förlorats inom ramen för denna tidsperiod faktisk betydelse. Att avlägsnande i form av utvisning skall behöva ske i sådana fall är inte rimligt. Det är heller inte rimligt att avlägsnande i form av avvisning skall behöva ske av en EES-medborgares familjemedlem, vars härledda uppehållsrätt efter t.ex. ett års vistelse i Sverige har upphört. Av andra meningens följer därför att avvisning inte får ske på den grunden att uppehållstillstånd saknas, om utlänningen under tid då sådant tillstånd krävs för vistelse i Sverige i stället har haft men inte längre har uppehållsrätt. I sådana fall skall utvisning istället ske med stöd av 7 §.

Tredje stycket är nytt och föreskriver att en utlänning som har uppehållsrätt inte får avvisas. Eftersom det får krävas att en EES-medborgare och deras familjemedlemmar vid inresa i vart fall skall kunna styrka sin identitet och att de omfattas av rätten till fri rörlighet föreligger det emellertid inte något hinder mot att avvisa en sådan utlänning som inte på något sätt kan styrka detta, även om denne har uppehållsrätt. Som tidigare nämnts i kommentaren till ändringen i 8 kap. 1 § skall dock, innan avvisning i sådant fall sker, den berörda personen ges all rimlig möjlighet att få eller få tillgång till de nödvändiga handlingarna inom rimlig tid

eller få bekräftat eller på annat sätt bevisat att han eller hon omfattas av rätten att fritt röra sig och uppehålla sig. Prop. 2005/06:77

7 a §

Paragrafen är *ny* och är föranledd av vad som anges i artikel 27.1 i rörlighetsdirektivet, i vilken anges på vilka grunder den fria rörligheten för unionsmedborgare och deras familjemedlemmar får begränsas, samt artiklarna 28.2 och 28.3, i vilka unionsmedborgare och deras familjemedlemmar har givits ett ökat skydd mot utvisning i vissa fall.

I *första stycket* anges att utlänningar med uppehållsrätt får utvisas på grund av hänsyn till allmän ordning och säkerhet. Härigenom införs en särskild grund för utvisning av utlänningar med uppehållsrätt. Detta är föranlett av att utlänningar med uppehållsrätt inte kommer att behöva uppehållstillstånd för att vistas i Sverige, vilket innebär att de möjligheter som 2005 års utlänningslag ger att t.ex. på grund av förväntad brottslighet vägra en utlänning uppehållstillstånd eller, i vissa fall, återkalla uppehållstillståndet, inte kommer att vara tillämpliga på dessa utlänningar.

Begreppet "allmän ordning och säkerhet" är ett gemenskapsrättsligt begrepp och skall följaktligen ges den innebörd som följer av gemenskapsrätten. I artikel 27.2 i rörlighetsdirektivet anges att åtgärder som skall vidtas med hänsyn till allmän ordning eller säkerhet skall överensstämma med proportionalitetsprincipen och uteslutande vara grundade på vederbörandes personliga beteende. Tidigare straffdomar skall inte i sig utgöra skäl för sådana åtgärder. Den berörda personens personliga beteende måste utgöra ett verkligt, faktiskt och tillräckligt allvarligt hot mot ett grundläggande samhällsintresse. Motiveringar som inte beaktar omständigheterna i det enskilda fallet eller som tar allmänpreventiva hänsyn skall inte accepteras. De principer som anges i artikel 27.2 är hämtade från EG-domstolens praxis (se t.ex. domstolens dom av den 27 oktober 1977 i mål 30/77, Bouchereau, samt domstolens dom av den 18 maj 1982 i förenade målen 115 och 116/81, Adoui och Cornuaille). Alla beslut om att avlägsna en utlänning med uppehållsrätt från svenskt territorium har att överensstämma med nyss nämnda principer. Frågan om huruvida ett avlägsnande kan anses motiverat måste härvid bedömas i varje enskilt fall, eftersom det i gemenskapsrätten inte anges i vilka konkreta fall som medlemsstaterna skall ha rätt att besluta om ett avlägsnande av en utlänning med uppehållsrätt. För svenskt vidkommande bör utgångspunkt vid myndigheternas bedömning i dessa ärenden kunna tas i de bestämmelser i svensk rätt som medger avlägsnande av en utlänning av skäl som kan hänföras till begreppet allmän ordning och säkerhet. Bestämmelser om detta finns i 7 kap., vilket behandlar återkallelse av uppehållstillstånd, samt i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll, LSU. Eftersom uppehållsrätt kan erhållas omedelbart efter inresan i Sverige, bör dock även de bestämmelser kunna beaktas som behandlar avvisning samt vägran att medge uppehållstillstånd av skäl som kan anses hänförliga till begreppet allmän ordning och säkerhet. Bestämmelser som kan anses hänförliga till detta begrepp finns i 5 kap. 17 §, 8 kap. 1 § 5 - 6 och 2 § första stycket 2 - 5, liksom i lagen om särskild utlänningskontroll. En utgångspunkt bör vara att utlänningar med uppehållsrätt i detta avseende inte skall behandlas strängare än övriga utlänningar.

I första stycket anges vidare att en utlänning med permanent uppehålls rätt endast får utvisas om det föreligger synnerliga skäl. I första hand skall här beaktas vilket hot utlänningen kan anses utgöra mot den allmänna ordningen eller säkerheten, vilket följer av att det i artikel 28.2 i den svenska versionen av rörlighetsdirektivet anges att utvisning inte får ske i annat fall än om detta hot är ”allvarligt”.

I *andra stycket* anges att en EES-medborgare som har vistats i Sverige under de tio närmast föregående åren eller som är barn, får utvisas endast om detta är oundgängligen nödvändigt med hänsyn till allmän säkerhet. Begreppet ”allmän säkerhet” har inte en enda och entydig innebörd och omfattar såväl en stats inre som yttre säkerhet (se EG-domstolens dom av den 17 oktober 1995 i mål C-70/94, Werner). För svenskt vidkommande torde begreppet i första hand innefatta sådana fall där det föreligger fara för rikets säkerhet, liksom fall där utlänningens verksamhet på annat sätt är att betrakta som allmänfarlig (se t.ex. 13 kap. brottsbalken och lagen [2003:148] om straff för terroristbrott eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott). Begreppet ”oundgängligen nödvändigt” bör i sammanhanget ses i ljuset av den i EG-rätten allmänt gällande proportionalitetsprincipen, vilken bl.a. kommit till uttryck i artikel 27.2 i rörlighetsdirektivet. Utvisning skall således endast kunna komma i fråga om detta är nödvändigt för att uppnå det med utvisningen eftersträfvade målet, dvs. att undanröja hotet mot den allmänna säkerheten. Vad avser frågan om avbrott i vistelsen, jfr kommentaren till 3 a kap. 9 §.

Enligt 1 kap. 10 § skall i fall som rör barn särskilt beaktas vad hänsynen till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt kräver. Det nu sagda skall självfallet även gälla vid utvisning enligt 8 kap. 7 a § av en EES-medborgare som är barn.

12 §

Ändringen i *första stycket* är föranledd av vad som anges i artikel 28.2 i rörlighetsdirektivet. I artikeln anges att utvisning inte får ske av den som har permanent uppehålls rätt, utom i de fall det föreligger ett allvarligt hot mot allmän ordning eller säkerhet. Genom ändringen i första stycket har möjligheten att utvisa nämnda utlänningar på grund av brott begränsats på så sätt att det skall fordras ”synnerliga skäl” för utvisning.

Andra stycket är nytt. Av detta följer att det skydd mot utvisning av EES-medborgare som föreskrivs i 7 b § *andra stycket* skall gälla även vid utvisning på grund av brott.

17 a §

Paragrafen är ny och anger att hänsyn skall tas till utlänningens anknytning till Sverige enligt 11 § första stycket i samband med alla beslut om utvisning på grund av hänsyn till allmän ordning och säkerhet av en EES-medborgare eller hans eller hennes familjemedlemmar. De omständigheter som en allmän domstol enligt 11 § första stycket skall beakta när den överväger att utvisa en utlänning på grund av brott, skall beaktas i alla fall då fråga är om utvisning av en EES-medborgare eller hans eller hennes familjemedlemmar på grund av hänsyn till allmän ordning och säkerhet, oavsett vilken myndighet som fattar beslutet. Det nu sagda följer av vad som anges i artikel 28.1 i rörlighetsdirektivet.

19 §

Andra stycket är nytt och är föranlett av vad som anges i artikel 15.1 och 15.3 i rörlighetsdirektivet. Av artikeln följer att beslut om avvisning eller utvisning får kombineras med ett återreseförbud endast om beslutet om avvisning eller utvisning har fattats på grund av hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa. Såvitt avser hänsyn till folkhälsan saknas i svensk rätt möjlighet att avvisa eller utvisa en utlänning på sådan grund. Ett beslut om avvisning eller utvisning får kombineras med ett återreseförbud i nu nämnda fall, förutsatt att beslut om avvisning eller utvisning har ansetts kunna ske utifrån vad som sägs i rörlighetsdirektivet i fråga om utvisning på grund av hänsyn till allmän ordning och säkerhet. Det nu sagda skall gälla såväl beslut av Migrationsverket som beslut av en migrationsdomstol, Migrationsöverdomstolen eller regeringen.

20 a §

Paragrafen är *ny* och är föranledd av vad som anges i artikel 32 i rörlighetsdirektivet. I denna artikel anges att personer som får återreseförbud av hänsyn till allmän ordning och säkerhet skall få ansöka om upphävande av återreseförbudet efter en med hänsyn till omständigheterna skälig frist, och i vart fall efter tre år från och med verkställigheten av beslutet om det slutgiltiga återreseförbudet, som lagligen fattats enligt gemenskapsrätten, genom att åberopa bevisning som kan styrka att de faktiska omständigheter som låg till grund för beslutet om återreseförbud har ändrats. Artikeln föreskriver således en rätt till omprövning av återreseförbudet, utan att närmare ange hur prövningen skall ske eller i vilka fall återreseförbudet bör upphävas.

Av paragrafen följer att regeringen helt eller delvis får upphäva ett återreseförbud som har meddelats med stöd av 19 § andra stycket, om det finns särskilda skäl för att återreseförbudet inte längre skall gälla. Vid prövningen skall framförallt nya omständigheter beaktas, i synnerhet sådana omständigheter som har betydelse för frågan om utlänningen är ett sådant hot mot allmän ordning och säkerhet att han fortsatt bör vara förbjuden att resa in i landet. Någon tidigaste tidpunkt för prövningen anges inte, dock får prövning självfallet inte ske innan beslutet har vunnit laga kraft. Paragrafen tar sikte på återreseförbud som har meddelats med stöd av 19 § andra stycket, dvs. i andra fall än i samband med utvisning på grund av brott, och utgör på så vis ett komplement till 14 §. Av sistnämnda paragraf framgår att regeringen, om den finner att en allmän domstols dom eller beslut om utvisning på grund av brott inte kan verkställas eller om det annars finns särskilda skäl för att beslutet inte längre skall gälla, kan upphäva beslutet helt eller delvis. Inom ramen för denna prövning har regeringen även möjlighet att upphäva eller mildra ett i samband med utvisningen meddelat återreseförbud (se prop. 1975/76:18, s. 168).

12 kap.**13 a §**

Paragrafen är *ny* och är föranledd av vad som anges i artikel 31.2 i rörlighetsdirektivet.

Av paragrafen följer, att om en EES-medborgare eller han eller hennes familjemedlem efter inresan i Sverige har överklagat en polismyndighets beslut om avvisning eller Migrationsverkets beslut om avvisning eller utvisning och i samband med överklagandet yrkat inhibition av beslutet, får verkställighet inte ske innan frågan om inhibition har prövats. Förbud mot verkställighet föreligger under den tid yrkandet om inhibition prövas endast om fråga är om ett överklagande av ett beslut om avvisning eller utvisning som inte tidigare har överprövats. Om utlänningen har yrkat inhibition t.ex. i samband med ett överklagande till Migrationsöverdomstolen av en migrationsdomstols beslut att fastställa Migrationsverkets beslut om utvisning, föreligger således inte hinder mot att verkställa utvisningsbeslutet innan Migrationsöverdomstolen har prövat inhibitionsyrkandet. En begäran om inhibition utgör ett tillfälligt verkställighetshinder endast om beslut om avvisning har fattats efter det att utlänningen har rest in i Sverige. Bestämmelsen omfattar således inte sådana avvisningsbeslut som fattas av en polismyndighet i samband med inresekontroll, dvs. beslut som innebär att utlänningen hindras från att resa in i landet, även om utlänningen skall ha rätt att begära överprövning av ett sådant beslut. Vidare föreligger det inte hinder mot verkställighet vid upprepade framställningar om inhibition, vilket följer av att inhibitionsyrkandet utgör hinder mot verkställighet endast om detta har framställts ”i samband med” överklagandet.

15 §

Fjärde stycket är nytt och följer av vad som anges i artikel 30.3 i rörlighetsdirektivet.

Verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning av en EES-medborgare eller hans eller hennes familjemedlemmar som har rest in i Sverige, får ske tidigast fyra veckor från den dag utlänningen fick del av beslutet, om inte synnerliga skäl talar mot det. Bestämmelsen innebär inte något krav på en formell delgivning i den mening som avses i delgivningslagen (1970:428), jfr 23 § förvaltningslagen (1986:223) respektive 6 a § förvaltningsprocesslagen (1971:291). Kravet på att utlänningen skall ha rest in i Sverige innebär att sådana avvisningsbeslut som fattas av en polismyndighet i samband med inresekontroll, dvs. beslut som innebär att utlänningen hindras från att resa in i landet, inte skall omfattas av bestämmelsen. En förutsättning för att utlänningen skall få en tidsfrist att lämna landet, måste vara att han eller hon faktiskt har rest in. I övriga fall skall avvisningen eller utvisningen kunna verkställas innan fyra veckorsfristen har löpt ut endast om det föreligger synnerliga skäl som talar mot att avvakta med verkställigheten. I artikel 30.3 talas i detta avseende om ”väl bestyrkta brådskande fall”, utan att några exempel på sådana fall därvid har lämnats. Undantagsregeln bör dock tolkas ytterst restriktivt och bör främst avse fall där hänsynen till allmän ordning och säkerhet fordrar en snabb verkställighet av beslutet.

17 §

Tredje stycket är nytt och är föranlett av vad som anges i artikel 33.2 i rörlighetsdirektivet. Av artikeln följer, att om utvisning har beslutats som sanktion eller som särskild rättsverkan till ett frihetsberövande med hänsyn till allmän ordning och säkerhet skall, om beslutet verkställs mer än

två år efter det att beslutet meddelades, medlemsstaten kontrollera om den berörda personen fortfarande utgör ett verkligt hot mot den allmänna ordningen eller säkerheten, och bedöma om omständigheterna har ändrats sedan utvisningsbeslutet utfärdades.

I tredje stycket föreskrivs att polismyndigheten, som är verkställande myndighet vid utvisning på grund av brott, vid verkställighet som sker mer än två år efter utvisningsbeslutet skall utreda om omständigheterna som låg till grund för beslutet har ändrats. Om det framkommer att omständigheterna har ändrats på sådant sätt att utvisningsbeslutet inte längre bör gälla, skall ärendet överlämnas till Migrationsverket som skyndsamt med eget yttrande skall lämna över ärendet till regeringen för prövning enligt 8 kap. 14 §. Regeringens prövning enligt 8 kap. 14 § behandlas närmare i kommentaren till 8 kap. 20 a §. En förutsättning för att polisen skall vara skyldig att lämna ärendet vidare för prövning är att omständigheterna som låg till grund för utvisningsbeslutet har ändrats. Någon överprövning av de skäl för utvisning som anfördes av domstolen är således inte avsedd. En ytterligare förutsättning för överlämnande är att de nya omständigheterna är sådana att det kan finnas skäl att upphäva beslutet om utvisning. I första hand skall sådana omständigheter beaktas som talar för att utlänningen inte längre är ett hot mot den allmänna ordningen eller säkerheten. En sådan omständighet kan t.ex. vara att utlänningens kroppsliga hälsa kraftigt har försämrats och därmed reducerat risken för fortsatt brottslighet. Utöver detta bör även beaktas sådana omständigheter som anges i 8 kap. 11 § första stycket. Om utlänningens personliga förhållanden vid tidpunkten för verkställigheten är sådana att det kan ifrågasättas om det ursprungliga utvisningsbeslutet hade fattats om motsvarande förhållanden då hade varit för handen, bör ärendet också överlämnas. Det bör avslutningsvis nämnas, att även om polismyndigheten inte finner skäl att överlämna ärendet till Migrationsverket, finns det inget som hindrar att utlänningen själv begär prövning hos regeringen med stöd av 8 kap. 14 §.

Om polismyndigheten överlämnar ärendet till Migrationsverket, får verkställighet inte ske förrän regeringen har prövat om utvisningsbeslutet skall bestå.

13 kap.

9 §

Ett tillägg görs i paragrafen med innebörden att den skall tillämpas även i ärenden om återkallelse av tredjelandsmedborgares ställning som varaktigt bosatt i Sverige.

10 §

Tillägget i paragrafens *första stycke* innebär att en motiveringsskyldighet föreskrivs också för beslut som rör tredjelandsmedborgares ställning som varaktigt bosatt i Sverige.

3 §

I *första stycket* görs tillägg i uppräkningsdelen av vilka beslut av Migrationsverket som får överklagas till en migrationsdomstol.

För det första föreskrivs att en familjemedlem till EES-medborgare som är medborgare i ett land utanför avtalsområdet skall ha rätt att överklaga beslut om att avslå en ansökan om visering samt beslut om att återkalla en visering. Någon rätt att överklaga ett beslut om visering enbart med avseende på viseringens giltighetstid föreligger dock inte. Möjligheten att överklaga beslut om visering följer av artikel 15 i rörlighetsdirektivet, enligt vilken förfarandena i artiklarna 30 och 31 skall gälla alla beslut som begränsar den fria rörligheten. Ett avslag på en ansökan om visering eller ett återkallande av en visering kan anses utgöra en sådan begränsning. Det skall i sammanhanget nämnas att det av artikel 5.2 följer att ett giltigt uppehållskort skall medföra undantag från skyldighet att inneha visering. En myndighets beslut att inte utfärda ett uppehållskort skall dock, enligt svensk rätt, inte kunna överklagas. Detta förhållande kompenseras, såvitt avser den betydelse som uppehållskortet i denna del har, genom att viseringsbeslutet kan överklagas. Eftersom ett intyg om inlämnad ansökan om uppehållskort inte gäller som visering, kan det förekomma fall då den först beviljade viseringen hinner löpa ut innan uppehållskortet utfärdas. För det fall att en ny ansökan om visering i sådant fall avslås, skall självfallet även detta beslut kunna överklagas.

För det andra föreskrivs att beslut i ärenden om tredjelandsmedborgares ställning som varaktigt bosatt i Sverige skall kunna överklagas på samma sätt som beslut i ärenden om uppehållstillstånd.

17 kap.**1 §**

Genom ändringarna i paragrafen utökas i två fall en socialnämnds skyldighet att, på begäran av en polismyndighet, Säkerhetspolisen, Migrationsverket, en migrationsdomstol, Migrationsöverdomstolen eller regeringen, lämna ut uppgifter angående en utlännings personliga förhållanden. För det första utökas uppgiftsskyldigheten till att omfatta ärenden om tredjelandsmedborgares ställning som varaktigt bosatt i Sverige.

För det andra skall uppgiftsskyldighet föreligga även då fråga har uppkommit om en utlänning har uppehållsrätt. I den mån uppgifter behövs från socialtjänsten bör de som regel kunna inhämtas med samtycke från utlänningen själv. Det kan emellertid förekomma fall då det av en eller annan anledning inte går att få något sådant samtycke, med följd att det kan komma att saknas uppgifter av betydelse vid ärendets prövning. Det bör därför finnas möjlighet att införskaffa erforderliga uppgifter utan samtycke. I sammanhanget bör dock betonas att systematisk kontroll av EES-medborgares eller dessas familjemedlemmars uppehållsrätt inte är tillåtet enligt rörlighetsdirektivet. Kontroll av huruvida en utlänning uppfyller kraven för uppehållsrätt får endast ske om det finns rimliga tvivel på om dessa krav är uppfyllda. Om sådana tvivel om uppehållsrätten har uppkommit bör kontrollen kunna innefatta inhämtande av uppgifter från socialnämnd om sådana personliga förhållanden som kan antas ha bety-

delse för bedömningen av utlänningens uppehållsrätt. Fråga om uppehållsrätt föreligger kan dock uppkomma även i andra fall än i samband med sådan kontroll. Eftersom möjligheterna att avvisa eller utvisa en utlänning med uppehållsrätt är begränsade bör den som har att fatta eller överpröva sådana beslut ha möjlighet att införskaffa ett så fullgott beslutsunderlag som möjligt rörande uppehållsrätten. Detsamma bör gälla Säkerhetspolisen, som i säkerhetsärenden kan förorda t.ex. utvisning eller avvísning. I samband med ett brottmålsförfarande i allmän domstol bör det dock, så långt det är möjligt, ankomma på utlänningen själv att avgöra vilka uppgifter som domstolen skall beakta. Socialnämndens uppgiftsskyldighet utökas således inte till att omfatta uppgifter till allmän domstol.

18 kap.

1 §

Ändringen i *första stycket* är föranledd av den nya grund för utvisning som föreslås i 8 kap. 7 a §. Rätt till offentligt biträde skall föreligga även vid utvisning enligt nämnda bestämmelse.

Ikraftträdande

Lagändringarna träder i kraft den 30 april 2006. Några övergångsbestämmelser införs inte. Bestämmelserna skall således tillämpas fr.o.m. den 30 april 2006, vilket innebär att kvalifikationstider som helt eller delvis har fullgjorts vid tidpunkten för ikraftträdandet skall tillgodoräknas den enskilde.

9.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll

5 §

I paragrafen anges vilka bestämmelser i utlänningslagen (2005:716), som är tillämpliga i ärenden enligt lagen om särskild utlänningskontroll. Genom ändringarna i paragrafen kommer även vissa av de bestämmelser i 2005 års utlänningslag som särskilt avser EES-medborgare och deras familjemedlemmar att tillämpas på motsvarande sätt i dessa ärenden.

Utlänningar med permanent uppehållsrätt, EES-medborgare som har vistats i Sverige under de tio närmast föregående åren och EES-medborgare som är barn, har enligt 8 kap. 7 a § NUtIL ett stärkt skydd mot utvisning. Detta skydd, som följer av vad som anges i artikel 28 i rörlighetsdirektivet, skall gälla även vid utvisning enligt LSU. Av artikel 28 framgår även att hänsyn bl.a. skall tas till den berörda personens anknytning till den mottagande medlemsstaten, innan ett beslut om utvisning fattas. Även detta, vilket kommit till uttryck i 8 kap. 17 a § NUtIL, skall gälla i ärenden enligt LSU. Vad gäller den i artikel 32.1 föreskrivna möjligheten att få ett återreseförbud omprövat har detta bl.a. kommit till uttryck i 8 kap. 20 a § NUtIL, i vilken regeringen givits möjlighet att upphäva ett sådant förbud som meddelats en EES-medborgare eller hans eller hennes familjemedlemmar även i annat fall än vid utvisning på grund av brott. Eftersom återreseförbud kan meddelas även med stöd av

LSU, skall regeringen ha möjlighet att upphäva även ett på detta sätt meddelat återreseförbud. I 12 kap. 15 § andra stycket samma lag finns vidare angivet att utvisning får ske tidigast fyra veckor från den dag då utlännen fick del av beslutet, om inte synnerliga skäl talar mot det. Slutligen finns i 12 kap. 13 a § även bestämmelser om hinder mot verkställighet i vissa fall då utlännen vid överklagande av ett beslut om avvisning eller utvisning har yrkat inhibition av beslutet. Även det nu sagda, som följer av artiklarna 30 och 31 i rörlighetsdirektivet, skall gälla i ärenden enligt LSU.

9.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap

20 §

Andra stycket är nytt. Ändringen är föranledd av att EES-medborgare och deras familjemedlemmar, till följd av bestämmelserna i rörlighetsdirektivet, i vart fall efter fem års stadigvarande uppehåll i Sverige skall erhålla permanent uppehållsrätt. Till följd av genomförandet av rörlighetsdirektivet i svensk rätt kommer det inte längre att finnas anledning att utfärda tidsbegränsade uppehållstillstånd om minst fem år till EES-medborgare och deras familjemedlemmar. Detsamma gäller i fråga om permanent uppehållstillstånd, även om genomförandet av rörlighetsdirektivet i svensk rätt i formell mening inte kommer att få till följd att utlänningar med uppehållsrätt är förhindrade att ansöka om ett sådant tillstånd. Ett krav på permanent uppehållstillstånd för att en EES-medborgare och dennes familjemedlemmar skall kunna bli svenska medborgare skulle innebära att dessa utlänningar skulle vara tvungna att ansöka om ett tillstånd som han eller hon inte behöver. Mot denna bakgrund finns det skäl att i medborgarskapshänseende likställa permanent uppehållsrätt för EES-medborgare och deras familjemedlemmar med permanent uppehållstillstånd.

Rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG

(lydelse efter rättelse, se EUT L 197, 28.7.2005, s. 34, Celex 304L0038R[2])

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD
HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artiklarna 12, 18, 40, 44 och 52 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande²,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande³,

i enlighet med förfarandet i artikel 251 i fördraget⁴, och

av följande skäl:

- (1) Unionsmedborgarskapet ger varje unionsmedborgare en primär, individuell rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorium, med förbehåll för de begränsningar och villkor som fastställs i fördraget och genom de åtgärder som antas för att genomföra detta.
- (2) Fri rörlighet för personer är en av de grundläggande friheterna på den inre marknaden, som omfattar ett område utan inre gränser, där denna frihet säkerställs i enlighet med bestämmelserna i fördraget.
- (3) Unionsmedborgarskap bör vara grundläggande status för medborgarna i medlemsstaterna när de utövar sin rätt att fritt röra sig och uppehålla sig. Det är därför nödvändigt att kodifiera och se över existerande gemenskapsinstrument som var för sig behandlar såväl arbetstagare, egenanställda som studenter och andra inaktiva per-

¹ EGT C 270 E, 25.9.2001, s. 150.

² EGT C 149, 21.6.2002, s. 46.

³ EGT C 192, 12.8.2002, s. 17.

⁴ Europaparlamentets yttrande av den 11 februari 2003 (EUT C 43 E, 19.2.2004, s. 42), rådets gemensamma ståndpunkt av den (EUT C 54 E, 2.3.2004, s. 12) och Europaparlamentets ståndpunkt av den 10 mars 2004 (ännu ej offentliggjort i EUT).

soner för att förenkla och stärka rätten att fritt röra sig och uppehålla sig för alla unionsmedborgare.

Prop. 2005/06:77
Bilaga 1

- (4) För att avhjälpa sektorsuppdelningen och den planlösa hanteringen av rätten att fritt röra sig och uppehålla sig och för att göra det lättare att utöva denna rätt krävs en gemensam rättsakt för att delvis ändra rådets förordning (EEG) nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen⁵ och för att upphäva följande rättsakter: Rådets direktiv 68/360/EEG av den 15 oktober 1968 om avskaffande av restriktioner för rörlighet och bosättning inom gemenskapen för medlemsstaternas arbetstagare och deras familjer,⁶ rådets direktiv 73/148/EEG av den 21 maj 1973 om avskaffande av restriktioner för rörlighet och bosättning inom gemenskapen för medborgare i medlemsstaterna i fråga om etablering och tillhandahållande av tjänster,⁷ rådets direktiv 90/364/EEG av den 28 juni 1990 om rätt till bosättning,⁸ rådets direktiv 90/365/EEG av den 28 juni 1990 om rätt till bosättning för anställda och egna företagare som inte längre är yrkesverksamma⁹ och rådets direktiv 93/96/EEG av den 29 oktober 1993 om rätt till bosättning för studerande¹⁰.
- (5) För att varje unionsmedborgare skall kunna utöva sin rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier på villkor som säkerställer de objektiva villkoren frihet och värdighet bör även familjemedlemmar beviljas denna rätt, oavsett medborgarskap. För tillämpningen av detta direktiv bör definitionen av ”familjemedlem” utvidgas, så att den även omfattar registrerade partner om den mottagande medlemsstaten behandlar registrerade partnerskap som likvärdiga med äktenskap.
- (6) För att bevara familjens enhet i vidare mening och med förbehåll för förbudet mot diskriminering på grundval av nationalitet, bör situationen för de personer som inte omfattas av definitionen av familjemedlem enligt detta direktiv och som därför inte har någon automatisk rätt till inresa och uppehåll i den mottagande medlemsstaten behandlas av den mottagande medlemsstaten på grundval av dess nationella lagstiftning, så att den kan besluta huruvida inresa och uppehåll ändå kan beviljas sådana personer, varvid hänsyn skall tas till deras anknytning till unionsmedborgaren och andra omständigheter, t.ex. deras ekonomiska eller fysiska beroendeförhållande till unionsmedborgaren.

⁵ EGT L 257, 19.10.1968, s. 2. Förordningen senast ändrad genom förordning (EEG) nr 2434/92 (EGT L 245, 26.8.1992, s. 1).

⁶ EGT L 257, 19.10.1968, s. 13. Direktivet senast ändrat genom 2003 års anslutningsakt.

⁷ EGT L 172, 28.6.1973, s. 14.

⁸ EGT L 180, 13.7.1990, s. 26.

⁹ EGT L 180, 13.7.1990, s. 28.

¹⁰ EGT L 317, 18.12.1993, s. 59.

- (7) De formaliteter som är förenade med unionsmedborgares fria rörlighet inom medlemsstaternas territorier bör fastställas tydligt, utan att det påverkar tillämpningen av de bestämmelser som gäller för nationella gränskontroller.
- (8) För att underlätta den fria rörligheten för familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat, bör de som redan har fått ett uppehållsdokument undantas från kravet på att erhålla inresevisering i den mening som avses i rådets förordning (EG) nr 539/2001 av den 15 mars 2001 om fastställande av förteckningen över tredje länder vars medborgare är skyldiga att inneha visering när de passerar de yttre gränserna och av förteckningen över de tredje länder vars medborgare är undantagna från detta krav¹¹ eller, i förekommande fall, tillämplig nationell lagstiftning.
- (9) Unionsmedborgare bör ha rätt att uppehålla sig i den mottagande medlemsstaten i upp till tre månader utan andra villkor eller formaliteter än att de innehar ett giltigt identitetskort eller pass, med förbehåll för en mer gynnsam behandling som tillämpas på arbetssökande i enlighet med vad som erkänns av domstolens rättspraxis.
- (10) Personer som utövar sin rätt till fri rörlighet bör emellertid inte bli en orimlig belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem under den första tiden av vistelsen. Därför bör unionsmedborgarnas och deras familjemedlemmars uppehållsrätt under längre tid än tre månader vara underkastad villkor.
- (11) Unionsmedborgarnas grundläggande och personliga rätt att uppehålla sig i en annan medlemsstat följer direkt av fördraget och är inte beroende av att ett uppehållstillstånd utfärdas.
- (12) För uppehållsperioder som överstiger tre månader bör medlemsstaterna kunna kräva att unionsmedborgaren registrerar sig hos behöriga myndigheter på bosättningsorten, vilket skall styrkas med ett bevis om registrering som utfärdas i detta syfte.
- (13) Kravet på uppehållskort bör begränsas till unionsmedborgares familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat för uppehållsperioder som är längre än tre månader.
- (14) De bevishandlingar som de behöriga myndigheterna begär för att utfärda ett bevis om registrering eller ett uppehållskort bör specificeras uttömmande för att undvika olikheter i administrativ praxis eller skilda tolkningar som blir till ett alltför stort hinder när unionsmedborgarna och deras familjemedlemmar skall utöva sin uppehållsrätt.

¹¹ EGT L 81, 21.3.2001, s. 1. Förordningen senast ändrad genom förordning (EG) nr 453/2003 (EUT L 69, 13.3.2003, s. 10).

- (15) Familjemedlemmarna bör omfattas av ett rättsligt skydd för det fall att unionsmedborgaren avlider, skiljer sig, gifter sig eller när ett registrerat partnerskap upplöses. Med respekt för familjelivet och den mänskliga värdigheten samt för att under vissa förhållanden undvika missbruk, bör åtgärder vidtas för att säkerställa att familjemedlemmar som redan uppehåller sig inom den mottagande medlemsstatens territorium får behålla uppehållsrätten uteslutande på personlig grund.
- (16) Så länge de personer som omfattas av rätten till bosättning inte utgör en orimlig börda för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem bör de inte utvisas. Därför får en utvisningsåtgärd inte vara en automatisk följd av anlitaandet av det sociala biståndssystemet. Den mottagande medlemsstaten bör bedöma om det är fråga om tillfälliga svårigheter och beakta bosättningsens längd, personens personliga omständigheter och storleken på det bidrag som har beviljats, när de bedömer huruvida personen ifråga blivit en orimlig börda för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem och bör utvisas. Under inga omständigheter får arbetstagare, egenföretagare eller arbetssökande enligt domstolens definition bli föremål för utvisning, utom av hänsyn till allmän ordning eller säkerhet.
- (17) Permanent uppehållsrätt för unionsmedborgare som har valt att bosätta sig varaktigt i en annan medlemsstat skulle stärka känslan av ett gemensamt unionsmedborgarskap och är en nyckelfaktor för att främja social sammanhållning, som är ett av gemenskapens grundläggande mål. En permanent uppehållsrätt bör därför föreskrivas för alla unionsmedborgare och deras familjemedlemmar som har varit stadigvarande bosatta i den mottagande medlemsstaten i enlighet med villkoren i detta direktiv under fem års tid utan att bli utvisade.
- (18) För att utgöra ett verkligt instrument för integration i den mottagande medlemsstat där unionsmedborgaren är bosatt, bör den permanenta uppehållsrätten när den en gång erhållits inte omfattas av villkor.
- (19) Vissa särskilda förmåner för unionsmedborgare som är arbetstagare eller egenföretagare och deras familjemedlemmar, vilka kan möjliggöra för dem att erhålla en permanent uppehållsrätt innan de har varit bosatta i fem år i den mottagande medlemsstaten, bör behållas, eftersom de utgör förvärvade rättigheter enligt kommissionens förordning (EEG) nr 1251/70 av den 29 juni 1970 om arbetstagares rätt att stanna kvar inom en medlemsstats territorium efter att ha varit anställda där¹² och rådets direktiv 75/34/EEG av den 17 december 1974 om rätten för medborgare i en medlemsstat att

¹² EGT L 142, 30.6.1970, s. 24.

stanna kvar inom en medlemsstats territorium efter att där ha drivit egen rörelse¹³.

Prop. 2005/06:77
Bilaga 1

- (20) Förbudet mot diskriminering på grundval av nationalitet innebär att alla unionsmedborgare och deras familjemedlemmar som med stöd av detta direktiv uppehåller sig i en medlemsstat av den medlemsstaten bör behandlas på samma sätt som dennas medborgare inom områden som omfattas av fördraget, med förbehåll för sådana särskilda bestämmelser som uttryckligen anges i fördraget eller i sekundärlagstiftningen.
- (21) Det bör emellertid lämnas åt den mottagande medlemsstaten att bestämma om den skall bevilja socialt bistånd under de tre första månaderna av uppehållet, eller för en längre tid när det gäller arbetssökande, för andra unionsmedborgare än de som är arbetstagare eller egenföretagare eller som bibehåller denna status eller deras familjemedlemmar, eller bistånd till uppehälle för studier, inklusive yrkesutbildning, innan rätten till permanent uppehåll erhållits till dessa personer.
- (22) Enligt fördraget kan rätten att fritt röra sig och uppehålla sig begränsas av hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa. För att säkerställa en snävare definition av de omständigheter och rätts-säkerhetsgarantier som avgör om unionsmedborgare eller familjemedlemmar kan nekas inresa eller utvisas, bör detta direktiv ersätta rådets direktiv 64/221/EEG av den 25 februari 1964 om samordningen av särskilda åtgärder som gäller utländska medborgares rörlighet och bosättning och som är berättigade med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa¹⁴.
- (23) Utvisning av unionsmedborgare och deras familjemedlemmar av hänsyn till allmän ordning eller säkerhet är en långtgående åtgärd, som allvarligt kan skada personer som, efter att ha utnyttjat de rättigheter och friheter som de erhåller genom fördraget, verkligen har integrerats i den mottagande medlemsstaten. Räckvidden för sådana åtgärder bör därför begränsas i enlighet med proportionalitetsprincipen, för att ta hänsyn till i vilken grad de berörda personerna har integrerats, hur länge de har vistats i den mottagande medlemsstaten, till deras ålder och hälsotillstånd, deras familjesituation och ekonomiska situation och deras anknytning till ursprungslandet.
- (24) Ju högre graden av unionsmedborgarnas och deras familjemedlemmars integrering i den mottagande medlemsstaten är, desto högre bör följaktligen graden av skydd mot utvisning vara. Endast i undantagsfall, av tvingande hänsyn till den allmänna säkerheten, bör utvisning användas mot personer som har varit bosatta under flera år i den mottagande medlemsstaten, i synnerhet om de är föd-

¹³ EGT L 14, 20.1.1975, s. 10.

¹⁴ EGT 56, 4.4.1964, s. 850. Direktivet senast ändrat genom direktiv 75/35/EEG (EGT L 14, 20.1.1975, s. 14).

da där och har bott där hela sitt liv. Likaså bör det endast i undantagsfall vara tillåtet att utvisa underåriga, eftersom förbindelsen med familjen bör skyddas, i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter av den 20 november 1989.

- (25) Rättssäkerhetsgarantierna bör också specificeras i detalj för att trygga en hög skyddsnivå för unionsmedborgarnas och deras familjemedlemmars rättigheter vid vägrad inresa eller uppehåll i en annan medlemsstat, samt för att upprätthålla principen om att myndighetsåtgärder vederbörligen måste motiveras.
- (26) Under alla omständigheter bör unionsmedborgare och deras familjemedlemmar som vägras rätt till inresa eller uppehåll i en annan medlemsstat ha möjlighet till domstolsprövning av beslutet.
- (27) I överensstämmelse med domstolens rättspraxis, för att förbjuda att medlemsstaterna fattar beslut om förbud på livstid att återvända till deras territorium för personer som omfattas av detta direktiv, bör det bekräftas att unionsmedborgare och deras familjemedlemmar som har förbjudits att återvända till en medlemsstats territorium har rätt att lämna in en ny ansökan efter en rimlig tid och under alla omständigheter tre år efter det att det slutgiltiga återreseförbudet verkställts.
- (28) För att skydda mot missbruk av rättigheter eller bedrägeri, särskilt skenäktenskap eller andra former av förhållanden som ingåtts endast i syfte att åtnjuta rätt att fritt röra sig och uppehålla sig, bör medlemsstaterna ha rätt att anta nödvändiga åtgärder.
- (29) Detta direktiv bör inte påverka mer gynnsamma nationella bestämmelser.
- (30) I syfte att undersöka hur utövandet av rätten att fritt röra sig och uppehålla sig skall kunna underlättas ytterligare, bör kommissionen utarbeta en rapport för att utvärdera möjligheten att lägga fram nödvändiga förslag i detta syfte, särskilt avseende förlängning av uppehållsperioden utan villkor.
- (31) Detta direktiv står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheterna och friheterna och med de principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. I enlighet med stadgans förbud mot diskriminering bör medlemsstaterna genomföra bestämmelserna i detta direktiv utan diskriminering mellan förmånstagarna till detta direktiv, på sådana grunder såsom kön, ras, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska särdrag, språk, religion eller övertygelse, politisk eller annan åskådning, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning.

KAPITEL I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Syfte

I detta direktiv fastställs

- a) villkor för unionsmedborgares och deras familjemedlemmars utövande av rätten att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorium,
- b) rätten att permanent uppehålla sig inom medlemsstaternas territorium för unionsmedborgare och deras familjemedlemmar,
- c) begränsningar i rättigheterna i a och b av hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

1. unionsmedborgare: varje person som är medborgare i en medlemsstat.
2. familjemedlem:
 - a) make eller maka,
 - b) den partner med vilken unionsmedborgaren har ingått ett registrerat partnerskap på grundval av lagstiftningen i en medlemsstat, om den mottagande medlemsstatens lagstiftning behandlar registrerade partnerskap som likvärdiga med äktenskap och i enlighet med villkoren i relevant lagstiftning i den mottagande medlemsstaten,
 - c) släktingar i rakt nedstigande led som är under 21 år eller är beroende för sin försörjning, även till maken eller maken eller till sådan partner som avses i b,
 - d) de underhållsberättigade släktingar i rakt uppstigande led, även till maken eller maken eller till sådan partner som avses i b.

3. mottagande medlemsstat: den medlemsstat dit unionsmedborgaren reser för att utöva sin rätt att fritt röra sig eller uppehålla sig.

Artikel 3

Förmånstagare

1. Detta direktiv skall tillämpas på alla unionsmedborgare som reser till eller uppehåller sig i en annan medlemsstat än den de själva är medborgare i samt på de familjemedlemmar enligt definitionen i artikel 2.2 som följer med eller ansluter sig till unionsmedborgaren.

2. Utan att det påverkar de berördas personliga rätt att fritt röra sig eller uppehålla sig, och i överensstämmelse med nationell lagstiftning, skall den mottagande medlemsstaten underlätta inresa och uppehåll för följande personer:

- a) Alla andra familjemedlemmar, oavsett medborgarskap, som inte omfattas av definitionen i artikel 2.2, om de i det land från vilket de har kommit är beroende av eller bor hos den unionsmedborgare som har primär uppehållsrätt eller om det av allvarliga hälsoskäl absolut krävs att unionsmedborgaren personligen tar hand om familjemedlemmen.
- b) Den partner med vilken unionsmedborgaren har ett varaktigt vederbörligen bestyrkt förhållande. Den mottagande medlemsstaten skall företa en noggrann undersökning av de personliga förhållandena och motivera ett eventuellt beslut att neka dessa personer inresa till eller att uppehålla sig i den medlemsstaten.

KAPITEL II

RÄTT TILL UT- OCH INRESA

Artikel 4

Rätt till utresa

1. Utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna för kontroll av resehandlingar vid de nationella gränserna skall alla unionsmedborgare med giltigt identitetskort eller pass och deras familjemedlemmar, som inte är medborgare i en medlemsstat, och som har giltigt pass, ha rätt att lämna en medlemsstats territorium för att resa till en annan medlemsstat.

2. Personer som avses i punkt 1 får inte åläggas skyldighet att inneha utresevisering eller någon motsvarande formalitet.

Prop. 2005/06:77
Bilaga 1

3. Medlemsstaterna skall i enlighet med sina lagar för sina egna medborgares räkning utfärda och förnya ett identitetskort eller pass som anger deras medborgarskap.

4. Passet skall vara giltigt åtminstone i alla medlemsstater och i länder som innehavaren måste fara igenom när denne reser mellan medlemsstaterna. Om det i en medlemsstats lag saknas bestämmelser om utfärdande av identitetskort, skall passet gälla i minst fem år från utfärdandet eller förnyelsen.

Artikel 5

Rätt till inresa

1. Utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna för kontroll av resehandlingar vid de nationella gränserna skall medlemsstaterna tillåta unionsmedborgare att resa in på deras territorium med ett giltigt identitetskort eller pass och tillåta familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat att resa in på deras territorium med ett giltigt pass. Unionsmedborgare får inte åläggas skyldighet att inneha inresevisering eller någon motsvarande formalitet.

2. Familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat skall endast åläggas skyldighet att ha visering i enlighet med förordning (EG) nr 539/2001 eller i förekommande fall med nationell lag. Enligt detta direktiv skall innehav av giltigt uppehållskort enligt artikel 10 medföra undantag för dessa familjemedlemmar från kravet på visering. Medlemsstaterna skall ge dessa personer all den hjälp de behöver för att få nödvändiga viseringar. Viseringarna skall utfärdas gratis så snart som möjligt på grundval av ett påskyndat förfarande.

3. Den mottagande medlemsstaten får inte införa inrese- eller utresestämpel i passen för familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat om de uppvisar det uppehållskort som föreskrivs i artikel 10.

4. Om en unionsmedborgare eller en familjemedlem till denne, som inte är medborgare i en medlemsstat, inte har de resehandlingar som krävs eller, i förekommande fall, nödvändiga viseringar, skall den berörda medlemsstaten, innan utvisning får komma i fråga, ge dessa personer all rimlig möjlighet att få eller få tillgång till de nödvändiga handlingarna inom rimlig tid eller få bekräftat eller på annat sätt bevisat att de omfattas av rätten att fritt röra sig och uppehålla sig.

5. Medlemsstaten får begära att den berörda personen rapporterar sin närvaro inom dess territorium inom rimlig och icke-diskriminerande

tid. Om den berörda personen underlåter att uppfylla detta krav får denne åläggas proportionerliga och icke-diskriminerande sanktioner.

Prop. 2005/06:77
Bilaga 1

KAPITEL III

UPPEHÅLLSRÄTT

Artikel 6

Uppehållsrätt i högst tre månader

1. Unionsmedborgare skall ha rätt att uppehålla sig på en annan medlemsstats territorium i högst tre månader utan några andra villkor eller formaliteter än kravet på att inneha ett giltigt identitetskort eller pass.

2. Bestämmelserna i punkt 1 skall också tillämpas på familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat, som följer med eller ansluter sig till unionsmedborgaren och som innehar ett giltigt pass.

Artikel 7

Uppehållsrätt för längre tid än tre månader

1. Varje unionsmedborgare skall ha rätt att uppehålla sig inom en annan medlemsstats territorium under längre tid än tre månader om den berörda personen

- a) är anställd eller egenföretagare i den mottagande medlemsstaten, eller
- b) för egen och sina familjemedlemmars räkning har tillräckliga tillgångar för att inte bli en belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem under vistelsen, samt har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i den mottagande medlemsstaten, eller
- c) — är inskriven vid en privat eller statlig institution, som är erkänd eller finansierad av den mottagande medlemsstaten på grundval av dess lagstiftning eller administrativa praxis, med huvudsyftet att bedriva studier eller genomgå en yrkesutbildning

— samt har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i den mottagande medlemsstaten samt avger en försäkrans till den behöriga nationella myndigheten, i form av en förklaring eller på något annat valfritt likvärdigt sätt, om att han har tillräckli-

ga tillgångar för att kunna försörja sig själv och familjen, så att de inte blir en belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem under deras vistelseperiod, eller

- d) är familjemedlem som följer med eller ansluter sig till en unionsmedborgare som uppfyller kraven i a, b eller c.

2. Uppehållsrätten enligt punkt 1 skall även omfatta familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat när de följer med eller ansluter sig till unionsmedborgaren i den mottagande medlemsstaten, förutsatt att unionsmedborgaren uppfyller villkoren i punkt 1 a, 1 b eller 1 c.

3. Vid tillämpningen av punkt 1 a skall en unionsmedborgare som inte längre är arbetstagare eller egenföretagare behålla sin ställning som arbetstagare eller egenföretagare i följande fall:

- e) Om personen har drabbats av tillfällig arbetsoförmåga på grund av sjukdom eller olycksfall.
- f) Om personen har drabbats av vederbörligen konstaterad ofrivillig arbetslöshet efter mer än ett års anställning och har anmält sig som arbetssökande vid en behörig arbetsförmedling.
- g) Om personen har drabbats av vederbörligen registrerad ofrivillig arbetslöshet efter att ha fullgjort en anställning som varit tidsbegränsad till mindre än ett år eller efter att ha blivit ofrivilligt arbetslös under de första tolv månaderna samt har anmält sig som arbetssökande till en behörig arbetsförmedling. I detta fall skall ställningen som arbetstagare kvarstå under minst sex månader.
- h) Om personen inleder en yrkesutbildning. Om han eller hon inte är ofrivilligt arbetslös skall ställningen som arbetstagare kvarstå endast om yrkesutbildningen har ett samband med den tidigare sysselsättningen.

4. Med avvikelse från punkt 1 d och punkt 2 ovan skall endast maken eller maken, den registrerade partner som avses i artikel 2.2 b och underhållsberättigade barn ha uppehållsrätt som familjemedlemmar till en unionsmedborgare som uppfyller villkoren i 1 c. Artikel 3.2 skall tillämpas på hans eller hennes släktingar i rakt uppstigande led samt på makes/makas eller registrerade partners/underhållsberättigade släktingar i rakt uppstigande led.

Administrativa formaliteter för unionsmedborgare

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 5.5 får den mottagande medlemsstaten ålägga unionsmedborgare att registrera sig hos behöriga myndigheter vid uppehåll som överstiger tre månader.

2. Fristen för registrering får aldrig understiga tre månader räknat från ankomstdagen. Ett bevis om registrering skall utfärdas omedelbart, med uppgift om den registrerade personens namn och adress samt registreringsdatum. Om den berörda personen underlåter att uppfylla registreringskravet får denne åläggas proportionerliga och icke-diskriminerande sanktioner.

3. Det enda krav medlemsstaterna får ställa för att utfärda bevis om registrering är att

— de unionsmedborgare som avses i artikel 7.1 a skall kunna visa upp ett giltigt identitetskort eller pass, en bekräftelse från arbetsgivaren om anställning eller ett anställningsintyg eller bevis på att de är egenföretagare.

— de unionsmedborgare som avses i artikel 7.1 b skall kunna visa upp ett giltigt identitetskort eller pass och bevis på att de uppfyller villkoren i den punkten.

— de unionsmedborgare som avses i artikel 7.1 c skall kunna visa upp ett giltigt identitetskort eller pass, ett bevis på registrering vid en erkänd institution och på att de omfattas av en heltäckande sjukförsäkring samt den förklaring eller dess motsvarighet som avses i artikel 7.1 c. Medlemsstaterna får inte kräva att ett särskilt belopp anges i förklaringen.

4. Medlemsstaterna får inte fastställa något fast belopp som de anser vara ”tillräckliga tillgångar”, utan de måste ta hänsyn till den berörda personens personliga omständigheter. Detta belopp får i varje fall inte överstiga den beloppsgräns under vilket medborgare i den mottagande medlemsstaten är berättigade till socialt bistånd, eller, om detta kriterium inte kan tillämpas, minimipensionen i den mottagande medlemsstaten.

5. För att utfärda ett bevis om registrering till en unionsmedborgares familjemedlemmar som själva är unionsmedborgare får medlemsstaterna begära att följande handlingar visas upp:

- a) Ett giltigt identitetskort eller pass.
- b) En handling som bestyrker familjeanknytning eller ett registrerat partnerskap.

- c) Vid behov, beviset om registrering för den unionsmedborgare som de följer med eller ansluter sig till.
- d) I de fall som avses i artikel 2.2 c och d, handlingar som styrker att villkoren i den bestämmelsen är uppfyllda.
- e) I de fall som avses i artikel 3.2 a, en handling som utfärdats av den behöriga myndigheten i ursprungslandet eller i det land från vilket personerna anländer och som styrker att de är ekonomiskt beroende av unionsmedborgaren eller är medlemmar av unionsmedborgarens hushåll, eller bevis på att allvarliga hälsoskäl föreligger som absolut kräver att unionsmedborgaren ger familjemedlemmen personlig omvårdnad.
- f) I de fall som avses i artikel 3.2 b, bevis på att ett varaktigt förhållande med unionsmedborgaren föreligger.

Artikel 9

Administrativa formaliteter för familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat

1. Medlemsstaterna skall utfärda ett uppehållskort till unionsmedborgares familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat, om det planerade uppehållet överstiger tre månader.
2. Fristen för att ansöka om uppehållskort får inte understiga tre månader räknat från ankomstdagen.
3. Om den berörde personen underlåter att ansöka om uppehållskort får denne åläggas proportionerliga och ickediskriminerande sanktioner.

Artikel 10

Utfärdande av uppehållskort

1. Upphållsrätten för unionsmedborgares familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat skall intygas genom att en handling som kallas ”uppehållskort för en unionsmedborgares familjemedlem” utfärdas senast sex månader efter det att ansökan lämnades in. Ett intyg om inlämnad ansökan om uppehållskort skall utfärdas omedelbart.
2. För utfärdande av ett uppehållskort skall medlemsstaterna begära att följande handlingar visas upp.
 - a) Ett giltigt pass.

- b) En handling som styrker familjeanknytning eller ett registrerat partnerskap.
- c) Beviset om registrering eller i avsaknad av ett registreringssystem, ett annat bevis på att den unionsmedborgare som de följer med eller ansluter sig till har hemvist i den mottagande medlemsstaten.
- d) I de fall som avses i artikel 2.2 c och d, handlingar som styrker att villkoren i de bestämmelserna är uppfyllda.
- e) I de fall som avses i artikel 3.2 a, en handling som utfärdats av den behöriga myndigheten i ursprungslandet eller i det land från vilket personerna anländer som styrker att de är ekonomiskt beroende av unionsmedborgaren eller ingår i unionsmedborgarens hushåll, eller bevis på att allvarliga hälsoskäl föreligger som absolut kräver att unionsmedborgaren ger familjemedlemmen personlig omvårdnad.
- f) I de fall som avses under artikel 3.2 b, bevis på att det föreligger en varaktigt förhållande med unionsmedborgaren.

Artikel 11

Uppehållskortets giltighet

1. Det uppehållskort som avses i artikel 10.1 skall gälla i fem år från dagen för utfärdandet eller under den beräknade tiden för unionsmedborgarens vistelse om denna inte överstiger fem år.
2. Uppehållskortets giltighet skall inte påverkas av tillfällig frånvaro som inte överstiger sex månader per år eller av längre frånvaro på grund av obligatorisk militärtjänst eller av en frånvaro på högst tolv på varandra följande månader av viktiga skäl, t.ex. graviditet och förlossning, allvarlig sjukdom, studier eller yrkesutbildning eller utstationering på grund av arbete i en annan medlemsstat eller i tredje land.

Artikel 12

Bibehållen uppehållsrätt för familjemedlemmar om unionsmedborgaren avlider eller lämnar landet

1. Utan att det påverkar tillämpningen av andra stycket skall unionsmedborgarens död eller avresa från den mottagande medlemsstaten inte påverka uppehållsrätten för unionsmedborgarens familjemedlemmar som är medborgare i en medlemsstat. Innan personerna i fråga kan få permanent uppehållsrätt skall de uppfylla villkoren i artikel 7.1 a, 7.1 b, 7.1 c eller 7.1 d.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av andra stycket skall unionsmedborgarens död inte leda till förlust av uppehållsrätten för unionsmedborgarens familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat och som har varit bosatta i den mottagande medlemsstaten som familjemedlemmar i minst ett år före unionsmedborgarens frånfälle.

Innan personerna i fråga förvärvar permanent uppehållsrätt skall det fortfarande vara ett krav för uppehållsrätt att de kan visa att de är anställda eller egenföretagare eller att de har tillräckliga tillgångar för sig själva och sina familjemedlemmar för att inte bli en belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem under sin uppehållsperiod samt har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i den mottagande medlemsstaten, eller är medlemmar i en familj som redan är bildad i den mottagande medlemsstaten av en person som uppfyller dessa villkor. ”Tillräckliga tillgångar” skall vara sådana som anges i artikel 8.4.

Den uppehållsrätt som sådana familjemedlemmar har är uteslutande på personlig grund.

3. Unionsmedborgarens avresa från den mottagande medlemsstaten eller unionsmedborgarens död skall inte medföra förlust av uppehållsrätt för unionsmedborgarens barn eller för den förälder som har den faktiska vårdnaden om barnen, oavsett nationalitet, om barnen är bosatta i den mottagande medlemsstaten och inskrivna vid en utbildningsanstalt för att bedriva studier där, förrän deras studier avslutats.

Artikel 13

Bibehållen uppehållsrätt för familjemedlemmar vid äktenskapsskillnad, ogiltigförklaring av äktenskap eller upplösning av registrerat partnerskap

1. Utan att det påverkar tillämpningen av andra stycket skall unionsmedborgarens äktenskapsskillnad, ogiltigförklaring av äktenskap eller upplösning av registrerat partnerskap som avses i artikel 2.b inte påverka uppehållsrätten för unionsmedborgares familjemedlemmar som är medborgare i en medlemsstat.

Innan personerna i fråga kan få permanent uppehållsrätt skall de uppfylla kraven i artikel 7.1 a, 7.1 b, 7.1 c eller 7.1 d.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av andra stycket skall äktenskapsskillnad, ogiltigförklaring av äktenskap eller upplösning av registrerat partnerskap som avses i artikel 2.b inte leda till förlust av uppehållsrätten för unionsmedborgarens familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat

- a) om äktenskapet eller det registrerade partnerskap som avses i artikel 2 b, när förfarandet för äktenskapsskillnad eller ogiltigförklaring av äktenskapet eller upplösning av det registrerade partnerskapet inleds, har varat i minst tre år, varav minst ett år i den mottagande medlemsstaten, eller
- b) om vårdnaden av unionsmedborgarens barn genom överenskommelse mellan makarna eller partnerna som avses i artikel 2.b eller genom ett domstolsbeslut har överlåtits på den make, maka eller partner som inte är medborgare i en medlemsstat, eller
- c) om detta är befogat med hänsyn till särskilt svåra omständigheter t.ex. att ha varit utsatt för våld i hemmet medan äktenskapet eller det registrerade partnerskapet bestod, eller
- d) om den make, maka eller partner som avses i artikel 2.b, som inte är medborgare i en medlemsstat, genom överenskommelse mellan makarna eller partnerna eller genom ett domstolsbeslut har rätt till umgänge med ett underårigt barn, förutsatt att domstolen har fastställt att denna umgängesrätt måste ske i den mottagande medlemsstaten och under så lång tid som krävs.

Innan personerna i fråga förvärvar permanent uppehållsrätt skall det fortfarande vara ett krav för uppehållsrätten att de kan visa att de är anställda eller egenföretagare eller har tillräckliga tillgångar för sig själva och sina familjemedlemmar för att inte bli en belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem under sin uppehållsperiod, samt har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i den mottagande medlemsstaten, eller att de är medlemmar i en familj som redan är bildad i den mottagande medlemsstaten av en person som uppfyller dessa krav. "Tillräckliga tillgångar" skall vara sådana som anges i artikel 8.4.

Den uppehållsrätt som sådana familjemedlemmar har är uteslutande på personlig grund.

Artikel 14

Bibehållen uppehållsrätt

1. Unionsmedborgare och deras familjemedlemmar skall ha uppehållsrätt enligt artikel 6 så länge de inte blir en belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem.
2. Unionsmedborgare och deras familjemedlemmar skall ha uppehållsrätt enligt artiklarna 7, 12 och 13 så länge de uppfyller villkoren i dessa artiklar.

I särskilda fall då det finns rimliga tvivel på huruvida en unionsmedborgare eller dennes familjemedlemmar uppfyller kraven i artiklarna 7, 12 och 13 får medlemsstaterna kontrollera att dessa krav är uppfyllda. Denna kontroll skall inte genomföras systematiskt.

3. En utvisningsåtgärd skall inte vara den automatiska följden av att unionsmedborgare eller deras familjemedlemmar har anlitat det sociala biståndssystemet i den mottagande medlemsstaten.

4. Genom undantag från punkterna 1 och 2 och utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna i kapitel VI får en utvisningsåtgärd under inga förhållanden vidtas mot unionsmedborgare eller deras familjemedlemmar

- a) om unionsmedborgarna är anställda eller egenföretagare, eller
- b) om unionsmedborgarna har kommit till den mottagande medlemsstatens territorium för att söka arbete. I detta fall kan unionsmedborgarna och deras familjemedlemmar inte utvisas så länge unionsmedborgarna kan styrka att de fortfarande söker arbete och att de verkligen har möjlighet att få anställning.

Artikel 15

Rättssäkerhetsgarantier

1. Förfarandena i artiklarna 30 och 31 skall på motsvarande sätt tillämpas på alla beslut som på andra grunder än allmän ordning, säkerhet eller hälsa begränsar unionsmedborgares och deras familjemedlemmars fria rörlighet.

2. Att det pass eller identitetskort som användes för att resa in i den mottagande medlemsstaten och som legat till grund för utfärdande av bevis om registrering eller uppehållskort, har upphört att gälla, får inte ligga till grund för utvisning från den mottagande medlemsstaten.

3. Den mottagande medlemsstaten får inte kombinera ett beslut om utvisning enligt punkt 1 med ett återreseförbud.

PERMANENT UPPEHÅLLSRÄTT*Avsnitt I***Berättigande***Artikel 16***Allmän regel för unionsmedborgare och deras familjemedlemmar**

1. Unionsmedborgare som har uppehållit sig lagligt under en fortlöpande period av fem år i den mottagande medlemsstaten skall ha permanent uppehållsrätt där. Denna rätt skall inte vara underkastad villkoren i kapitel III.
2. Bestämmelserna i punkt 1 skall också tillämpas på familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat, men som lagligt har uppehållit sig tillsammans med unionsmedborgaren i den mottagande medlemsstaten under en period av fem på varandra följande år.
3. Stadigvarande uppehåll skall inte påverkas av tillfällig frånvaro som inte överstiger sammanlagt sex månader per år eller av längre frånvaro på grund av obligatorisk militärtjänst eller av en frånvaro på högst tolv på varandra följande månader av viktiga skäl, t.ex. graviditet och förlossning, allvarlig sjukdom, studier eller yrkesutbildning, eller utstationering på grund av arbete i en annan medlemsstat eller i tredje land.
4. När uppehållsrätt väl har förvärvats skall den endast kunna gå förlorad genom bortovaro från den mottagande medlemsstaten i mer än två på varandra följande år.

*Artikel 17***Undantag för personer som inte längre arbetar i den mottagande medlemsstaten och deras familjemedlemmar**

1. Genom undantag från artikel 16 skall följande personer ges permanent uppehållsrätt i den mottagande medlemsstaten, även om de inte har varit bosatta där under en fortlöpande period av fem år:
 - a) Anställda eller egenföretagare som, när de upphör att arbeta, har uppnått den ålder som enligt den mottagande medlemsstatens lag krävs för rätt till ålderspension eller anställda som upphör att vara anställda i samband med förtidspensionering, om de har arbetat och uppehållit sig i den medlemsstaten åt-

minstone under de tolv föregående månaderna och fortlöpande har uppehållit sig i landet i minst tre år.

Prop. 2005/06:77
Bilaga 1

Om lagen i den mottagande medlemsstaten inte tillerkänner vissa kategorier av egenföretagare rätt till ålderspension, skall åldersvillkoret anses uppfyllt när personen i fråga har uppnått en ålder av 60 år.

- b) Anställda eller egenföretagare som fortlöpande har uppehållit sig i den mottagande medlemsstaten i mer än två år och slutar arbeta där som följd av permanent arbetsoförmåga.

Om denna oförmåga beror på en arbetsolycka eller yrkessjukdom som berättigar personen i fråga till en förmån som helt eller delvis utbetalas av en institution i den mottagande medlemsstaten, skall inga krav ställas på uppehållets längd.

- c) Anställda eller egenföretagare som efter tre års fortlöpande anställning och uppehåll i den mottagande medlemsstaten arbetar som anställda eller egenföretagare i en annan medlemsstat men behåller sin bostad i den mottagande medlemsstaten och återvänder dit i regel varje dag eller åtminstone en gång i veckan.

För förvärv av de rättigheter som avses i a och b skall anställningsperioder i den medlemsstat där den berörda personen arbetar betraktas som om de tillbringats i den mottagande medlemsstaten.

Perioder av ofrivillig arbetslöshet som vederbörligen registrerats av en behörig arbetsförmedling eller perioder av ofrivilliga avbrott i arbetet och frånvaro från eller upphörande av verksamheten som beror på sjukdom eller olycksfall, skall anses som yrkesverksamma perioder.

2. Villkoren avseende uppehållets och anställningens längd i punkt 1a och villkoret avseende uppehållets längd i punkt 1b skall inte tillämpas om den anställdes eller egenföretagarens make eller partner enligt artikel 2.2 b är medborgare i den mottagande medlemsstaten eller har förlorat sitt medborgarskap i den medlemsstaten som en följd av äktenskapet med den anställda eller egenföretagaren i fråga.

3. Oavsett medborgarskap skall familjemedlemmar till en anställd eller egenföretagare som uppehåller sig tillsammans med denne i den mottagande medlemsstaten ha permanent uppehållsrätt i den medlemsstaten om den anställda eller egenföretagaren själv har förvärvat permanent uppehållsrätt i den medlemsstaten med stöd av punkt 1.

4. Om emellertid den anställda eller egenföretagaren avlider medan han fortfarande är yrkesverksam, men innan han förvärvat permanent uppehållsrätt i den mottagande medlemsstaten med stöd av punkt 1, skall

dennes familjemedlemmar som uppehåller sig tillsammans med denne i den mottagande medlemsstaten dock ha permanent uppehållsrätt där, om

Prop. 2005/06:77
Bilaga 1

- a) den anställda eller egenföretagaren vid sin död fortlöpande uppehållit sig i den medlemsstaten i två år,
- b) dödsfallet beror på en arbetsolycka eller en yrkessjukdom, eller
- c) den efterlevande maken har förlorat sitt medborgarskap i den medlemsstaten som en följd av äktenskapet med den anställda eller egenföretagaren i fråga.

Artikel 18

Förvärv av permanent uppehållsrätt för vissa familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 17 skall unionsmedborgares familjemedlemmar som avses i artikel 12.2 och artikel 13.2 som uppfyller villkoren däri förvärva permanent uppehållsrätt efter lagligt uppehåll under fem på varandra följande år i den mottagande medlemsstaten.

Avsnitt II

Administrativa formaliteter

Artikel 19

Intyg om permanent uppehållsrätt för unionsmedborgare

1. Medlemsstaterna skall, efter att ha kontrollerat uppehållets varaktighet, efter ansökan utfärda ett intyg om permanent uppehållsrätt för unionsmedborgare som uppfyller villkoren för permanent uppehållsrätt.
2. Intyget om permanent uppehållsrätt skall utfärdas snarast möjligt.

Permanent uppehållskort för familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat

1. Medlemsstaterna skall för familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat men som uppfyller villkoren för permanent uppehållsrätt utfärda ett permanent uppehållskort senast sex månader efter det att ansökan lämnades in. Det permanenta uppehållskortet skall förnyas automatiskt vart tionde år.
2. Ansökan om permanent uppehållskort skall lämnas in innan det uppehållskortet löper ut. Om den berörde personen underlåter att ansöka om permanent uppehållskort får denne åläggas proportionerliga och icke-diskriminerande sanktioner.
3. Avbrott i uppehållet som inte överstiger två på varandra följande år skall inte påverka uppehållskortets giltighet.

Artikel 21

Stadigvarande uppehåll

Vid tillämpningen av detta direktiv får stadigvarande uppehåll styrkas med varje bevismedel som godtas i den mottagande medlemsstaten. Varje verkställt utvisningsbeslut mot den berörda personen som verkställts i vederbörlig ordning skall medföra att det stadigvarande uppehållet anses avbrutet.

KAPITEL V

**GEMENSAMMA BESTÄMMELSER OM UPPEHÅLLSRÄTT
OCHPERMANENT UPPEHÅLLSRÄTT**

Artikel 22

Territoriell räckvidd

Upphållsrätt och permanent uppehållsrätt skall gälla inom den mottagande medlemsstatens hela territorium. Medlemsstaterna får begränsa den territoriella giltigheten för uppehållsrätt och permanent uppehållsrätt endast om sådana begränsningar även gäller medlemsstatens egna medborgare.

Närstående rättigheter

Unionsmedborgares familjemedlemmar som har uppehållsrätt eller permanent uppehållsrätt i en medlemsstat skall, oavsett medborgarskap, ha rätt att ta anställning eller inleda verksamhet som egenföretagare.

Artikel 24

Likabehandling

1. Om inte annat följer av sådana specifika bestämmelser som uttryckligen anges i fördraget och sekundärlagstiftningen skall alla unionsmedborgare som enligt detta direktiv uppehåller sig i den mottagande medlemsstaten åtnjuta samma behandling som den medlemsstatens egna medborgare inom de områden som omfattas av fördraget. Även familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat, men som har uppehållsrätt eller permanent uppehållsrätt, skall åtnjuta denna rättighet.

2. Genom undantag från punkt 1 skall den mottagande medlemsstaten inte vara skyldig att bevilja socialt bistånd under uppehållets första tre månader, eller i förekommande fall den längre period som anges i artikel 14.4 b, och heller inte innan permanent uppehållsrätt beviljats vara skyldig att bevilja bistånd till uppehälle för studier inklusive yrkesutbildning i form av studiebidrag eller studielån till andra personer än anställda eller egenföretagare, personer som behåller sådan ställning eller deras familjemedlemmar.

Artikel 25

Allmänna bestämmelser om uppehållsdokument

1. Innehav av sådant bevis om registrering som avses i artikel 8, av ett intyg om permanent uppehållsrätt, av ett intyg om att ansökan om uppehållskort för familjemedlemmar har lämnats in, av ett uppehållskort eller av ett permanent uppehållskort, får under inga förhållanden göras till ett villkor för att utöva en rättighet eller för att administrativa formaliteter skall utföras, då innehav av rättigheter kan styrkas genom andra bevismedel.

2. De handlingar som anges i punkt 1 skall utfärdas gratis eller mot betalning av ett belopp som inte överstiger de avgifter som landets egna medborgare betalar för liknande handlingar.

Kontroller

Medlemsstaterna får kontrollera att eventuella krav i nationell lagstiftning på att utländska medborgare alltid skall medföra bevis om registrering eller uppehållskort följs, förutsatt att de ställer samma krav på sina egna medborgare i fråga om dessas identitetskort. Medlemsstaterna får tillämpa samma sanktioner för överträdelse av detta krav som de tillämpar på sina egna medborgare för underlåtelse att medföra identitetskort.

KAPITEL VI

BEGRÄNSNINGAR I RÄTTEN TILL INRESA OCH UPPEHÅLL AV HÄNSYN TILL ALLMÄN ORDNING, SÄKERHET ELLER HÄLSA

Artikel 27

Allmänna principer

1. Med förbehåll för bestämmelserna i detta kapitel får medlemsstaterna begränsa den fria rörligheten för unionsmedborgare och deras familjemedlemmar, oavsett medborgarskap, av hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa. Sådana hänsyn får inte åberopas för att tjäna ekonomiska syften.

2. Åtgärder som vidtas med hänsyn till allmän ordning eller säkerhet skall överensstämma med proportionalitetsprincipen och uteslutande vara grundade på vederbörandes personliga beteende. Tidigare straffdomar skall inte i sig utgöra skäl för sådana åtgärder.

Den berörda personens personliga beteende måste utgöra ett verkligt, faktiskt och tillräckligt allvarligt hot mot ett grundläggande samhällsintresse. Motiveringar som inte beaktar omständigheterna i det enskilda fallet eller som tar allmänpreventiva hänsyn skall inte accepteras.

3. För att bedöma huruvida den berörda personen är en fara för allmän ordning eller allmän säkerhet får den mottagande medlemsstaten vid utfärdandet av beviset om registrering, eller, om registreringsystem saknas, senast tre månader efter den berörda personens inresa på dess territorium eller från den tidpunkt då personen rapporterar sin närvaro inom dess territorium i enlighet med artikel 5.5 eller när uppehållskortet utfärdas, om den bedömer det som absolut nödvändigt, anmoda ursprungsmedlemsstaten och eventuellt andra medlemsstater att lämna upplysningar om huruvida den berörda personen tidigare har förekommit i polisens register. Sådana förfrågningar får inte göras rutinmässigt. Den tillfrågade medlemsstaten skall svara inom två månader.

4. Den medlemsstat som har utfärdat passet eller identitetskortet skall utan formaliteter åter ta emot dess innehavare på sitt territorium om denne av hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa har utvisats från en annan medlemsstat, även om handlingen inte längre är giltig eller innehavarens medborgarskap är ifrågasatt.

Artikel 28

Skydd mot utvisning

1. Innan den fattar ett beslut om utvisning av hänsyn till allmän ordning eller säkerhet skall den mottagande medlemsstaten beakta sådana faktorer som längden av personens uppehåll inom dess territorium, personens ålder, hälsotillstånd, familjesituation, ekonomiska situation, sociala och kulturella integrering i den mottagande medlemsstaten och banden till ursprungslandet.
2. Den mottagande medlemsstaten får inte fatta beslut om utvisning av unionsmedborgare eller deras familjemedlemmar, oavsett medborgarskap, som har permanent uppehållsrätt på dess territorium, utom i de fall det föreligger ett allvarligt hot mot allmän ordning eller säkerhet.
3. Beslut om utvisning av unionsmedborgare får inte fattas, utom om beslutet grundar sig på tvingande hänsyn till allmän säkerhet såsom de definieras av medlemsstaterna, om de
 - a) har uppehållit sig i den mottagande medlemsstaten under de tio föregående åren, eller
 - b) är underåriga, utom i de fall utvisningen är nödvändig för barnets bästa enligt Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter av den 20 november 1989.

Artikel 29

Folkhälsa

1. De enda sjukdomar som kan motivera åtgärder som begränsar den fria rörligheten skall vara sjukdomar som kan vara epidemiska enligt Världshälsoorganisationens gällande bestämmelser samt andra smittsamma infektions- eller parasitsjukdomar om de i den mottagande medlemsstaten omfattas av skyddsbestämmelser som gäller för de egna medborgarna.
2. Sjukdomar som uppstår senare än tre månader efter inresan får inte ligga till grund för utvisning.
3. Om det finns starkt grundade skäl får en medlemsstat, inom tre månader efter inresan, kräva att personer som uppfyller villkoren för uppehållsrätt genomgår en kostnadsfri hälsoundersökning för att fastställa att

de inte lider av någon av de sjukdomar som avses i punkt 1. Sådana hälsoundersökningar får inte göras rutinmässigt.

Prop. 2005/06:77
Bilaga 1

Artikel 30

Delgivning av beslut

1. Varje beslut som fattas i enlighet med artikel 27.1 skall skriftligen delges de berörda på sådant sätt att de kan förstå beslutets innehåll och följer.
2. De berörda skall ges exakt och fullständig information om de hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa som ligger till grund för ett beslut som gäller dem, såvida detta inte strider mot statens säkerhetsintressen.
3. Delgivningen skall innehålla uppgifter om till vilken domstol eller administrativ myndighet den berörda personen kan lämna in ett överklagande, tidsfristen för överklagande och, i förekommande fall, hur lång tid som står till dennes förfogande för att lämna medlemsstatens territorium. Utom i väl bestyrkta brådskande fall, skall tidsfristen för att lämna territoriet vara minst en månad från datum för delgivningen.

Artikel 31

Rättssäkerhetsgarantier

1. De berörda personerna skall ha tillgång till domstolsprövning och, i förekommande fall, till prövning av administrativ myndighet, i den mottagande medlemsstaten för att överklaga eller begära omprövning av beslut mot dem av hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa.
2. Om överklagandet eller begäran om omprövning av beslutet om utvisning åtföljs av en ansökan om ett interimistiskt beslut om att verkställigheten av utvisningen skall skjutas upp, får den faktiska utvisningen från territoriet inte ske förrän det interimistiska beslutet har fattats, utom i de fall
 - beslutet om utvisning grundas på ett tidigare rättsligt avgörande, eller
 - de berörda personerna tidigare har beviljats rättslig prövning, eller
 - beslutet om utvisning grundas på tvingande hänsyn till allmän säkerhet enligt artikel 28.3.
3. Domstolsprövningen skall göra det möjligt att granska beslutets laglighet samt de fakta och omständigheter som ligger till grund för den föreslagna åtgärden. Den skall även garantera att beslutet inte är opropor­tionerligt, särskilt med hänsyn till kraven i artikel 28.

4. Medlemsstaterna får vägra den berörda personen tillträde till sitt territorium fram till domstolsprövningen, men de får inte hindra denne från att personligen försvara sig vid rättegången, utom om dennes närvaro kan orsaka allvarligt hot mot allmän ordning eller säkerhet eller när överklagandet eller omprövningen gäller återreseförbud.

Artikel 32

Varaktigheten av ett återreseförbud

1. Personer som beläggs med återreseförbud av hänsyn till allmän ordning eller säkerhet får lämna in en ansökan om upphävande av återreseförbudet efter en med hänsyn till omständigheterna skälig frist, och i vart fall efter tre år från och med verkställigheten av beslutet om det slutgiltiga återreseförbudet, som lagligen fattats enligt gemenskapsrätten, genom att åberopa bevisning som kan styrka att de faktiska omständigheter som låg till grund för beslutet om återreseförbud har ändrats. Den berörda medlemsstaten skall fatta ett beslut om denna ansökan inom sex månader efter det att den lämnades in.

2. De personer som avses i punkt 1 skall inte ha rätt till inresa på den berörda medlemsstatens territorium under prövningen av deras ansökan.

Artikel 33

Utvisning som påföljd eller särskild rättsverkan

1. Den mottagande medlemsstaten får besluta om utvisning som sanktion eller som särskild rättsverkan till ett frihetsberövande endast om kraven i artiklarna 27, 28 och 29 är uppfyllda.

2. Om ett utvisningsbeslut i enlighet med punkt 1 verkställs mer än två år efter det att beslutet fattades, skall medlemsstaten kontrollera om den berörda personen fortfarande utgör ett verkligt hot mot den allmänna ordningen eller säkerheten, och bedöma om omständigheterna har ändrats sedan utvisningsbeslutet utfärdades.

SLUTBESTÄMMELSER*Artikel 34***Tillhandahållande av information**

Medlemsstaterna skall sprida information om unionsmedborgarnas och deras familjemedlemmars rättigheter och skyldigheter inom det område som omfattas av detta direktiv, i synnerhet genom informationskampanjer via nationella och lokala medier och andra kommunikationsmedel.

*Artikel 35***Missbruk av rättigheter**

Medlemsstaterna får vidta nödvändiga åtgärder för att neka, avbryta eller dra tillbaka en rättighet enligt detta direktiv i händelse av missbruk av rättigheter eller bedrägeri, till exempel skenäktenskap. En sådan åtgärd skall vara proportionerlig och i enlighet med de rättssäkerhetsgarantier som föreskrivs i artiklarna 30 och 31.

*Artikel 36***Sanktioner**

Medlemsstaterna skall fastställa bestämmelser om sanktioner för överträdelse av nationella bestämmelser som antas i enlighet med detta direktiv och vidta de åtgärder som krävs för att de skall tillämpas. Sanktionerna skall vara effektiva och proportionerliga. Medlemsstaterna skall anmäla dessa bestämmelser till kommissionen senast den 30 april 2006, och eventuella senare ändringar så snart som möjligt.

*Artikel 37***Mer förmånliga nationella bestämmelser**

Bestämmelserna i detta direktiv skall inte påverka lagar eller andra författningar i medlemsstaterna som är mer förmånliga för de personer som omfattas av detta direktiv.

Upphävande

1. Artiklarna 10 och 11 i förordning (EEG) nr 1612/68 skall upphöra att gälla med verkan från och med den 30 april 2006.
2. Direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG skall upphöra att gälla med verkan från och med 30 april 2006.
3. Hänvisningar till de upphävda bestämmelserna och direktiven skall anses som hänvisningar till detta direktiv.

Artikel 39

Rapportering

Kommissionen skall senast den 30 april 2008 till Europaparlamentet och rådet överlämna en rapport om tillämpningen av detta direktiv tillsammans med eventuella förslag särskilt om behovet av att förlänga den tidsperiod då unionsmedborgare och deras familjemedlemmar får vistas inom den mottagande medlemsstatens territorium utan villkor. Medlemsstaterna skall lämna kommissionen de uppgifter som behövs för att utarbeta denna rapport.

Artikel 40

Införlivande

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 30 april 2006. De skall genast underrätta kommissionen om detta. När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.
2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texten till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv tillsammans med en tabell som visar hur bestämmelserna i detta direktiv motsvarar de nationella bestämmelser som antagits.

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft samma dag som det offentliggörs i Europeiska unionens officiella tidning.

Artikel 42

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Strasbourg den 29 april 2004.

På Europaparlamentets vägnar
P. Cox
Ordförande

På rådets vägnar
M. McDOWELL
Ordförande

Författningsförslag

1. Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (1989:529)

Härigenom föreskrivs i fråga om utlänningslagen (1989:529)¹

dels att 1 kap. 4 §, 2 kap. 14 §, 4 kap. 1–3, 10 och 14 §§, 7 kap. 16 §, 8 kap. 12–13 §§, 11 kap. 6 § samt rubriken närmast före 4 kap. 3 § skall ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 2 kap. 9 § skall lyda ”Återkallelse av tillstånd m.m.”,

dels att det i lagen införs fyra nya paragrafer, 2 kap. 13 a §, 4 kap. 2 a och 16 §§, 5 kap. 8 § samt närmast före 4 kap. 16 § och 5 kap. 8 § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

4 §

En utlänning som vistas i Sverige mer än tre månader skall ha uppehållstillstånd, om inte utlänningen är medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge.

En utlänning som är medborgare i ett land som ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz och hans eller hennes familjemedlemmar har uppehållsrätt eller permanent uppehållsrätt i Sverige under de närmare förutsättningar regeringen föreskriver. Upphållsrätt och permanent uppehållsrätt innebär en rätt att uppehålla sig i Sverige under en längre tid än tre månader utan krav på uppehållstillstånd.

Regeringen får föreskriva andra undantag från kravet på uppehållstillstånd. Regeringen får också föreskriva krav på uppehållstillstånd redan efter en kortare vistelsetid i Sverige än tre månader.

2 kap.

13 a §

Beslut att inte bevilja visering samt beslut om återkallelse av visering för utlänning som är familjemedlem till utlänning som är medborgare i ett land som ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz skall skriftligen delges den berörde på ett språk som han eller hon för-

¹ Lagen omtryckt 1994:515.

står. *Med familjemedlem avses*

- *make eller maka,*
- *registrerad partner,*
- *släktingar i rakt nedstigande led till medborgaren i en EES-stat eller i Schweiz eller till dennes make, maka eller registrerad partner, om släktingen är beroende av dem för sin försörjning eller är under 21 år, och*
- *släktingar i rakt uppstigande led till medborgaren i en EES-stat eller i Schweiz eller till dennes make, maka eller registrerad partner, om släktingen är beroende av dem för sin försörjning.*

Som familjemedlem enligt första stycket anses endast den utlänning som i Sverige följer med eller ansluter sig till medborgaren i en EES-stat eller i Schweiz.

14 §

Utöver vad som följer av 2 a kap. 3 § får regeringen meddela föreskrifter om

1. uppehållstillstånd för studier eller besök, och
2. uppehållstillstånd av humanitära skäl.

Regeringen får också meddela föreskrifter om att en ansökan om uppehållstillstånd får bifallas om det följer av en överenskommelse med främmande stat, *samt att uppehållstillstånd får återkallas för de utlänningar som omfattas av avtalet om ett Europeiskt ekonomiskt samarbetsområde (EES) eller avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer även i andra fall än de som anges i 11 § första stycket.*

Utöver vad som följer av 2 a kap. 3 § får regeringen meddela föreskrifter om

1. uppehållstillstånd för studier eller besök, och
2. uppehållstillstånd av humanitära skäl.

Regeringen får också meddela föreskrifter om att en ansökan om uppehållstillstånd får bifallas om det följer av en överenskommelse med främmande stat.

4 kap.

1 §²

En utlänning får avvisas

1. om han saknar pass när pass krävs för inresa eller vistelse i Sverige,
2. om han saknar visering, uppehållstillstånd eller annat tillstånd som krävs för inresa, vistelse eller arbete i Sverige,

² Senaste lydelse 2002:865.

3. om det vid hans ankomst till Sverige framkommer att han tänker besöka något annat nordiskt land men saknar erforderligt tillstånd att resa in dit,

4. om han vid inresan antingen undviker att lämna polismyndigheten begärda uppgifter eller till polismyndigheten medvetet lämnar oriktiga uppgifter som är av betydelse för rätten att resa in i Sverige eller medvetet förtiger någon sådan omständighet,

5. Om utlänningen inte uppfyller de krav för inresa som föreskrivs i artikel 5 i konventionen om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985, eller

6. om utlänningen avvisats eller utvisats från en stat som ingår i den europeiska unionen eller från Norge eller Island och förhållandena är sådana som avses i 2 kap. 10 a § eller beslutet om avvisning eller utvisning grundats på att utlänningen har underlåtit att följa gällande bestämmelser om utlänningars inresa eller vistelse i staten.

Avvisning enligt första stycket får inte ske av den som vid ankomsten till Sverige hade eller som därefter, under en tid, har haft ett uppehållstillstånd som har upphört att gälla.

Avvisning enligt första stycket får inte ske av den som vid ankomsten till Sverige hade eller som därefter, under en tid, har haft ett uppehållstillstånd som har upphört att gälla. *Avvisning får inte heller ske på den grunden att utlänningen saknar uppehållstillstånd om han eller hon har haft men inte längre har uppehållsrätt.*

Avvisning enligt första stycket 1 får inte ske av medborgare i ett land som ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz som kan styrka sin identitet och sitt medborgarskap. Sådan avvisning får inte heller ske av annan utlänning som kan styrka sin identitet, sitt medborgarskap och att han eller hon är sådan familjemedlem som avses i 2 kap. 13 a §.

Avvisning enligt första stycket 5 får inte ske av medborgare i en EES-stat eller i Schweiz eller sådan familjemedlem som avses i 2 kap. 13 a § om den berörda personen endast i förhållande till artikel 5 p. 1 c i konventionen om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985 inte uppfyller inresekraven.

2 §³

En utlänning får vidare avvisas

1. om det kan antas att han kommer att sakna tillräckliga medel för sin vistelse i Sverige eller i något annat nordiskt land, som han tänker besöka, samt för sin hemresa,

2. om det kan antas att han under sin vistelse i Sverige eller i något annat nordiskt land inte kommer att försörja sig på ett ärligt sätt eller att

³ Senaste lydelse 1996:96.

han kommer att bedriva verksamhet som kräver arbetstillstånd utan att ha sådant tillstånd,

3. om han på grund av tidigare ådömt frihetsstraff eller någon annan särskild omständighet kan antas komma att begå brott i Sverige eller i något annat nordiskt land,

4. om det med hänsyn till hans tidigare verksamhet eller i övrigt kan antas att han kommer att bedriva sabotage, spioneri eller olovlig under rättelseverksamhet i Sverige eller i något annat nordiskt land, eller

5. om det med stöd av lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner har föreskrivits att avvisning kan ske.

En utlänning får avvisas även i andra fall när det har begärts av den centrala utlänningsmyndigheten i ett annat nordiskt land och det kan antas att han annars beger sig till det landet.

Avvisning enligt denna paragraf får inte ske senare än tre månader efter utlänningens ankomst till Sverige och inte om utlänningen har visering eller uppehållstillstånd.

Första stycket 1 gäller inte utlänning som är medborgare i ett land som ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz eller sådan familjemedlem som avses i 2 kap. 13 a §.

En sådan utlänning som avses i fjärde stycket får avvisas om han eller hon belastar det svenska biståndssystemet enligt socialtjänstlagen (2001:453). Detta gäller dock inte om utlänningen har uppehållsrätt.

2 a §

När en myndighet överväger om en utlänning som är medborgare i ett land som ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz eller sådan familjemedlem som avses i 2 kap. 13 a § bör avvisas enligt 1 § första stycket 6 eller 2 § första stycket 2, 3 eller 4, skall myndigheten beakta sådana omständigheter som anges i 10 § första stycket.

En utlänning som har permanent uppehållsrätt i Sverige får avvisas enligt 1 § första stycket 6 eller 2 § första stycket 2, 3 eller 4 endast om det föreligger synnerliga skäl.

En medborgare i en EES-stat eller i Schweiz eller sådan familjemedlem som avses i 2 kap. 13 a §, som har vistats i Sverige under de tio föregående åren eller är under arton år får avvisas endast om beslutet grundas på tvingande hänsyn till allmän säkerhet eller, såvitt gäller underåriga, om avvisningen är nödvändig för barnets bästa enligt Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter av den 20 november 1989.

Utvisning när uppehållstillstånd upphört att gälla

Utvisning när uppehållstillstånd upphört att gälla eller uppehållsrätt upphört

3 §

En utlänning får utvisas ur Sverige, om han uppehåller sig här efter det att hans uppehållstillstånd har löpt ut eller återkallats.

En utlänning får utvisas ur Sverige, om han *eller hon* uppehåller sig här efter det att hans *eller hennes* uppehållstillstånd har löpt ut eller återkallats *och utlänningen inte har uppehållsrätt eller permanent uppehållsrätt.*

Utvisning får ske även av den utlänning som har haft men inte längre har uppehållsrätt och inte heller har uppehållstillstånd.

10 §⁴

När en domstol överväger om en utlänning bör utvisas enligt 7 §, skall den ta hänsyn till utlänningens anknytning till det svenska samhället. Därvid skall domstolen särskilt beakta

1. utlänningens levnadsomständigheter,

⁴ Senaste lydelse 2004:515.

2. om utlänningen har barn i Sverige och, om så är fallet, barnets behov av kontakt med utlänningen, hur kontakten har varit och hur den skulle påverkas av att utlänningen utvisas,
3. utlänningens övriga familjeförhållanden, och
4. hur länge utlänningen har vistats i Sverige.

En utlänning som hade vistats i Sverige med permanent uppehållstillstånd sedan minst fyra år när åtal väcktes eller som då var bosatt i Sverige sedan minst fem år, får utvisas endast om det finns synnerliga skäl. Detsamma gäller för en medborgare i ett annat nordiskt land som vid den angivna tidpunkten hade varit bosatt här sedan minst två år.

En utlänning som hade vistats i Sverige med permanent uppehållstillstånd sedan minst fyra år när åtal väcktes eller som då var bosatt i Sverige sedan minst fem år, får utvisas endast om det finns synnerliga skäl. Detsamma gäller för en medborgare i ett annat nordiskt land som vid den angivna tidpunkten hade varit bosatt här sedan minst två år *och för en utlänning som vid tidpunkten för beslutet har permanent uppehållsrätt i Sverige. En utlänning som är medborgare i ett land som ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz eller är sådan familjemedlem som avses i 2 kap. 13 a § och som vid tidpunkten för beslutet har vistats i Sverige under de tio föregående åren får utvisas endast om beslutet grundas på tvingande hänsyn till allmän säkerhet.*

Den som är flykting och har behov av fristad i Sverige får utvisas endast om han har begått ett synnerligen grovt brott och det skulle medföra allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom stanna här. Utvisning får också ske om han i Sverige eller utomlands har bedrivit verksamhet som har inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han skulle fortsätta sådan verksamhet här. Om en utlänning har en flyktingförklaring skall han anses som flykting med behov av fristad i Sverige, om det inte är uppenbart att han inte längre är flykting med ett sådant behov.

En utlänning som kom till Sverige innan han fyllde femton år och som när åtal väcktes hade vistats här sedan minst fem år får inte utvisas.

En utlänning som är medborgare i en EES-stat eller i Schweiz eller är sådan familjemedlem som avses i 2 kap. 13 a § och som vid tidpunkten för beslutet är under arton år får utvisas endast om beslutet grundas på tvingande hänsyn till allmän säkerhet eller när utvisningen är nödvändig för barnets bästa enligt Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter av den 20 november 1989.

14 §⁵

När Migrationsverket beslutar om avvisning eller utvisning, får beslutet förenas med förbud för utlännen att under viss tid återvända till Sverige utan tillstånd av Migrationsverket.

När Migrationsverket beslutar om avvisning eller utvisning, får beslutet förenas med förbud för utlännen att under viss tid återvända till Sverige utan tillstånd av Migrationsverket. *Om beslutet avser en utlänning som är medborgare i ett land som ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz eller är sådan familjemedlem som avses i 2 kap. 13 a § gäller detta endast beslut om avvisning enligt 1 § första stycket 6 eller 2 § första stycket 2, 3 eller 4.*

En dom eller ett beslut om utvisning på grund av brott skall innehålla förbud för utlännen att återvända till Sverige under viss tid eller utan tidsbegränsning. I domen eller beslutet skall utlännen upplysas om vilken dag förbudet upphör att gälla och om den påföljd som överträdelse av förbudet kan medföra enligt 10 kap. 4 §.

Översättning och delgivning

16 §

Beslut om avvisning eller utvisning enligt detta kapitel som avser en utlänning som är medborgare i ett land som ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz eller är sådan familjemedlem som avses i 2 kap. 13 a § skall skriftligen delges den berörda personen på ett språk som han eller hon förstår.

5 kap.

Registrering

8 §

En utlänning som är medborgare i ett land som ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz och som har uppehållsrätt i Sverige skall registrera sig hos Migrationsverket senast tre månader efter det att han eller hon ankommit till Sverige. Utlännen skall vid registreringen lämna uppgifter om namn, bostads- och postadress i Sverige, födelsetid, medborgarskap, civil-

⁵ Senaste lydelse 2000:292.

stånd, inflyttning i landet, avsikten med vistelsen här och dess beräknade varaktighet samt uppgifter om sådana familjemedlemmar som avses i 2 kap. 13 a §.

Annan utlänning som har uppehållsrätt i Sverige skall anmäla sig hos Migrationsverket senast tre månader efter det att han eller hon ankommit till Sverige. Anmälan skall innehålla uppgifter om namn, bostads- och postadress i Sverige, födelsetid, medborgarskap, civilstånd, inflyttning i landet, avsikten med vistelsen här och dess beräknade varaktighet samt uppgifter om den person från vilken utlänningen härleder sin uppehållsrätt.

Medborgare i Danmark, Finland, Island och Norge är inte skyldiga att registrera eller anmäla sig enligt första och andra styckena.

Om det kan antas att en person har en sådan skyldighet som följer av första eller andra stycket, får Migrationsverket förelägga honom eller henne att registrera eller anmäla sig eller att skriftligen lämna de uppgifter och handlingar som behövs för bedömningen av dennes uppehållsrätt. Vite kan av Migrationsverket föreläggas den som inte följer ett sådant föreläggande. Vid prövningen av en fråga om utdömande av vite får även vitets lämplighet bedömas.

7 kap.

16 §

Om regeringen finner att en dom eller ett beslut om utvisning på grund av brott inte kan verkställas eller om det annars finns särskilda skäl för att beslutet inte längre skall gälla, får regeringen upphäva avgörandet helt eller delvis. Därvid får regeringen fatta beslut också i fråga om uppehållstillstånd och arbetstillstånd.

Om domen eller beslutet om utvisning inte upphävs kan, i fall som avses i första stycket, ett tidsbegränsat uppehållstillstånd och arbetstillstånd meddelas av regeringen. Utvisningsbeslutet får inte verkställas medan tillståndet gäller.

Regeringen får även i andra fall upphäva ett förbud för en utlänning att återvända till Sverige om utlänningen är medborgare i ett land som ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz eller är sådan familje-

*medlem som avses i 2 kap. 13 a §
om det finns särskilda skäl för att
förbudet inte längre skall gälla.*

Prop. 2005/06:77
Bilaga 2

8 kap.
12 §⁶

En polismyndighets beslut om avvisning, Migrationsverkets beslut om avvisning med förordnande om omedelbar verkställighet samt domstols dom eller beslut om utvisning skall verkställas snarast möjligt.

I andra fall än som avses i första stycket, skall en utlänning som har avvisats lämna landet inom två veckor och en utlänning som har utvisats lämna landet inom fyra veckor efter det att beslutet vann laga kraft, om inte annat bestäms i beslutet.

Om utlänningen inte lämnar landet inom den föreskrivna tiden eller det med säkerhet måste antas att han inte har för avsikt att frivilligt lämna landet inom denna tid, skall beslutet verkställas så snart det kan ske av den myndighet som enligt 11 § är ansvarig för verkställigheten.

För verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning av en utlänning som har rest in i Sverige och som är medborgare i ett land som ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz eller är sådan familjemedlem som avses i 2 kap. 13 a § gäller dessutom, med undantag för brådskande fall, att verkställighet får ske tidigast en månad från den dag utlänningen delgavs beslutet på sätt avses i 4 kap. 16 §.

13 §⁷

Om en verkställande polismyndighet finner att verkställigheten inte kan genomföras eller att ytterligare besked behövs, skall myndigheten underrätta Migrationsverket om detta.

Migrationsverket får i ett sådant fall besluta i fråga om verkställigheten eller vidta de åtgärder i övrigt som behövs.

Om verkställigheten avser en dom eller ett beslut om utvisning på grund av brott, skall Migrationsverket skyndsamt överlämna ärendet till regeringen för prövning om verkställigheten inte kan genomföras.

Om verkställigheten avser utvisning på grund av brott av en medborgare i en stat som ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz eller av sådan familjemedlem som avses i 2 kap. 13 a § skall även följande gälla. Kommer verkställigheten att ske mer än två år från dagen för utvisningsbeslutet skall den verkställande myndigheten inför verkställigheten undersöka den utvisades personliga för-

⁶ Senaste lydelse 2000:292.

⁷ Senaste lydelse 2000:292.

hållanden. Framkommer det därvid anledning att anta att förhållandena har ändrats på ett sådant sätt att utvisningsbeslutet kan komma att upphävas enligt 7 kap. 16 §, skall myndigheten underrätta regeringen om detta. Verkställighet får i sådant fall inte ske förrän regeringen har prövat frågan om upphävande.

11 kap.

6 §⁸

Socialnämnden skall på begäran av regeringen, Utlänningsnämnden, Migrationsverket eller en polismyndighet lämna ut uppgifter om en utlännings personliga förhållanden, om uppgifterna behövs i ett ärende om uppehållstillstånd eller för verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning.

Socialnämnden skall på begäran av regeringen, Utlänningsnämnden, Migrationsverket eller en polismyndighet lämna ut uppgifter om en utlännings personliga förhållanden, om uppgifterna behövs i ett ärende om uppehållstillstånd eller för verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning. *Socialnämnden skall lämna ut uppgifter även när fråga uppkommit om utlännings har uppehållsrätt.*

Om utlännings i ett ärende enligt denna lag åberopar intyg om sin psykiska eller fysiska hälsa, skall hälso- och sjukvårdsmyndighet på begäran av den myndighet som handlägger ärendet lämna upplysningar som kan vara av betydelse för att bedöma uppgifterna i intyget.

Denna lag träder i kraft den 30 april 2006. För den som vid ikraftträdandet har giltigt uppehållstillstånd som har beviljats med stöd av 3 kap. 5 a eller 5 b §§ utlänningsförordningen (1989:547) i dess lydelse före den 30 april 2006 gäller inte 5 kap. 8 §.

⁸ Senaste lydelse 2000:292.

2. Förslag till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll

Prop. 2005/06:77
Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

I ärenden enligt denna lag gäller i tillämpliga delar 4 kap. 15 §, 5 kap. 5 §, 6 kap. 4 § andra stycket, 5 § andra stycket och 6–11 §§, 7 kap. 7 §, 8 kap. 1–6, 14 och 16 §§, 9 kap. 1–3 §§ samt 11 kap. 5 och 6 §§ utlänningslagen (1989:529).

I ärenden enligt denna lag gäller i tillämpliga delar 4 kap. 15–16 §§, 5 kap. 5 §, 6 kap. 4 § andra stycket, 5 § andra stycket och 6–11 §§, 7 kap. 7 och 16 §§, 8 kap. 1–6 §§, 12 § fjärde stycket, 14 och 16 §§, 9 kap. 1–3 §§ samt 11 kap. 5 och 6 §§ utlänningslagen (1989:529).

Vid prövning av utvisning av sådan utlänning som avses i 4 kap. 2 a § utlänningslagen gäller föreskrifterna i den bestämmelsen.

Denna lag träder i kraft den 30 april 2006.

3. Förslag till lag om ändring i lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap

Prop. 2005/06:77
Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 20 § lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 §

Vad som föreskrivs i denna lag om krav på permanent uppehållstillstånd gäller inte för den som är medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge.

I fråga om medborgare i övriga länder inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) skall vid tillämpning av denna lag ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för minst fem år likställas med permanent uppehållstillstånd.

Vid tillämpning av denna lag skall permanent uppehållsrätt för medborgare i länder inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz och deras familjemedlemmar likställas med permanent uppehållstillstånd.

Denna lag träder i kraft den 30 april 2006. För medborgare i länder inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för minst fem år som beviljats före ikraftträdandet gäller 20 § andra stycket i sin äldre lydelse.

Uppdraget

Utredningen om den fria rörligheten för unionsmedborgare har haft i uppdrag att föreslå hur Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier (rörlighetsdirektivet) skall genomföras i svensk rätt. I uppdraget har ingått att lägga fram förslag till de författningsändringar som bedöms nödvändiga och andra åtgärder som direktivet kan ge anledning till. Därutöver har vi bl.a. haft att pröva om den möjlighet till registrering av unionsmedborgare som direktivet erbjuder är önskvärd och i så fall utarbeta ett sådant förslag.

Bakgrund

Europeiska unionens råd antog rörlighetsdirektivet den 29 april 2004. Unionsmedborgares närmare rätt till inresa och vistelse i andra medlemsstater har hittills reglerats i gemenskapsrätten i bl.a. två förordningar och nio direktiv. Ett av rörlighetsdirektivets syften är att uppnå större tydlighet genom att i en rättsakt samla merparten av reglerna rörande rätten för unionsmedborgare att resa in, vistas och stanna kvar i en annan medlemsstat. Rörlighetsdirektivet reglerar denna rätt för alla unionsmedborgare, oavsett om de utövar en ekonomisk verksamhet eller inte. Direktivets reglering innebär också att det blir lättare att utnyttja rätten till fri rörlighet. Dessutom regleras på ett tydligare sätt förutsättningarna för unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt till vistelse i en annan medlemsstat.

Förmånstagare

Direktivets bestämmelser skall tillämpas på alla unionsmedborgare som reser till eller uppehåller sig i en annan medlemsstat än den de själva är medborgare i och på de familjemedlemmar som följer med eller ansluter sig till unionsmedborgaren. Genom direktivet införs, till skillnad från vad som hittills gällt i förordningar och direktiv, ett enhetligt familjemedlemsbegrepp som omfattar make eller maka, liksom registrerad partner. Därutöver omfattas släktingar i rakt nedstigande led till unionsmedborgare eller dennes make, maka eller registrerade partner, som är under 21 år eller är beroende av dem för sin försörjning samt släktingar i rakt uppstigande led till unionsmedborgare eller dennes make, maka eller registrerade partner som är beroende av dem för sin försörjning.

Vi har utgått från att direktivet kommer att bli en del av EES-avtalet samt att avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer

kommer att anpassas till det nya direktivet. I konsekvens därmed föreslår vi att de svenska bestämmelser som föranleds av direktivet skall omfatta såväl unionsmedborgare som medborgare i andra EES-stater och i Schweiz samt deras familjemedlemmar.

Prop. 2005/06:77
Bilaga 3

Uppehållsrätt

Sedan lång tid tillbaka har utlänningar kunnat vistas i Sverige i högst tre månader utan krav på uppehållstillstånd. Direktivet medför inte någon ändring av den ordningen. Utlänningars rätt att därutöver vistas i landet bygger idag huvudsakligen på systemet med uppehållstillstånd. Genom rörlighetsdirektivet införs emellertid ett för den svenska rättsordningen nytt begrepp, uppehållsrätt. En person som i enlighet med de villkor direktivet anger har uppehållsrätt i Sverige har rätt att utan uppehållstillstånd vistas i landet under en längre tid än tre månader. Uppehållsrätten existerar utan att den först måste fastställas i ett tillståndsförfarande eller genom annan prövning.

Hittills har medborgare i EES-stater och i Schweiz samt deras familjemedlemmar i stor utsträckning kunnat vistas i Sverige med stöd av uppehållstillstånd i enlighet med gemenskapsrätten, s.k. EES-tillstånd. Ordningen med EES-tillstånd, som har reglerats med bestämmelser i främst utlänningsförordningen, har gällt vid sidan av den allmänna, nationellt utformade tillståndsordning som följer av utlänningslagens bestämmelser. Efter direktivets ikraftträdande finns inte längre någon gemenskapsrättslig grund för systemet med uppehållstillstånd. Det är inte heller möjligt, såvitt gäller de personer som uppfyller direktivets villkor för uppehållsrätt, att i svensk rätt bibehålla kravet på uppehållstillstånd. I konsekvens härmed föreslår vi att de särskilda bestämmelserna i utlänningsförordningen om EES-tillstånd upphävs och ersätts med regler om uppehållsrättens villkor och närmare innebörd. Detta hindrar dock inte att personer som har uppehållsrätt om de så önskar ansöker om och beviljas uppehållstillstånd enligt utlänningslagens allmänna bestämmelser om sådana tillstånd.

Enligt vårt förslag placeras de svenska bestämmelserna om uppehållsrätt huvudsakligen i utlänningsförordningen. Av 3 kap. 5 a § kommer att framgå vilka kategorier av medborgare i EES-stater och i Schweiz som omfattas av denna rätt. Bestämmelsen kommer att inkludera såväl arbetstagare som egna företagare och även de som av vissa närmare angivna skäl inte längre är yrkesaktiva. Därutöver kommer de som tillhandahåller tjänster i Sverige att ha uppehållsrätt här. De personer som i Sverige mottar tjänster kommer dock, till skillnad mot vad som hittills gällt beträffande EES-tillstånd, inte att omfattas av bestämmelsen. Däremot kommer, under vissa närmare föreskrivna förutsättningar, studerande, de personer som kommit till Sverige för att söka arbete och de som har tillräckliga tillgångar att ha uppehållsrätt i Sverige. Slutligen omfattas även de ovan angivna personernas familjemedlemmar av uppehållsrätten, vilket vi föreslår närmare bestämmelser om i främst 3 kap. 5 b § utlänningsförordningen.

Ett uppehållstillstånd enligt den nu gällande ordningen i utlänningsförordningen är tidsbegränsat. När ett sådant tillstånd löper ut kan den berörda personen, om han eller hon fortfarande uppfyller villkoren, beviljas ett nytt tillstånd. Som nämnts ovan är däremot uppehållsrätten för unionsmedborgare och deras familjemedlemmar inte beroende av att den fastslås i ett tillståndsförfarande. Den är inte heller tidsbegränsad utan gäller så länge personen i fråga uppfyller de aktuella villkoren.

För familjemedlemmar, som för sin uppehållsrätt är beroende av bl.a. anknytningen till den person som har primär uppehållsrätt – t.ex. genom att den personen är arbetstagare – anger direktivet vissa specialregler som tar sikte på förändrade familjeförhållanden. De familjemedlemmar som är medborgare i tredje land har som huvudregel inte någon uppehållsrätt om familjeanknytningen upphör. Viktiga undantag görs dock för fall i vilka anknytningen upphör på grund av dödsfall eller äktenskapskillnad m.m. I sådana fall kan familjemedlemmen ha möjlighet att bibehålla sin uppehållsrätt genom att uppfylla vissa villkor, t.ex. genom att själv vara arbetstagare. Direktivets bestämmelser i dessa delar föranleder flera nya bestämmelser i 3 kap. utlänningsförordningen.

Permanent uppehållsrätt

Rörlighetsdirektivet innebär att de personer, som fortlöpande uppfyller villkoren för uppehållsrätt, även har möjlighet att under vissa förutsättningar förvärva en rätt att permanent uppehålla sig i Sverige. Den person som har förvärvat en sådan rätt behöver inte längre uppfylla några av de villkor som ställs upp för de olika personkategorierna. När permanent uppehållsrätt väl har förvärvats kan den gå förlorad endast genom bortovaro från Sverige i mer än två på varandra följande år.

Som huvudregel förvärvas den permanenta uppehållsrätten genom uppehåll i Sverige under en fortlöpande period om fem år. I vissa fall förvärvar dock arbetstagare och egna företagare samt deras familjemedlemmar permanent uppehållsrätt dessförinnan, nämligen om arbetstagaren eller den egna företagaren avbryter sin yrkesverksamhet i Sverige av vissa närmare angivna skäl, bl.a. om denne uppnår pensionsåldern.

Direktivets bestämmelser i dessa delar föranleder flera nya bestämmelser i 3 kap. utlänningsförordningen.

Begränsningar av rätten till inresa och uppehåll

Vissa av de nu gällande bestämmelserna om avvisning kan inte framdeles tillämpas mot sådana utlänningar som omfattas av rörlighetsdirektivet. Det gäller avvisningsgrunder som avser att personen i fråga inte har tillräckliga medel för sin vistelse m.m. eller att personen inte har de handlingar, t.ex. pass, som krävs för inresa men som på annat sätt kan styrka sin identitet och sitt medborgarskap. Vi föreslår därför att dessa avvisningsregler begränsas något men föreslår även att avvisning skall

kunna ske i vissa fall när utlänningsbelastningen belastar det sociala biståndssystemet.

När en person som omfattas av de nya bestämmelserna om uppehålls rätt inte längre uppfyller de uppställda villkoren undantas denne inte längre från huvudregeln i utlänningslagen, d.v.s. kravet på uppehållstillstånd. Saknas i den situationen uppehållstillstånd kan personen bli föremål för beslut om avlägsnande. Vi föreslår i den delen att en sådan utlänningsbeslut skall kunna utvisas.

Rörlighetsdirektivet ger även utrymme för att avvisa eller utvisa personer av hänsyn till allmän ordning eller säkerhet. I den delen innebär direktivet ingen principiell förändring av nu gällande svensk rätt. På grund av direktivets bestämmelser måste dock införas vissa regler om delgivning av alla beslut som begränsar den fria rörlighet som annars skall tillkomma de berörda personerna. Detta gäller även andra beslut om avlägsnande än dem som grundas på hänsyn till allmän ordning och säkerhet, samt vissa beslut i viseringsfrågor. Till dessa delgivningsregler är en ny bestämmelse kopplad, som innebär att verkställighet som huvudregel får ske tidigast en månad efter det att beslutet har delgetts. Detta gäller dock inte beslut om avvisning som fattas i samband med inresekontroll.

Såvitt gäller alla beslut om avlägsnande som grundas på hänsynen till allmän ordning eller säkerhet – och således inte endast beslut om utvisning på grund av brott – föreskriver direktivet att utlänningspersonens personliga förhållanden skall beaktas. Vi föreslår därför att det i vissa avvisnings- och utvisningsfall måste föreligga synnerliga skäl för åtgärden eller t.o.m. – som ett mycket starkt skydd mot avlägsnande – ”tvingande hänsyn till allmän säkerhet”.

I direktivet anges vidare en rad bestämmelser som utgör rättssäkerhetsgarantier. Eftersom dessa bestämmelser har mycket nära samband med allmänna frågor om instans- och processordningen i utlänningsärenden, har vi i denna del beaktat det förslag till ny utlänningslag som föreslås i regeringens lagrådsremiss av den 17 mars 2005. Vi har därvid utgått från att betydande förändringar av den nuvarande ordningen kommer att ske. Det är vår bedömning att den i lagrådsremissen föreslagna ordningen i stora delar uppfyller direktivets krav. Vissa kompletteringar bör dock göras dels avseende möjligheten att överklaga vissa beslut om visering, dels i frågor som rör inhibition av verkställighet. Vi berör också frågan om den föreslagna instansordningen för s.k. säkerhetsärenden och ärenden enligt lagen om särskild utlänningskontroll uppfyller direktivets krav. Mot bakgrund av att våra bedömningar i dessa delar inte utgår från gällande rätt utan tar sin utgångspunkt i regeringens förslag i lagrådsremissen, har vi inte ansett det möjligt att lämna konkreta ändringsförslag.

Enligt direktivet skall den person som meddelats förbud att återresa till en medlemsstat ha möjlighet att ansöka om upphävande av förbudet. Vi föreslår därför att regeringens möjlighet enligt 7 kap. 16 § utlänningslagen att återbryta domstols utvisningsförordnande utökas till en generell behörighet att upphäva förbud att återvända till Sverige, även när förbudet meddelats i förening med ett annat beslut om avlägsnande än utvisning på grund av brott. Direktivet föreskriver vidare att i de fall det har förflutit två år från ett beslut om utvisning på grund av brott till dess beslutet skall verkställas, skall medlemsstaten kontrollera att den berörda personen fortfarande utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet. Vi

föreslår därför att det skall åligga den myndighet som skall verkställa utvisningsförordnandet att granska utlänningens personliga förhållanden. Om förhållandena har ändrats på ett sådant sätt att det kan finnas skäl att återbryta utvisningsförordnandet, skall myndigheten enligt vårt förslag underrätta regeringen. Regeringen har därefter möjlighet att pröva frågan i enlighet med 7 kap. 16 § utlänningslagen.

Registrering

Vi har funnit att det bör införas registrering av de medborgare i en EES-stat eller i Schweiz, som vistas i Sverige under längre tid än tre månader. De avgörande skälen för att införa registrering är att förfarandet dels innebär en möjlighet att utöva individuell utlänningskontroll, dels kan tillgodose intresset av att statistiskt kunna bevaka migrationen till landet och dels underlättar den gemenskapsrättsliga skyldigheten att utfärda andra bevishandlingar, som exempelvis uppehållskort (se avsnittet nedan). Vidare kan ett effektivt och rättssäkert registreringsförfarande säkerställa att de personer som har uppehållsrätt kan åtnjuta de rättigheter och förmåner som följer av denna rätt. Den prövning registreringsmyndigheten utför kan förväntas underlätta arbetet för andra myndigheter som personen med uppehållsrätt kommer i kontakt med. Registreringsförfarandet kan enligt vår uppfattning utformas så att det inte blir betungande för den enskilde. Detta gör att övervägande skäl för närvarande talar för att aktuella personer skall registreras i ett särskilt register. Vi vill dock framhålla att det i framtiden mycket väl kan visa sig att utvecklingen blivit sådan att den vanliga folkbokföringen kan anses tillräcklig i detta avseende.

Vi föreslår således att medborgare i en EES-stat eller i Schweiz som har uppehållsrätt i Sverige åläggs en skyldighet att registrera sig senast tre månader efter det att han eller hon ankommit till Sverige. En bestämmelse med detta innehåll införs i 5 kap. utlänningslagen. Härav följer att utlänningen vid registreringen skall lämna uppgift om namn, bostads- eller postadress i Sverige, födelse- och medborgarskap, civilstånd, inflyttning i landet, avsikten med vistelsen här och dess beräknade varaktighet samt uppgifter om medföljande familjemedlemmar. Vid registreringen skall pass eller giltigt identitetskort uppvisas. Vilka handlingar som därutöver erfordras är beroende av vilken kategori personen tillhör. T.ex. skall en arbetstagare uppvisa bekräftelse från arbetsgivaren om anställning eller ett anställningsintyg. En utlännings underlåtenhet att uppfylla sin registreringskyldighet bör kunna föranleda att vite döms ut.

I samband med registreringen skall ett bevis utfärdas. När en medborgare i ett land som ingår i EES eller i Schweiz fått permanent uppehållsrätt skall registreringsmyndigheten efter ansökan utfärda ett intyg om permanent uppehållsrätt. En bestämmelse införs i utlänningsförordningen om registreringsmyndighetens skyldighet att utfärda sådana handlingar.

Vi har funnit att Migrationsverket är den myndighet som är bäst lämpad att ansvara för förfarandet. Migrationsverket är central utlänningsmyndighet och har redan idag en organisation som utför i princip samma handläggning samt innehar för förfarandet nödvändig kompetens. Skälen för att införa registreringsförfarandet blir tillgodosedda om Migrationsverket väljs som ansvarig myndighet. Vi föreslår i andra hand att Skatteverket skall ansvara för förfarandet. Det bör i så fall ske genom att, inom ramen för den befintliga folkbokföringsdatabasen, samordningsnummer delas ut till alla som skall registreras och som inte skall folkbokföras.

Uppehållskort

Kravet på registrering gäller, såsom tidigare angetts, endast de medborgare i en EES-stat eller i Schweiz som har uppehållsrätt i Sverige. Kravet omfattar således inte familjemedlemmar från tredje land. För denna kategori personer föreskriver emellertid direktivet en skyldighet för medlemsstaterna att utfärda uppehållskort, om det planerade uppehållet överstiger tre månader. Direktivet ger möjlighet att ålägga de berörda personerna en skyldighet att anmäla sig för att få uppehållskort utfärdat. Vi föreslår att en sådan skyldighet införs genom bestämmelser i 5 kap. utlänningslagen. Av bestämmelsen framgår även att anmälan skall innehålla uppgift om namn, bostads- eller postadress i Sverige, födelsetid, medborgarskap, civilstånd, inflyttning i landet, avsikten med vistelsen här och dess beräknade varaktighet samt uppgifter om den person från vilken utlänningsverket härleder sin uppehållsrätt. Enligt vårt förslag skall Migrationsverket ansvara för utfärdandet av uppehållskort, vilket bör framgå av en ny bestämmelse i 3 kap. utlänningsförordningen. När en familjemedlem från tredje land fått permanent uppehållsrätt i Sverige skall Migrationsverket efter ansökan utfärda ett permanent uppehållskort.

Följändringar och genomförande

Som konsekvens av att bestämmelserna om EES-tillstånd kommer att ersättas med bestämmelser om uppehållsrätt, finns det anledning att upphäva vissa andra bestämmelser som på olika sätt avser EES-tillstånden. Detta gäller vissa regler i 3 kap. utlänningsförordningen, men även del av det bemyndigande som regeringen getts i 2 kap. 14 § utlänningslagen. Det förhållandet att EES-tillstånden utmönstras bör även föranleda en ändring i lagen om svenskt medborgarskap. Ändringen innebär att permanent uppehållsrätt i medborgarskapshänseende likställs med permanent uppehållstillstånd.

Vårt förslag bör i allt väsentligt inte ha några negativa ekonomiska konsekvenser. Förslagen skall, i enlighet med vad som föreskrivs i direktivet, träda i kraft senast den 30 april 2006.

Remissinstanser – betänkandet om Unionsmedborgares rörlighet inom EU (SOU 2005:49)

Prop. 2005/06:77
Bilaga 4

1. Riksdagens ombudsmän
2. Riksrevisionen
3. Göta hovrätt
4. Stockholms tingsrätt
5. Kammarrätten i Stockholm
6. Länsrätten i Stockholms län
7. Länsrätten i Skåne län
8. Länsrätten i Göteborg
9. Justitiekanslern
10. Domstolsverket
11. Åklagarmyndigheten
12. Rikspolisstyrelsen
13. Säkerhetspolisen
14. Kriminalvårdsstyrelsen
15. Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning
16. Ombudsmannen mot etnisk diskriminering
17. Integrationsverket
18. Migrationsverket
19. Utlänningsnämnden
20. Kommerskollegium
21. Försäkringskassan
22. Socialstyrelsen
23. Barnombudsmannen
24. Tullverket
25. Skatteverket
26. Datainspektionen
27. Statistiska centralbyrån
28. Statens skolverk
29. Högskoleverket
30. Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet
31. Juridiska fakulteten vid Lunds universitet
32. Centrala studiestödsnämnden
33. Arbetsmarknadsstyrelsen
34. Sveriges Kommuner och Landsting
35. Landsorganisationen (LO)
36. Svenskt Näringsliv
37. Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)

Rådets direktiv 2003/109/EG av den 25 november 2003 om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 63.3 och 63.4 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,¹

med beaktande av Europaparlamentets yttrande,²

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande,³

med beaktande av Regionkommitténs yttrande,⁴ och av följande skäl:

- (1) För att gradvis upprätta ett område med frihet, säkerhet och rättvisa föreskrivs i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen dels att det skall vidtas åtgärder som syftar till att säkerställa den fria rörligheten för personer, och i samband därmed direkt relaterade stödåtgärder avseende kontroller vid yttre gränser, asyl och invandring, dels att det skall vidtas åtgärder som rör asyl, invandring och skydd av rättigheter för tredjelandsmedborgare.
- (2) Vid sitt extra möte i Tammerfors den 15–16 oktober 1999 konstaterade rådet att den rättsliga ställningen för tredjelandsmedborgare bör tillnärmas den som medlemsstaternas medborgare åtnjuter och att en person som har vistats lagligen i en medlemsstat under en tid som skall fastställas och som har uppehållstillstånd för längre tid bör i den medlemsstaten beviljas en uppsättning enhetliga rättigheter som ligger så nära EU-medborgarnas rättigheter som möjligt.
- (3) Detta direktiv respekterar de grundläggande rättigheter och iakttar de principer som erkänns särskilt i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och i Europeiska unionens stadga om grundläggande rättigheter.
- (4) Varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares integration i medlemsstaterna är en nyckelfaktor för att stärka den ekonomiska och

¹ EGT C 240 E, 28.8.2001, s. 79.

² EGT C 284 E, 21.11.2002, s. 102.

³ EGT C 36, 8.2.2002, s. 59.

⁴ EGT C 19, 22.1.2002, s. 18.

sociala sammanhållningen, vilket är ett av gemenskapens grundläggande mål enligt fördraget.

- (5) Medlemsstaterna bör sätta i kraft bestämmelserna i detta direktiv utan diskriminering med avseende på kön, ras, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska egenskaper, språk, religion eller övertygelse, politiska eller andra åsikter, tillhörighet till en nationell minoritet, förmögenhet, födelseort, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning.
- (6) Det viktigaste kriteriet för att kunna förvärva ställning som varaktigt bosatt bör vara bosättningstiden inom en medlemsstats territorium. Bosättningen bör ha varit laglig och oavbruten för att vittna om personens förankring i landet. En viss flexibilitet bör dock finnas med tanke på omständigheter som kan tvinga en person att tillfälligt lämna territoriet.
- (7) För att förvärva ställning som varaktigt bosatt bör tredjelandsmedborgare kunna visa att de förfogar över tillräckliga medel för sin försörjning och en sjukförsäkring, så att de inte blir en belastning för medlemsstaten. När medlemsstaterna bedömer innehav av stabila och regelbundna försörjningsmedel får de beakta faktorer såsom avgifter till pensionssystemet och fullgörande av skattskyldighet.
- (8) Tredjelandsmedborgare som önskar förvärva och bevara ställning som varaktigt bosatta bör inte utgöra ett hot mot allmän ordning och säkerhet. Begreppet allmän ordning får inbegripa fällande dom för allvarligt brott.
- (9) Ekonomiska överväganden bör inte utgöra skäl för vägran att bevilja ställning som varaktigt bosatt och skall inte anses inverka på de relevanta villkoren.
- (10) Det bör inrättas ett system med förfaranderegler för prövning av ansökningar om ställning som varaktigt bosatt. Dessa förfaranden bör vara effektiva och genomförbara i förhållande till den normala arbetsbelastningen vid medlemsstaternas myndigheter, samt tillåta insyn och vara rättvisa för att ge de berörda personerna adekvat rättssäkerhet.
- (11) Ställningen som varaktigt bosatt bör komma till konkret uttryck genom ett uppehållstillstånd, så att personen i fråga snabbt och lätt kan styrka sin rättsliga ställning. Detta uppehållstillstånd bör också uppfylla höga tekniska krav, särskilt när det gäller garantier mot förfalskning och efterbildning, för att undvika missbruk i den medlemsstat där ställningen förvärvats och i de medlemsstater där rätten till bosättning utövas.
- (12) För att kunna fungera praktiskt som ett instrument för integration av varaktigt bosatta i det samhälle där de är bosatta, bör ställningen som varaktigt bosatt garantera innehavaren samma behandling som medlemsstatens medborgare i en rad ekonomiska och sociala sammanhang, i enlighet med relevanta villkor i detta direktiv.
- (13) I fråga om socialt bistånd skall möjligheten att begränsa förmånerna för varaktigt bosatta till att gälla endast grundläggande förmåner förstås så att detta begrepp omfattar åtminstone minimi-

inkomst, bistånd vid sjukdom, graviditet, föräldrabistånd och långtidsvård. Villkoren för att bevilja dessa förmåner bör fastställas i nationell lagstiftning.

- (14) Medlemsstaterna bör vara skyldiga att ge underåriga barn tillgång till utbildningsväsendet på liknande villkor som för egna medborgare.
- (15) Begreppet bidrag och stipendier för studier inom yrkesutbildningsområdet omfattar inte åtgärder som finansieras som socialt bistånd. Därtill kommer att tillträde till bidrag och stipendier för studier kan vara avhängigt av det faktum att den person som ansöker om sådana bidrag eller stipendier i sig uppfyller villkoren för erhållande av ställning som varaktigt bosatt. I fråga om att bevilja bidrag och stipendier för studier får medlemsstaterna beakta det faktum att unionsmedborgarna kan utnyttja denna förmån i hemlandet.
- (16) Varaktigt bosatta bör åtnjuta förstärkt skydd mot utvisning. Detta skydd är baserat på kriterier som fastställts i praxis från Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna. För att säkerställa skyddet mot utvisning bör medlemsstaterna erbjuda effektiva rättsmedel.
- (17) En harmonisering av villkoren för förvärv av ställning som varaktigt bosatt främjar ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaterna. Vissa medlemsstater utfärdar uppehållstillstånd som gäller permanent eller tills vidare på förmånligare villkor än de som följer av detta direktiv. Fördraget utesluter inte att medlemsstaterna tillämpar förmånligare bestämmelser. I detta direktiv bör det dock föreskrivas att tillstånd som utfärdas på förmånligare villkor inte skall grunda rätt till bosättning i andra medlemsstater.
- (18) Att det ställs upp villkor för varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares rätt att bosätta sig i en annan medlemsstat bör bidra till att förverkliga den inre marknaden som ett område med fri rörlighet för personer. Det skulle också i betydande grad kunna medverka till ökad rörlighet, särskilt på arbetsmarknaden inom unionen.
- (19) Det bör fastställas att rätten till bosättning i en annan medlemsstat får gälla såväl för anställda som för egenföretagare, liksom för att studera eller etablera sig utan att bedriva ekonomisk verksamhet.
- (20) Familjemedlemmar bör även kunna bosätta sig tillsammans med den varaktigt bosatte i en annan medlemsstat för fortsatt familjesammanhållning och för att den varaktigt bosatte inte skall hindras från att utnyttja sin rätt till bosättning. När det gäller familjemedlemmar som kan tillåtas medfölja eller förena sig med varaktigt bosatta, bör medlemsstaterna särskilt beakta situationen för vuxna barn med funktionshinder samt släktingar i rakt uppstigande led av första graden som är beroende av dem för sin försörjning.
- (21) Den medlemsstat där den varaktigt bosatte avser att utöva sin rätt till bosättning bör kunna kontrollera om personen i fråga uppfyller villkoren för bosättning på dess territorium. Den bör också kunna

kontrollera att personen inte utgör ett hot mot allmän ordning, säkerhet och hälsa.

Prop. 2005/06:77
Bilaga 5

- (22) För att inte göra det omöjligt att i praktiken utöva rätten till bosättning, bör den varaktigt bosatte åtnjuta samma behandling i den andra medlemsstaten, i enlighet med villkoren i detta direktiv, som i den medlemsstat där han förvärvat ställning som varaktigt bosatt. Beviljandet av förmåner inom ramen för det sociala biståndet skall inte påverka medlemsstaternas möjligheter att återkalla uppehållstillståndet om den berörda personen inte längre uppfyller kraven i detta direktiv.
- (23) Tredjelandsmedborgare bör beviljas möjligheten att förvärva ställning som varaktigt bosatt i den medlemsstat dit de flyttat och beslutat sig för att slå sig ned i, i enlighet med villkor som är jämförbara med dem som gäller för förvärvande av ställning som varaktigt bosatt i den första medlemsstaten.
- (24) Eftersom målen för den föreslagna åtgärden, nämligen att införa villkor för beviljande och återkallelse av ställning som varaktigt bosatt, rättigheter förbundna med denna ställning samt införande av villkor för utövande av rätt till bosättning i andra medlemsstater, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och de därför, på grund av åtgärdens omfattning eller verkningar, bättre kan uppnås på gemenskapsnivå, kan gemenskapen vidta åtgärder i enlighet med proportionalitetsprincipen i artikel 5 i fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.
- (25) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i det till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen fogade protokollet om Förenade kungarikets och Irlands ställning, och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 4 i nämnda protokoll, deltar dessa medlemsstater inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämpligt i dem.
- (26) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i det till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen fogade protokollet om Danmarks ställning deltar Danmark inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämpligt i Danmark.

KAPITEL I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

*Artikel 1***Innehåll**

I detta direktiv fastställs

- a) villkoren för en medlemsstats beviljande och återkallande av ställning som varaktigt bosatt för tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta på dess territorium, inklusive de rättigheter som är förbundna med denna ställning, och
- b) villkoren för bosättning i andra medlemsstater än den som beviljat dem varaktig bosättning för tredjelandsmedborgare som har beviljats denna ställning.

*Artikel 2***Definitioner**

I detta direktiv avses med

- a) *tredjelandsmedborgare*: personer som inte är unionsmedborgare enligt artikel 17.1 i fördraget,
- b) *varaktigt bosatt*: tredjelandsmedborgare som har ställning som varaktigt bosatt i enlighet med artiklarna 4–7,
- c) *första medlemsstat*: den medlemsstat som först beviljade tredjelandsmedborgaren ställning som varaktigt bosatt,
- d) *andra medlemsstat*: andra medlemsstater än den som först beviljade tredjelandsmedborgaren ställning som varaktigt bosatt och där den varaktigt bosatte utövar sin rätt till bosättning,
- e) *familjemedlemmar*: de tredjelandsmedborgare som vistas i den berörda medlemsstaten i enlighet med rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening,⁵
- f) *flykting*: tredjelandsmedborgare som beviljats flyktingstatus enligt Genèvekonventionen av den 28 juli 1951 angående flyktingars rättsliga ställning, ändrad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967,
- g) *EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta*: uppehållstillstånd som utfärdas av den berörda medlemsstaten när en sökande förvärvat ställning som varaktigt bosatt.

⁵ EUT L 251, 3.10.2003, s. 12.

Räckvidd

1. Detta direktiv skall tillämpas på tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta på en medlemsstats territorium.
2. Detta direktiv skall inte tillämpas på tredjelandsmedborgare som
 - a) är bosatta för att ägna sig åt studier eller genomgå yrkesutbildning,
 - b) har rätt till bosättning i en medlemsstat på grundval av tillfälligt skydd eller som har ansökt om rätt till bosättning på den grunden och väntar på beslut om sin ställning,
 - c) har rätt till bosättning i en medlemsstat på grundval av alternativa skyddsformer, i enlighet med internationella åtaganden, nationell lagstiftning eller praxis i medlemsstaterna eller som har ansökt om rätt till bosättning på den grunden och väntar på ett beslut om sin ställning,
 - d) är flyktingar eller har ansökt om flyktingstatus men ännu inte fått slutligt besked,
 - e) är bosatta uteslutande av tillfälliga skäl som "au pair" eller säsongsarbetare, eller som arbetstagare som utstationerats av en tjänstleverantör för att tillhandahålla gränsöverskridande tjänster, eller som leverantör av gränsöverskridande tjänster eller i de fall då deras uppehållstillstånd formellt begränsats,
 - f) har en rättslig ställning som omfattas av bestämmelserna i 1961 års Wienkonvention om diplomatiska förbindelser, 1963 års Wienkonvention om konsulära förbindelser, 1969 års konvention om särskilda delegationer eller 1975 års Wienkonvention om staters representation i deras förbindelser med internationella organisationer av universell karaktär.
3. Detta direktiv skall inte påverka tillämpningen av förmånligare bestämmelser i
 - a) bilaterala och multilaterala avtal mellan gemenskapen eller gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan, och tredje land, å den andra,
 - b) bilaterala avtal som redan ingåtts mellan en medlemsstat och ett tredje land före den dag då detta direktiv träder i kraft,
 - c) Europeiska bosättningskonventionen av den 13 december 1955, Europeiska sociala stadgan av den 18 oktober 1961, den reviderade Europeiska sociala stadgan av den 3 maj 1987, och Europeiska konventionen om migrerande arbetstagaras rättsställning av den 24 november 1977.

STÄLLNING SOM VARAKTIGT BOSATT I EN MEDLEMSSTAT*Artikel 4***Bosättningstid**

1. En medlemsstat skall bevilja ställning som varaktigt bosatt till tredjelandsmedborgare som varit lagligen och oavbrutet bosatta inom dess territorium i fem år omedelbart före inlämnandet av den relevanta ansökningsen.

2. Bosättningsperioder som grundar sig på de skäl som anges i artikel 3.2 e och f, skall inte beaktas vid beräkningen av den period som avses i punkt 1.

I de fall som omfattas av artikel 3.2 a, där den berörda tredjelandsmedborgaren har erhållit ett uppehållstillstånd som gör det möjligt för honom/henne att beviljas ställning som varaktigt bosatt, får bosättningsperioderna för studieändamål eller yrkesutbildning räknas till endast hälften vid beräkningen av den period som avses i punkt 1.

3. Perioder av frånvaro från den berörda medlemsstatens territorium skall inte utgöra något avbrott i den period som avses i punkt 1 och skall beaktas vid beräkningen av denna förutsatt att de är kortare än sex månader i följd och inte överstiger tio månader totalt inom den period som avses i punkt 1.

Om det finns särskilda och exceptionella orsaker av tillfällig karaktär får medlemsstaterna i överensstämmelse med sin nationella lagstiftning godta att en längre period av frånvaro än den som avses i första stycket inte skall utgöra något avbrott i den period som avses i punkt 1. I sådana fall skall medlemsstaterna inte beakta de relevanta perioderna av frånvaro vid beräkningen av den period som avses i punkt 1.

Med avvikelse från det andra stycket får medlemsstaterna vid beräkningen av den totala period som avses i punkt 1 beakta perioder av frånvaro när det gäller utstationering på grund av arbete, inklusive tillhandahållande av gränsöverskridande tjänster.

*Artikel 5***Villkor för att förvärva ställning som varaktigt bosatt**

1. Medlemsstaterna skall kräva att tredjelandsmedborgarna styrker att de för egen räkning och för de familjemedlemmar gentemot vilka de har försörjningsansvar förfogar över följande:

- a) Stabila och regelbundna försörjningsmedel som är tillräckliga för att de skall kunna försörja sig själva och sina familjemedlemmar utan hjälp från systemet för socialt bistånd i den berörda medlemsstaten. Medlemsstaterna skall bedöma dessa försörjningsmedel med hänsyn till vilken typ av medel det rör sig om och inkomsternas regelbundenhet,

och får beakta nivån för minimilöner och -pensioner, innan ansökan om ställning som varaktigt bosatt lämnades in.

Prop. 2005/06:77
Bilaga 5

- b) En sjukförsäkring avseende alla risker som de egna medborgarna i den berörda medlemsstaten normalt omfattas av.

2. Medlemsstaterna får kräva att tredjelandsmedborgare följer villkoren för integrering i enlighet med nationell lagstiftning.

Artikel 6

Allmän ordning och säkerhet

1. Medlemsstaterna får vägra att bevilja ställning som varaktigt bosatt av skäl som rör allmän ordning eller säkerhet.

När medlemsstaten fattar beslutet i fråga skall den beakta allvaret i eller typen av brott mot allmän ordning eller säkerhet, eller den fara som den berörda person utgör, och samtidigt ta vederbörlig hänsyn till bosättningstiden och befintliga band med bosättningslandet.

2. Den vägran som avses i punkt 1 får inte grundas på ekonomiska överväganden.

Förvärv av ställning som varaktigt bosatt

1. För att förvärva ställning som varaktigt bosatt skall tredjelandsmedborgaren lämna in en ansökan till de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där han/hon är bosatt. Ansökan skall åtföljas av dokumentation i enlighet med nationell lagstiftning som styrker att han/hon uppfyller villkoren i artiklarna 4 och 5 samt, i förekommande fall, av en giltig resehandling eller en bestyrkt kopia av denna.

Den dokumentation som avses i det första stycket får även inbegripa dokumentation i fråga om lämplig bostad.

2. De behöriga nationella myndigheterna skall skriftligen underrätta den sökande om beslutet så snart som möjligt och under alla omständigheter senast sex månader från det att ansökan lämnades in. Ett sådant beslut skall meddelas den berörda tredjelandsmedborgaren enligt förfarandena för detta i den nationella lagstiftningen.

Om prövningen av ansökan är av komplicerad natur, får tidsfristen i första stycket i undantagsfall förlängas.

Den berörda personen skall dessutom underrättas om sina rättigheter och skyldigheter enligt detta direktiv.

Följderna av att ett beslut inte har fattats när tidsfristen i denna bestämmelse löper ut skall regleras av den berörda medlemsstatens nationella lagstiftning.

3. Om villkoren i artiklarna 4 och 5 är uppfyllda och om personen inte utgör ett hot i den mening som avses i artikel 6, skall den berörda medlemsstaten bevilja tredjelandsmedborgaren i fråga ställning som varaktigt bosatt.

Artikel 8

EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta

1. Ställning som varaktigt bosatt skall vara permanent om inte annat följer av artikel 9.

2. Medlemsstaterna skall till en varaktigt bosatt utfärda ett EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta. Tillståndet skall gälla i minst fem år. Det skall, i förekommande fall på ansökan, förnyas automatiskt när det löper ut.

3. EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta kan utfärdas i form av ett klistermärke eller en separat handling. Det skall utfärdas i enlighet med reglerna och standardmodellen i rådets förordning (EG) nr 1030/2002 av den 13 juni 2002 om en enhetlig utformning av uppehållstillstånd för med-

borgare i tredje land.⁶ Under rubriken "typ av tillstånd" skall medlemsstaterna ange "varaktigt bosatt inom EG".

Prop. 2005/06:77
Bilaga 5

Artikel 9

Återkallande eller förlust av ställning som varaktigt bosatt

1. Varaktigt bosatta skall inte längre ha rätt att behålla ställning som varaktigt bosatta i följande fall:

- a) Om det har upptäckts att ställningen som varaktigt bosatt har förvärvats genom bedrägeri.
- b) Om ett utvisningsbeslut har fattats enligt villkoren i artikel 12.
- c) Vid bortovaro från gemenskapens territorium under en period om tolv månader i följd.

2. Med avvikelse från punkt 1 c får medlemsstaterna föreskriva att bortovaro som överstiger tolv månader i följd eller som motiveras av särskilda eller exceptionella orsaker inte skall medföra återkallande eller förlust av ställning som varaktigt bosatt.

3. Medlemsstaterna får föreskriva att en varaktigt bosatt person inte längre skall ha rätt att behålla sin ställning som varaktigt bosatt om han/hon utgör ett hot mot den allmänna ordningen, med beaktande av hur allvarliga de brott är som han/hon har begått, men detta inte är ett skäl för utvisning enligt artikel 12.

4. En varaktigt bosatt person som varit bosatt i en annan medlemsstat i enlighet med kapitel III skall inte längre ha rätt att behålla sin ställning som varaktigt bosatt som förvärvats i den första medlemsstaten om en sådan ställning beviljats i en annan medlemsstat i enlighet med artikel 23.

Efter sex års bortovaro från territoriet för den medlemsstat som beviljade ställning som varaktigt bosatt, skall den berörda personen under inga omständigheter längre ha rätt att behålla sin ställning som varaktigt bosatt i den medlemsstaten.

Med avvikelse från det andra stycket får den berörda medlemsstaten fastställa att den varaktigt bosatta personen av särskilda skäl får behålla sin ställning i den medlemsstaten vid bortovaro under en period som överstiger sex år.

5. När det gäller de fall som avses i punkt 1 c och i punkt 4 får de medlemsstater som har beviljat ställning som varaktigt bosatt föreskriva ett förenklat förfarande för att återfå denna ställning.

Detta förfarande skall särskilt tillämpas på personer som har varit bosatta i en annan medlemsstat på grund av studier.

Villkoren och förfarandet för att återfå ställning som varaktigt bosatt skall fastställas i den nationella lagstiftningen.

⁶ EGT L 157, 15.6.2002, s. 1.

6. Återkallande eller förlust av ställning som varaktigt bosatt får aldrig grunda sig på att ett EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta har löpt ut.

Prop. 2005/06:77
Bilaga 5

7. Om återkallandet eller förlusten av ställning som varaktigt bosatt inte leder till återsändande skall medlemsstaten tillåta den berörda personen att stanna på dess territorium om han/hon uppfyller villkoren enligt den nationella lagstiftningen och/eller inte utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet.

Artikel 10

Förfarandegarantier

1. Varje beslut om avslag på en ansökan om ställning som varaktigt bosatt eller om återkallande av sådan ställning skall vara vederbörligen motiverat. Ett sådant beslut skall meddelas den berörda tredjelandsmedborgaren enligt förfarandena för detta i den nationella lagstiftningen. Av underrättelsen skall framgå vilka möjligheter den berörda personen har att överklaga och inom vilken tid överklagande kan ske.

2. Om en ansökan om ställning som varaktigt bosatt avslås, eller om denna ställning återkallas eller förloras eller uppehållstillståndet inte förnyas, skall den berörda personen ha rätt att ansöka om rättslig prövning i den berörda medlemsstaten.

Artikel 11

Likabehandling

1. Varaktigt bosatta skall åtnjuta den behandling som en medlemsstats egna medborgare får i fråga om följande:

- a) Tillträde till arbetsmarknaden och verksamhet som egenföretagare, under förutsättning att dessa verksamheter inte medför någon som helst offentlig myndighetsutövning, liksom anställnings- och arbetsvillkor, inklusive uppsägnings- och lönevillkor.
- b) Utbildning och yrkesutbildning, inklusive möjligheterna att få bidrag och stipendier för studier i enlighet med nationell lagstiftning.
- c) Erkännande av yrkesutbildningsbevis, utbildningsbevis för teoretiska utbildningar och andra kvalifikationer i enlighet med relevanta nationella förfaranden.
- d) Social trygghet, socialt bistånd och socialt skydd såsom dessa definierats i nationell lagstiftning.
- e) Skatteförmåner.

- f) Tillgång till varor och tjänster och leveranser av allmänt tillgängliga varor och tjänster samt förfaranden för att erhålla bostad.
- g) Föreningsfrihet och frihet att tillhöra en arbetstagar- eller arbetsgivarorganisation eller någon annan organisation vars medlemmar utövar ett visst yrke, inklusive de förmåner som dessa typer av organisationer tillhandahåller, utan att åsidosätta nationella bestämmelser om allmän ordning och säkerhet.
- h) Fritt tillträde till hela den berörda medlemsstatens territorium, inom de gränser som fastställs i nationell lagstiftning av säkerhetsskäl.

2. När det gäller bestämmelserna i punkt 1 b, 1 d, 1 e, 1 f och 1 g får de berörda medlemsstaterna begränsa likabehandling till att gälla fall där den registrerade eller stadigvarande hemvisten för den varaktigt bosatta personen eller familjemedlemmar för vilka han/hon söker bidrag befinner sig inom den berörda medlemsstatens territorium.

3. Medlemsstaterna får begränsa likabehandling i förhållande till egna medborgare i följande fall:

- a) Medlemsstaterna får upprätthålla begränsat tillträde till anställning och verksamhet som egenföretagare i de fall där denna verksamhet i enlighet med befintlig nationell lagstiftning eller gemenskapslagstiftning förbehålls egna medborgare, EU- eller EES-medborgare.
- b) Medlemsstaterna får begära bevis på lämpliga språkkunskaper för tillträde till utbildning och yrkesutbildning. Tillträde till universitet får underkastas uppfyllande av särskilda utbildningskrav.

4. Medlemsstaterna får begränsa likabehandlingen i fråga om socialt bistånd och social trygghet till grundläggande förmåner.

5. Medlemsstaterna får besluta att bevilja kompletterande förmåner på de områden som avses i punkt 1.

Medlemsstaterna får även besluta att bevilja likabehandling på områden som inte omfattas av punkt 1.

Artikel 12

Skydd mot utvisning

1. Medlemsstaterna får fatta beslut om utvisning av en varaktigt bosatt tredjelandsmedborgare endast om han/hon utgör ett reellt och tillräckligt allvarligt hot mot allmän ordning eller säkerhet.

2. Beslutet i punkt 1 får inte grundas på ekonomiska överväganden.

3. Innan beslut om utvisning av en varaktigt bosatt fattas skall medlemsstaterna beakta

- a) hur länge bosättningen i medlemsstaten har varat,
- b) den berörda personens ålder,
- c) följderna för vederbörande och dennes familjemedlemmar,
- d) banden med bosättningslandet eller avsaknaden av band med ursprungslandet.

4. Om ett beslut om utvisning har fattats skall den varaktigt bosatte ha möjlighet att överklaga beslutet i den aktuella medlemsstaten.

5. Rättshjälp skall ges till varaktigt bosatta som saknar tillräckliga medel på samma villkor som till medborgare i den stat där de är bosatta.

Artikel 13

Förmånligare nationella bestämmelser

Medlemsstaterna får utfärda uppehållstillstånd som gäller permanent eller tills vidare på förmånligare villkor än de som anges i detta direktiv. Sådana uppehållstillstånd skall inte ge rätt till bosättning i andra medlemsstater enligt kapitel III i detta direktiv.

KAPITEL III

BOSÄTTNING I ANDRA MEDLEMSSTATER

Artikel 14

Huvudregel

1. Varaktigt bosatta skall ha rätt att bosätta sig i andra medlemsstater än den som beviljade ställning som varaktigt bosatt under längre tid än tre månader förutsatt att villkoren i detta kapitel är uppfyllda.

2. Varaktigt bosatta får bosätta sig i en annan medlemsstat på följande grunder:

- a) För att bedriva ekonomisk verksamhet som anställd eller egenföretagare.
- b) För att studera eller följa en yrkesutbildning.
- c) För andra syften.

3. När det rör sig om ekonomisk verksamhet som anställd eller egenföretagare i enlighet med punkt 2 a får medlemsstaterna granska situationen på sina respektive arbetsmarknader och tillämpa sina nationella förfaranden när det gäller kraven för att tillträda en ledig plats respektive bedriva sådan verksamhet.

Av arbetsmarknadspolitiska skäl får medlemsstaterna ge företräde åt unionsmedborgare, tredjelandsmedborgare om detta föreskrivs i gemen-

skapslagstiftningen, samt till tredjelandsmedborgare som är lagligt bosatta och som får arbetslöshetsunderstöd i den berörda staten.

Prop. 2005/06:77
Bilaga 5

4. Genom undantag från bestämmelserna i punkt 1 får medlemsstaterna begränsa det totala antalet personer som skall ha rätt till bosättning, under förutsättning att sådana begränsningar redan fastställts för tredjelandsmedborgarnas tillträde i den befintliga lagstiftningen vid tidpunkten för antagandet av detta direktiv.

5. Detta kapitel gäller inte varaktigt bosatta personers bosättning i medlemsstaterna

- a) i egenskap av anställda som utstationerats av en tjänsteleverantör inom ramen för tillhandahållande av tjänster över gränserna,
- b) i egenskap av leverantörer av tjänster över gränserna.

Medlemsstaterna får i enlighet med nationell lagstiftning besluta på vilka villkor varaktigt bosatta som önskar flytta till en andra medlemsstat och vara ekonomiskt verksamma som säsonganställda, får vistas i den medlemsstaten. Gränsarbetare får också omfattas av särskilda bestämmelser i den nationella lagstiftningen.

6. Detta kapitel påverkar inte tillämpningen av relevant gemenskapslagstiftning om social trygghet för tredjelandsmedborgare.

Artikel 15

Villkor för bosättning i en annan medlemsstat

1. Så snart som möjligt och senast tre månader efter inresan i den andra medlemsstaten skall varaktigt bosatta lämna in en ansökan om uppehållstillstånd hos den berörda medlemsstatens behöriga myndigheter.

Medlemsstaterna får godta att varaktigt bosatta lämnar in ansökan om uppehållstillstånd till de behöriga myndigheterna i den andra medlemsstaten medan personen fortfarande är bosatt i den första medlemsstaten.

2. Medlemsstaterna får anmoda de berörda personerna att visa upp bevis

- a) på stabila och regelbundna försörjningsmedel som är tillräckliga för att de skall kunna försörja sig själva och sina familjemedlemmar utan hjälp från systemet för socialt bistånd i den berörda medlemsstaten. För var och en av de kategorier som anges i artikel 14.2 skall medlemsstaterna bedöma dessa försörjningsmedel med hänsyn till vilken typ av medel det rör sig om och inkomsternas regelbundenhet, och får beakta nivån för minimilöner och -pensioner,
- b) på en sjukförsäkring avseende alla risker i den andra medlemsstaten som de egna medborgarna i den berörda medlemsstaten normalt omfattas av.

3. Medlemsstaterna får kräva att tredjelandsmedborgare följer villkoren för integrering i enlighet med nationell lagstiftning.

Detta villkor skall inte gälla när de berörda tredjelandsmedborgarna har anmodats att följa integreringsvillkor för att få ställning som varaktigt bosatt, i enlighet med bestämmelserna i artikel 5.2.

Om inte annat föreskrivs i det andra stycket får de berörda personerna anmodas att följa språkkurser.

4. Ansökan skall åtföljas av dokumentation, som skall fastställas i den nationella lagstiftningen, som visar att de berörda personerna uppfyller villkoren i fråga samt av uppehållstillståndet som varaktigt bosatt och giltig resehandling eller bestyrkta kopior av resehandling.

Den dokumentation som avses i det första stycket får även inbegripa dokumentation som rör lämplig bostad.

I synnerhet gäller följande:

- a) Om personen bedriver ekonomisk verksamhet får den andra medlemsstaten anmoda de berörda personerna att visa upp bevis om följande:
 - i.) Om de är anställda, att de har ett anställningskontrakt, ett intyg från arbetsgivaren om anställning eller ett erbjudande om anställningskontrakt enligt villkoren i den nationella lagstiftningen. Medlemsstaterna skall fastställa vilket av de ovannämnda bevisen som krävs.
 - ii.) Om de är egenföretagare, att de har tillräckliga medel, i enlighet med nationell lagstiftning, för att kunna bedriva verksamhet som egenföretagare, tillsammans med nödvändiga handlingar och tillstånd.
- b) Om personerna studerar eller följer en yrkesutbildning får den andra medlemsstaten anmoda de berörda personerna att visa upp bevis för att de har skrivit in sig vid en godkänd utbildningsanstalt för att studera där eller följa en yrkesutbildning.

Artikel 16

Familjemedlemmar

1. Om varaktigt bosatta utövar sin rätt till bosättning i en andra medlemsstat och om familjen redan var bildad i den första medlemsstaten, skall sådana familjemedlemmar som uppfyller villkoren i artikel 4.1 i direktiv 2003/86/EG tillåtas medfölja eller förena sig med varaktigt bosatta.
2. Om varaktigt bosatta utövar sin rätt till bosättning i en andra medlemsstat och om familjen redan var bildad i den första medlemsstaten, får sådana familjemedlemmar som ej omfattas av artikel 4.1 i direktiv 2003/86/EG tillåtas medfölja eller förena sig med varaktigt bosatta.
3. Med beaktande av ansökan om uppehållstillstånd skall bestämmelserna i artikel 15.1 gälla.

4. Den andra medlemsstaten får anmoda familjemedlemmar till varaktigt bosatta att samtidigt med ansökan om uppehållstillstånd visa upp

Prop. 2005/06:77
Bilaga 5

- a) sitt EG-uppehållstillstånd som varaktigt bosatt eller annat uppehållstillstånd och giltig resehandling eller bestyrkta kopior av resehandling,
- b) bevis för att de har varit bosatta i den första medlemsstaten i egenkap av familjemedlemmar till varaktigt bosatta,
- c) bevis för att de har stabila och regelbundna försörjningsmedel som är tillräckliga för att de skall kunna försörja sig själva och sina familjemedlemmar utan hjälp från systemet för socialt bistånd i den berörda medlemsstaten, eller att de varaktigt bosatta har sådana tillgångar och försäkringar för dem, samt en sjukförsäkring som omfattar alla risker i den andra medlemsstaten. Medlemsstaterna skall bedöma dessa tillgångar med hänsyn till vilken typ av medel det rör sig om och inkomsternas regelbundenhet, och får beakta nivån för minimilöner och -pensioner.

5. Om familjen inte redan var bildad i den första medlemsstaten skall bestämmelserna i direktiv 2003/86/EG gälla.

Artikel 17

Allmän ordning och säkerhet

1. Medlemsstaterna får vägra ansökningar om uppehållstillstånd från varaktigt bosatta eller deras familjemedlemmar om personen utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet.

När beslutet fattas skall medlemsstaten beakta hur grovt brottet är eller vilken typ av brott mot allmän ordning och allmän säkerhet som har begåtts av den varaktigt bosatta personen, eller personens familjemedlem eller familjemedlemmar, eller den fara som personen utgör.

2. Det beslut som avses i punkt 1 får inte grundas på ekonomiska överväganden.

Artikel 18

Folkhälsa

1. Medlemsstaterna får vägra ansökningar om uppehållstillstånd från varaktigt bosatta eller deras familjemedlemmar om personen utgör ett hot mot folkhälsan.

2. De enda sjukdomar som får motivera vägrad inresa och vägrad rätt till bosättning i den andra medlemsstaten skall vara de sjukdomar som definieras av Världshälsoorganisationens relevanta och tillämpliga instrument samt andra smittsamma infektions- och parasitsjukdomar om dessa i mot-

tagarlandet omfattas av bestämmelser till skydd för medborgarna. Medlemsstaterna får inte införa nya bestämmelser och ny praxis som är mer långtgående.

Prop. 2005/06:77
Bilaga 5

3. Sjukdomar som uppstår efter det att det första uppehållstillståndet har utfärdats i den andra medlemsstaten får inte ligga till grund för en vägran att förnya tillståndet eller för utvisning.

4. En medlemsstat får kräva att personer som avses i detta direktiv undergår en hälsoundersökning, för att fastställa att de inte lider av någon av de sjukdomar som anges i punkt 2. Dessa hälsoundersökningar, som får vara avgiftsfria, får inte genomföras systematiskt.

Artikel 19

Prövning av ansökan om och utfärdande av uppehållstillstånd

1. De behöriga nationella myndigheterna skall handlägga en ansökan inom fyra månader efter inlämnandet.

Om en ansökan inte åtföljs av de bevishandlingar som räknas upp i artiklarna 15 och 16, eller i undantagsfall om behandlingen av ansökan är komplicerad, får den tidsfrist som anges i första stycket förlängas med högst tre månader. I sådana fall skall de behöriga nationella myndigheterna underrätta den sökande om detta.

2. Om villkoren i artiklarna 14, 15 och 16 är uppfyllda skall den andra medlemsstaten, om inget annat föreskrivs i bestämmelserna om allmän ordning, säkerhet och hälsa i artiklarna 17 och 18, utfärda ett förnybart uppehållstillstånd åt den varaktigt bosatte. Detta uppehållstillstånd skall, efter ansökan om så erfordras, förnyas när det går ut. Den andra medlemsstaten skall underrätta den första medlemsstaten om sitt beslut.

3. Den andra medlemsstaten skall för den varaktigt bosattes familjemedlemmar utfärda uppehållstillstånd som kan förnyas med samma giltighetstid som det som utfärdades till den varaktigt bosatte.

Artikel 20

Förfarandegarantier

1. Beslut om avslag på en ansökan om uppehållstillstånd skall vara vederbörligen motiverat. Den berörda tredjelandsmedborgaren skall underrättas om beslutet enligt förfarandena för detta i den nationella lagstiftningen. Av beslutet skall framgå vilka möjligheter som finns att överklaga och inom vilken tid överklagande kan göras.

Följderna av att ett beslut inte har fattats vid utgången av den tidsfrist som anges i artikel 19.1 skall regleras i den berörda medlemsstatens nationella lagstiftning.

2. Om ansökan om uppehållstillstånd avslås eller om uppehållstillståndet återkallas eller inte förnyas, skall den berörda personen ha rätt att ansöka om rättslig prövning i den berörda medlemsstaten.

Artikel 21

Garanterad behandling i den andra medlemsstaten

1. Så snart som varaktigt bosatta har fått uppehållstillstånd i den andra medlemsstaten i enlighet med artikel 19 skall de i den medlemsstaten åtnjuta likabehandling på de områden, och i enlighet med de villkor, som anges i artikel 11.

2. Varaktigt bosatta skall ha tillträde till arbetsmarknaden i enlighet med bestämmelserna i punkt 1.

Medlemsstaterna får fastslå att de personer som avses i artikel 14.2 a skall ha begränsad tillgång till andra anställningar än de anställningar som de har beviljats uppehållstillstånd för enligt villkoren i nationell lagstiftning för en period som inte överstiger tolv månader.

Medlemsstaterna får, i enlighet med nationell lagstiftning, bestämma på vilka villkor de personer som avses i artikel 14.2 b och 14.2 c får tillträde till verksamhet som anställda eller egenföretagare.

3. Så snart som varaktigt bosatta har fått uppehållstillstånd i den andra medlemsstaten i enlighet med artikel 19 skall deras familjemedlemmar åtnjuta de rättigheter som räknas upp i artikel 14 i direktiv 2003/86/EG i den medlemsstaten.

Artikel 22

Återkallande av uppehållstillståndet och återtagandeskyldighet

1. Till dess att tredjelandsmedborgare har uppnått ställning som varaktigt bosatta får den andra medlemsstaten vägra förnya eller återkalla uppehållstillståndet samt, i enlighet med förfarandena i den nationella lagstiftningen, inklusive förfaranden för utvisning, ålägga varaktigt bosatta och familjemedlemmar att lämna dess territorium i följande fall:

- a) Av hänsyn till allmän ordning och säkerhet i enlighet med artikel 17.
- b) Om villkoren i artiklarna 14, 15 och 16 inte längre uppfylls.
- c) När tredjelandsmedborgaren inte lagligen är bosatt i den medlemsstaten.

2. Om den andra medlemsstaten antar någon av de åtgärder som anges i punkt 1 skall den första medlemsstaten omedelbart och utan formaliteter

återta den varaktigt bosatte och dennes familjemedlemmar. Den andra medlemsstaten skall underrätta den första medlemsstaten om sitt beslut.

Prop. 2005/06:77
Bilaga 5

3. Till dess att en tredjelandsmedborgare uppnått ställning som varaktigt bosatt och oavsett den skyldighet till återtagande som föreskrivs i punkt 2, får den andra medlemsstaten fatta beslut om att utvisa tredjelandsmedborgaren från unionens territorium, i enlighet med artikel 12 och enligt garantierna i den artikeln, på grund av allvarligt hot mot allmän ordning eller säkerhet.

Den andra medlemsstaten skall samråda med den första medlemsstaten när ett sådant beslut fattas.

Om den andra medlemsstaten antar ett beslut om att utvisa den berörda tredjelandsmedborgaren, skall den vidta alla åtgärder som är lämpliga för att effektivt kunna genomföra detta. Den andra medlemsstaten skall tillhandahålla relevant information till första medlemsstaten för genomförandet av utvisningsbeslutet.

4. Beslut om utvisning får inte kombineras med permanent bosättningsförbud i de fall som anges i punkterna 1 b och 1 c.

5. Återtagandeskyldigheten enligt punkt 2 skall gälla oavsett möjligheten för varaktigt bosatta och familjemedlemmar att flytta till en tredje medlemsstat.

Artikel 23

Förvärv av ställning som varaktigt bosatt i den andra medlemsstaten

1. Efter ansökan skall den andra medlemsstaten bevilja varaktigt bosatta den ställning som anges i artikel 7, under förutsättning att bestämmelserna i artiklarna 3, 4, 5 och 6 är uppfyllda. Den andra medlemsstaten skall underrätta den första medlemsstaten om sitt beslut.

2. Förfarandet i artikel 7 skall tillämpas vid inlämnande och prövning av ansökan om ställning som varaktigt bosatt i den andra medlemsstaten. För utfärdande av uppehållstillstånd skall bestämmelserna i artikel 8 gälla. Om ansökan avslås, skall förfarandegarantierna i artikel 10 gälla.

KAPITEL IV

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 24

Rapporteringskyldighet och "rendez-vous"-klausul

Kommissionen skall med jämna mellanrum, och första gången senast den 23 januari 2011 rapportera till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av detta direktiv i medlemsstaterna, och vid behov föreslå nöd-

vändiga ändringar. Dessa ändringsförslag skall vara prioriterade enligt artiklarna 4, 5, 9, 11 och kapitel III.

Prop. 2005/06:77
Bilaga 5

Artikel 25

Kontaktpunkter

Medlemsstaterna skall upprätta kontaktpunkter med ansvar för att ta emot och överföra den information som anges i artiklarna 19.2, 22.2 och 23.1.

Medlemsstaterna skall upprätta ett lämpligt samarbete om det informations- och dokumentationsutbyte som anges i det första stycket.

Artikel 26

Införlivande

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 23 januari 2006. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

Artikel 27

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft samma dag som det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 28

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna i enlighet med Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

Utfärdat i Bryssel den 25 november 2003.

På rådets vägnar

G. Tremonti

Ordförande

Sammanfattning av delbetänkandet om Familjeåterförering och fri rörlighet för tredjelandsmedborgare (SOU 2005:15)

Prop. 2005/06:77
Bilaga 6

Sammanfattningen avser genomförandet av Rådets direktiv 2003/109/EG om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning

Rådets direktiv 2003/109/EG om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning innebär att en ny rättsfigur, varaktigt bosatt tredjelandsmedborgare, införs i svensk rätt. Om en tredjelandsmedborgare stadigvarande bott i en EU-stat i fem år kan han eller hon efter ansökan tilldelas en särskild status, ställning som varaktigt bosatt, i det landet. Med denna status skall tredjelandsmedborgaren tillförsäkras vissa rättigheter i det landet. Direktivet innebär vidare att den varaktigt bosatte ges en rätt till fri rörlighet inom EU. För svensk rätts del innebär det att nya bestämmelser måste införas.

Utredningen föreslår att det i utlänningslagen intas ett nytt kapitel, kap. 1 a, som reglerar villkoren kring ställning som varaktigt bosatt i Sverige. Ställningen som varaktigt bosatt skall i första hand ges till den som har uppehållstillstånd för bosättning i Sverige och som har vistats här i minst fem år utan längre avbrott. För vissa särskilt angivna kategorier finns ett undantag från kravet på uppehållstillstånd för bosättning. Flyktingar och andra skyddsbehövande är undantagna från möjligheten att få ställning som varaktigt bosatt. För att få ställning som varaktigt bosatt skall den sökande visa att hans eller hennes försörjning är tryggad. Han eller hon får inte utgöra ett hot mot allmän ordning eller säkerhet.

Beviljad ställning som varaktigt bosatt i Sverige skall kunna återkallas om den varaktigt bosatte medvetet lämnat oriktiga uppgifter som varit av betydelse för att få ställningen eller medvetet förtigit omständigheter av sådan betydelse. Ställningen skall vidare återkallas om den varaktigt bosatte utvisats ur riket, utgör ett hot mot allmän ordning, vistas utanför Sveriges eller unionens territorium i mer än ett respektive sex år eller får ställning som varaktigt bosatt i annan EU-stat.

De rättigheter som en varaktigt bosatt i Sverige, enligt EG-direktivet, skall åtnjuta så länge han eller hon bor i Sverige är i princip inte mera långtgående än de som redan gäller för den som har permanent uppehållstillstånd i Sverige. Skillnaden är att tredjelandsmedborgaren får en rätt att bosätta sig en annan EU-stat för att exempelvis arbeta.

De tredjelandsmedborgare som får ställning som varaktigt bosatta i en annan EU-stat kan på motsvarande sätt välja att flytta till Sverige. Utredningen föreslår bestämmelser som skall reglera villkoren för deras möjligheter att få uppehållstillstånd i Sverige. Bestämmelserna innebär att tredjelandsmedborgare med ställning som varaktigt bosatta i annan EU-stat och deras anhöriga ges samma möjligheter till uppehållstillstånd som EES-medborgare. Upphållstillstånd skall därvid kunna vägras om utlänningsen utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet.

Upphållstillstånd för varaktigt bosatta från annan EU-stat skall kunna återkallas enligt samma grunder som gäller för återkallelse av uppehållstillstånd för EES-medborgare. En ny bestämmelse i utlänningslagen föreslås som innebär att en person med ställning som varaktigt bosatt i annan EU-stat skall kunna utvisas från unionens territorium om han eller hon utgör ett allvarligt hot mot allmän ordning och säkerhet.

Direktivet om varaktigt bosatta föreskriver vissa förfarandegarantier när det gäller ärenden om ställning som varaktigt bosatt i Sverige och uppehållstillstånd för varaktigt bosatta i annan EU-stat. Förutom förvaltningslagen skall reglerna i utlänningslagen om handläggning av ärenden om uppehållstillstånd i tillämpliga delar gälla även för dessa nya ärenden. Utredningen föreslår att bestämmelser införs i utlänningslagen om att Migrationsverket skall iaktta vissa frister för beslutsunderrättelse i dessa ärenden samt att beslut skall ges till sökanden skriftligen och innehålla skälen för beslutet.

Migrationsverket föreslås vara nationell kontaktpunkt i frågor som rör varaktigt bosatta i enlighet med EG-direktivet.

Antalet ansökningar om att få ställning som varaktigt bosatt i Sverige kommer inte att bli högt. Utredningen förutser inte att utvandring till följd av den nya statusen får en sådan omfattning att det innebär några märkbara konsekvenser för det svenska samhället. Den ökade invandringen till följd av direktivet kan uppskattas till ca 500 personer per år. Denna invandring kan förväntas leda till ett visst offentligfinansiellt överskott.

Lagförslag i delbetänkandet om Familjeåterförening och fri rörlighet för tredjelandsmedborgare (SOU 2005:15)

Prop. 2005/06:77
Bilaga 7

Lagförslaget avser genomförandet av rådets direktiv 2003/109/EG om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning

1 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (1989:529)

Härigenom föreskrivs i fråga om utlänningslagen (1989:529),
dels att 2 kap. 7, 11 och 14 §§, 7 kap. 3 §, 11 kap. 3 och 6 §§ samt rubriken närmast före 11 kap. 3 § skall ha följande lydelse,
dels att det skall införas ett nytt kapitel, 1 a kap. samt nya bestämmelser, 1 kap. 1 a §, 2 kap. 2 a och 3 a §§ samt 4 kap. 11 a § av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 a §

Med tredjelandsmedborgare avses i denna lag en person som inte är svensk medborgare, medborgare i en EES-stat eller i Schweiz.

1 a kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om ställning som varaktigt bosatt enligt rådets direktiv 2003/109/EG av den 25 november 2003 om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning.

2 §

Tredjelandsmedborgare som har uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, eller har ställning som varaktigt bosatt i EU-stat och uppehållstillstånd i Sverige skall, om förutsättningarna i 3–5 §§ är uppfyllda, efter ansökan få ställning som varaktigt bosatt i Sverige.

Detsamma skall gälla tredjelandsmedborgare som har uppehållstillstånd i Sverige såsom anhörig till person med ställning som varaktigt bosatt i EU-stat.

Denna bestämmelse är inte tillämplig på utlänningar som avses i 3 kap. 2 och 3 §§.

3 §

För att få ställning som varaktigt bosatt skall den sökande oavbrutet

ha vistats i Sverige under minst fem år omedelbart före inlämnandet av ansökan samt under denna tid ha haft

- 1. uppehållstillstånd för bosättning,*
- 2. annat uppehållstillstånd syftande till bosättning,*
- 3. ställning som varaktigt bosatt i EU-stat och uppehållstillstånd i Sverige, eller*
- 4. uppehållstillstånd i Sverige såsom anhörig till person med ställning som varaktigt bosatt i annan EU-stat.*

Vid beräkningen av vistelsens längd får vistelse i Sverige av utslutande tillfälliga skäl eller för studier inte beaktas.

Bortovaro under kortare tid än sex månader i följd och inte mer än tio månader sammanlagt under femårsperioden skall inte betraktas som avbrott i vistelsen.

4 §

För att få ställning som varaktigt bosatt i Sverige skall sökanden visa att hans eller hennes försörjning är tryggad. Villkoret skall anses uppfyllt om det finns tillgång till stabila och regelbundna försörjningsmedel så att sökanden eller sökandens familjemedlemmar inte behöver ta i anspråk behovsprövat ekonomiskt stöd av allmänna medel för att tillgodose grundläggande behov för livsuppehållet och bostadskostnaden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om kravet på försörjningsförmågan.

5 §

För att få ställning som varaktigt bosatt får den sökande inte utgöra ett hot mot allmän ordning eller säkerhet.

6 §

För den som fått ställning som varaktigt bosatt i Sverige skall ett EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta utfärdas.

Regeringen eller, efter regering-

ens bemyndigande, Migrationsverket får meddela närmare föreskrifter om EG-uppehållstillstånd.

Prop. 2005/06:77
Bilaga 7

7 §

Ställning som varaktigt bosatt i Sverige skall återkallas om den varaktigt bosatte

– medvetet har lämnat oriktiga uppgifter som varit av betydelse för att få ställningen eller medvetet förtigt omständigheter av sådan betydelse,

– utvisats ur riket,

– utgör ett hot mot allmän ordning,

– vistas utanför Europeiska gemenskapens territorium under tolv månader i följd,

– vistas utanför Sveriges territorium under sex år, eller

– får ställning som varaktigt bosatt i annat land.

8 §

Den som förlorat sin ställning som varaktigt bosatt på grund av bortovaro kan återfå den efter ansökan utan att uppfylla vistelsekraven i 3 § om han eller hon uppfyller kraven för att få uppehållstillstånd för bosättning och om villkoren i 4 och 5 §§ är uppfyllda.

2 kap.

2 a §

Med referensperson avses i 2 kap. 4 och 4 a §§ en tredjelandsmedborgare som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige eller har ställning som varaktigt bosatt i EU-stat och uppehållstillstånd i Sverige med en giltighetstid på minst ett år eller är anhörig till sådan person och har uppehållstillstånd här med sådan giltighetstid.

3 a §

En tredjelandsmedborgare som enligt 1 a kap. 2 § har ställning som varaktigt bosatt i Sverige och som på grund av bortovaro förlorat sitt uppehållstillstånd skall ges ett nytt uppehållstillstånd om han eller hon återvänder för att bosätta sig i Sverige.

7 §¹

Beslut om visering, uppehållstillstånd och arbetstillstånd meddelas av Migrationsverket. Beslut om visering och uppehållstillstånd får meddelas också av Utrikesdepartementet.

Beslut om visering, uppehållstillstånd, *ställning som varaktigt bosatt* och arbetstillstånd meddelas av Migrationsverket. Beslut om visering och uppehållstillstånd får meddelas också av Utrikesdepartementet.

Regeringen och, i den utsträckning regeringen föreskriver, Migrationsverket får ge andra myndigheter rätt att besluta om sådana tillstånd.

Regeringen får ge ett organ som är knutet till Sveriges exportråd rätt att besluta om visering.

11 §²

Om utlänningen har rest in i landet, får ett uppehållstillstånd återkallas

Om utlänningen har rest in i landet, får ett uppehållstillstånd återkallas

1. om han bedriver sådan verksamhet som kräver arbetstillstånd utan att ha sådant tillstånd,

1. om han bedriver sådan verksamhet som kräver arbetstillstånd utan att ha sådant tillstånd, eller

2. om han handlat på ett sådant sätt att det finns allvarliga anmärkningar mot hans levnadssätt, eller

3. om det med hänsyn till hans tidigare verksamhet eller i övrigt kan antas att han kommer att bedriva sabotage, spioneri eller olovlig underrättelseverksamhet i Sverige eller i något annat nordiskt land.

2. om det med hänsyn till hans tidigare verksamhet eller i övrigt kan antas att han kommer att bedriva sabotage, spioneri eller olovlig underrättelseverksamhet i Sverige eller i något annat nordiskt land.

Återkallelse enligt första stycket får ske endast om frågan har väckts innan utlänningen har varit bosatt här i tre år med uppehållstillstånd.

Vid bedömningen av om ett uppehållstillstånd bör återkallas för en utlänning som har rest in i Sverige skall hänsyn tas till utlänningens anknytning till det svenska samhället och till om andra humanitära skäl talar mot att tillståndet återkallas. Därvid skall särskilt beaktas utlänningens levnadsomständigheter och familjeförhållanden samt hur länge utlänningen har vistats i Sverige.

14 §³

Utöver vad som följer av 2 a kap. 3 § får regeringen meddela föreskrifter om

1. uppehållstillstånd för studier eller besök, och
2. uppehållstillstånd av humanitära skäl.

Regeringen får också meddela föreskrifter om att en ansökan om uppehållstillstånd får bifallas om det följer av en överenskommelse med främmande stat, samt att uppehållstillstånd får återkallas för de utlänningar

¹ Senaste lydelse 2000:292.

² Senaste lydelse 1996:1379.

³ Senaste lydelse 2002:1111

som omfattas av avtalet om ett Europeiskt ekonomiskt samarbetsområde (EES) eller avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer även i andra fall än de som anges i 11 § första stycket.

Prop. 2005/06:77
Bilaga 7

Regeringen får också meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd får ges och återkallas avseende tredjelandsmedborgare med ställning som varaktigt bosatta i annan EU-stat och anhörig till sådan utlänning.

4 kap.

11 a §

En tredjelandsmedborgare med ställning som varaktigt bosatt i annan EU-stat och som vistas i Sverige får utvisas från gemenskapens territorium om han eller hon utgör ett allvarligt hot mot allmän ordning eller säkerhet.

Utvisning enligt denna paragraf får beslutas av den domstol som handlägger brottmålet i samband med att tredjelandsmedborgaren döms för brott.

Vid prövningen av om utvisning skall ske skall domstolen beakta hur länge bosättningen inom gemenskapens territorium varat, tredjelandsmedborgarens ålder, följderna för tredjelandsmedborgaren och dennes familjemedlemmar samt banden med bosättningslandet eller avsaknaden av band med ursprungslandet.

En dom eller ett beslut om utvisning från gemenskapens territorium skall innehålla förbud för tredjelandsmedborgaren att återvända till territoriet under viss tid eller utan tidsbegränsning.

Innan beslut enligt denna paragraf fattas skall yttrande i frågan inhämtas från Migrationsverket som skall samråda med den stat i vilken tredjelandsmedborgaren har sin ställning som varaktigt bosatt.

7 kap.

3 §⁴

Migrationsverkets beslut i fråga om avvisning eller utvisning samt om avslag på en ansökan om uppe-

Migrationsverkets beslut i fråga om avvisning eller utvisning samt om avslag på en ansökan om uppe-

⁴ Senaste lydelse 2000:292.

hållstillstånd eller om återkallelse av ett uppehållstillstånd får av utlänningen överklagas till Utlänningsnämnden. Migrationsverkets beslut i fråga om arbetstillstånd eller återkallelse av arbetstillstånd får av utlänningen överklagas till nämnden under förutsättning att frågan om tillstånd har behandlats i samband med ett beslut i fråga om avvisning eller utvisning.

hållstillstånd eller om att få ställning som varaktigt bosatt eller om återkallelse av ett uppehållstillstånd eller av ställning som varaktigt bosatt får av utlänningen överklagas till Utlänningsnämnden. Migrationsverkets beslut i fråga om arbetstillstånd eller återkallelse av arbetstillstånd får av utlänningen överklagas till nämnden under förutsättning att frågan om tillstånd har behandlats i samband med ett beslut i fråga om avvisning eller utvisning.

Utlänningsnämnden består av ordförande och övriga ledamöter till det antal regeringen bestämmer. För ordförande skall finnas ersättare. Ledamöter och ersättare för ordförande utses av regeringen. Ordförande och ersättare för ordförande skall vara jurister och ha erfarenhet av tjänstgöring som domare eller annan likvärdig erfarenhet.

11 kap.

Motivering av beslut

Motivering av beslut, m.m. 3 §⁵

Bestämmelserna i 20 § förvaltningslagen om motivering av beslut gäller även för beslut som meddelas i ärenden enligt denna lag, om inte något annat följer av andra eller tredje stycket.

Ett beslut i fråga om uppehållstillstånd skall alltid innehålla de skäl som ligger till grund för beslutet.

Ett beslut i fråga om uppehållstillstånd eller om ställning som varaktigt bosatt skall alltid innehålla de skäl som ligger till grund för beslutet.

Vid beslut om visering eller arbetstillstånd får skälen som ligger till grund för beslutet utelämnas. En utlänning som omfattas av avtalet om ett Europeiskt ekonomiskt samarbetsområde (EES) eller avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer, utan att vara medborgare i ett EES-land eller i Schweiz, har dock alltid rätt till motivering av ett beslut om visering om det går honom emot.

I ett ärende om uppehållstillstånd eller om ställning som varaktigt bosatt skall sökanden skriftligen underrättas om det beslut varigenom ärendet avgörs.

I ett ärende om uppehållstillstånd enligt 2 kap. 4 § eller som rör familjeåterförening mellan tredjelandsmedborgare enligt 2 kap. 4 b § första stycket 3 eller 4, skall sökanden få underrättelse om det beslut varigenom ärendet avgörs senast inom nio månader från det att ansökan lämnades in. Om särskilda skäl föreligger får tiden förlängas.

I ett ärende om att få ställning

⁵ Senaste lydelse 2001:60.

som varaktigt bosatt enligt 1 a kap. skall sökanden få underrättelse om det beslut varigenom ärendet avgörs senast inom sex månader från det att ansökan lämnades in. Om särskilda skäl föreligger får tiden förlängas. Av underrättelsen skall framgå innebörden av att ha ställning som varaktigt bosatt.

I ett ärende där en varaktigt bosatt i annan EU-stat ansökt om att få uppehållstillstånd skall underrättelse ske av det beslut varigenom ärendet avgörs senast inom fyra månader från det att ansökan lämnades in. Tiden får förlängas med högst tre månader om det föreligger särskilda skäl. Sökanden skall i sådant fall få upplysning om att tiden kommer att förlängas.

Vad som sagts i sjunde stycket gäller även när familjemedlemmar till en varaktigt bosatt i annan EU-stat ansöker om uppehållstillstånd.

6 §⁶

Socialnämnden skall på begäran av regeringen, Utlänningsnämnden, Migrationsverket eller en polismyndighet lämna ut uppgifter om en utlännings personliga förhållanden, om uppgifterna behövs i ett ärende om uppehållstillstånd eller för verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning.

Socialnämnden skall på begäran av regeringen, Utlänningsnämnden, Migrationsverket eller en polismyndighet lämna ut uppgifter om en utlännings personliga förhållanden, om uppgifterna behövs i ett ärende om uppehållstillstånd, om ställning som varaktigt bosatt eller för verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning.

Om utlännningen i ett ärende enligt denna lag åberopar intyg om sin psykiska eller fysiska hälsa, skall hälso- och sjukvårdsmyndighet på begäran av den myndighet som handlägger ärendet lämna upplysningar som kan vara av betydelse för att bedöma uppgifterna i intyget.

Denna lag träder i kraft den

⁶ Senaste lydelse 2000:292.

2 Förslag till lag om ändring i studiestödslagen
(1999:1395)

Prop. 2005/06:77
Bilaga 7

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 4 § och rubriken närmast före 1 kap. 4 § studiestödslagen (1999:1395) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

*Medborgare i annat EU/EES-land
eller Schweiz*

*Utländska medborgare som jäm-
ställs med svenska*

4 §⁷

Utländska medborgare som på grund av anställning eller etablering som egenföretagare här i landet kan härleda rättigheter i fråga om sociala förmåner från

1. EG-rätten,
2. avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), eller
3. avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan, och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer,

skall när det gäller rätt till studiestöd enligt denna lag jämföras med svenska medborgare under de förutsättningar som anges i föreskrifter av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Detsamma gäller make, sambo och barn samt andra familjemedlemmar till sådana utländska medborgare.

*Utländska medborgare med
ställning som varaktigt bosatta i
Sverige eller i annan EU-stat, som
är bosatta i Sverige och som kan
härleda rättigheter i fråga om so-
ciala förmåner från EG-rätten
skall vid studier i Sverige när det
gäller rätt till studiestöd enligt
denna lag jämföras med svenska
medborgare under de förutsätt-
ningar som anges i föreskrifter av
regeringen eller den myndighet
som regeringen bestämmer.*

Denna lag träder i kraft den

⁷ Senaste lydelse 2001:67

3 Förslag till lag om ändring i lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande

Prop. 2005/06:77
Bilaga 7

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

Rekryteringsbidrag får lämnas till studerande som är utländsk medborgare om han eller hon på grund av anställning eller etablering som egenföretagare här i landet kan härleda rättigheter i fråga om sociala förmåner från

1. EG-rätten,
2. avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), eller
3. avtalet om fri rörlighet för personer mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan, och Schweiz å andra sidan.

Detsamma gäller make, sambo och barn samt andra familjemedlemmar till sådana utländska medborgare.

Utöver vad som följer av första stycket får rekryteringsbidrag lämnas till studerande som inte är svensk medborgare, om den studerande

1. är bosatt i Sverige, och
2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här.

Rekryteringsbidrag får också lämnas till en utländsk medborgare med ställning som varaktigt bosatt i Sverige eller annan EU-stat, som bor i Sverige och som kan härleda rättigheter från EG-rätten.

Denna lag träder i kraft den

Remissinstanser – delbetänkandet Familjeåterförening och fri rörlighet för tredjelandsmedborgare (SOU 2005:15)

Prop. 2005/06:77
Bilaga 8

1. Riksdagens ombudsmän
2. Riksrevisionen
3. Kammarrätten i Stockholm
4. Länsrätten i Stockholms län
5. Länsrätten i Skåne län
6. Länsrätten i Göteborg
7. Justitiekanslern
8. Domstolsverket
9. Integrationsverket
10. Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning
11. Ombudsmannen mot etnisk diskriminering
12. Rikspolisstyrelsen
13. Ambassaden Damaskus
14. Ambassaden London
15. Ambassaden Nairobi
16. Migrationsverket
17. Utlänningsnämnden
18. Barnombudsmannen
19. Försäkringskassan
20. Handikappombudsmannen
21. Socialstyrelsen
22. Skatteverket
23. Centrala studiestödsnämnden
24. Arbetsmarknadsstyrelsen
25. Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet
26. Juridiska fakulteten vid Lunds universitet
27. Stockholms stad
28. Malmö kommun
29. Göteborgs kommun
30. Botkyrka kommun
31. Länsstyrelsen i Stockholms län
32. Amnesty International, Svenska sektionen
33. Caritas
34. Landsorganisationen (LO)
35. Rädda barnens Riksförbund
36. Samarbetsorganet för etniska organisationer i Sverige, SIOS
37. Svensk flyktinghjälp (SWERA)
38. Svenska kyrkans Församlingsförbund
39. Svenska Röda korset
40. Svenskt Näringsliv
41. Sveriges advokatsamfund
42. Sveriges Kommuner och Landsting
43. Sveriges Kristna Råd
44. Sveriges Muslimska Råd
45. Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)

Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om utlänningslagen

dels att 1 kap. 1 §, 2 kap. 8 §, 8 kap. 1-3, 12 och 19 §§, 12 kap. 15 och 17 §§, 14 kap. 3 §, 17 kap. 1 § och 18 kap. 1 § skall ha följande lydelse,

dels att det skall införas ett nytt kapitel, 3 a kap., samt sex nya paragrafer, 1 kap. 3 a §, 2 kap. 3 a §, 8 kap. 7 a, 17 a och 20 a §§ och 12 kap. 13 a § samt närmast före 1 kap. 3 a §, 2 kap. 3 a § och 8 kap. 7 a § nya rubriker av följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2005:716

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §

I denna lag finns föreskrifter om

- lagens innehåll och vissa definitioner (1 kap.),
- villkor för att en utlänning skall få resa in samt vistas och arbeta i Sverige (2 kap.),
- visering (3 kap.),
- flyktingar och skyddsbehövande i övrigt (4 kap.),
- uppehållstillstånd (5 kap.),
- arbetstillstånd (6 kap.),
- återkallelse av tillstånd (7 kap.),
- avvisning och utvisning (8 kap.),
- kontroll- och tvångsåtgärder (9 kap.),
- förvar och uppsikt (10 kap.),
- hur en utlänning som hålls i förvar skal behandlas (11 kap.),
- verkställighet av beslut om avvisning och utvisning (12 kap.),
- handläggningen av ärenden hos förvaltningsmyndigheterna m.m. (13 kap.),
- överklagande av förvaltningsmyndighets beslut (14 kap.),
- nöjdförklaring (15 kap.),

I denna lag finns föreskrifter om

- lagens innehåll och vissa definitioner (1 kap.),
- villkor för att en utlänning skall få resa in samt vistas och arbeta i Sverige (2 kap.),
- visering (3 kap.),
- *uppehållsrätt (3 a kap.)*,
- flyktingar och skyddsbehövande i övrigt (4 kap.),
- uppehållstillstånd (5 kap.),
- arbetstillstånd (6 kap.),
- återkallelse av tillstånd (7 kap.),
- avvisning och utvisning (8 kap.),
- kontroll- och tvångsåtgärder (9 kap.),
- förvar och uppsikt (10 kap.),
- hur en utlänning som hålls i förvar skall behandlas (11 kap.),
- verkställighet av beslut om avvisning och utvisning (12 kap.),
- handläggningen av ärenden hos förvaltningsmyndigheterna m.m. (13 kap.),
- överklagande av förvaltningsmyndighets beslut (14 kap.),

¹ jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG (EUT L 158, 30.4.2004, s. 77, Celex 32004L0038, rättad version i EGT L 197, 28.7.2005, s. 34, Celex 32004L0038R[2]).

migrationsdomstolar och Migrationsöverdomstolen (16 kap.),
- skyldighet att lämna uppgifter (17 kap.),
- offentligt biträde (18 kap.),
- kostnadsansvar (19 kap.),
- bestämmelser om straff m.m. (20 kap.),
- tillfälligt skydd (21 kap.),
- tribunalvittnen (22 kap.), och
- särskilda bemyndiganden (23 kap.).

- nöjdförklaring (15 kap.),
migrationsdomstolar och Migrationsöverdomstolen (16 kap.),
- skyldighet att lämna uppgifter (17 kap.),
- offentligt biträde (18 kap.),
- kostnadsansvar (19 kap.),
- bestämmelser om straff m.m. (20 kap.),
- tillfälligt skydd (21 kap.),
- tribunalvittnen (22 kap.), och
- särskilda bemyndiganden (23 kap.).

EES-stat och EES-medborgare
3 a §

Med EES-stat avses en stat som omfattas av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES).

Med EES-medborgare avses i denna lag en utlänning som är medborgare i en EES-stat.

2 kap.

Uppehållsrätt

3 a §

Bestämmelser om uppehållsrätt för EES-medborgare och deras familjemedlemmar finns i 3 a kap.

8 §

Kraven på pass, visering, uppehållstillstånd och arbetstillstånd enligt 1, 3, 5 och 7 §§ för inresa, vistelse och arbete gäller inte medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge. Kravet på arbetstillstånd gäller inte för en utlänning som har permanent uppehållstillstånd.

Kraven på pass, visering, uppehållstillstånd och arbetstillstånd enligt 1, 3, 5 och 7 §§ för inresa, vistelse och arbete gäller inte medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge. *Kraven på uppehållstillstånd och arbetstillstånd gäller inte för EES-medborgare och deras familjemedlemmar som har uppehållsrätt.* Kravet på arbetstillstånd gäller inte för en utlänning som har permanent uppehållstillstånd.

Undantag från kravet på pass för inresa gäller dock endast för en sådan medborgare som avses i första stycket som reser eller har rest in i Sverige direkt från en Schengenstat.

Allmänna bestämmelser

1 §

Med uppehållsrätt avses en rätt för EES-medborgare och deras familjemedlemmar att vistas i Sverige utan uppehållstillstånd i enlighet med vad som sägs i detta kapitel.

2 §

Med familjemedlem till EES-medborgare avses i denna lag en utlänning som följer med eller i Sverige ansluter sig till en EES-medborgare och som är

- make eller sambo till EES-medborgaren,

- släkting i rakt nedstigande led till EES-medborgaren eller till hans eller hennes make eller sambo, om släktingen är beroende av dem för sin försörjning eller är under 21 år, eller

- släkting i rakt uppstigande led till EES-medborgaren eller till hans eller hennes make eller sambo, om släktingen är beroende av dem för sin försörjning.

Uppehållsrätt

3 §

En EES-medborgare har uppehållsrätt om han eller hon

1. är arbetstagare eller egen företagare i Sverige

2. har kommit till Sverige för att söka arbete och har en verklig möjlighet att få en anställning,

3. är inskriven som studerande vid en erkänd utbildningsanstalt i Sverige och enligt en försäkran om detta har tillräckliga tillgångar för sin och sina familjemedlemmars försörjning samt har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige, eller

4. har tillräckliga tillgångar för sin och sina familjemedlemmars

försörjning och har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige.

Prop. 2005/06:77
Bilaga 9

Uppehållsrätten skall finnas kvar så länge villkoren är uppfyllda.

4 §

En familjemedlem till en sådan EES-medborgare som anges i 3 § 1-2 och 4 har uppehållsrätt. När det gäller familjemedlemmar till en sådan EES-medborgare som har uppehållsrätt enligt 3 § 3 skall dock endast EES-medborgarens make eller sambo samt deras barn under 21 år som är beroende av dem för sin försörjning, ha uppehållsrätt.

Permanent uppehållsrätt

5 §

En EES-medborgare som har vistats lagligt i Sverige utan avbrott under minst fem år har permanent uppehållsrätt.

6 §

En EES-medborgares familjemedlem som inte själv är EES-medborgare och som har vistats lagligt i Sverige utan avbrott under minst fem år tillsammans med den person från vilken han eller hon härleder sin uppehållsrätt, har permanent uppehållsrätt.

7 §

Det som sägs i 5 och 6 §§ påverkas inte av tillfälliga vistelser utanför Sverige som inte överstiger sammanlagt sex månader per år eller av en längre vistelse utanför Sverige på grund av obligatorisk militärtjänstgöring. Detsamma gäller vid vistelse utanför Sverige under högst tolv på varandra följande månader på grund av graviditet och förlossning, allvarlig sjukdom, studier eller yrkesutbildning, utstationering på grund

8 §

När permanent uppehållsrätt erhållits får villkor inte ställas för bibehållandet av denna rätt. Permanent uppehållsrätt kan endast upphöra om utlänningen har vistats utanför Sverige i mer än två på varandra följande år.

Registreringsskyldighet m.m.

9 §

En EES-medborgare som har uppehållsrätt skall registrera sig hos Migrationsverket senast tre månader efter det att han eller hon kom till Sverige.

En familjemedlem till en EES-medborgare som har uppehållsrätt skall ansöka om uppehållskort hos Migrationsverket senast tre månader efter det att han eller hon kom till Sverige.

Det som sägs i första och andra stycket gäller inte för medborgare i Danmark, Finland, Island och Norge. Det gäller inte heller för en utlänning som har ett giltigt uppehållstillstånd eller som inom tre månader från ankomsten till Sverige har ansökt om ett sådant tillstånd. Det som sägs i första stycket skall inte heller gälla EES-medborgare som är arbetssökande.

10 §

Om det kan antas att en EES-medborgare eller hans eller hennes familjemedlem är skyldig att registrera sig eller att ansöka om uppehållskort enligt 9 §, får Migrationsverket förelägga honom eller henne att fullgöra denna skyldighet. Migrationsverket får även förelägga EES-medborgaren eller familjemedlemmen att lämna in sådana uppgifter som är nödvändiga för att registrering och

11 §

Ett föreläggande enligt 10 § får förenas med vite.

Fråga om utdömande av vite prövas av migrationsdomstol på ansökan av Migrationsverket.

Vid prövning av en fråga om utdömande av vite får även vitets lämplighet bedömas.

Bemyndiganden

12 §

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från de villkor för erhållande och bibehållande av uppehållsrätt som anges i 3 och 4 §§.

14 §

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från de villkor för erhållande av permanent uppehållsrätt som anges i 5 och 6 §§.

15 §

Regeringen får meddela föreskrifter om registrering och uppehållskort.

8 kap

1 §

En utlänning får avvisas

1. om han eller hon saknar pass när det krävs pass för inresa eller vistelse i Sverige.
2. om han eller hon saknar visering, uppehållstillstånd eller något annat tillstånd som krävs för inresa, vistelse eller arbete i Sverige,
3. om det vid utlänningens ankomst till Sverige kommer fram att han eller hon tänker besöka något annat nordiskt land men saknar det tillstånd som krävs för inresa där,
4. om han eller hon vid inresan undviker att lämna begärda uppgifter, medvetet lämnar oriktiga uppgifter som är av betydelse för rätten att resa in i Sverige eller medvetet förtiger någon omständighet som är av betydelse för den rätten,
5. om han eller hon inte uppfyller de krav för inresa som föreskrivs i artikel 5 i Schengenkonventionen, eller
6. om han eller hon har avvisats eller utvisats från en stat som ingår i Europeiska unionen eller från Island eller Norge och förhållandena är

sådana som avses i 7 kap. 6 § eller beslutet om avvisning eller utvisning har grundats på att utlänningen inte har följt gällande bestämmelser om en utlännings inresa eller vistelse i den staten.

Prop. 2005/06:77
Bilaga 9

En EES-medborgare får inte avvisas enligt första stycket 1, om han eller hon på annat sätt än genom innehav av pass styrka sin identitet. Detsamma skall gälla en EES-medborgares familjemedlem som inte själv är EES-medborgare.

En EES-medborgare och hans eller hennes familjemedlem får inte avvisas enbart på den grunden att han eller hon inte uppfyller vad som sägs i artikel 5.1 c i Schengenkonventionen i fråga om tillräckliga medel för uppehälle.

2 §

En utlänning får avvisas

1. om det kan antas att han eller hon kommer att sakna tillräckliga medel för vistelsen i Sverige eller i något annat nordiskt land som han eller hon tänker besöka eller för hemresan,

2. om det kan antas att han eller hon under vistelsen i Sverige eller i något annat nordiskt land inte kommer att försörja sig på ett ärligt sätt eller kommer att bedriva verksamhet som kräver arbetstillstånd, utan att han eller hon har ett sådant tillstånd,

3. om han eller hon på grund av tidigare frihetsstraff eller någon annan särskild omständighet kan antas komma att begå brott i Sverige eller i något annat nordiskt land,

4. om han eller hon på grund av tidigare verksamhet eller i övrigt kan antas komma att bedriva sabotage, spioneri eller olovlig underrättelseverksamhet i Sverige eller i något annat nordiskt land, eller

5. om det med stöd av lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner har föreskrivits att han eller hon får avvisas.

En utlänning får avvisas även i andra fall när det har begärts av den centrala utlänningsmyndigheten i ett annat nordiskt land och det kan antas att han eller hon annars beger sig till det landet.

Första stycket 1 gäller inte för en EES-medborgare och hans eller hennes familjemedlemmar. Avvisning får dock ske, av andra än arbetstagare, egenföretagare, arbetsökande samt deras familjemedlemmar, om han eller hon efter inresan i Sverige visar sig utgöra en belastning för biståndssystemet enligt socialtjänstlagen (2001:453).

3 §

En utlänning får inte avvisas, om han eller hon vid ankomsten till Sverige hade eller under en tid därefter har haft uppehållstillstånd som har upphört att gälla.

En utlänning får inte avvisas, om han eller hon vid ankomsten till Sverige hade eller under en tid därefter har haft uppehållstillstånd som har upphört att gälla. *Avvisning får heller inte ske på den grunden att utlänningen saknar uppehållstillstånd, om han eller hon under tid då sådant tillstånd krävs för vistelse i Sverige istället har haft men inte längre har uppehållsrätt.*

En utlänning som har uppehållsrätt får inte avvisas.

Utvisning av EES-medborgare och deras familjemedlemmar på grund av hänsyn till allmän ordning av säkerhet

7 a §

En utlänning som har uppehållsrätt får utvisas ur Sverige av hänsyn till allmän ordning och säkerhet. Om utlänningen vid tidpunkten för beslutet om utvisning har permanent uppehållsrätt, får han eller hon dock utvisas endast om det finns synnerliga skäl för det.

En EES-medborgare som är barn eller som har vistats i Sverige under de tio närmast föregående åren, får utvisas endast om beslutet är oundgängligen nödvändigt av hänsyn till allmän säkerhet.

12 §

En utlänning får utvisas enligt 8 § endast när det finns synnerliga skäl, om han eller hon hade vistats i Sverige med permanent uppehållstillstånd sedan minst fyra år när åtal väcktes eller om han eller hon då varit bosatt i Sverige sedan minst fem år. Detsamma gäller för en medborgare i ett annat nordiskt land som hade varit bosatt här sedan minst två år när åtalet väcktes.

En utlänning får utvisas enligt 8 § endast när det finns synnerliga skäl, om han eller hon hade vistats i Sverige med permanent uppehållstillstånd sedan minst fyra år när åtal väcktes eller om han eller hon då varit bosatt i Sverige sedan minst fem år. Detsamma gäller för en medborgare i ett annat nordiskt land som hade varit bosatt här sedan minst två år när åtalet väcktes och för en utlänning som har permanent uppehållsrätt i Sverige.

Vad som sägs i 7 a § andra stycket gäller även vid utvisning enligt 8 §.

Prop. 2005/06:77
Bilaga 9

En utlänning får inte utvisas, om utlänningen kom till Sverige innan han eller hon fyllt 15 år och vistats här sedan minst fem år när åtal väcktes.

17 a §

När en fråga uppkommer om avvisning eller utvisning av en EES-medborgare eller hans eller hennes familjemedlem på grund av hänsyn till allmän ordning och säkerhet, skall hänsyn tas till hans eller hennes anknytning till Sverige i enlighet med vad som sägs i 11 § första stycket.

19 §

När Migrationsverket beslutar om avvisning eller utvisning, får beslutet förenas med förbud för utlänningen att under viss tid återvända till Sverige utan att ha tillstånd av Migrationsverket eller, i ett säkerhetsärende, regeringen.

Ett beslut om avvisning eller utvisning som avser en EES-medborgare eller hans eller hennes familjemedlem, får förenas med ett sådant förbud som avses i första stycket endast om beslutet har fattats på grund av hänsyn till allmän ordning och säkerhet.

20 a §

Om en EES-medborgare eller hans eller hennes familjemedlem har meddelats ett förbud att återvända till Sverige enligt 19 § andra stycket, får regeringen helt eller delvis upphäva förbudet om det finns särskilda skäl för att förbudet inte längre skall gälla.

12 kap.

13 a §

Om en EES-medborgare eller hans eller hennes familjemedlem efter inresan i Sverige har överklagat en polismyndighets beslut om avvisning eller Migrationsverkets beslut om avvisning eller utvisning och i samband med över-

klagandet yrkat inhibition av beslutet, får beslutet inte verkställas innan frågan om inhibition har prövats.

Prop. 2005/06:77
Bilaga 9

15 §

En polismyndighets beslut om avvisning, Migrationsverkets beslut om avvisning enligt 8 kap. 4 § andra stycket, Migrationsverkets beslut om avvisning med omedelbar verkställighet och en allmän domstols laga-kraftvunna dom eller beslut om utvisning på grund av brott skall verkställas snarast möjligt.

I andra fall skall en utlänning som avvisas lämna landet inom två veckor och en utlänning som utvisas lämna landet inom fyra veckor efter det att beslutet vunnit laga kraft, om inte annat bestämts i beslutet.

Om utlänningen inte lämnar landet inom den föreskrivna tiden eller det måste antas att utlänningen inte har för avsikt att frivilligt lämna landet inom denna tid, skall beslutet verkställas snarast möjligt av den myndighet som enligt 13 § är ansvarig för verkställigheten.

För verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning av en EES-medborgare eller hans eller hennes familjemedlem och som har rest in i Sverige gäller att verkställighet får ske tidigast fyra veckor från den dag EES-medborgaren eller familjemedlemmen tagit del av beslutet, om det inte finns synnerliga skäl mot det.

17 §

Om en annan myndighet än Migrationsverket skall verkställa ett beslut om avvisning eller utvisning och denna myndighet finner att den inte kan verkställa beslutet eller att den behöver ytterligare besked, skall myndigheten underrätta Migrationsverket. Detsamma gäller om utlänningen hos myndigheten åberopar att det finns sådana hinder som avses i 1, 2 eller 3 § mot verkställigheten eller det på annat sätt kommer fram att det kan finnas sådana hinder.

Migrationsverket skall i sådana fall ge anvisningar om verkställigheten eller vidta andra åtgärder.

Om en allmän domstols dom eller beslut om utvisning på grund av brott av en EES-medborgare eller av hans eller hennes familjemedlem skall verkställas mer än två år efter avgörandet, skall polismyndigheten innan beslutet verkställs utreda om de omständigheter som låg till grund för beslutet har ändrats. Om det vid utredningen kommer fram att om-

ständigheterna har ändrats på ett sådant sätt att utvisningsbeslutet inte längre bör gälla, skall ärendet lämnas över till Migrationsverket som med ett eget yttrande skall lämna över ärendet till regeringen för prövning enligt 8 kap. 14 §. Verkställighet får i sådant fall inte ske förrän regeringen har prövat frågan.

14 kap.

3 §

Migrationsverkets beslut får överklagas till en migrationsdomstol, om beslutet innebär

- avvisning eller utvisning,
- avslag på en ansökan om uppehållstillstånd, eller
- återkallelse av ett uppehållstillstånd.

Migrationsverkets beslut får överklagas till en migrationsdomstol, om beslutet innebär

- *avslag på en ansökan om visering eller återkallelse av visering för en utlänning som är familjemedlem till en EES-medborgare, utan att själv vara EES-medborgare,*
- avvisning eller utvisning,
- avslag på en ansökan om uppehållstillstånd, eller
- återkallelse av ett uppehållstillstånd.

Migrationsverkets beslut om avslag på en ansökan om arbetstillstånd eller beslut om återkallelse av arbetstillstånd får överklagas till en migrationsdomstol, om frågan om tillstånd har behandlats i samband med ett beslut om avvisning eller utvisning.

17 kap

1 §

Socialnämnden skall lämna ut uppgifter angående en utlännings personliga förhållanden, om en polismyndighet, Säkerhetspolisen, Migrationsverket, en migrationsdomstol, Migrationsöverdomstolen eller regeringen begär det och uppgifterna behövs för att avgöra ett ärende om uppehållstillstånd eller för att verkställa ett beslut om avvisning eller utvisning.

Socialnämnden skall lämna ut uppgifter angående en utlännings personliga förhållanden, om en polismyndighet, Säkerhetspolisen, Migrationsverket, en migrationsdomstol, Migrationsöverdomstolen eller regeringen begär det och uppgifterna behövs för att avgöra ett ärende om uppehållstillstånd eller för att verkställa ett beslut om avvisning eller utvisning. *Det samma gäller när fråga har uppkommit om utlänningsrätt.*

18 kap.

1 §

Offentligt biträde skall förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas, i mål och ärenden om

1. avvisning, dock inte hos polismyndighet om inte utlänningsen enligt 10 kap. 1 eller 2 § hållits i förvar sedan mer än tre dagar,

2. utvisning enligt 8 kap. 7 §,

3. verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning enligt denna lag, om beslut om inhibition meddelats,

4. verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning enligt denna lag, dock endast såvitt avser fråga om förvar enligt 10 kap. 1 eller 2 § och utlänningsen hållits i förvar sedan mer än tre dagar, och

5. hemsändande enligt 22 kap. 2 §.

Offentligt biträde skall alltid förordnas för barn som hålls i förvar enligt 10 kap. 2 §, om barnet saknar vårdnadshavare här i landet.

Offentligt biträde skall förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas, i mål och ärenden om

1. avvisning, dock inte hos polismyndighet om inte utlänningsen enligt 10 kap. 1 eller 2 § hållits i förvar sedan mer än tre dagar,

2. utvisning enligt 8 kap. 7 *eller* 7 a §§,

3. verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning enligt denna lag, om beslut om inhibition meddelats,

4. verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning enligt denna lag, dock endast såvitt avser fråga om förvar enligt 10 kap. 1 eller 2 § och utlänningsen hållits i förvar sedan mer än tre dagar, och

5. hemsändande enligt 22 kap. 2 §.

Offentligt biträde skall alltid förordnas för barn som hålls i förvar enligt 10 kap. 2 §, om barnet saknar vårdnadshavare här i landet.

Denna lag träder i kraft den 30 april 2006.

Förslag till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2005:720

Föreslagen lydelse

5 §²

I ärenden enligt denna lag gäller följande föreskrifter i utlänningslagen (2005:716) i tillämpliga delar:

1 kap. 13 § om skyndsam handläggning,

8 kap. 20 § om tillstånd till kort besök,

9 kap. 8 § om fotografi och fingeravtryck,

10 kap. 4 § andra stycket, 5 §, 7 § första stycket, 8-17 §§ om förvar och uppsikt,

12 kap. 1-5 och 21-23 §§ om verkställighet av beslut om utvisning,

13 kap. 2-7 §§ om muntlig handläggning i ärenden om förvar eller uppsikt,

13 kap. 11 § om tolkersättning,

13 kap. 12 § om rättelse av beslut på grund av oriktig uppgift,

14 kap. 13 § om överklagande,

16 kap. 1 § andra och tredje styckena om Migrationsöverdomstolen,

17 kap. 1 och 2 §§ om skyldighet att lämna uppgifter, samt

19 kap. 1-4 §§ om kostnadsansvar.

I ärenden enligt denna lag gäller följande föreskrifter i utlänningslagen (2005:716) i tillämpliga delar:

1 kap. 13 § om skyndsam handläggning,

8 kap. 7 a § om utvisning av utlänningar med permanent uppehållsrätt, EES-medborgare som har vistats i Sverige under de tio närmast föregående åren och EES-medborgare som är barn,

8 kap. 17 a § om sådana hänsyn som skall tas till anknytningen till Sverige, om fråga uppkommit om utvisning av en EES-medborgare eller en sådan utlännings familjemedlem,

8 kap. 20 § om tillstånd till kort besök,

8 kap. 20 a § om regeringens möjlighet att helt eller delvis upphäva ett förbud att återvända till Sverige som meddelats en EES-medborgare eller hans eller hennes familjemedlem,

9 kap. 8 § om fotografi och fingeravtryck,

10 kap. 4 § andra stycket, 5 §, 7 § första stycket, 8-17 §§ om förvar och uppsikt,

12 kap. 1-5 §§, *13 a §, 15 § andra stycket* och 21-23 §§ om verkställighet av beslut om utvisning,

13 kap. 2-7 §§ om muntlig handläggning i ärenden om förvar eller uppsikt,

² Senaste lydelse 2005:720

13 kap. 11 § om tolkersättning, Prop. 2005/06:77
13 kap. 12 § om rättelse av be- Bilaga 9
slut på grund av oriktig uppgift,
14 kap. 13 § om överklagande,
16 kap. 1 § andra och tredje
styckena om Migrationsöverdoms-
tolen,
17 kap. 1 och 2 §§ om skyldig-
het att lämna uppgifter, samt
19 kap. 1-4 §§ om kostnadsan-
svar.

Denna lag träder i kraft den 30 april 2006.

Förslag till lag om ändring i lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap

Härigenom föreskrivs att 20 § lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Vad som föreskrivs i denna lag om krav på permanent uppehållstillstånd gäller inte för den som är medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge.

I fråga om medborgare i övriga länder inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) skall vid tillämpning av denna lag ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för minst fem år likställas med ett permanent uppehållstillstånd.

Föreslagen lydelse

20 §

Vad som föreskrivs i denna lag om krav på permanent uppehållstillstånd gäller inte för den som är medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge.

I fråga om medborgare i övriga länder inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och sådana familjemedlemmar som avses i 3 a kap. 3 § utlänningslagen (2005:716) skall vid tillämpningen av denna lag permanent uppehållsrätt likställas med permanent uppehållstillstånd.

Denna lag träder i kraft den 30 april 2006. För medborgare i länder inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för minst fem år som beviljats före ikraftträdandet gäller 20 § andra stycket i sin äldre lydelse.

Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om utlänningslagen (2005:716),

dels att 1 kap. 1 §, 2 kap. 3 och 4 §§, 5 kap. 17 och 23 §§, 7 kap. 9 §, 13 kap. 9 och 10 §§, 14 kap. 3 § och 17 kap. 1 § samt rubriken närmast före 13 kap. 10 § skall ha följande lydelse,

dels att det skall införas ett nytt kapitel, 5 a kap., samt fyra nya paragrafer, 1 kap. 4 a och 4 b §§, 5 kap. 2 a och 16 a §§, samt närmast före 1 kap. 4 a och 4 b §§, samt 5 kap. 16 a § nya rubriker av följande lydelse.

Lydelse enligt lagrådsremiss den 8 december 2005 om genomförandet av EG-direktivet om unionsmedborgares rörlighet inom EU *Föreslagen lydelse*

1 kap.

1§

I denna lag finns föreskrifter om
- lagens innehåll, vissa definitioner och allmänna bestämmelser (1 kap.),

- villkor för att en utlänning skall få resa in i samt vistas och arbeta i Sverige (2 kap.),

- visering (3 kap.),

- uppehållsrätt (3 a kap.)

- flyktingar och skyddsbehövande i övrigt (4 kap.),

- uppehållstillstånd (5 kap.),

- arbetstillstånd (6 kap.),

- återkallelse av tillstånd (7 kap.),

- avvisning och utvisning (8 kap.),

- kontroll- och tvångsåtgärder (9 kap.),

- förvar och uppsikt avseende utlänningar (10 kap.),

- hur en utlänning som hålls i förvar skall behandlas (11 kap.),

- verkställighet av beslut om av-

I denna lag finns föreskrifter om
- lagens innehåll, vissa definitioner och allmänna bestämmelser (1 kap.),

- villkor för att en utlänning skall få resa in i samt vistas och arbeta i Sverige (2 kap.),

- visering (3 kap.),

- uppehållsrätt (3 a kap.)

- flyktingar och skyddsbehövande i övrigt (4 kap.),

- uppehållstillstånd (5 kap.),

- *tredjelandsmedborgares ställning som varaktigt bosatt i Sverige (5 a kap.),*

- arbetstillstånd (6 kap.),

- återkallelse av tillstånd (7 kap.),

- avvisning och utvisning (8 kap.),

- kontroll- och tvångsåtgärder (9 kap.),

- förvar och uppsikt avseende utlänningar (10 kap.),

- hur en utlänning som hålls i förvar skall behandlas (11 kap.),

- verkställighet av beslut om av-

¹ Jfr rådets direktiv 2003/109/EG av den 25 november 2003 om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning (EUT L 16, 23.01.2004, s 44, Celex nr 32003L0109).

visning och utvisning (12 kap.),
- handläggningen av ärenden
hos förvaltningsmyndigheterna,
m.m. (13 kap.),
- överklagande av förvaltnings-
myndighets beslut (14 kap.),
- nöjdförklaring (15 kap.),
- migrationsdomstolar och Mi-
grationsöverdomstolen (16 kap.),
-skyldighet att lämna uppgifter
(17 kap.),
- offentligt biträde (18 kap.),
- kostnadsansvar (19 kap.),
- bestämmelser om straff m.m.
(20 kap.),
- tillfälligt skydd (21 kap.), och
- särskilda bemyndiganden
(22 kap.).

visning och utvisning (12 kap.),
- handläggningen av ärenden
hos förvaltningsmyndigheterna,
m.m. (13 kap.),
- överklagande av förvaltnings-
myndighets beslut (14 kap.),
- nöjdförklaring (15 kap.),
- migrationsdomstolar och Mi-
grationsöverdomstolen (16 kap.),
-skyldighet att lämna uppgifter
(17 kap.),
- offentligt biträde (18 kap.),
- kostnadsansvar (19 kap.),
- bestämmelser om straff m.m.
(20 kap.),
- tillfälligt skydd (21 kap.), och
- särskilda bemyndiganden
(22 kap.).

EU-stat

4 a §

*Med EU-stat avses i denna lag
en stat som ingår i Europeiska
unionen (EU).*

TredjELandsmedborgare

4 b §

*Med tredjELandsmedborgare av-
ses i denna lag en person som inte
är medborgare i en EU-stat, i en
annan EES-stat eller i Schweiz.*

Lydelse enligt SFS 2005:716

Föreslagen lydelse

2 kap.

3§

Visering är ett tillstånd att resa
in i och vistas i Sverige under en
viss kortare tid. En utlänning som
reser in i eller vistas i Sverige skall
ha visering, om han eller hon inte
har uppehållstillstånd.

Visering är ett tillstånd att resa
in i och vistas i Sverige under en
viss kortare tid. En utlänning som
reser in i eller vistas i Sverige skall
ha visering, om han eller hon inte
har uppehållstillstånd *eller ett EG-
uppehållstillstånd för varaktigt
bosatta.*

4 §

Uppehållstillstånd är ett tillstånd att vistas i Sverige under viss tid (tidsbegränsat uppehållstillstånd) eller utan tidsbegränsning (permanent uppehållstillstånd). Den som har uppehållstillstånd får, om villkoret i 1 § är uppfyllt, resa in i Sverige.

Uppehållstillstånd är ett tillstånd att vistas i Sverige under viss tid (tidsbegränsat uppehållstillstånd) eller utan tidsbegränsning (permanent uppehållstillstånd). Den som har uppehållstillstånd *eller ett EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta* får, om villkoret i 1 § är uppfyllt, resa in i Sverige.

5 kap.

2 a §

Permanent uppehållstillstånd skall ges till den som beviljats ställning som varaktigt bosatt i Sverige.

Rätt för tredjelandsmedborgare att på nytt få uppehållstillstånd

16 a §

En tredjelandsmedborgare som har ställning som varaktigt bosatt i Sverige och som på grund av vistelse utanför Sverige förlorat sitt uppehållstillstånd skall ges ett nytt uppehållstillstånd om han eller hon återvänder till Sverige för att bosätta sig här.

Lydelse enligt lagrådsremiss den 1 december 2005 om genomförandet av EG-direktivet om rätt till familjeåterförening samt vissa frågor om handläggning och DNA-analys vid familjeåterförening

Föreslagen lydelse

17 §

Vid prövningen av en ansökan om uppehållstillstånd enligt detta kapitel skall det, utom i fall som avses i 1, 2, 3 eller 4 §, särskilt beaktas om den sökande gjort sig skyldig till brottslighet eller brottslighet i förening med annan misskötsamhet. Vid prövning av uppehållstillstånd enligt 3 a § första stycket 1 och andra stycket skall det särskilt beaktas om utlänningen eller utlänningsens barn kan antas bli utsatt för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid, om uppehållstillstånd skulle beviljas.

Uppehållstillstånd enligt 3 § första stycket 2 eller 3 och 3 a § andra stycket får beviljas endast efter medgivande också av den förälder till vilken anknytning inte åberopas, om den föräldern har del i vårdnaden av barnet.

Uppehållstillstånd skall inte be-

viljas en person med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat, eller hans eller hennes anhöriga, om personen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

Prop. 2005/06:77
Bilaga 10

Lydelse enligt SFS 2005:716

Föreslagen lydelse

23 §

Regeringen får meddela föreskrifter om uppehållstillstånd för studier eller besök.

Regeringen får meddela föreskrifter om att en ansökan om uppehållstillstånd får bifallas om det följer av en överenskommelse med främmande stat.

Regeringen får meddela föreskrifter om när uppehållstillstånd får ges till en tredjelandsmedborgare med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat och till anhöriga till en sådan utlänning.

5 a kap. Tredjelandsmedborgares ställning som varaktigt bosatt i Sverige

Förutsättningar för att beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige

1 §

En ansökan från en tredjelandsmedborgare om ställning som varaktigt bosatt i Sverige skall beviljas om sökanden har vistats i Sverige utan avbrott under minst fem år och under denna tid har haft, och vid tiden för ansökan har,

- 1. permanent uppehållstillstånd,*
- 2. ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat och uppehållstillstånd i Sverige, eller*
- 3. uppehållstillstånd i Sverige som anhörig till en person med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat.*

Vid beräkningen av vistelsetiden skall tid under vilken sökanden haft uppehållstillstånd syftande till bosättning beaktas.

Vid beräkningen av vistelsetiden skall vistelse i Sverige av uteslu-

tande tillfälliga skäl eller för studier inte beaktas.

Vistelse utanför Sverige under kortare tid än sex månader i följd och inte mer än tio månader sammanlagt under femårsperioden skall inte anses vara avbrott i vistelsen.

2 §

För att beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige skall sökanden fullt ut kunna försörja sig och sin familj med egna medel så att grundläggande behov av uppehälle och bostad är tillgodosedda.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om kravet på försörjningsförmågan.

3 §

En person som utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet får inte beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige.

4 §

Flyktingar och skyddsbehövande i övrigt enligt 4 kap. 1 och 2 §§ skall inte beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige.

EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta

5 §

För den som beviljats ställning som varaktigt bosatt i Sverige skall ett EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta utfärdas.

Regeringen eller efter regeringens bemyndigande Migrationsverket får meddela ytterligare föreskrifter om sådana uppehållstillstånd.

Återkallelse

6 §

Ställning som varaktigt bosatt i Sverige skall återkallas om den

som beviljats sådan ställning

1. medvetet har lämnat oriktiga uppgifter eller medvetet har förtigit omständigheter, som varit av betydelse för att få ställningen,

2. utvisas,

3. utgör ett hot mot den allmänna ordningen,

4. har vistats utanför Europeiska unionens medlemsstaters territorium under tolv månader i följd,

5. har vistats utanför Sveriges territorium under sex år i följd, eller

6. får ställning som varaktigt bosatt i en annan medlemsstat.

7 §

Den som förlorat sin ställning som varaktigt bosatt i Sverige på grund av vistelse utanför Sveriges respektive Europeiska unionens medlemsstaters territorium skall återfå denna efter ansökan, oavsett kravet på vistelsetid enligt 1 §, om

1. han eller hon har beviljats uppehållstillstånd syftande till bosättning enligt 5 kap.,

2. försörjningskravet i 2 § är uppfyllt, och

3. det inte föreligger hinder enligt 3 §.

Beslutande myndighet

8 §

Beslut i ärenden om ställning som varaktigt bosatt i Sverige meddelas av Migrationsverket.

Bemyndigande

9 §

Regeringen eller efter regeringens bemyndigande Migrationsverket får meddela föreskrifter om att andra myndigheter har rätt att besluta om ställning som varaktigt bosatt i Sverige.

Om en person med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat

1. *beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige,*

2. *beviljas uppehållstillstånd i Sverige,*

3. *vägras förnyelse av sitt uppehållstillstånd i Sverige, eller*

4. *får sitt uppehållstillstånd i Sverige återkallat,*

skall Migrationsverket underrätta den andra EU-staten om beslutet.

7 kap.

9 §

Regeringen får meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd får återkallas i andra fall än som anges i detta kapitel för de utlänningar som omfattas av avtalet om Europeiska samarbetsområdet (EES) eller avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer.

Regeringen får meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd får återkallas i andra fall än som anges i detta kapitel för de utlänningar som omfattas av avtalet om Europeiska samarbetsområdet (EES) eller avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer *och för tredjelandsmedborgare med ställning som varaktigt bosatta i en annan EU-stat.*

13 kap.

9 §

I ärenden om visering, tidsbegränsat uppehållstillstånd, arbetstillstånd och återkallelse av permanent uppehållstillstånd tillämpas bestämmelserna i 17 § förvaltningslagen (1986:223) om rätt för en part att få del av uppgifter endast när utlänningen är bosatt eller annars vistas i Sverige.

I ärenden om visering, tidsbegränsat uppehållstillstånd, arbetstillstånd och återkallelse av permanent uppehållstillstånd *eller om tredjelandsmedborgares ställning som varaktigt bosatt i Sverige* tillämpas bestämmelserna i 17 § förvaltningslagen (1986:223) om rätt för en part att få del av uppgifter endast när utlänningen är bosatt eller annars vistas i Sverige.

Motivering av beslut i fråga om uppehållstillstånd samt i fråga

Motivering av beslut i fråga om uppehållstillstånd, tredje-

ga om visering eller arbetstillstånd.

landsmedborgares ställning som varaktigt bosatt i Sverige samt i fråga om visering eller arbetstillstånd.

Prop. 2005/06:77
Bilaga 10

10 §

Ett beslut i fråga om uppehållstillstånd skall alltid innehålla de skäl som ligger till grund för beslutet.

Ett beslut i fråga om uppehållstillstånd *eller om tredjelandsmedborgares ställning som varaktigt bosatt i Sverige* skall alltid innehålla de skäl som ligger till grund för beslutet.

Vid beslut om visering eller arbetstillstånd får skälen som ligger till grund för beslutet utelämnas. En utlänning har dock alltid rätt till motivering av ett beslut i fråga om visering, om beslutet går utlänningen emot och utlänningen omfattas av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller av avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer, utan att vara medborgare i ett EES-land eller i Schweiz.

Lydelse enligt lagrådsremiss den 8 december 2005 om genomförandet av EG-direktivet om unionsmedborgares rörlighet inom EU

Föreslagen lydelse

14 kap.

3 §

Migrationsverkets beslut får överklagas till en migrationsdomstol, om beslutet innebär

- avslag på en ansökan om visering eller återkallelse av visering för en utlänning som är familjemedlem till en EES-medborgare, utan att själv vara EES-medborgare,
- avvísning eller utvisning,
- avslag på en ansökan om uppehållstillstånd, eller

- återkallelse av ett uppehållstillstånd.

Migrationsverkets beslut får överklagas till en migrationsdomstol, om beslutet innebär

- avslag på en ansökan om visering eller återkallelse av visering för en utlänning som är familjemedlem till en EES-medborgare, utan att själv vara EES-medborgare,
- avvísning eller utvisning,
- avslag på en ansökan om uppehållstillstånd *eller om tredjelandsmedborgares ställning som varaktigt bosatt i Sverige*, eller
- återkallelse av ett uppehållstillstånd *eller av tredjelandsmedborgares ställning som varaktigt bosatt i Sverige*.

Migrationsverkets beslut om avslag på en ansökan om arbetstillstånd eller beslut om återkallelse av arbetstillstånd får överklagas till en migrationsdomstol, om frågan om tillstånd har behandlats i samband med ett beslut om avvísning eller utvisning.

17 kap.

1 §

Socialnämnden skall lämna ut uppgifter angående en utlännings personliga förhållanden, om en polismyndighet, Säkerhetspolisen, Migrationsverket, en migrationsdomstol, Migrationsöverdomstolen eller regeringen begär det och uppgifterna behövs för att avgöra ett ärende om uppehållstillstånd eller för att verkställa ett beslut om avvisning eller utvisning. Detsamma gäller när fråga har uppkommit om utlännings har uppehållsrätt.

Socialnämnden skall lämna ut uppgifter angående en utlännings personliga förhållanden, om en polismyndighet, Säkerhetspolisen, Migrationsverket, en migrationsdomstol, Migrationsöverdomstolen eller regeringen begär det och uppgifterna behövs för att avgöra ett ärende om uppehållstillstånd *eller ett ärende om tredjelandsmedborgares ställning som varaktigt bosatt i Sverige* eller för att verkställa ett beslut om avvisning eller utvisning. Detsamma gäller när fråga har uppkommit om utlännings har uppehållsrätt.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2006.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2006-01-19

Närvarande: f.d. regeringsrådet Bengt-Åke Nilsson, regeringsrådet Stefan Ersson och justitierådet Lars Dahllöf.

Enligt en lagrådsremiss den 8 december 2005 (Utrikesdepartementet) om genomförande av EG-direktivet om unionsmedborgares rörlighet inom EU har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i utlänningslagen (2005:716),
2. lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll,
3. lag om ändring i lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kammarrättsassessorn Henrik Hedberg, biträdd av kanslirådet Catrin Lidbom.

Enligt en annan lagrådsremiss den 8 december 2005 (Utrikesdepartementet) om genomförande av EG-direktivet om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716).

Det sistnämnda förslaget har inför Lagrådet föredragits av kammarrättsassessorn Ingrid Utne, biträdd av departementssekreteraren Johanna Peyron.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Lagrådet har tidigare behandlat ett remitterat förslag till ändringar i den utlänningslag som skall träda i kraft den 31 mars 2006. Det förslaget rörde uppehållstillstånd för familjeåterförening. De båda nu remitterade förslagen om unionsmedborgares rörlighet inom EU (fortsättningsvis betecknat Lr 1) och om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning (fortsättningsvis betecknat Lr 2) har flera beröringspunkter och lagförslagen i Lr 2 bygger i flera fall på författningsförslag i Lr 1. Lagrådet behandlar därför de remitterade förslagen i ett gemensamt yttrande.

Förslaget till lag om ändring i den nya utlänningslagen

Försörjningskraven

3 a kap. 3 § 4 samt 5 a kap. 2 §

Enligt den föreslagna lydelsen av 3 a kap. 3 § 4 i Lr 1 har en EES-medborgare uppehållsrätt bl.a. om han eller hon har tillräckliga tillgångar för sin och sina familjemedlemmars försörjning och har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige. Upphållsrätten finns så länge villkoren är uppfyllda.

För att en tredjelandsmedborgare skall beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige skall, enligt den föreslagna lydelsen av 5 a kap. 2 § i Lr 2, sökanden fullt ut kunna försörja sig och sin familj med egna medel så att grundläggande behov av uppehälle och bostad är tillgodosedda.

Krav på förmåga att kunna försörja sig och sin familj uppställs således såväl när fråga är om en EES-medborgare har uppehållsrätt som vid en prövning av om en tredjelandsmedborgare skall beviljas ställning som här varaktigt bosatt. Bestämmelserna har dock utformats på olika sätt. Den prövning som skall göras i de båda fallen bör också ha en något olika inriktning, eftersom uppehållsrätten föreligger så länge villkoren är uppfyllda, medan ställningen som varaktigt bosatt skall beviljas om sökanden uppfyller villkoren. En ställning som varaktigt bosatt kan därefter inte återkallas eller på annat sätt gå förlorad därför att kravet på försörjningsförmåga inte längre är uppfyllt. Medan prövningen beträffande en EES-medborgare avser att utröna om medborgaren vid det aktuella tillfället har tillräckliga tillgångar måste prövningen beträffande tredjelandsmedborgare även inbegripa en prövning av den långsiktiga försörjningsförmågan.

Enligt Lagrådets mening bör skillnaden i de krav som uppställs beträffande försörjningsförmågan för att uppehållsrätt skall föreligga respektive för att ställning som varaktigt bosatt skall beviljas, belysas i författningskommentaren.

Vistelsebegreppet

3 a kap. 5 - 8 §§, 5 a kap. 1 § och 6 § 4 och 5 samt 8 kap. 7 a § andra stycket

Begreppet vistelse/vistas återfinns på åtskilliga ställen i lagen, se t.ex. 1 kap. 1 §, 2 kap. 1, 3, 5, 8, och 9 §§ samt 3 kap. 1, 2, och 4 §§. I vissa fall har i stället begreppet uppehålla sig använts, se 8 kap. 7 §, 9 kap. 9 § och 20 kap. 1, 2 och 7 §§. Begreppet bosatt, se t.ex. 4 kap. 5 § 4, 5 kap. 3 § och 7 kap. 7 §, torde främst användas beträffande någon som vistats under längre tid eller haft för avsikt att stanna kvar under längre tid. Dock har i lagen även långa vistelser med permanent uppehållstillstånd i vissa fall benämnts vistelse, se t.ex. 8 kap. 12 §, där det anges att en utlänning får utvisas enligt 8 § endast när det finns synnerliga skäl, om han eller hon hade vistats i Sverige med permanent uppehållstillstånd sedan minst fyra år när åtal väcktes.

De olika begrepp som används för att beskriva att någon fysiskt befinner sig eller har befunnit sig i Sverige eller i annat land torde kunna leda till problem vid tillämpningen. Än större problem torde det ibland vara att avgöra i vilka fall en vistelse skall anses avbruten.

Av 3 a kap. 5 - 8 §§ i den föreslagna lagtexten (Lr 1) framgår bl.a. att en EES-medborgare och en sådan medborgares familjemedlem, som har vistats lagligt i Sverige utan avbrott under minst fem år har permanent uppehållsrätt (beträffande en sådan medborgares familjemedlem gäller

detta dock endast om denne vistats med medborgaren) samt att tillfälliga vistelser utanför Sverige, vilka föranletts av vissa angivna skäl, inte skall medföra att vistelsen i Sverige skall anses avbruten. Av 8 § framgår bl.a. att permanent uppehållsrätt kan upphöra endast om utlänningen har vistats utanför Sverige i mer än två på varandra följande år.

Beträffande den tid som en EES-medborgare eller dennes familjemedlem skall ha lagligt vistats i Sverige utan avbrott för att permanent uppehållsrätt skall föreligga, har sålunda angetts i vilka fall en kortare vistelse utomlands, som föranletts av vissa angivna skäl, inte skall medföra att vistelsen här skall anses avbruten och därmed i viss mån indirekt när så skall anses vara fallet. Däremot har inget angetts om i vilka fall den i 8 § angivna vistelsen skall anses avbruten.

I 5 a kap. 1 § i den föreslagna lagtexten (Lr 2) anges att en ansökan från en tredjelandsmedborgare om ställning som varaktigt bosatt i Sverige skall beviljas om sökanden har vistats i Sverige utan avbrott under minst fem år och viss annan förutsättning samtidigt är uppfylld. Vidare anges att vistelse utanför Sverige under kortare tid än sex månader i följd och inte mer än tio månader sammanlagt under femårsperioden inte skall anses vara avbrott i vistelsen.

Även beträffande den tid som en tredjelandsmedborgare skall ha vistats i Sverige utan avbrott för att kunna beviljas ställning som varaktigt bosatt här har sålunda angetts i vilka fall nämnda tid inte skall anses avbruten vid kortare vistelser utanför Sverige. Här har dock inte föreskrivits att skälen för utlandsvistelsen skall beaktas.

Av 5 a kap. 6 § 4 och 5 i den föreslagna lagtexten (Lr 2) framgår att ställning som varaktigt bosatt i Sverige skall återkallas bl.a. om den som beviljats sådan ställning har vistats utanför Europeiska unionens medlemsstaters territorier under tolv månader i följd eller har vistats utanför Sveriges territorium under sex år i följd. Vidare framgår av 8 kap. 7 a § andra stycket i den föreslagna lagtexten (Lr 1) att en EES-medborgare som har vistats i Sverige under de tio närmast föregående åren får utvisas endast om beslutet är oundgängligen nödvändigt av hänsyn till allmän säkerhet.

Beträffande dessa sistnämnda vistelser anges inte i vilka fall de skall anses avbrutna. Detta medför att tvekan kan uppkomma om t.ex. den i 5 a kap. 6 § 5 angivna tiden av vistelse utanför Sverige skall anses avbruten om utlänningen uppehållit sig i Sverige under ett kortare besök här liksom om den i 8 kap. 7 a § andra stycket angivna tioårsperioden skall anses avbruten om utlänningen uppehållit sig utanför Sverige under en kortare tid, t.ex. under en vecka eller en månad.

Önskvärt vore att alla tillfälliga avbrott i en kvalificerande vistelse kunde behandlas på samma sätt, oberoende av i vilket sammanhang som kravet på viss vistelsetid uppställts. Om detta inte bedöms vara möjligt bör enligt Lagrådets mening klargöras vad som i olika fall avses gälla då tillfälliga avbrott görs i en angiven vistelsetid.

EES-medborgares uppehållsrätt

3 a kap. 1 och 9 §§

Enligt 2 kap. 5 § i lagens nuvarande lydelse skall en utlänning som vistas i Sverige mer än tre månader ha uppehållstillstånd, om inte visering har beviljats för längre tid.

Av bestämmelsen framgår att en utlänning i princip har rätt att vistas här i landet i tre månader utan uppehållstillstånd. I EG-direktivet om unionsmedborgares rörlighet inom EU anges två former av rätt till vistelse utan tillstånd vilka båda benämns uppehållsrätt, dels uppehållsrätt i högst tre månader (artikel 6) dels uppehållsrätt för längre tid än tre månader (artikel 7).

Eftersom rätt för en utlänning att vistas i Sverige i tre månader utan uppehållstillstånd redan föreligger är det endast den uppehållsrätt som anges i artikel 7 i direktivet som nu avses bli införd.

I den föreslagna lydelsen av 3 a kap. 1 § (Lr 1) anges att med uppehållsrätt avses en rätt för EES-medborgare och deras familjemedlemmar att vistas i Sverige utan uppehållstillstånd i enlighet med vad som sägs i 3 a kap.

För att markera att denna nya rätt innebär en rätt att vistas här mer än tre månader utan uppehållstillstånd föreslår Lagrådet att orden "mer än tre månader" införs i lagtexten efter ordet "Sverige".

I den föreslagna lydelsen av 3 a kap. 9 § (Lr 1) anges att en EES-medborgare som har uppehållsrätt och en familjemedlem till en sådan medborgare som har uppehållsrätt skall registrera sig respektive ansöka om uppehållskort senast tre månader efter det att han eller hon kom till Sverige.

Eftersom en sådan registrering eller ansökan endast aktualiseras i fall då utlänningen avser att stanna i Sverige mer än tre månader föreslår Lagrådet att tillägg av denna innebörd görs i den föreslagna lagtexten.

Verkställighet i vissa fall

12 kap. 13 a § och 15 § fjärde stycket

De angivna bestämmelserna som föreslås bli införda i 12 kap. (Lr 1) innebär att om en EES-medborgare eller dennes familjemedlem överklagat ett beslut om avvisning eller utvisning och i samband med överklagandet yrkat inhibition av beslutet får detta inte verkställas innan frågan om inhibition har prövats. Vidare föreskrivs att verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning av en EES-medborgare eller dennes familjemedlem får ske tidigast fyra veckor från den dag EES-medborgaren eller

dennes familjemedlem tagit del av beslutet om det inte finns synnerliga skäl mot det.

Prop. 2005/06:77
Bilaga 11

Enligt Lagrådets mening bör det, för att underlätta tillämpningen, klargöras vad som skall gälla vid upprepade framställningar om inhibition.

Vidare bör det enligt Lagrådets mening klargöras om med "tagit del av beslutet" avses krav på att delgivning av beslutet har skett i den mening som avses i delgivningslagen (1970:428) eller om här avses det samma som i 23 § förvaltningslagen (1986:223) respektive 6 a § förvaltningsprocesslagen (1971:291) uttrycks med att klaganden "fick del av beslutet".

Övriga frågor (Lr 2)

5 a kap.

5 §

I paragrafen föreslås att ett EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta skall utfärdas för den som beviljats ställning som varaktigt bosatt i Sverige. Vidare föreslås att regeringen eller efter regeringens bemyndigande Migrationsverket skall få meddela ytterligare föreskrifter om sådana uppehållstillstånd.

Enligt Lagrådets mening är innehållet i den föreslagna paragrafen av sådan karaktär att det inte kräver lagform. Inte heller torde det föreslagna bemyndigandet behövas.

9 §

Regeringen eller efter regeringens bemyndigande Migrationsverket föreslås genom paragrafen få meddela föreskrifter om att andra myndigheter skall ha rätt att besluta i ärenden om ställning som varaktigt bosatt i Sverige.

Av lagrådsremissen framgår att det är Migrationsverket som skall pröva och besluta i frågor om en tredjelandsmedborgares ställning som varaktigt bosatt i Sverige. Däremot framgår inte och har inte heller framkommit under föredragningen inför Lagrådet vilka andra myndigheter som skulle kunna pröva en sådan fråga eller att ett behov av sådan prövning skulle föreligga.

Lagrådet förordar mot denna bakgrund att paragrafen får utgå.

10 §

Genom paragrafen föreslås att Migrationsverket skall underrätta en annan EU-stat om vissa av verket meddelade beslut.

Enligt Lagrådets bedömning bör bestämmelser om Migrationsverkets underrättelser till en annan EU-stat lämpligen meddelas genom förordning. Prop. 2005/06:77 Bilaga 11

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 2 februari 2006

Närvarande: Statsministern Persson, statsråden Ringholm, Freivalds, Sahlin, Messing, Y. Johansson, Bodström, Sommestad, Andnor, Nuder, M. Johansson, Björklund, Holmberg, Jämtin, Österberg, Orback, Baylan

Föredragande: statsrådet Holmberg

Regeringen beslutar proposition 2005/06:77 Genomförande av EG-direktiven om unionsmedborgarnas rörlighet inom EU och om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
Utlänningslag (2006:716)	3 a kap. 13 och 14 §§, 5 kap. 23 §, 5 a kap. 2 §, och 7 kap. 9 §	32004L0038, 32003L0109
